

วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE NEW NORMAL OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION MANAGEMENT
IN PRIMARY SCHOOL

By
MRS. Kanchana ARTAYAKUL

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy EDUCATIONAL ADMINISTRATION
Department of Educational Administration
Silpakorn University
Academic Year 2022
Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ วิชาใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน
ประถมศึกษา
โดย นางกาญจนา อาทยะกุล
สาขาวิชา การบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาคุณภูมิบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร. มัทนา ว่างนอมศักดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นุชนรา รัตนศิริระประภา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรียม นิลพันธุ์)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. มัทนา ว่างนอมศักดิ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นุชนรา รัตนศิริระประภา)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธดา สิทธิธาดา)

60252903 : การบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาคุชฌีบัณฑิต

คำสำคัญ : วิถีใหม่ / การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัย

นาง กาญจนา อาทยะกุล: วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงอนาคตแบบ EDFR ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้างและแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน โรงเรียนต้องมีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพปัญหาและบริบทของโรงเรียน มีความเป็นเอกภาพและมีมาตรการที่เป็นแบบเดียวกัน มีการวางแผนที่เป็นระบบ และสร้างการรับรู้ให้กับทุกฝ่ายได้เข้าใจพร้อมทั้งมีการนิเทศ ติดตามประเมินผลนำมาปรับปรุงแก้ไข
2. ด้านการจัดการบุคลากร โรงเรียนต้องพัฒนาให้บุคลากรมีศักยภาพในการทำงานตามบทบาทหน้าที่ มีการพัฒนาตนเองให้มีความเชี่ยวชาญการผลิตสื่อ เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ พร้อมทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานภายใต้มาตรการความปลอดภัย พร้อมทั้งจะจัดประสบการณ์ให้กับเด็กและสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัวยุวมชน สังคมด้วยวิธีการที่เหมาะสม
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยของสุขอนามัย โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่คำนึงถึงความปลอดภัยและเอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ มีการสนับสนุนหรือจัดหาวัสดุอุปกรณ์ไว้ใช้สำรองและจัดหาหรือสร้างนวัตกรรมหรือแพลตฟอร์มสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
4. ด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน โรงเรียนเชิญเจ้าหน้าที่ ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือโรงเรียน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็กในการเรียนรู้ที่บ้าน เป็นครูมาช่วยจัดประสบการณ์ให้เด็กที่บ้านและมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าพร้อมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านพัฒนาการของเด็กร่วมกับครู
5. ด้านการออกแบบหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ มีการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยยึดตามหลักการและออกแบบการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานหลักสูตรและจัดตารางที่เหมาะสมกับสถานการณ์ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว มีการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบช่องทางออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และหาทางแก้ไขปรับปรุงพัฒนา
6. ด้านการส่งเสริมพัฒนาการอย่างรอบด้าน ครูต้องวิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่าบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการอย่างรอบด้าน จัดหา/จัดทำสื่อคลิปวิดีโอ หรือ set box พร้อมคำอธิบายที่ง่ายต่อการใช้งานส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำกิจกรรม ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้วยรูปแบบที่หลากหลาย

60252903 : Major EDUCATIONAL ADMINISTRATION

Keyword : NEW NORMAL / EARLYCHILDHOOD EDUCATION MANAGEMENT

MRS. Kanchana ARTAYAKUL : THE NEW NORMAL OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION MANAGEMENT IN PRIMARY SCHOOL Thesis advisor : Associate Professor Vorakarn Suksodkiew, Ph.D.

The purpose of this research was to discover new normal of early childhood education management of primary school by applying the Ethnographic Delphi Future Research (EDFR) technique. The research used purposive sampling for selecting 21 experts. The instruments for collecting the data were Unstructured interviews and questionnaires. The statistics used for data analyzed were median, mode and interquartile range and content analysis.

The results revealed that: The new normal of early childhood education management in primary school consisted of 6 aspects as follows:

1. Policy formulation and planning : The schools must have flexible management that can be adjusted according to problems and contexts. There is unity and uniform measures. There is a systematic work placement and creates awareness for all stakeholders to understand and supervise. Follow up and evaluate the results to improve continuously.

2. Personnel management : The schools must develop personnel to have the potential to work according to their roles and responsibilities. Teachers have developed themselves to have expertise in producing media various forms of technology are ready to work anytime, anywhere. Build morale in work under safety measures, ready to provide experiences for children and create understanding for students, parents, families, communities, society in an appropriate way

3. Organize the environment to ensure the safety of hygiene : The schools should provide an environment learning resources taking into account safety and contributing to the development of children An incident response plan is prepared and forwarded. Supporting or provisioning materials and providing or creating innovation or a platform to create an environment conducive to learn.

4. Participation of family and community : The schools should invite officials, parents, and communities to participate in networking to help schools and participate in developing children's potential in learning at home. Be a teacher to help organize experiences for children at home to participate in tracking progress, exchanging ideas on child development with teachers.

5. Curriculum design and experience management : Optimize the course with the situation based on principles and designing the experience according to the curriculum standards and arranging a schedule suitable for the situation according to the availability and differences of each family. Communicate with parents using the form of PLC process through an online channel system to exchange knowledge and find solutions to improve and develop.

6. Promoting all-round development : The teachers must analyze the development of the child if there is any deficiency or completeness before completing the child. Analyze developmental assessment forms and design experiences for children to develop in all aspects. Providing/producing video clips or set boxes with easy-to-use descriptions to send to parents to study for activities. Teachers create activities to promote development in a variety of formats.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังถนอมศักดิ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุชนรา รัตนศิระประภา ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธดา สิทธิธาดา ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ส่งผลให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ธีร ภาวักคินันท์ ดร.ชนาธิป ทั้ยแป ดร.สิริมา หมอนไหม ดร.ธัญนันท์ แก้วเกิด รองศาสตราจารย์ ดร.สรวงพร กุศลสัง รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์ ดร.รัตน์มณี รัตนปกรณ ดร.เอกวัฒน์ ถ้อยสุนิรันดร์ ดร.สนอง สุตสะอาด ดร.ประเสริฐ จันแก้ว ดร.ผกาภรณ์ พลสายสังข์ ดร.ชุลีกร ทองด่าง ดร.สมหมาย เทียนสมใจ ผอ.ศุภชัย เวชกุล ดร.ฐิตาภรณ์ เพ็งหนู ดร.ธัญพร ทองหลวงรัชภา ดร.ปิยะกุล อรรถวุฒิกุล ผอ.อารินทร โพธิ์สุวรรณ ผอ.วรลักษณ์ อุดมทรัพย์ ผอ.นพรัตน์ รุ่งโรจน์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญและสละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเป็นอย่างยิ่ง รวมถึง ดร.ดวงกมล จงเจริญ ดร.นริศนันท์ แมนผดุง คุณครูเพียงพิศ ผ่องศรี และคุณครูรัชชก แสงขำ ที่ได้สละเวลาให้สัมภาษณ์งานวิจัยในรอบแรก ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปใช้ด้วย แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญจึงไม่ได้ให้ตอบแบบสอบถามต่อในรอบที่สอง ทั้งนี้ ต้องขอขอบคุณทุกท่านอีกครั้งที่ให้ความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์สาขาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ให้ความรู้ให้คำแนะนำและประสบการณ์อันมีค่าแก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณเจ้าของหนังสือ วารสาร เอกสาร และวิทยานิพนธ์ทุกเล่มที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ ขอขอบคุณ พี่ ๆ เพื่อน ๆ และ น้อง ๆ ปริญญาเอกรุ่น 15/1 และพี่น้องภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ให้ความสนใจและช่วยเหลือให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าหรือประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแด่พระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ที่อบรมสั่งสอน แนะนำ ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจอย่างดียิ่งเสมอมา

นาง กาญจนา อาทยะกุล

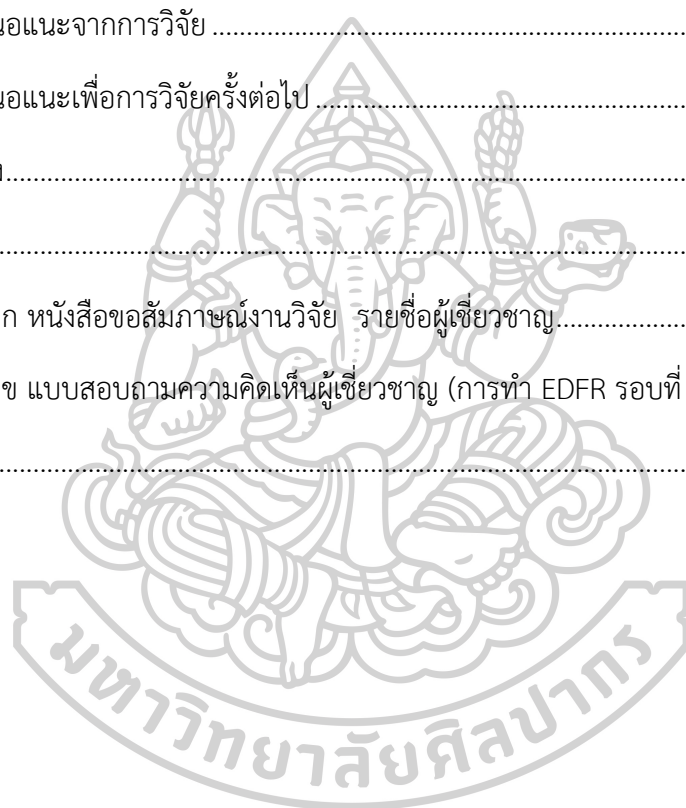
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	4
ปัญหาของการวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	11
ข้อคำถามของการวิจัย.....	11
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	12
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	20
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับวิถีใหม่.....	21
ความหมายของวิถีใหม่.....	21
แนวทางแบบวิถีใหม่.....	23
ผลกระทบการแพร่ระบาด COVID-19.....	29
การเข้าสู่ชีวิตวิถีใหม่.....	31
การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่.....	31
นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	34

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560	35
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545).....	35
พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ.2550	35
ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 – 2580).....	36
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ.2566 – 2570.....	36
แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579	37
แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2564 – 2570	38
ข้อช่วยและภารกิจงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	40
มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ.....	44
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย.....	51
ความหมายของการบริหารจัดการ.....	51
ความหมายของเด็กปฐมวัย.....	53
ความสำคัญของเด็กปฐมวัย.....	54
หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	56
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560.....	58
แนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560.....	59
ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย.....	68
วิสัยทัศน์.....	68
หลักการ.....	68
จุดหมาย.....	69
มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์.....	69
การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย.....	70
แนวทางการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย.....	70
การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัย.....	74

การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร.....	75
การนิเทศ กำกับ ติดตาม การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ.....	76
การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	76
การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน.....	78
การวิจัยอนาคต.....	79
ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR.....	79
เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR.....	81
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	84
งานวิจัยในประเทศ.....	84
งานวิจัยต่างประเทศ.....	89
สรุป.....	94
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	95
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	95
ระเบียบวิธีวิจัย.....	98
ผู้ให้ข้อมูล	98
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	99
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	99
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	100
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	100
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย	101
สรุป.....	103
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	104
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา	
การทำ EDFR รอบที่ 1	104

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา การ ทำ EDFR รอบที่ 2.....	157
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	183
สรุปผลการวิจัย.....	184
การอภิปรายผล.....	187
ข้อเสนอแนะการวิจัย	199
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	199
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	200
รายการอ้างอิง.....	201
ภาคผนวก	208
ภาคผนวก ก หนังสือขอสัมภาษณ์งานวิจัย รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	209
ภาคผนวก ข แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ (การทำ EDFR รอบที่ 2)	215
ประวัติผู้เขียน.....	227

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 อัตราส่วนของครู/ผู้ดูแลเด็กต่อจำนวนเด็ก	45
ตารางที่ 2 การสรุปผลการประเมินของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐาน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ	50
ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน ประถมศึกษา	158
ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน ประถมศึกษา	160
ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน ประถมศึกษา	163
ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน ประถมศึกษา	167
ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน ประถมศึกษา	170
ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน ประถมศึกษา	173

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	18
แผนภูมิที่ 2 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	97
แผนภูมิที่ 3 วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา	179

บทที่ 1

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลกในมิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่ออย่างสำคัญต่อมนุษย์ การเติบโตของนวัตกรรมสร้างความคาดหวังและความเครียดในสังคม การทำความเข้าใจและใช้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงจะสร้างอนาคตใหม่ ที่เราเรียกกันว่า “Megatrends” ซึ่งแสดงถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลก McKinsey ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงเปรียบเสมือนเพื่อน การวิเคราะห์ คาดการณ์อนาคตทางธุรกิจและการลงทุนในอนาคต จะแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับภาคธุรกิจ ผลจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันรวมถึงชีวิตการทำงาน แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงอำนาจทางเศรษฐกิจ 2) ทรัพยากรขาดแคลน 3) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี 4) เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม 5) การกลายเป็นมหานครอย่างรวดเร็ว¹

จากความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็วในแต่ละประเทศต่างล้วนให้ความตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว วิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่จะต้องเตรียมความพร้อมให้คนในประเทศที่จะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ทันการ ช่วงปลาย พ.ศ.2562 ถึง พ.ศ.2563 เป็นปีที่ต้องบันทึกไว้ในหน้าประวัติศาสตร์ ด้วยมีโรคอุบัติใหม่เกิดขึ้นนั่นคือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ผู้คนเจ็บป่วยและล้มตายจำนวนมากจนกลายเป็นความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงอีกครั้งหนึ่งของมนุษยชาติ ไม่เพียงแค่อัดผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นในแต่ละประเทศ แต่ระบบเศรษฐกิจก็หยุดชะงัก ทำให้หลายธุรกิจต้องปิดตัว โควิด-19 กลายเป็นฝันร้ายของชาวโลก มนุษย์จำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิม ๆ โดยปรับตัวหาวิถีการดำรงชีวิตแบบใหม่ให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อควบคู่กับความพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ จึงนำไปสู่การสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ

¹ปีเตอร์ ฟิสก์, **Megatrends 2020-2030 สิ่งที่มีความหมายต่อคุณธุรกิจและการเติบโตของนวัตกรรม**, เข้าถึงเมื่อ 24 เมษายน 2564, เข้าถึงได้จาก https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/megatrend-2020-2030/

ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจกรรม เกิดการบ่าเบ้นออกจากความคุ้นเคยอันเป็นปกติ มาแต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขภาพ การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ ฯลฯ สิ่งใหม่เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่ จนในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไปจนทำให้เกิดความคุ้นชินก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของผู้คนในสังคม ต่อจากนี้ไปวิถีชีวิตใหม่จะเป็นอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับการออกแบบ ทั้งส่วนตัว ครอบครัว การงานแล้วเราจะมีชีวิตอย่างมีความสุขไปด้วยกัน มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่แข็งแรงเพราะมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์เพื่อความอยู่รอดที่เรียกกันจนติดปากว่า “นิวนอร์มัล” (New Normal) หรือ “วิถีชีวิตปกติรูปแบบใหม่” ซึ่งนอกจากการสวมหน้ากากอนามัย พกเจลล้างมือ ฯลฯ แล้ว ดร.สุปรีดา อุดุลยานนท์ ผู้จัดการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้อย่างน่าสนใจในงาน “ไทยเฮลท์วอชท์ 2021” ว่าขณะนี้หลายประเทศเริ่มฉีดวัคซีนโควิด-19 แล้ว แต่โควิด-19 ยังอยู่ให้สะสางอีกหลายปีและแน่นอนว่า ปี 2564 ยังจะต้องอยู่กับโควิด-19 ต่อไป กระนั้นตลอดระยะเวลาที่อยู่ร่วมกับโควิด-19 ก็มีผลการศึกษาถึงพฤติกรรมของคนไทยที่น่าสนใจมากมาย อาทิ ในช่วงการล็อกดาวน์ (Lockdown) เมื่อถูกบังคับให้หยุดนิ่งอยู่กับบ้านและทำงานที่บ้าน พบว่า 10 กิจกรรมที่คนไทยนิยมทำมากที่สุดคือ ประชุมออนไลน์ การซื้อของออนไลน์ ออกกำลังกาย แต่งหน้า ดูหนังและละคร พัฒนาตนเอง สั่งอาหารออนไลน์ ทำอาหารเอง ปลูกต้นไม้และแต่งบ้าน²

จากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมากมายหลายด้านล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของมนุษย์ทุกเพศทุกวัยทั้งสิ้นไม่วัยแม่แต่เด็กเล็ก ๆ ที่เป็นวัยที่ต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจัง ซึ่งเป็นวัยที่เหมาะสมในการพัฒนาให้เกิดความพร้อมทั้งด้านความรู้และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต หากมีการพัฒนาอย่างถูกวิธีและเป็นระบบ ปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตและพัฒนาการในทุกด้านเป็นฐานรากที่สำคัญสำหรับพัฒนาการในช่วงวัยต่อ ๆ ไป เด็กในวัยนี้จึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของประเทศ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมตามช่วงวัยจะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพและจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป ในอนาคต ดังคำกล่าวของเฮกแมน (Heckman) นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล กล่าวว่า “การลงทุนในเด็กปฐมวัยเป็นการลงทุนเพื่อพัฒนาทุนมนุษย์ที่ได้ผลลัพธ์และผลตอบแทนคุ้มค่ามากที่สุด โดยเฉพาะกลุ่มเด็กด้อยโอกาสจากครอบครัวยากจน ช่วงปฐมวัย (อายุ 0-5 ปี) เป็นช่วงวัยแห่งการเจริญเติบโตและมีความสำคัญที่สุดในการวางรากฐานสำหรับชีวิตของมนุษย์ พัฒนาการของเด็กปฐมวัยจะรวดเร็วกว่าช่วงวัยอื่น ตั้งแต่พัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อุนิสัย สติปัญญา ภาษา และความคิดสร้างสรรค์ ทักษะที่ก่อร่างขึ้นในเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะทักษะทางความคิด อาทิ

²สุปรีดา อุดุลยานนท์, “ชีวิตวิถีใหม่คนไทยเมื่อต้องอยู่กับโควิดแบบมารารอน,” **มติชนรายวัน** (6 มกราคม 2564): 20.

ความเอาใจใส่ แรงบันดาลใจ การควบคุมตนเองและการเข้าสังคม จะต่อยอดและหนุนเสริมกันอย่างมีพลวัต อุปนิสัยเหล่านี้จะช่วยเปลี่ยนความรู้เชิงวิชาการ (knowledge) ให้กลายเป็นความรู้เชิงปฏิบัติการ (know-how) เด็กที่ได้รับการส่งเสริมให้เติบโตอย่างเต็มศักยภาพตั้งแต่ช่วงปฐมวัย จะประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงานได้ง่ายและเร็วขึ้น เฮกแมน เน้นว่า พัฒนาการช่วงปฐมวัยเป็นอิฐก้อนแรกที่สำคัญต้องลงทุนอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้”³ ดังนั้น การพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงเป็นรากฐานที่มีผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของคนตลอดชีวิตและเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุด กล่าวคือ เด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพดีมีความสามารถเรียนรู้ ทำงานได้เก่งและเป็นพลเมืองดีที่จะนำสู่ความสำเร็จในสังคมที่ท้าทายในยุคนิวนอร์มัลที่ต้องได้รับโอกาสการพัฒนาอย่างรอบด้านในช่วงปฐมวัย⁴ การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยมีรูปแบบและกระบวนการจัดไปเป็นไปตามลักษณะของหน่วยงานซึ่งปัจจุบันมีทั้งภาครัฐและเอกชน มีวัตถุประสงค์ในการให้บริการที่หลากหลายโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก มุ่งเน้นส่งเสริมพัฒนาการและความพร้อมของเด็กเป็นสำคัญ⁵

จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะถ้าเด็กในวัยนี้ถ้าได้รับการส่งเสริมและพัฒนาแบบองค์รวมที่มีคุณภาพ เต็มศักยภาพ ถูกต้องและเหมาะสมตามจุดหมายของหลักสูตร ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน โรงเรียนมีการบริหารจัดการเป็นไปตามมาตรฐานสถานศึกษาปฐมวัยและได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ก็จะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ให้การยอมรับและส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในโรงเรียนส่งต่อไปยังระดับการศึกษาที่สูงขึ้นที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องทุกระดับก็จะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพทำให้สังคมมีคุณภาพตามไปด้วย ถึงแม้จะต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลกในหลากหลายมิติก็ตาม

³สำนักงานกสศ, **ทุนชีวิตเด็กปฐมวัย การลงทุนที่ไม่มีวันขาดทุน**, เข้าถึงเมื่อ 28 มีนาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://www.eef.or.th/invest-in-early-childhood-development/>

⁴คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.), **มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ**, (ม.ป.ท.: ม.ป.ป., 2562), 2-14.

⁵กุลลียา ตันติพาลาจิวา, **รูปแบบการสอนเด็กปฐมวัย** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อดิสรเพรส โพรดักซ์, 2551), 32-37.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อหลายปีก่อนหลายคนเคยได้ยินคำว่า 4.0 ตั้งแต่ปี 2000 เป็นต้นมา ซึ่งหมายถึงการพัฒนาทางด้านการนำเทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์มาใช้เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ส่วนด้านการศึกษายุค 4.0 เป็นการเรียนการสอนที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือที่เชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ตได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ดังนี้ 1) ห้องเรียนอัจฉริยะ ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในยุค 4.0 ที่ไม่ได้จำกัดเพียงในหนังสือเรียนอีกต่อไป มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในห้องเรียนเช่น Smart Board หรือ Presentation ที่มีภาพประกอบเข้ามาช่วยให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นภาพและทำความเข้าใจในเรื่องที่ยากได้เร็วยิ่งขึ้น มีการถ่ายทอดสดไปยังห้องเรียนในโรงเรียนหรือสถานที่อื่น ๆ ผ่านระบบการไลฟ์ (Live) ได้อีกด้วย 2) ระบบและการทดสอบออนไลน์ ในปัจจุบันมีการพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองได้ง่ายผ่านแอปพลิเคชัน โดยผู้สอนมีหน้าที่เพียงแนะนำแนวทางในการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังมีระบบการทำแบบทดสอบหรือสอบย่อยที่ทำบนระบบออนไลน์ได้เลย ช่วยให้ประหยัดเวลาในการตรวจและจัดเก็บคะแนนได้อย่างรวดเร็ว 3) บุคลากรทางการศึกษา ผลจากการเรียนการสอนในยุค 4.0 ทำให้บุคลากรทางการศึกษาเองต้องปรับตัวและวางแผนกันใหม่ เนื่องจากมีเรื่องการใช้เทคโนโลยีเข้ามารวมกับการสอนด้วย แต่ถือเป็นโอกาสที่ดีที่ผู้สอนจะสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ง่าย ด้วยการสอดแทรกสื่อการเรียนต่าง ๆ เข้าไประหว่างสอนได้ไม่ว่าจะเป็นภาพ เสียง วิดีโอ 4) นักเรียน นักศึกษา รวมถึงคนทั่วไป สามารถเข้าสู่ระบบของการเรียนการสอนที่เป็นรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองและมีอยู่อย่างไม่จำกัดบนโลกอินเทอร์เน็ต อีกทั้งยังทำให้คนทั่วไปสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่พวกเขาสนใจเฉพาะทางได้มีโอกาสได้พัฒนาทักษะที่ต้องการได้ โดยที่เห็นได้ชัดเจนคือ มหาวิทยาลัยชั้นนำและเว็บไซต์มีการปล่อยคอร์สเรียนออนไลน์ที่คนทั่วไปสามารถเข้าไปเรียนได้ฟรี จากความข้างต้นจะเห็นว่าข้อดีของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบ 4.0 ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตนเองได้ง่ายและการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตก็สามารถเข้าถึงได้จากทุกหนทุกแห่ง ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากที่ไหนก็ได้ ผ่านทางคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ทโฟน นอกจากนี้ ยังทำลายข้อจำกัดของการเรียนตามชั่วโมงเรียนเนื่องจากเข้าถึงได้ตลอด 24 ชั่วโมง ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ได้แบบที่ไม่มีที่สิ้นสุด การเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีทำให้การเรียนรู้นอกห้องเรียนมีอะไรให้เรียนรู้อีกมากมายเพราะการเข้าถึงของเทคโนโลยีในปัจจุบันทำให้คนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่กว้างใหญ่บนอินเทอร์เน็ตและยังสามารถเลือกเรียนรู้ในวิชาที่ไม่มีสอนในห้องเรียน โดยผู้สอนนั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้นโดยเฉพาะ และข้อมูลการเรียนรู้ที่อัปเดตอยู่เสมอบนอินเทอร์เน็ตสามารถอัปเดตสิ่งต่าง ๆ ได้ในรูปแบบ Real-Time ซึ่งนั่นหมายความว่าเนื้อหาที่ผู้เรียนจะได้พบบนอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลที่ได้รับการอัปเดตอยู่เสมอให้ทันต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยผู้เรียนสามารถสังเกตได้จากปีที่มีการแก้ไขล่าสุด

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทสำคัญสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก ครูผู้สอนจะต้องออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมทางดิจิทัล โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนได้ฝึกลงมือทำ (Learning by Doing and Thinking) เพื่อก่อเกิดทักษะ 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศสื่อสารเทคโนโลยี⁶ เด็กในศตวรรษที่ 21 หรือที่เรียกว่า เด็กยุคดิจิทัล (Digital Natives) เติบโตมากับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาตั้งแต่เกิด โดยเฉพาะเด็กในชุมชนเมือง ตั้งแต่คลอดออกมาจากโรงพยาบาลก็เห็นจอสีเหลี่ยมที่อยู่ในมือพ่อแม่ เลี้ยงกันไปมาแค่ไม่กี่เดือน ลูกก็รู้สึกได้ว่าจอสีเหลี่ยมนี้ช่างน่าในใจ ใคร ๆ ก็เอามาหลอกล่อจ่อหน้าแล้วบอกให้ยิ้ม จากนั้นก็หันจอให้ดูใครก็ไม่รู้ผู้นั้นทำอย่างนี้ทุกวัน ชีวิตและวิธีการที่เปลี่ยนแปลงไป มีผลให้เด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 มีบุคลิกภาพและความคิดแตกต่างไปจากเด็กยุคก่อน เช่น ชอบความรวดเร็ว ชอบทำอะไรหลาย ๆ อย่างพร้อมกัน ชอบภาพ เสียง วิดีโอ ชอบเรียนรู้จากสภาพที่เป็นจริง มีความหมายกับชีวิต สนุกและท้าทาย เราทราบกันดีว่าการศึกษาระดับปฐมวัยนับเป็นพื้นฐานสำคัญของชีวิต การปลูกฝังทักษะต่าง ๆ จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตอยู่ในศตวรรษที่ 21 เพราะทักษะเป็นเรื่องที่ต้องลงมือเรียนรู้ด้วยตนเอง ต้องใช้เวลาฝึกฝนและทำซ้ำอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่ง เราไม่อาจปฏิเสธว่าชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กปฐมวัยส่วนหนึ่งในประเทศไทยไม่ได้สอดคล้องกับการเตรียมพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 เท่าที่ควร ยังมีเด็กไทยอีกจำนวนมากที่มีพัฒนาการล่าช้าไม่สมวัย อันมีสาเหตุมาจากการเลี้ยงดู

การหยุดชะงักทั่วโลกในปัจจุบัน (เช่น ความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ ห่วงโซ่อุปทานนวัตกรรมทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ) และอุปสรรคทางเศรษฐกิจ (เช่น อัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มสูงขึ้น อัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้น การเติบโตที่ชะลอตัวลง และความผันผวนของค่าเงิน tuations) ได้สร้างสภาพแวดล้อมการแข่งขันที่ซับซ้อน ครั้งหนึ่งในยุคเดียวกัน ด้วยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในพื้นที่และภาคส่วนทางภูมิศาสตร์ การนำทางไปสู่ความซับซ้อนที่ไม่เคยมีมาก่อนนี้จำเป็นต้องพัฒนาผู้นำทางธุรกิจ มุมมองแบบไดนามิกไม่เพียงแต่ในสถานการณ์ที่เป็นไปได้มากที่สุดสำหรับวิธีการทำงานของพวกเขาและสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจจะมีการพัฒนา แต่ยังรวมถึงโอกาสที่แตกต่างและเสี่ยงต่อสถานการณ์เหล่านี้สำหรับองค์กรของตนเพื่อให้องค์กรมีสมรรถนะสูงในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและวิกฤต ทั้งความคล่องตัวและความยืดหยุ่นเป็นสิ่งสำคัญ *ความว่องไว* หมายถึง ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและบรรลุความยืดหยุ่นใน การดำเนินงาน ในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงหรือเหตุการณ์ที่ก่อความใน สภาพแวดล้อมภายนอก

⁶วิจารณ์ พานิช, *สนุกกับการเรียนในศตวรรษที่ 21* (กรุงเทพฯ: มูลนิธิสด-ศรีสฤษดิ์วงศ์, 2556), 14 - 15.

อีกทั้งยังสามารถมองเป็นขีดความสามารถในการตอบสนองได้ด้วย ความเร็วและยืดหยุ่นและเด็ดขาด ในการคาดการณ์ ริเริ่ม และก้าวไปข้างหน้า โอกาสและหลีกเลี่ยงผลกระทบด้านลบของการเปลี่ยนแปลง *ความยืดหยุ่น* หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์เตรียมพร้อมและฟื้นตัวจากภัยพิบัติ ภาวะ ฉุกเฉินและการหยุดชะงักอื่น ๆ และปกป้องและเพิ่มประสิทธิภาพแรงงานและ การมีส่วนร่วมของ ลูกค้า การจัดหาเครือข่ายและประสิทธิภาพทางการเงิน องค์กร ผลผลิตและความเป็นอยู่ที่ดีของ ชุมชนเมื่อเกิดการหยุดชะงัก⁷ ซึ่งทุกภาคส่วนต้องพัฒนาตนเองให้ทันการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวและ ต้องเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคต

นอกจากนี้ สภาวะวิกฤตที่เกิดจากโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบให้เกิด การเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผันที่รวดเร็วยิ่งขึ้น ส่งผลให้การดำรงชีวิตเป็นวงจรของความปกติใหม่อย่าง ไม่มีที่สิ้นสุดเกิดขึ้น ย่อมต้องมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เป็นอยู่เดิมให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงนั้น จากความปกติเดิมสู่ความปกติใหม่เสมอ เมื่อช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2562 ได้พบการแพร่ระบาดของ โรคโควิด-19 ในประเทศจีนและแพร่ระบาดไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยตั้งแต่ เดือนมกราคม พ.ศ.2563 เป็นต้นมา มีแนวโน้มจะรุนแรงและและขยายวงกว้างขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งระดับ จังหวัด ระดับตำบลและชุมชนที่ห่างไกล โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวโน้มที่จะเกิดการแพร่ระบาดใน สถานศึกษาต่าง ๆ ซึ่งมีเด็ก เยาวชนและบุคลากรทางการศึกษาอันเป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศ⁸ สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่มีนักเรียนอยู่รวมกันจำนวนมาก มักจะมีความเสี่ยงสูงหากมีระบบการจัดการ ที่ไม่ดี อาจจะมีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้ในกลุ่มเด็กเนื่องจากพบว่าการติดเชื้อโควิด-19 ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีอาการหรือมีอาการแสดงค่อนข้างน้อย ความรุนแรงจะน้อยมาก แต่เด็กนักเรียน จะเอาเชื้อกลับบ้าน อาจทำให้การแพร่ระบาดเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว (Super spread) ไปยังบุคคล ในบ้าน หากมีการระบาดในกลุ่มเด็กขึ้น จะมีผลกระทบในสังคมหรือผู้ใกล้ชิด เช่น ครู พ่อแม่ ผู้สูงอายุ ที่ติดเชื้อจากเด็ก ดังนั้น หากมีการเปิดเรียน มีโอกาสสูงที่จะเกิดการติดเชื้อในกลุ่มเด็กเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเด็กเป็นกลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลและระมัดระวังในการกระจายเชื้อเป็นอย่างมาก มาตรการจึงมี

⁷Sattar Bawany, *Leading in a disruptive VUCA world* (New York: Business Expert Press, 2018), 27.

⁸กระทรวงศึกษาธิการ, *แนวทางปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19(COVID-19)* (รัฐบาลญี่ปุ่น: กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2563), 6.

ความสำคัญในการควบคุมการระบาด การวางแผนเปิดเทอมจึงต้องมั่นใจว่า สามารถควบคุมไม่ให้เกิดการระบาดของโรคในเด็กนักเรียนได้⁹

จากความที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า เด็ก นักเรียน นักศึกษาถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศที่อยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็ว ซึ่งความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อทางการศึกษานั้นไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากต้องพัฒนาคนให้รองรับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการสร้างการเรียนรู้ที่ถูกต้องตั้งแต่ระดับปฐมวัยภายใต้สภาวะการณ์ความเปลี่ยนแปลงมากมายหลายด้านและการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19

ปัญหาของการวิจัย

เด็กปฐมวัยถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่ปัจจุบันอยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็ว ซึ่งความเปลี่ยนแปลงนั้นส่งผลกระทบต่อทางการศึกษา ที่ไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพเนื่องจากต้องเผชิญกับสถานการณ์ภายใต้สภาวะการณ์ความเปลี่ยนแปลงมากมายหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี การเติบโตของนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมทั้งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ที่มีการแพร่ระบาดอย่างรุนแรง ที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ในสังคมก่อให้เกิดความเครียดในสังคม จากสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงมากมายทำให้การดำเนินชีวิตประจำวันของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงเริ่มจากการปฏิบัติที่ไม่คุ้นชินมาก่อนแต่ด้วยสถานการณ์บีบบังคับทำให้ต้องปรับตัวปรับพฤติกรรมและดำเนินชีวิตแบบใหม่ (New Normal) จนเป็นปกติได้เพื่อความอยู่รอดของชีวิต ซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พบเห็นได้ในปัจจุบัน อาทิ 1) การใช้ชีวิตประจำวัน ที่ต้องใช้อย่างระมัดระวังที่ต้องคอยสวมหน้ากากอนามัยและการพกเจลแอลกอฮอล์ล้างมือ การเว้นระยะห่างทางสังคมอย่างน้อย 1 – 2 เมตร ที่ถือเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น 2) การซื้อของออนไลน์ เนื่องจากสะดวกสบายและส่งตรงถึงบ้านไม่ต้องออกไปเสี่ยง ขณะเดียวกันร้านค้าต่าง ๆ เองก็ต้องปรับตัวมาทำการขายออนไลน์เจาะให้ถึงกลุ่มลูกค้าของตัวเองมากขึ้น 3) เข้าบ้านก่อน 4) พุ่มพฤติกรรมนี้อาจเป็นมาจากการประกาศ พ.ร.ก. ฉุกเฉินหรือเคอร์ฟิวที่มีการจำกัดการห้ามออกจากเคหสถานหลัง 22.00 – 04.00 น.ของทุกวัน เมื่อสถานการณ์คลี่คลายก็จะมีผ่อนปรนมาตรการต่าง ๆ 4) งดการสังสรรค์ เป็นที่รู้กันดีว่าผู้ที่ป่วยเป็นโควิด-19 ในประเทศไทยนั้นมักจะติดกันเป็นกลุ่มก้อนจากการรวมกันที่สถานี่ต่าง ๆ เพื่อลดความเสี่ยงจึงต้องงดการสังสรรค์ในช่วงที่มีการระบาดอย่างรุนแรง ถึงแม้ว่าสถานการณ์จะคลี่คลาย

⁹กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ปีการศึกษา 2563 (ม.ป.ป., 2563), 1 - 2.

แล้วการงดสังสรรค์ก็ยังจำเป็นอยู่เนื่องจากเราไม่รู้ว่าในสถานที่นั้นมีผู้ติดเชื้ออยู่หรือไม่ 5) ใส่ใจสุขภาพมากขึ้น จากช่วงวิกฤตโควิด-19 คนหันมาใส่ใจสุขภาพ มีการสังเกตอาการตัวเอง เสริมสร้างร่างกายให้แข็งแรง ใส่ใจเรื่องอาหารการกิน กินร้อน ซ้อนตัวเอง ล้างมือ ออกกำลังกายหรือแม้แต่การทำประกันชีวิต 6) Work From Home หลายองค์กรให้พนักงานทำงานที่บ้านโดยใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่มาเป็นตัวช่วยให้การติดต่อ ประสานงาน ไม่ว่าจะเป็นการประชุมออนไลน์ การติดตามงานหรือแม้แต่การส่งต่องานระหว่างแผนก ถึงแม้สถานการณ์จะคลี่คลายไปแล้วก็ยังใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานเพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่¹⁰

แม้ในอนาคตโรคที่มีการแพร่ระบาดจะกลายเป็นโรคประจำถิ่นหรือระบาดตามฤดูกาล แต่ทุกคนก็ยังคงต้องระวังและป้องกันตนเองอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งหน่วยงานด้านสาธารณสุขทั้งภาครัฐและเอกชนได้ให้คำแนะนำไว้ ดังนี้ 1) เตรียมไอเท็มสู้โควิด-19 ให้พร้อม 2) ติดตามข่าวสารเสมอ 3) ออกนอกบ้านเมื่อจำเป็นเท่านั้น 4) สวมหน้ากาก อยู่ห่าง ล้างมือ 5) แยกของใช้ส่วนตัว ไม่จับมือ ไม่กอด 6) หลีกเลี้ยงพื้นที่แออัดและจุดสัมผัสร่วม 7) จำกัดคนวงแคบ เดินทางให้น้อย 8) อย่าเอามือสัมผัสใบหน้า 9) เมื่อกลับถึงบ้านต้องล้างมือและอาบน้ำทันที 10) กินอาหารปรุงสุกร้อน¹¹

จากวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นที่ร้ายแรงพอ ๆ กับสงครามโลกเพราะสร้างความเสียหายทำลายทุกภาคส่วน คนทุกระดับ แตกต่างจากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจที่จะกระทบเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่ง ซึ่งวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นนี้จะสร้างความเปลี่ยนแปลงต่อวิถีคิดของคนทั้งด้านสังคมและธุรกิจไปตลอดกาล¹² ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า "New Normal" วิถีใหม่ในการใช้ชีวิตประจำวันที่ต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดโดยการปรับวิถีการดำรงชีวิตแบบใหม่ให้ปลอดภัยควบคู่ไปกับความพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ นำสู่การสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรม ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขภาพ การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่ ๆ เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่ จนในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไปก็จะทำให้เกิดความคุ้นชินจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของผู้คนในสังคม สิ่งที่เราพบเห็นความเปลี่ยนแปลงเป็นวิถีชีวิตใหม่ในสังคม

¹⁰ อ้อมใจ วงษ์มณฑา, “New Normal :วัฒนธรรมการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ร่วมกับโควิด-19,” **วารสารรัฐสมิแล** 42, 1 (มกราคม - เมษายน 2564): 55 – 56.

¹¹ กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, **10 วิธีใช้ชีวิตนอกบ้านให้ห่างไกลโควิดช่วงปีใหม่ 2564**, เข้าถึงเมื่อ 24 มีนาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/914899>

¹² ฉกาจ ชลายุทธ, **ผลของ COVID 19 ที่เปลี่ยน 6 เรื่องหลักพฤติกรรมสังคมโลก**, เข้าถึงเมื่อ 24 มีนาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://creativetalklive.com/after-covid19/>

ตั้งแต่ก้าวออกจากบ้าน ได้แก่ 1) สวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยก่อนออกจากบ้าน เพื่อป้องกันตัวเอง และห่วงใยผู้อื่น 2) ทำงานออนไลน์ Work from Home หน่วยงานหรือบริษัทต่าง ๆ เริ่มมีนโยบายให้พนักงาน Work from Home ในช่วงที่ COVID-19 ระบาดอยู่ เพื่อลดความแออัด 3) เรียนออนไลน์ โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนออนไลน์ได้ ก็เริ่มวางแผนตารางเรียนออนไลน์ให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ผ่านโปรแกรมต่าง ๆ เช่น Google Meet, Zoom, Microsoft Team พุดคุยสนทนากับคุณครูด้วยการใช้นวัตกรรมมาเป็นตัวช่วย 4) อาคารสถานที่ตั้งจุดคัดกรอง เนื่องจาก COVID-19 นั้นสังเกตเบื้องต้นได้ด้วยการวัดไข้ จึงจำเป็นต้องมีจุดคัดกรองก่อนเข้าอาคารตามแนวทางปฏิบัติด้านสาธารณสุข ผู้ติดต่อราชการ ห้าง ร้าน จะต้องผ่านการวัดอุณหภูมิและผู้ผ่านการคัดกรองแล้วจะได้รับเครื่องหมายติดที่เสื้อ และขอความร่วมมือให้ลงชื่อก่อนเข้าใช้บริการ 5) ร้านอาหารนั่งแยกโต๊ะและซื้อกลับบ้านมากขึ้น เห็นได้ชัดว่ายอดสั่งอาหารแบบนั่งรับประทานที่ร้านและซื้อกลับบ้าน แทบจะพอ ๆ กันแล้วจนร้านค้าต่าง ๆ ต้องจัดที่นั่งให้บริการพนักงาน Food Delivery และลูกค้าที่ยื่นรออาหารแบบส่งกลับบ้านกันมากขึ้น เพราะลูกค้าส่วนหนึ่งคำนึงถึงสุขอนามัยกันมากขึ้น และการจัดโต๊ะที่นั่งในร้านก็รับประทานได้โต๊ะละ 1-2 คน วางโต๊ะห่างกันอย่างน้อย 1 เมตรเพราะเว้นระยะห่างหรือมีบริการ Drive Thru ให้ขับรถสั่งได้โดยลูกค้าไม่ต้องลงจากรถ 6) การใช้ธุรกรรมออนไลน์มากขึ้นรับเงินโอนเงิน จ่ายเงิน ผ่านช่องทางแอปพลิเคชัน เป็นอีกช่องทางที่นิยมกันมากขึ้น เนื่องจากประชาชนต้องการเช็ยกยอดเงินที่ได้รับจากมาตรการช่วยเหลือ จึงต้องเปิดบัญชีเพื่อใช้งาน Mobile Application รวมถึงการชำระสินค้าบริการ เพื่อลดระยะเวลาเดินทางไปใช้บริการกับธนาคารที่สาขา 7) เว้นระยะในการเดินทางสาธารณะเพราะต้องร่วมเดินทางกันเป็นเวลานาน ทั้งรถไฟฟ้าและรถโดยสารประจำทางต่างต้องทำป้ายเพื่อให้ผู้โดยสารนั่งเว้นระยะ เนื่องจาก COVID-19 เป็นโรคติดต่อทางเดินหายใจ จึงป้องกันการสัมผัสอนุภาคละอองจากการหายใจ ไอ จาม เบื้องต้นด้วยป้ายกำกับเหล่านี้ 8) ใช้บริการส่งของถึงบ้าน (Delivery) ประชาชนหันมาใช้บริการส่งของถึงบ้าน ทั้งของใช้ อาหารและยารักษาโรคประจำตัว เพื่อลดการเดินทางไปยังสถานที่แออัดอย่างซูเปอร์มาร์เก็ต โรงพยาบาล

จากที่กล่าวมาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตแบบวิถีใหม่(New Normal) ที่ส่งผลกระทบต่อตรงกับหน่วยงานทุกระบบและคนทุกกลุ่มทุกระดับ โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานก็เช่นกันที่ได้รับผลกระทบโดยตรง โดยเฉพาะโรงเรียนประถมที่เปิดทำการสอนระดับปฐมวัย ซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตรปรัชญาการศึกษาปฐมวัย วิสัยทัศน์ หลักการ บนพื้นฐานแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยสากลและความเป็นไทย ครอบคลุมการอบรมเลี้ยงดูการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็ก ตลอดจน เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ที่ส่งผลการต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้แก่เด็กและมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กแต่ละคนให้เต็มศักยภาพ

ด้วยความร่วมมือของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ครอบครัว ชุมชน สังคมและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผู้สร้างคนไทยที่มีศักยภาพในอนาคต เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

หากแต่การเปิดเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยภายใต้วิถีใหม่ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคและวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงมากมายหลายมิติ ต้องมีการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ เพราะเด็กเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง ต้องได้รับการควบคุมดูแลและระมัดระวังเป็นพิเศษ ต้องมีมาตรการที่เข้มงวด ในการเปิดเทอมจึงมีความสำคัญมากที่จะควบคุม การระบาด การวางแผนเปิดเทอม จึงต้องมั่นใจว่า ควบคุมไม่ให้เกิดการระบาดของโรคในเด็กนักเรียนได้ ซึ่งนายแพทย์สุชมกานฎจนพิมาย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ได้ให้ความเห็นไว้ว่า “สถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมพื้นฐานเป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรมในทุกด้าน มีหน้าที่พัฒนาเด็กวัยเรียนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ เนื่องจากสถานศึกษาเป็นศูนย์รวมของเด็กในชุมชนที่มาจากครอบครัวที่ต่างกัน จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาโรคต่าง ๆ เมื่อนักเรียนคนใดคนหนึ่งเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อและมาเข้าเรียนในสถานศึกษา จึงมีโอกาที่จะแพร่กระจายเชื้อโรคไปสู่เด็กคนอื่น ๆ ได้ จากการเล่น การใกล้ชิดและทำกิจกรรมร่วมกัน สถานศึกษาจึงเป็นที่สำคัญมากต่อการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคหรือเปรียบได้ว่า “สถานศึกษา” นั้นเป็น “Shelter” สำหรับนักเรียนที่ต้องคำนึงและให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวเป็นอันดับแรก ๆ ” นอกจากนี้ นายประเสริฐ บุญเรือง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ยังได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไว้ว่า “ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีการระบาดในวงกว้างอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวโน้มที่จะเกิดการแพร่ระบาดในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมีความตระหนักถึงสถานการณ์ดังกล่าวและคำนึงถึงความปลอดภัยและสุขภาพของนักเรียน นักศึกษา ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา โดยตระหนักอยู่เสมอไม่ว่าสถานการณ์แวดล้อมจะเลวร้ายและรุนแรงแค่ไหน การเรียนรู้ที่เข้าถึงและมีคุณภาพสำหรับเด็กไทยทุกคนเป็นเป้าหมายสูงสุดตามแนวคิด “การเรียนรู้นำการศึกษาโรงเรียนอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” ทางกระทรวงศึกษาธิการจึงได้วางแนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์วิกฤตของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 บนพื้นฐาน 6 ข้อ ดังนี้

1. จัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความปลอดภัยสูงสุดของทุกคนที่เกี่ยวข้อง “การเปิดเทอม” หมายถึง การเรียนที่โรงเรียนหรือการเรียนที่บ้าน ทั้งนี้ การตัดสินใจจะขึ้นอยู่กับผลการประเมินสถานการณ์อย่างใกล้ชิด

2. อำนวยความสะดวกให้นักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนการสอนได้ แม้จะไม่สามารถไปโรงเรียนได้

3. ใช้สิ่งที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น ช่องดิจิทัล TV ทั้งหมด 17 ช่อง เพื่อให้ นักเรียนทุกคนทุกระดับชั้นสามารถเรียนผ่านได้ ทั้งนี้ ไม่มีการลงทุนเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์ใด ๆ เพิ่มเติม โดยไม่จำเป็น

4. ตัดสินใจนโยบายต่าง ๆ บนพื้นฐานของการสำรวจความต้องการ ทั้งจากนักเรียน ครู และโรงเรียน โดยให้การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงสุดเป็นที่ตั้งและกระทรวงศึกษาธิการ จะสนับสนุนเครื่องและอุปกรณ์ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

5. ปรับปฏิทินการศึกษาของไทยให้เอื้อต่อการ “เรียนเพื่อรู้” ของเด็กมากขึ้น รวมทั้งปรับ ตารางเรียนตามความเหมาะสม โดยเวลาที่ชัดเจนจะคำนึงถึงภาระของทุกคนและการได้รับความรู้ครบ ตามช่วงวัยของเด็ก

6. บุคลากรทางการศึกษาทุกท่านจะได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องและทำให้ท่านได้รับ ผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด¹³

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าช่วงปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่สำคัญที่พร้อมจะเรียนรู้ และไม่อาจให้เด็กหยุดเรียนรู้ได้ ถึงแม้เด็กปฐมวัยในสถานศึกษาจะต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย และความเปลี่ยนแปลงมากมายหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี นวัตกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียน ตระหนักถึง ความสำคัญของการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย มีความสนใจที่จะทำวิจัยเพื่อหาแนวทางหรือแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษาว่าจะมีแนวทางหรือ แนวปฏิบัติวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ภายใต้ ความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านอย่างไร เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนประถมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทราบวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา

ข้อคำถามของการวิจัย

วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษาที่เหมาะสม เป็นอย่างไร

¹³กรมอนามัย, คู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของ โรคโควิด 19 (นนทบุรี: บริษัท คิว แอดเวอร์ไทซิง จำกัด, 2563), 2 – 3.

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยหัวข้อ วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของวิจัยจากองค์ความรู้ในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับวิธีใหม่ New Normal ประกอบด้วย 1) ความหมายของวิธีใหม่¹⁴
- 2) แนวทางแบบวิธีใหม่¹⁵ 3) แนวทางการจัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19¹⁶
- 4) การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิธีใหม่¹⁷

2. นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย

- 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560¹⁸ 2) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545¹⁹ 3) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาระดับเด็กและเยาวชน พ.ศ.2550²⁰
- 4) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 -2580)²¹ 5) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

¹⁴กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, **New Normal คืออะไร? เมื่อโควิด-19 ผลักเรารู้ชีวิต ปกติ วิธีใหม่**, เข้าถึงเมื่อ 27 พฤษภาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/882508>

¹⁵Thai PBS, **ความปรกติใหม่**, เข้าถึงเมื่อ 14 พฤษภาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/292432>

¹⁶ภูษิมา ภิญโญสินวัฒน์, **จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19 : จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย**, เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic/>

¹⁷เทียน ทองแก้ว, “การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิธีใหม่ : ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19,” **ครูสภาวิทยากร** 1, 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2563): 1 – 8.

¹⁸“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560): 14.

¹⁹“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542): 1.

²⁰“พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาระดับเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 125 ตอนที่ 9 ก (14 มกราคม 2551): 2-3.

²¹“ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 – 2580),” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 135 ตอนที่ 82 ก (13 ตุลาคม 2561): 14.

พ.ศ.2566-2570²² 6) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579²³ 7) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2564-2570²⁴ 8) ขอบข่ายและภารกิจงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน²⁵และ 9) มาตรฐานสถานศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ²⁶

3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย 1) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560²⁷ 2) แนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560²⁸ 3) แนวทางการดำเนินบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย²⁹

4. แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยอนาคต แบบ EDFR ประกอบด้วย 1) ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR³⁰ 2) เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR³¹

²²“แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570),” **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 139, ตอนพิเศษ 258 ง (1 พฤศจิกายน 2565): 123 - 126.

²³สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579** (กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวามกราฟฟิค จำกัด, 2560), 108 - 116.

²⁴สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2564 – 2570** (กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวามกราฟฟิค จำกัด, 2564), ก - ฎ.

²⁵สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ม.ป.ป.), 1.

²⁶สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ** (กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวามกราฟฟิค จำกัด, 2562), 19.

²⁷สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2560), คำนำ.

²⁸สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2561), 4 - 11.

²⁹สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2561), 139 - 142.

³⁰จุมพล พูลภัทรชีวิน, “การวิจัยอนาคต,” **วารสารวิธีวิทยาการวิจัย** 01, 1 (มกราคม - เมษายน 2529): 22 - 24.

³¹จุมพล พูลภัทรชีวิน, **เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research)** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 97 - 100.

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) งานวิจัยในประเทศ ได้แก่ จารุภา วังแก้ว และคณะ ได้ศึกษาบทบาทของครูอนุบาลในการรับมือโรคระบาดในสถานศึกษา³² ศุภณัฐ อินทร์งาม และอำนาจ ชนะวงศ์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน³³ ศิริมงคล ทนทอง และศศิธรดา แพงไทย ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน³⁴ กิติชัย วงศ์ศิลปะกุล และประเสริฐ อินทร์รักษ์ ได้ศึกษาการบริหารการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร³⁵ จินดาภักข์ ใจชื่อ, ภารดี อนันต์นาวิ และ มนสิข สิริธสมบุรณ์ ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชนจังหวัดชลบุรี³⁶ พัชราภรณ์ ดวงชื่น ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19³⁷ พิชญา สกุลวิทย์, อังคณา อ่อนธานี และ จักรกฤษณ์ จันทะคุณ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบการสื่อสาร

³²จารุภา วังแก้วและคณะ, “บทบาทของครูอนุบาลในการรับมือโรคระบาดในสถานศึกษา,” **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา** 16, 2 (15 ตุลาคม 2563): 1.

³³ศุภณัฐ อินทร์งาม และ อำนาจ ชนะวงศ์, “การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,” **วารสารศึกษาศาสตร์** 30, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2562): บทคัดย่อ.

³⁴ศิริมงคล ทนทอง และ ศศิธรดา แพงไทย, “รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,” **วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น** 6, 3 (กรกฎาคม - กันยายน 2562): บทคัดย่อ.

³⁵กิติชัย วงศ์ศิลปะกุล และ ประเสริฐ อินทร์รักษ์, “การบริหารการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร,” **วารสารศิลปะการจัดการ** 5, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2564): บทคัดย่อ.

³⁶จินดาภักข์ ใจชื่อ, ภารดี อนันต์นาวิ และ มนสิข สิริธสมบุรณ์, “รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดชลบุรี,” **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ** 6, 12 (ธันวาคม 2564): บทคัดย่อ.

³⁷พัชราภรณ์ ดวงชื่น, “การบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19,” **วารสารศิลปะการจัดการ** 4, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2563): 788 - 792.

ในรูปแบบวิถีใหม่³⁸ พระปลัดสถาพร ปุ่มเป้า ได้ศึกษาแนวทางการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19³⁹ราณี จินสุทธิ์ และ ททัย์ภัทร จินสุทธิ์ ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล⁴⁰ เพชรดาว นิลสว่าง, พรเทพ เสถียรนพแก้ว และ เอกลักษณ์ เพียสา ได้ศึกษาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ⁴¹ วัชวุฒิ บุญลอย ได้ศึกษานิวออร์มัลในการพัฒนาเด็กตามพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2562⁴² พีรภาวี บุญเพลิง ได้ศึกษาอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน⁴³ รชต กฤตธรรมวรรณ, รุ่งนภา ตั้งจิตเรจริญกุล และ องค์กร สงวนญาติ ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษาวิถีใหม่⁴⁴ 2) งานวิจัยต่างประเทศ ได้แก่ ลูคัส และวิเซนเต (Lucas and Vicente) ได้ศึกษาเรื่องดาบสองคม: ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับข้อดีและความท้าทายของการเรียนการสอนออนไลน์

³⁸พิชญา สุกุลวิทย์, อังคณา อ่อนธานี และ จักรกฤษณ์ จันทะคุณ, “การออกแบบการสื่อสารในรูปแบบวิถีใหม่,” **วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์** 12, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2564): บทคัดย่อ.

³⁹พระปลัดสถาพร ปุ่มเป้า, “แนวทางการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19,” **Journal of Roi Kaensarn Academi** 6, 8 (สิงหาคม 2564): บทคัดย่อ.

⁴⁰ราณี จินสุทธิ์ และ ททัย์ภัทร จินสุทธิ์, “แนวทางการพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล,” **ครูสภาวิทยากร** 2, 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2564): บทคัดย่อ.

⁴¹เพชรดาว นิลสว่าง, พรเทพ เสถียรนพแก้ว และ เอกลักษณ์ เพียสา, “การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,” **วารสารวิชาการธรรมศาสตร์** 22, 4 (ตุลาคม - ธันวาคม 2565): บทคัดย่อ.

⁴²วัชวุฒิ บุญลอย, “ได้ศึกษานิวออร์มัลในการพัฒนาเด็กตามพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2562,” **วารสารจันทร์เกษมสาร** 27, 1 (มกราคม - มิถุนายน 2564): บทคัดย่อ.

⁴³พีรภาวี บุญเพลิง, “อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558), บทคัดย่อ.

⁴⁴รชต กฤตธรรมวรรณ, รุ่งนภา ตั้งจิตเรจริญกุล และ องค์กร สงวนญาติ, “การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษาวิถีใหม่,” **วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์** 5, 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2563): 857 - 860.

ในระดับอุดมศึกษา⁴⁵ หวง, ไไล และหวง (Huang, Lai, Huang) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของครูเมื่อเผชิญกับความท้าทายที่ไม่คาดคิดในการสอนคณิตศาสตร์ออนไลน์ในช่วงโควิด-19 : กรณีศึกษาในเซี่ยงไฮ้⁴⁶ จิน (Jin) ได้ศึกษาประสบการณ์การสอนออนไลน์ของช่วงโควิด-19⁴⁷ ยิลดิซ, คิลิค และ อาการ์ (Yildiz, Kilic, Acar) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยในช่วงการระบาดของ COVID-19 : การรับรู้การเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล ครู และผู้ปกครอง⁴⁸ เลวิกคิส และคณะ (Levickis and others) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมุมมองของผู้ปกครองต่อความผูกพันของครอบครัวกับการศึกษาของเด็กปฐมวัยและการดูแลในช่วงการระบาดของ COVID-19⁴⁹ ยู และคณะ (Yu and others) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาแบบผสมผสานของการศึกษาและการดูแลเด็กปฐมวัย

⁴⁵ Margarida Lucas and Paulo Nuno Vicente, “A double-edged sword: Teachers’ perceptions of the benefits and challenges of online teaching and learning in higher education” (Department of Education and Psychology, Universidade de Aveiro, Aveiro Portugal, 2022), Abstract.

⁴⁶Xingfeng Huang, Mun Yee Lai, and Rongjin Huang, “Teachers’ changes when addressing the challenges in unexpected migration to online mathematics teaching during the COVID-19 pandemic: a case study in Shanghai” (Research Institute for International and Comparative Education, Shanghai Normal University, Shanghai, China, University of Technology Sydney, Australia, Middle Tennessee State University, Murfreesboro, USA, 2022), Abstract.

⁴⁷ Meilan Jin, “Preservice Teachers’ Online Teaching Experiences During COVID-19” (Department of Elementary Education, Western Washington University, 516 High Street, Bellingham, WA 98225, USA, 2022), Abstract.

⁴⁸ Süleyman Yıldız, Gulenay Nagihan Kilic, and Ibrahim H. Acar, “Early Childhood Education During the COVID-19 Outbreak: The Perceived Changing Roles of Preschool Administrators, Teachers, and Parents,” **Early Childhood Education Journal** 2023, 54 (April 2022): 743-753.

⁴⁹Penny Levickis, Lisa Murray, Lynn Lee-Pang, Patricia Eadie, Jane Page, Wan Yi Lee, and Georgie Hill, “Parents Perspectives of Family Engagement with Early Childhood Education and Care During the COVID-19 Pandemic,” **Early Childhood Education Journal** (August 2022): s10643.

ในเกาหลีใต้ : นโยบายและการปฏิบัติในช่วง COVID-19⁵⁰ จาลองโก (Jalongo) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของโควิด-19 ต่อการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย : การวิจัยและทรัพยากรสำหรับเด็ก ครอบครัว ครู และอาจารย์นักการศึกษา⁵¹ กอลบาบาอี และ กาลานทารี (Golbabaei, and Kalantary) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการทบทวนยุทธศาสตร์และนโยบายการป้องกันและการควบคุมโควิด-19 ในที่ทำงาน⁵² มอร์ส และคณะ (Morse and others) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคร่าวหน้าเราจะทำอะไรที่แตกต่างออกไปได้บ้าง ประสบการณ์ของผู้ปกครองชาวออสเตรเลียเกี่ยวกับผลกระทบระยะสั้นและระยะยาวของการเรียนที่บ้านในช่วงการระบาดของโควิด-19⁵³ ไดรแกส และ คอคคาลเลีย (Drigas and Kokkalia) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการล่าสุดในบทบาทของโรงเรียนอนุบาลในความก้าวหน้าของเด็กรวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร⁵⁴

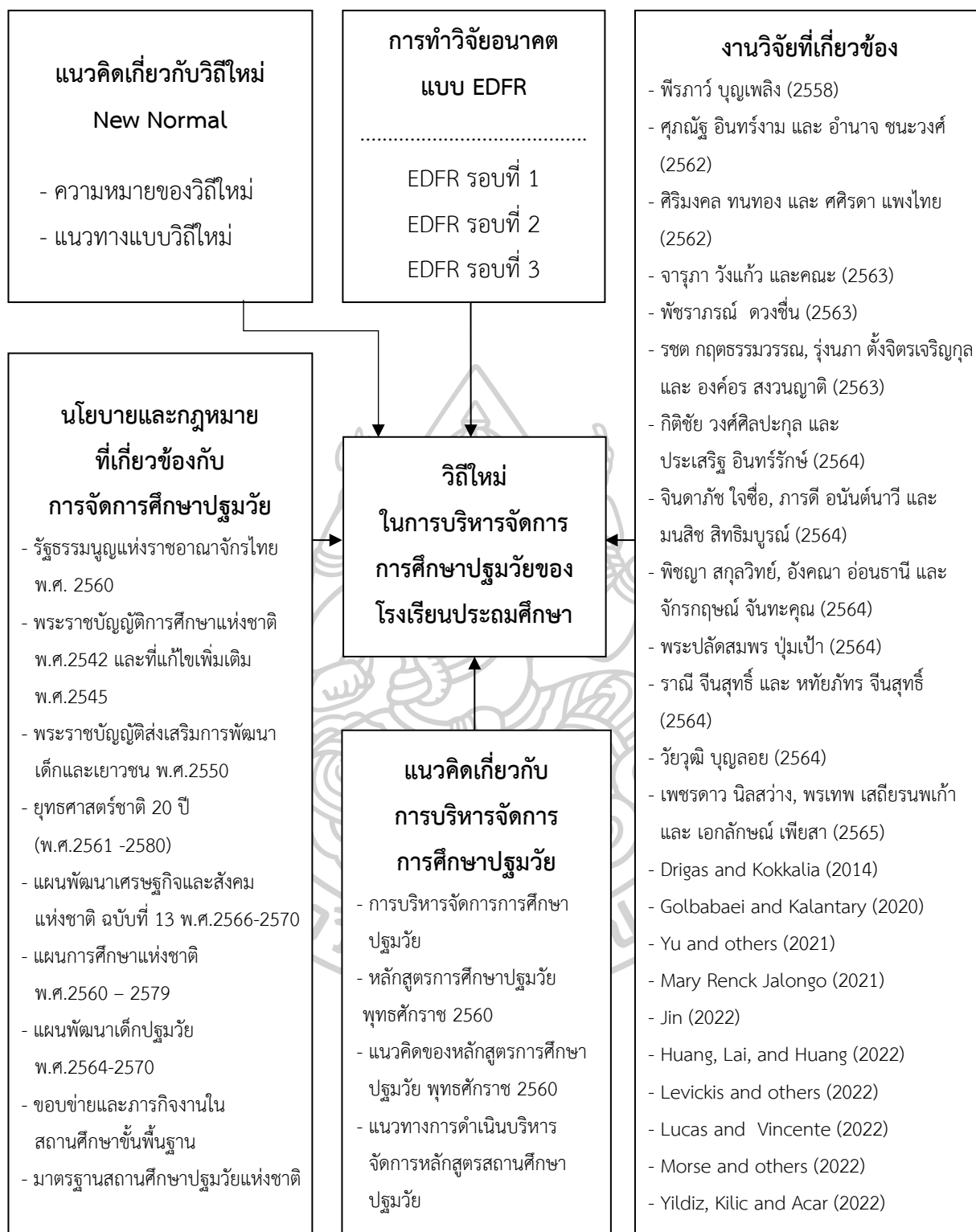
⁵⁰Hae Min Yu, Yu Jin Cho, Hyun Jeong Kim, Jin H. Kim, and Jee Hyun Bae, “A mixed-Methods Study Of Early Childhood Education and Care in South Korea: Policies and Practices During COVID-19,” **Early Childhood Education Journal** 49 (August 2021): 1141 – 1154.

⁵¹Mary Renck Jalongo, “The Effects of COVID-19 on Early Childhood Education and Care: Research and resources for Children, Families, Teachers, and Teacher Educators,” **Early Childhood Education Journal** 49 (May 2021): 763 – 774.

⁵²Farideh Golbabaei, and Saba Kalantary, “A Review of the Strategies and Policies for the Prevention and Control of the COVID-19 Workplaces,” **International Journal of Occupational Hygiene** (March 2020): Abstract.

⁵³Alyssa R. Morse and others, “What could we do differently next time? Australian parents’ experiences of the short-term and long-term impacts of home schooling during the COVID-19 pandemic,” **BMC Public Health** (2022): Abstract.

⁵⁴Athanasios Drigas and Georgia Kokkalia, “ICTs in Kindergarten,” **International Journal of Emerging Technologies in Learning** 9, 2 (2014): 52.

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : Thai PBS, **ความปรกติใหม่**, เข้าถึงเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/292432>

: กรมสุขภาพจิต, **New Normal ชีวิตวิถีใหม่**, เข้าถึงเมื่อ 27 พฤษภาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://dmh.go.th/news/view.asp?id=2288>

: อ้อมใจ วงษ์มณฑา, “New Normal : วัฒนธรรมการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ร่วมกับโควิด-19,” **รัฐมิแล** 42, 1 (มกราคม - เมษายน 2564): 50 - 54.

: Schwenger Bettina, **Creating blended learning experiences requires more than digital skills**, accessed May 26, 2020, available from <https://ojs.aut.ac.nz/pjtel/article/view/46>

: Herbert A. Simon, Donald W. Smithburg, and Victor A. Thompson. **Public Administration** (New York: Alfred Knopf, 1950).

: Chester I. Barnard, **Organization and Management** (Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1962).

: Thomas J. Sergiovanni, **Educational Governance and Administration** (Massachusetts: Allyn & Bacon, 1992).

: สมยศ นาวิการ, **การบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ: บรรณกิจ, 2544), 18.

: ธรินธร นามวรรณ, **หลักการบริหารการศึกษา** (มหาสารคาม: โรงพิมพ์ตัดสีลา, 2549), 2.

: สุธรรม ธรรมทัศนานนท์, “นโยบายและการวางแผนการศึกษา” (เอกสารประกอบการสอนวิชาหลักการบริหาร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552), 39.

: ภาวดี อนันต์นาวิ, **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารสถานศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์มนตรี จำกัด, 2553), 1.

: วิโรจน์ สารรัตน์, **แนวคิด ทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา** (กรุงเทพฯ: หจก.ทิพย์วิสุทธิ์, 2555), 1.

: ธงชัย สันติวงษ์, **องค์การและการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2543), 21 – 22.

: วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, **การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ** (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2548), 5.

: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, **แนวการจัดการศึกษาเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย**, เข้าถึงเมื่อ 20 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://paewpet1.blogspot.com/2012/07/early-childhood-6-massoglia.html>

: กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546), 1.

: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, **นโยบายและยุทธศาสตร์ การพัฒนาเด็กปฐมวัย 0- 5 ปี ระยะยาว พ.ศ.2550 – 2559** (กรุงเทพฯ: สำนักงาน, 2556), 1.

: เยาวพา เดชะคุปต์, **การศึกษาปฐมวัย** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม็ค, 2542), 13.

: ศศิพันธุ์ เปียนเปี่ยมสิน และคณะ, “ความสำคัญของเด็กปฐมวัย” (เอกสารประกอบการ เรียนการศึกษาปฐมวัย หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย, มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 2561), 1-6.

: “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116, ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542), 3- 4.

: เยาวพา เดชะคุปต์, **การจัดการศึกษาปฐมวัย** (กรุงเทพฯ: แม็ค, 2542), 22.

: ชีระ รุญเจริญ และ วาสนา ศรีไพโรจน์, **กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้** (กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี, 2554), 30.

: Miho Taguma, Ineke Litjens, and Kelly Makowiecki, **Quality Matters in Early Childhood Education and Care: United Kingdom (England)** (OECD publishing, 2012), Foreward-3.

: สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย จำกัด, 2561), 4-11.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายเฉพาะของคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์ เฉพาะต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายตรงกัน ดังต่อไปนี้

วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย หมายถึง แนวทางหรือแนวปฏิบัติ ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษาในรูปแบบใหม่ เนื่องจากได้รับ ผลกระทบจากวิกฤตการณ์ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี รวมทั้งการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้สถานศึกษาที่ได้รับผลกระทบต้องหาแนวทางหรือ แนวปฏิบัติที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการศึกษา แนวทางหรือแนวปฏิบัติที่ควรมี ได้แก่ การกำหนด นโยบายและการวางแผน การจัดการบุคลากร การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยของ สุขอนามัย การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน มีการออกแบบหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ ที่เหมาะสม และการส่งเสริมพัฒนาการอย่างรอบด้าน ให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายขององค์กร อย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย – ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับวิถีใหม่การบริหารจัดการ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับวิถีใหม่ (New Normal)

ความหมายของวิถีใหม่ (New Normal)

คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ของราชบัณฑิตยสภาได้บัญญัติศัพท์ “New normal” หมายถึง ความปกติใหม่หรือฐานวิถีชีวิตใหม่และได้นิยาม “ความปกติใหม่หรือฐานวิถีชีวิตใหม่” หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผน และแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย รูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ประกอบด้วย วิธีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติและการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับ สถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะธำรงรักษาวิถีดั้งเดิมหรือวนหาถึงอดีต โดยเขียนทับศัพท์ว่า “นิวนอร์มัล” ซึ่งได้มีการนำคำว่า “New normal” มาใช้อย่างแพร่หลายในช่วงที่มีการระบาดของ โควิด-19⁵⁵ ส่วน Oxford dictionary ได้ให้คำนิยามว่า “A previously unfamiliar or atypical situation that has become standard, usual, or expected” หมายถึง สถานการณ์หรือปรากฏการณ์

⁵⁵กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, New Normal คืออะไร? เมื่อโควิด-19 ผลักเรารู้ชีวิต ปกติ วิถีใหม่, เข้าถึงเมื่อ 27 พฤษภาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/882508>

ที่แต่เดิมเป็นสิ่งที่ไม่ปกติ ผู้คนไม่คุ้นเคย ไม่ใช่มาตรฐาน ต่อมาเมื่อเหตุหรือเกิดวิกฤติบางอย่าง จึงมีการเปลี่ยนแปลงทำให้สถานการณ์หรือปรากฏการณ์นั้นกลายเป็นสิ่งที่ปกติและเป็นมาตรฐาน⁵⁶

New Normal ถูกนำมาใช้ครั้งแรกโดยบิลล์ กรอส (Bill Gross) ผู้ก่อตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ชาวอเมริกันโดยตอนนั้นเขาใช้อธิบายถึงสถานะเศรษฐกิจโลก หลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจแฮมเบอร์เกอร์ในสหรัฐฯ ช่วงระหว่างปี 2007 – 2009 สาเหตุที่ต้องใช้คำว่า “New Normal” เพราะเดิมทีวิกฤติเศรษฐกิจจะมีรูปแบบค่อนข้างตายตัวและเป็นวงจรเดิม คือเมื่อเศรษฐกิจเติบโตไปได้ช่วงระยะหนึ่ง จะมีปัจจัยที่ทำให้เกิดเป็นวิกฤติทางเศรษฐกิจ และหลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ไม่นานเศรษฐกิจก็จะเริ่มฟื้นตัว แล้วก็กลับมาเติบโตได้ดีอีกครั้ง สิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติ จนเรียกได้ว่าเป็น “เรื่องปกติ” (Normal) ก็ได้ แต่หลังจากการเกิดวิกฤติแฮมเบอร์เกอร์ หลายคนมองว่าเศรษฐกิจโลกจะไม่สามารถกลับไปเติบโตได้ดีเหมือนเดิม ด้วยปัจจัยต่าง ๆ เช่น การพยายามกระตุ้นเศรษฐกิจมากเกินไป ทั้งที่หลายประเทศมีหนี้สาธารณะสูงมาก การยืมเงินจากอนาคต เพื่อแลกกับการเติบโตทางเศรษฐกิจในวันนี้ จะส่งผลให้เติบโตได้ลดลงในอนาคต ดังนั้น คำว่า “New Normal” จึงถูกนำมาใช้เพื่อพูดถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ถดถอยลงและคาดว่าจะไม่กลับมาเติบโตในระดับเดิมได้อีกต่อไป นอกจากนี้ ยังมีเทรนด์พฤติกรรมแบบ New Normal กับชีวิตวิถีใหม่ของคนไทยมีข้อมูลจากเว็บไซต์ธรรมนิติ ได้เผยแพร่ข้อมูลการสำรวจของซูเปอร์โพลและนำเสนอแนวทางชีวิตวิถีใหม่ของคนไทยไว้มีดังนี้

1. การใช้เทคโนโลยี และอินเทอร์เน็ต

เทคโนโลยีควบคู่กับอินเทอร์เน็ตจะเข้ามามีบทบาทกับการใช้ชีวิตมากขึ้น ที่จากเดิมมีมากอยู่แล้ว แต่ในสังคมยุค New Normal สิ่งเหล่านี้จะเข้าไปอยู่ในแทบทุกจังหวะชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการเรียนออนไลน์ การทำงานที่บ้าน การประชุมออนไลน์ การซื้อสินค้าออนไลน์ การทำธุรกรรม และการเอ็นเตอร์เทน(Entertain) ชีวิตรูปแบบต่าง ๆ อย่างดูหนัง ฟังเพลง

2. การเว้นระยะห่างทางสังคม

ผู้คนในสังคมจะเห็นความสำคัญของการเว้นระยะห่างที่เป็นแนวทางการใช้ชีวิตช่วงวิกฤติโควิด-19 และจะดำเนินชีวิตแบบนั้นต่อไป โดยรักษาระยะห่างทางกายภาพเพิ่มขึ้น และใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการสื่อสารและการใช้ชีวิต ลดการปฏิสัมพันธ์ การไปในสถานที่สาธารณะ และเน้นการทำกิจกรรมที่บ้านมากขึ้น

⁵⁶Thai PBS, **ความปกติใหม่**, เข้าถึงเมื่อ 14 พฤษภาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/292432>

3. การดูแลใส่ใจสุขภาพทั้งตัวเองและคนรอบข้าง

โดยเกิดความคืบหน้าจากช่วงวิกฤติโควิด-19 ที่ต้องดูแลด้านสุขภาพและความสะอาด เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ ดังนั้น พฤติกรรมการใช้หน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์ และการล้างมืออย่างถูกวิธี และหมั่นสังเกตตัวเองเมื่อไม่สบายจะยังคงมีต่อไป รวมถึงการหันมาใส่ใจสุขภาพ การออกกำลังกาย และการทำประกันสุขภาพจะมีแนวโน้มมากขึ้น

4. การสร้างสมดุลชีวิต

การมีโอกาสได้ทำงานที่บ้าน ลดจำนวนวันการเข้าออฟฟิศหรือการลดการปะทะผู้คนในสังคม แล้วหันมาใช้ชีวิตและทำงานที่บ้าน ทำให้ผู้คนมองเห็นแนวทางที่จะสร้างสมดุลชีวิตระหว่างอยู่บ้านมากขึ้นและจะเป็นแนวทางในการปรับสมดุลชีวิตระหว่างเวลาส่วนตัว การงานและสังคมให้สมดุลมากยิ่งขึ้น⁵⁷

แนวทางแบบวิถีใหม่ (New Normal)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นจะเรียกว่าทฤษฎี New Normal เหล่านี้จะมีผลกระทบอย่างมากกับสภาพเศรษฐกิจ ธุรกิจ การตลาด แม้แต่ด้านการศึกษาก็ได้ จากพฤติกรรมที่เกิดขึ้นใหม่และกำลังจะกลายเป็นเรื่องปกติในอนาคตซึ่งมีข้อมูลข่าวสารจากหลาย ๆ แห่งได้ออกมาแสดงถึงทฤษฎีที่จะทำให้เกิดวิถีใหม่ (New Normal) หลังจากเกิดสถานการณ์ Covid-19 พฤติกรรมผู้บริโภคในสังคมได้มีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป โดยจุติมา อนุสาย กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสำนักข่าวอินโฟเควสท์ มีความสอดคล้องกัน สรุปได้ดังนี้

1. ใกล้ชิดกับการใช้เทคโนโลยีและโลกออนไลน์มากขึ้น

เทคโนโลยีคู่กับอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทกับการใช้ชีวิตมากขึ้น สิ่งเหล่านี้เข้าไปอยู่ทุกจังหวะชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการค้นหาข้อมูลที่น่าสนใจการติดต่อสื่อสาร การเรียนออนไลน์ การทำงานที่บ้าน การประชุมออนไลน์ การซื้อสินค้าออนไลน์ การสร้างความบันเทิงให้แก่ชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ดูหนัง ฟังเพลง การทำธุรกรรมทางการเงินทางออนไลน์แทนการไปธนาคาร การซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคเอง โดยเฉพาะการส่งผ่านแอปพลิเคชัน ที่เรียกว่า Food Delivery รวมทั้งการผันตัวไปเป็นพ่อค้า แม้อาออนไลน์ผ่านสื่อสังคมหรือกลุ่มฟากร้านต่าง ๆ

⁵⁷กรมสุขภาพจิต, New Normal ชีวิตวิถีใหม่, เข้าถึงเมื่อ 27 พฤษภาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://dmh.go.th/news/view.asp?id=2288>

2. เว้นระยะห่างทางสังคม

คนในสังคมให้ความสำคัญของการเว้นระยะห่างในการใช้ชีวิตช่วงวิกฤตโควิด-19 และจะดำเนินชีวิตแบบนี้ต่อไปในชีวิตประจำวัน มีการเว้นระยะห่างทางกาย ไม่สัมผัส ไม่ใกล้ชิดกันเหมือนก่อนโดยรักษาระยะห่างทางกายภาพเพิ่มขึ้น ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการสื่อสารและการใช้ชีวิต เน้นการทำกิจกรรมที่บ้านมากขึ้น ช่วยให้มีเวลาอยู่กับตัวเองมากขึ้นได้ลงมือทำในสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้

3. การดูแลเอาใจใส่สุขภาพทั้งตัวเองและคนรอบข้าง

คนหันมาดูแลเอาใจใส่สุขภาพตนเองเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการออกกำลังกายแบบที่ชอบ ทั้งในสวนสาธารณะ สนามกีฬาหรือในบ้าน เพื่อให้ร่างกายแข็งแรง มีรูปร่างที่น่าพอใจและช่วยคลายเครียด นอกจากนี้ ยังเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ มองหาผลิตภัณฑ์อาหารเสริมที่เหมาะสมกับตนเอง รวมถึงเข้มงวดด้านสุขอนามัยเบื้องต้นรวมถึงการหันมาใส่ใจสุขภาพการออกกำลังกายและการทำประกันสุขภาพก็มีแนวโน้มมากขึ้นด้วย

4. พฤติกรรมการจับจ่ายใช้สอยเปลี่ยนไป

ในยุคนี้อินเทอร์เน็ตใกล้แค่เอื้อมเพียงหยิบสมาร์ตโฟนแล้วสัมผัสหน้าจอก็สามารถซื้อสินค้าได้ หรือมีข้อมูลมหาศาลหลังไหลเข้ามาให้ดูแทบไม่ทัน และยังสามารถจ่ายเงินได้ง่ายผ่านธนาคารอิเล็กทรอนิกส์(E-banking) ตอบโจทย์ความสะดวกสบาย ไม่ต้องเดินทางให้เสียเวลาและเป็นการเว้นระยะห่างทางสังคมกับผู้อื่นด้วย

5. สนใจด้านการเงินมากขึ้น

ในช่วงที่ผ่านมาคนได้รับผลกระทบทางการเงินจากโควิด-19 บางคนถูกลดเงินเดือน ถูกลดค่าแรงรายวัน หรือถูกเลิกจ้าง การขาดรายได้ทำให้ชีวิตสะดุด การศึกษาด้านการเงินเป็นหนทางที่ดีทั้งในปัจจุบันและอนาคต แม้จะอยู่ในช่วงวิกฤตหรือไม่ก็ตาม เช่น การจัดสรรรายรับให้สัมพันธ์กับรายจ่าย การออมเงินไว้ยามฉุกเฉิน การลงทุนในกองทุน หุ้น หรือการซื้อประกันที่ตอบโจทย์ความต้องการของตนเอง

6. การ Work From Home

การอยู่บ้านพร้อมทำงาน ทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในที่อยู่อาศัยของตนเองส่งผลต่อความต้องการที่พักอาศัยที่เปลี่ยนไปจากเดิม ที่อาศัยพื้นที่ขนาดเล็กอาจจะไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีพื้นที่ที่สามารถทำอะไรได้หลายคนมากยิ่งขึ้น

7. การทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

พฤติกรรมการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงส่งผลให้ระบบการสั่งซื้อสินค้าและบริการ ระบบการขนส่งระยะสั้นและการจัดส่งแบบรวดเร็วจะเป็นที่ต้องการและมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น หลังจากนั้นคาดว่าจะเห็นการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการลงทุนของภาคเอกชน ห้างร้านต่าง ๆ หันมาจริงจังกับการทำธุรกิจออนไลน์มากขึ้น

8. การเรียน Online Learning/Entertainment

การอยู่ในบ้านสิ่งสำคัญในการพัฒนาและการค้นหาตัวตนก็คือการแสวงหาความรู้ใหม่ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตัวเองด้วยการเรียนรู้ ซึ่งสามารถเลือกเรียนในช่วงเวลาที่สะดวกได้ตามต้องการ สามารถย้อนกลับเพื่อทบทวนเนื้อหาและทำความเข้าใจใหม่ได้ ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ในการเดินทาง การท่องเที่ยวใหม่รูปแบบออนไลน์ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery)

9. การสร้างสมดุลชีวิต

การมีโอกาสดำรงชีวิตที่บ้านลดจำนวนวันการเข้าออฟฟิศหรือลดการพบปะผู้คนในสังคม แล้วหันมาใช้ชีวิตและทำงานที่บ้านทำให้ผู้คนมองเห็นแนวทางที่จะสร้างสมดุลชีวิตระหว่างอยู่บ้านมากขึ้นซึ่งจะเป็นการปรับสมดุลชีวิตระหว่างเวลาส่วนตัว การงานและสังคมให้สมดุลมากยิ่งขึ้นนับเป็นการปรับตัวพลิกวิกฤตเป็นโอกาสในการสถานการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นภาคธุรกิจ ภาครัฐ หรือส่วนบุคคล ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ ล้วนต้องปรับตัวเพื่อสร้างสมดุลทั้งสิ้น⁵⁸

ภูษิมา ภูษิณวินวัฒน์ ได้เสนอแนวทางจัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์ โควิด-19 : จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทยโดยควรดำเนินการ ดังนี้

1. กระทบหลักสูตร ปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-19 และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้อง ทุกภาคส่วนทราบ หลักสูตรการศึกษาพื้นฐานของไทยในปัจจุบันเน้นเนื้อหาหนัก ครูจำเป็นต้องใช้เวลา เยอะเพื่อสอนได้ครบถ้วนและไม่เอื้อให้นักเรียนมีส่วนร่วม (Active Learning) เท่าที่ควรและหากยังใช้ หลักสูตรเดิมในการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ครูจะต้องใช้เวลาสอนมากขึ้นเพื่อสอน ให้ครบถ้วน การปรับหลักสูตรให้กระชับควบคู่ไปกับจัดลำดับความสำคัญ รวมทั้งผ่อนคลายตัวชี้วัด เรื่องโครงสร้างเวลาเรียนจะสามารถช่วยลดความกดดัน โดยยังคงคุณภาพขั้นต่ำไว้ได้ ตัวอย่างของ มลรัฐ Alberta ประเทศแคนาดา ได้กระทบหลักสูตรโดยเน้นเนื้อหาจำเป็นตามมาตรฐานของแต่ละช่วงวัย เพื่อให้ครูสามารถนำไปวางแผนการสอนและใช้เวลาได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งออกคู่มือ หลักสูตรฉบับย่อสำหรับผู้ปกครอง เพื่อสื่อสารให้เข้าใจถึงหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงไป หลักสูตรแกนกลางไทยจัดประเภทตัวชี้วัดแล้ว แต่ต้องเพิ่มความชัดเจนในการสื่อสารแก่ครูและผู้ปกครอง หลักสูตรแกนกลางของไทยกำหนดตัวชี้วัด “ต้องรู้” และ “ควรรู้” ในแต่ละสาระวิชาแล้ว แต่ต้องเพิ่มความชัดเจน โดยระบุเนื้อหาจำเป็นของแต่ละช่วงวัยและเปิดให้ครูมีอิสระในการจัดการเรียนรู้เนื้อหา ส่วนอื่น ๆ ตามความเหมาะสม ในขณะเดียวกันกระทรวงศึกษาธิการควรให้ศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่

⁵⁸ อ้อมใจ วงษ์มณฑา, “New Normal: วัฒนธรรมการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ร่วมกับโควิด-19,” *รัฐสภา* 42, 1 (มกราคม - เมษายน 2564): 50-54.

เป็นโค้ชให้แก่ครู โดยให้คำแนะนำในการเลือกตัวชี้วัดและเนื้อหา นอกเหนือจากส่วนที่จำเป็นเพื่อให้เหมาะกับบริบทและสถานการณ์ของพื้นที่ อีกทั้ง กระทรวงศึกษาธิการควรออกคู่มือหลักสูตรฉบับย่อสำหรับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจบทบาทใหม่ และสามารถติดตามการเรียนรู้ของเด็กได้ นอกจากนี้ โรงเรียนต้องไม่ละเลยการให้ความรู้แก่นักเรียนแต่ละช่วงวัยในการป้องกันตนเองจากโรคระบาดซึ่งองค์การอนามัยโลกได้จัดทำคู่มือไว้แล้ว

2. เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ ความยืดหยุ่นในการใช้เวลาและการเลือกรูปแบบการเรียนจะทำให้ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมและส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล (personalized learning) ได้ ดังตัวอย่างของมลรัฐ Alberta ประเทศแคนาดา ซึ่งมีแนวทางสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้ด้วยแบบผสมผสาน (blended learning) โดยแนะนำการกำหนดจำนวนชั่วโมงการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ชั่วโมงเรียนรู้ผ่านจอสำหรับเด็กแต่ละช่วงวัย โดยคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย (ปัญหาด้านสายตา) และพัฒนาการด้านสังคม (ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น) ชั่วโมงการเรียนรู้ด้วยตนเองที่บ้านจากการทำใบงาน ชิ้นงาน ค้นคว้าด้วยตัวเอง และชั่วโมงที่ครูและนักเรียนทำกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกัน ส่วนในกรณีของสหรัฐอเมริกา พบว่า ให้ความสำคัญต่อการตอบสนองของผู้เรียนแต่ละคนแตกต่างกัน โดยจัดทำฐานข้อมูลของสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ครูและนักเรียนสามารถเข้าถึงได้อย่างอิสระโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ ยังเปิดช่องให้หน่วยงานอื่น ๆ และแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุดชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก ในขณะที่นิวซีแลนด์เตรียมชุดการเรียนรู้พื้นฐานให้นักเรียน ซึ่งประกอบด้วยคู่มือออนไลน์ และชุดการเรียนรู้ (สื่อแห้ง) เพื่อให้นักเรียนทุกคนทั้งที่สามารถเข้าถึงและไม่สามารถเข้าถึงระบบเรียนออนไลน์สามารถใช้เรียนรู้ได้ ในกรณีของไทย แม้หลักสูตรแกนกลางของไทยเปิดให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดชั่วโมงเรียน แต่ก็ยังมีข้อกำหนดเกี่ยวกับโครงสร้างเวลาเรียนที่ค่อนข้างแข็งตัว ดังนั้น หากกระทรวงศึกษาธิการช่วยผ่อนคลายโครงสร้างเวลาเรียนลง และเปิดช่องทางการสื่อสารให้ครูได้สอบถามข้อสงสัย ก็จะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ครูออกแบบการเรียนรู้อย่างยืดหยุ่น นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังสามารถเปิดให้เอกชนและภาคประชาสังคม ที่มีความเชี่ยวชาญด้านระบบการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนา แลกเปลี่ยนเครื่องมือและเทคนิคใหม่ ๆ ซึ่งจะช่วยเพิ่มทางเลือกที่หลากหลายและเหมาะสมกับเด็กมากขึ้น

3. ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสม ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ครูจะต้องเตรียมความพร้อมก่อนการสอนแบบใหม่ วิธีการหนึ่งคือ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะหลังการระบาดของโควิดสิ้นสุดลง ทั้งนี้ ควรเริ่มต้นโดยการจัดกลุ่มตัวชี้วัดให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้แผนการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์การระบาด เช่น ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้หน่วยละ 2 สัปดาห์ เพื่อให้สอดคล้องกับ

ระยะเวลาการประเมินสถานการณ์การระบาด ทั้งนี้ หากครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วยให้ร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบทั้งเทอมหรือทั้งปี ก็จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเอง ตามศักยภาพได้ดียิ่งขึ้น และได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในอนาคตในทางปฏิบัติ การจัดหน่วยการเรียนรู้สามารถจัดตามเนื้อหาหรือตามประเด็นที่น่าสนใจ และยังสามารถบูรณาการข้ามวิชาหรือในวิชาเดียวกัน หลังจากนั้น ครูควรกำหนดคำถามสำคัญของแต่ละหน่วยและวางแผนการติดตามการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ อย่างชัดเจน เลือกสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็ก และสื่อสารกับพ่อแม่ให้ทราบถึงบทบาทที่จะเปลี่ยนไป เนื่องจากการเสริมทักษะออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ตั้งคำถาม เลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม จะทำให้ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้ได้มีคุณภาพมากขึ้น ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการควรจะสนับสนุน การเพิ่มทักษะเหล่านี้ตามความต้องการของครูในแต่ละพื้นที่ โดยอาจจะเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญในภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาสังคม ช่วยพัฒนาศักยภาพครูให้ตรงกับทักษะที่ต้องการ และสนับสนุนให้มีการเพิ่มทักษะให้แก่ศึกษานิเทศก์ เพื่อเป็น “โค้ชหน้างาน” ให้แก่ครูต่อไป

4. ยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนา (formative assessment) เพื่อไม่ให้เด็กเสียโอกาส พัฒนาความรู้และทักษะ เมื่อนักเรียนไปโรงเรียนตามปกติไม่ได้ ครูกับนักเรียนก็จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ลดลง ทำให้ครูไม่สามารถติดตามพัฒนาการของนักเรียนได้เต็มที่ อาจทำให้ไม่สามารถรู้ปัญหาของนักเรียนได้ทันเวลา โดยเฉพาะความรู้ด้านภาษาและการคำนวณ ซึ่งอาจจะส่งผลเสียต่อการเรียนรู้ ระยะเวลา การประเมินเพื่อพัฒนาจึงไม่สามารถลดหรือละทิ้งไปได้ทั้งการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning) ของเด็ก เพื่อให้ครูทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก โดยจะสามารถให้ feedback กับเด็กและปรับแผนการเรียนรู้ได้ตรงตามสถานการณ์ และการประเมินซึ่งทำให้เกิด การเรียนรู้ (assessment as learning) ของเด็ก โดยครูเปิดโอกาสให้เด็กย้อนคิดถึงกระบวนการเรียน ของตนเอง กระบวนการนี้จะทำให้เด็กมีความรับผิดชอบและเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น รวมถึงเมื่อเด็กเข้าใจตนเองก็จะเป็นโอกาสที่จะวางแผนการเรียนรู้ของตนเองร่วมกับผู้ปกครองและครู ได้การประเมินเพื่อพัฒนาทั้ง 2 ลักษณะ จึงต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างเด็ก ผู้ปกครองและครู มากขึ้น วิธีหนึ่งที่ทำได้คือ การประเมินเพื่อพัฒนาอย่างไม่เป็นทางการรายบุคคล (personalized check-ins) เพื่อติดตามการเรียนรู้ สุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักเรียน โดยให้ผู้ปกครองเข้ามา มีส่วนร่วมด้วย ในกรณีของเด็กโตอาจจะเพิ่มการประเมินตนเองและการประเมินเพื่อน (self & peer assessment) เข้าไปด้วย ซึ่งจะมีประโยชน์ในการช่วยฝึกทักษะการสะท้อนคิดให้เด็กได้อีกทางหนึ่งด้วย การประเมินเพื่อพัฒนาจะประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม คือ (1) มีการเสริม ศักยภาพครูในการใช้และออกแบบเครื่องมือประเมิน (2) มีการให้เอกชนและภาคประชาสังคมที่มีความเชี่ยวชาญด้านการประเมินเข้ามาร่วมพัฒนาเครื่องมือการประเมินใหม่ ๆ และ (3) มีการเปิดเวที (platform) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับผู้เชี่ยวชาญ

5. การประเมินเพื่อรับผิดชอบ (assessment for accountability) ยังคงควรไว้ แต่ควรให้น้ำหนักการประเมินโอกาสทางการเรียนของเด็กมากกว่าการวัดความรู้ด้วยคะแนนสอบ สถานการณ์โรคระบาดในปัจจุบันทำให้ต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ดังนั้น คุณภาพ การศึกษาที่เด็กจะได้รับในแต่ละพื้นที่จะไม่เหมือนกัน จึงไม่สามารถใช้คะแนนวัดความรู้หรือทักษะ แบบเดียวกันเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบได้ มิฉะนั้นก็อาจส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำมากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงควรปรับเกณฑ์ข้อสอบวัดความรู้ (test-based) มาสู่การให้น้ำหนักกับตัวชี้วัด ที่ไม่ใช่ด้านวิชาการ (non-academic measure) มากขึ้น เช่น อัตราการเข้าเรียน (attendance rate) หรืออัตราการออกกลางคัน (drop-out rate) เป็นต้น โดยการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดเหล่านี้ ที่สามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย เพื่อลดภาระครู เช่น ใช้ระบบ Google Classroom บันทึกการใช้งาน ซึ่งจะช่วยให้เขตพื้นที่สามารถติดตามและให้การสนับสนุนโรงเรียนได้ตรงกับความต้องการ มากขึ้นด้วย⁵⁹

เพื่อ ท่อง แก้ว ได้วิเคราะห์และสรุปประเด็นการออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่ : ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19 ไว้ว่าการแพร่ระบาดของ COVID-19 ได้ส่งผลกระทบต่ออย่าง รุนแรงต่อการศึกษาทุกระดับทั่วโลก ทำให้สถานศึกษาเกือบทุกแห่งทั่วโลกต้องปิดการเรียนการสอน ข้อมูล พบว่ามีจำนวนนักเรียน 1.38 พันล้านคน ได้รับผลกระทบจากการปิดสถานศึกษา ซึ่งเป็น ผลกระทบต่อเนื้ออย่างกว้างขวางและเกิดการปรับเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษา ที่เด่นชัดที่สุดคือ การเรียนการสอนที่ต้องดำเนินงานต่อมิให้หยุดชะงัก เพราะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียน นั่นก็คือ คุณภาพของประชากรในอนาคต จึงมีการปรับการเรียนการสอนในหลายรูปแบบ เกิดนวัตกรรมทาง ความคิดในรูปแบบใหม่ทางการเรียนการสอนจากนักเรียนไม่สามารถมาโรงเรียน แต่สามารถเรียนได้ แนวคิดทางการเรียนการสอนทางไกลโดยใช้สื่อออนไลน์จึงนำเข้ามาช่วยแก้ปัญหาทางการเรียน การสอน การทำงานก็เช่นเดียวกัน ทั้งครูและพนักงานก็ทำงานที่บ้านช่วงระบอบหนัก แต่ไม่สามารถ ดำเนินงานได้สมบูรณ์เพราะทางโรงเรียนและนักเรียนบางส่วนไม่สามารถหาเครื่องมือทางการเรียน ได้ครบ เช่น สมาร์ทโฟนที่มีคุณภาพดี ผู้ปกครองก็เดือดร้อนเพราะระบบเศรษฐกิจหยุดชะงัก คนตกงาน จำนวนมาก ซึ่งถือว่ารุนแรง อาจจะรุนแรงกว่าเกิดสงครามโลก เพราะมีคนเสียชีวิตจำนวนมากและ ติดเชื้อระบาดกระจายเป็นทวีคูณผลกระทบต่อทางการศึกษาครั้งนี้ มีผลโดยตรงต่อนักศึกษาซึ่งจะเป็น กำลังของชาติในอนาคตและส่งผลกระทบในระยะยาว ทำให้เกิดระบบการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ สถาบันการศึกษาทุกระดับต้องปรับตัวในสถานการณ์ปัจจุบัน และต้องเตรียมเพื่ออนาคต ในบทความนี้

⁵⁹ ภูมิมา ภิญโญสินวัฒน์, **จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19 : จาก บทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย**, เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic/>

จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของ COVID-19 ต่อระบบการศึกษา โดยเฉพาะการเรียน การสอน การเข้าสู่ชีวิตวิถีใหม่(New Normal) และการออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่ โดยผู้เขียน ได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดกลุ่มและสรุปประเด็น แยกเป็น 3 ประเด็น คือ

ผลกระทบการแพร่ระบาด COVID-19

คำว่าผลกระทบ (Impact) หมายถึง ผลสะท้อนที่เกิดจากการแพร่ระบาดต่อการจัดการศึกษาประกอบด้วย

1. ด้านสังคม สังคมการเรียนรู้มีผลกระทบจากมาตรการทางสาธารณสุข ในการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) หมายถึง การให้บุคคลอยู่ห่างกันอย่างน้อย 1-2 เมตร ในการทำกิจกรรมทางสังคม เช่น การประชุม การนั่งคุยกัน การรับประทานอาหารโต๊ะเดียวกัน การปฏิสัมพันธ์ การยืนห่างกันในลิฟต์โดยสาร เป็นต้น ทุกคนสวมหน้ากากอนามัย แม้แต่การเดินทางก็ต้องสวมหน้ากากอนามัยด้วยเช่นกัน ระบบการประชุมออนไลน์ที่สามารถประชุมในที่ทำงาน หรือที่บ้านโดยไม่ต้องไปนั่งรวมกันในที่ประชุมเดียวกัน

2. ด้านเศรษฐกิจ มีผลกระทบอย่างรุนแรง COVID-19 ส่งผลให้คนว่างงาน เพราะโรงงาน ปิดกิจการผู้ประกอบการไม่มีรายได้ นักเรียน นักศึกษาไม่มีเงินใช้จ่ายเป็นค่าหน่วยกิต และอุปกรณ์การศึกษา สถาบันการศึกษามีรายได้ลดลง ส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการเรียนการสอน รัฐมีงบประมาณอุดหนุนการศึกษาลดลง สถานการณ์เหล่านี้มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศ

3. ด้านการศึกษา การศึกษาได้รับผลกระทบหลายด้าน กล่าวคือ

3.1 การจัดการเรียนการสอน เป็นหัวใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน วิฤติ COVID-19 ได้เป็นโอกาสให้สร้างแนวคิดใหม่ทางการเรียนรู้ หรือการเรียนการสอนด้วยวิธีการใหม่ นวัตกรรมใหม่ เช่น ทำงานที่บ้านเรียนที่บ้าน ในช่วงระบอดหนัก ทุกคนอยู่บ้าน ทำงานที่บ้าน พอสถานการณ์คลี่คลายลง ก็มีการเรียนสลับกัน ทั้งที่โรงเรียนและบ้าน พบว่า นวัตกรรมทางการเรียนที่เหมาะสมที่สุดในช่วงระบอด คือ การเรียนแบบผสมผสาน เป็นวิธีสอนในระบบผสมผสานในหลายลักษณะตามแนวคิดและประสบการณ์ของผู้สอนและความสามารถของผู้เรียน เช่น การใช้ระบบการสอนออนไลน์ ผสมผสานกับสาระการเรียนรู้ในลักษณะอื่น ๆ เช่น ผสมผสานกับวิธีการของ Web-Based Technology ผสมผสานกับวิธีการสอนหลาย ๆ วิธี ผสมผสานกับเทคโนโลยีทางการสอนกับการสอนในชั้นเรียนปกติ และการใช้เทคโนโลยีทางการสอนกับการปฏิบัติงานจริง ซึ่งนิยมใช้กันมาก แต่ก็มี

ผลกระทบในลักษณะเป็นข้อสังเกตว่า การสอนในระบบออนไลน์อย่างเดียวยังได้ผลน้อย เพราะนักเรียนอาจไม่สนใจ หรือไม่มีความมั่นใจในตนเอง การสอนแบบนี้ต้องใช้ระบบตัวต่อตัวมาช่วยเสริมการเรียนรู้ด้วย⁶⁰

3.2 นักเรียนกับอาหารและสุขภาพนักเรียน นักเรียนที่เคยได้รับการดูแลจากโรงเรียน เช่น โครงการอาหารกลางวัน การตรวจสุขภาพจากโรงเรียน จะได้รับผลกระทบเมื่อปิดโรงเรียน

3.3 ผลลัพธ์การเรียนรู้ นักเรียนต้องหยุดเรียน ระบบการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลง โอกาสทางการเรียนรู้แบบต่อตัวต่อ กับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลลัพธ์การเรียนรู้ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง เมื่อสถานศึกษาปิด นักเรียนอยู่บ้านผู้ปกครองดูแลในวัยเด็ก ส่วนระดับอุดมศึกษา แม้ว่าจะสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ก็มีข้อจำกัดในการเข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้

3.4 ผลกระทบทางจิตวิทยาต่อนักเรียน นักเรียน นักศึกษาเกิดความเครียดจากภาวะที่ต้องอยู่ในบ้านแม้ว่าจะมีการคลายมาตรการแล้วก็ตาม แต่การเข้าเรียน หรือเดินทางยังกังวลกับการกลับมาของการระบาดในรอบที่สองหรือสาม ความสูญเสียจากรายได้ ผลกระทบจากรายได้ของผู้ปกครอง การช่วยเหลือของรัฐก็ไม่สามารถช่วยเหลือได้ทั่วถึง และเนื่องจากยังไม่สามารถผลิตวัคซีนได้ ก่อให้เกิดความกังวลและความเครียด

3.5 ผลกระทบต่อผู้บริหารและครูผู้สอน

3.5.1 การบริหารวิกฤติ เป็นภาวะที่ผู้ได้รับผลกระทบในการบริหารที่อยากต้องจัดการกับภาวะวิกฤติที่เกิดจากมาตรการของรัฐสถานการณ์ ที่เกี่ยวข้องป้องกันไม่ให้เกิด แก๊ไขสถานการณ์ด้วยความรวดเร็วการสื่อสารที่ดีเป็นปัจจัยความสำเร็จ จึงต้องเป็นนักสื่อสารที่ดีหรือหาคนที่มีความสามารถสื่อสารมาช่วย มีทีมงานช่วยเหลือ ทั้งระหว่างเกิดการเกิดวิกฤติ และภายหลังวิกฤติ

3.5.2 ครูผู้สอน ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน จากการสอนในชั้นปกติ มาเป็นการสอนแบบผสมผสาน และการเตรียมการสอนเมื่อสถานการณ์คลี่คลาย ซึ่งทั้งสองลักษณะต้องมีการออกแบบการเรียนการสอน การทดลองก่อนสอนจริง สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบการจัดห้องเรียน สื่อการเรียนการสอน การจัดช่วงเวลาสอน การทดสอบ รวมทั้งระเบียบและเกณฑ์การประเมินการเรียนรู้ที่ต้องปรับปรุง

3.6 ผลกระทบต่อการให้บริการของสถานศึกษา เครือข่าย ผู้ปกครองจะได้รับผลกระทบเมื่อสถานศึกษาปิดดำเนินงานโครงการที่ตกลงต้องเลื่อน หรือยกเลิก การรวมกลุ่มต้องยกเลิกเช่นกัน งบประมาณก็ยกไปใช้จ่ายในการบริหารวิกฤติ COVID-19

⁶⁰Schwenger Bettina, **Creating blended learning experiences requires more than digital skills**, accessed May 26, 2020, available from <https://ojs.aut.ac.nz/pjtel/article/view/46>

สรุปการระบาดของ COVID-19 ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบ ในภาวะวิกฤติได้ก่อให้เกิดโอกาสสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ในด้านต่าง ๆ คือ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ การจัดการเรียนการสอน อาหารและสุขภาพ ผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ ทางจิตวิทยาต่อนักเรียน ต่อผู้บริหารและครูผู้สอน การให้บริการของสถานศึกษาส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ ที่เคยปฏิบัติไม่สามารถดำเนินงานได้ดั้งเดิมหรือต้องปรับปรุง เพราะสถานการณ์เปลี่ยนในขณะเดียวกันก็พัฒนาสิ่งใหม่มาแทน การเรียนการสอนแบบใหม่ การทำงานแบบใหม่ สังคมแบบใหม่ ภายใต้สิ่งแวดล้อมแบบใหม่โดยการปฏิบัติตัวเป็นเวลานาน ซึ่งจะกลายเป็นชีวิตวิถีใหม่ในการดำเนินชีวิตในบริบทการศึกษา

การเข้าสู่ชีวิตวิถีใหม่

ความเปลี่ยนแปลงของชีวิตประจำวันหลังโควิดที่เริ่มกลับสู่ภาวะปกติ แต่เป็นภาวะปกติแบบใหม่หรือที่เรียกว่า “New Normal” นั้น ส่งผลกระทบต่อทุกคนในสังคม เมื่อรัฐบาลประกาศการผ่อนคลายระยะที่ 5 อนุญาตให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ (On-Site) จะเห็นการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนที่ต้องเป็นไปตามมาตรการทางสาธารณสุขและตามบริบททางการศึกษาในระดับชั้นต่าง ๆ ระดับปฐมวัยหรือเด็กเล็ก ประถมศึกษา และระดับอุดมศึกษา อาจเป็นชีวิตวิถีทางการศึกษาใหม่

ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ราชบัณฑิตยสภา โดยคณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ราชบัณฑิตยสภา ได้อธิบายคำนี้เอาไว้ว่า New Normal แปลว่า ความปกติใหม่ ฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากเดิม เนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ สำหรับ New Normal New ในที่นี้จะใช้ชีวิตวิถีใหม่ ในบริบท COVID-19 นั้น ชีวิตใหม่พื้นฐาน คือ การสาธารณสุขของเมืองไทยโดยทางศูนย์บริหารสถานการณ์

การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่

คำว่า การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่ หรือ Design - Based New Normal เป็นคำใหม่ที่บูรณาการมาจากสถานการณ์ชีวิตวิถีใหม่กับแนวคิดของ Morrison เสนอรูปแบบ เรียกว่า ADDIE Model of Instructional Design ได้เสนอแนวทางการออกแบบไว้ 5 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์ Analysis 2) การออกแบบ Design 3) การพัฒนา Development 4) การนำไปปฏิบัติ Implement และ 5) การประเมินผล Evaluation และแนวคิด Design - Based Research จากการสังเคราะห์งานวิจัย 162 เรื่อง ระหว่าง 2004 - 2013 พบว่า การศึกษาในองค์ประกอบที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Morrison (2010) คือ ประกอบด้วย Design , Development and Redesign ที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม ดังนั้น จากผลกระทบและชีวิตวิถีใหม่ New Normal สถานศึกษา การออกแบบ

ในระหว่างวิกฤติและหลังวิกฤติ จึงมีความจำเป็นโดยผู้บริหารและบุคลากรของสถาบันการศึกษาต้องปรับตัวหรือปรับเปลี่ยนแนวคิดจากที่เคยทำงานแบบเดิมต้องปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงระหว่าง COVID-19 ยิ่งแพร่ระบาดหรือยุติลง ชีวิตวิถีใหม่จึงไม่ใช่การแก้ปัญหาเดิม ๆ ปรากฏการณ์ จึงควรออกแบบอนาคตของการศึกษาใหม่ในการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้นำหนักการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนให้มากกว่าการนับชั่วโมงเรียนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสนใจของนักเรียนและความคิดสร้างสรรค์ การสร้างความรักสามัคคีในครอบครัว สังคมและประเทศชาติ เป็นคนดี มีคุณธรรมส่งเสริมนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ ทำทายาททางการเรียนพร้อมกับกลุ่มอื่น ๆ โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ในสถานการณ์ที่ปรับเปลี่ยนรวดเร็ว (Disruption) การพัฒนาทักษะชีวิตที่สามารถยืดหยุ่นปรับตัวได้ในสถานการณ์ที่เป็นจริง (Resilience) บนพื้นฐานของการสาธารณสุขที่ดี มาตรฐานทางการสาธารณสุขที่ดีจะเป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษาในอนาคตที่เป็นการศึกษาตลอดชีวิต สถานศึกษาทุกระดับจะเป็นการเรียนรู้ของทุกช่วงวัย ระบบชั้นเรียนจะเปลี่ยนไป เป็นระบบความสามารถของผู้เรียน การนำระบบเทคโนโลยีมาจัดระบบความสำเร็จของผู้เรียน อาจารย์มหาวิทยาลัยจากสังกัดมหาวิทยาลัย ไม่มีคณะและภาควิชาแต่จะเป็นการรวมความเชี่ยวชาญของอาจารย์ในการทำงานเป็นกลุ่มงาน เป็นต้น ดังนั้น การปรับตัวในอนาคตทางการศึกษาในอนาคตจากการวิเคราะห์ผลกระทบ นำไปสู่การปรับตัวในอนาคตที่มีการออกแบบการศึกษาใหม่ นำแบบไปปฏิบัติ มีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการออกแบบเพื่อการปรับตัวสถาบันการศึกษาโดยผู้บริหารและทีมงานต้องตระหนักถึงภาวะวิกฤติที่ต้องปรับแนวคิด คือ การปรับเปลี่ยน Mindset คำว่า Mindset ประกอบด้วย Growth Mindset คือ กรอบความคิดหรือทัศนคติและแนวคิดแบบปรับตัวและพัฒนาต่อไปข้างหน้าในการพัฒนาตนเองรูปแบบใหม่ ที่มีลักษณะยืดหยุ่น (Resilience) ส่วน Fix Mindset คือการคิดแบบเดิมและพอใจจะเป็นเช่นนั้น Growth Mindset จึงพลิกกลับความคิดให้ต่างจากเดิม และพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าที่ต้องการจะเป็นในรูปแบบใหม่ (Desire New Normal) การปรับจึงเป็นขั้นแรกของการปรับตัวหรือการออกแบบสถานศึกษาในอนาคตว่า 5 ปี 10 ปีว่าจะเป็นอย่างไร บนพื้นฐานทางการสาธารณสุขที่ดีและการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีเป้าหมายให้เป็นพลเมืองที่ดี (Smart Citizen) และมีอาชีพมั่นคง เป็นการออกแบบที่ทำทายาทและควรเป็นการออกแบบเฉพาะตัวมากกว่าการออกแบบโดยใช้ทั่วไป ดังนี้

1. ด้านการบริหาร ควรต้องปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะของการออกแบบและขับเคลื่อนให้เป็นตามแบบและเป้าหมายที่กำหนด ลักษณะการบริหารในขณะวิกฤติ COVID -19 จึงต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรการทางสาธารณสุขและกรอบของทางราชการ แต่การบริหารภายในสถาบันการศึกษา แต่ละสถาบันต้องออกแบบในการบริหารและต้องระมัดระวังว่า จะระบาดรอบรอบสองหรือเชื้อระบาดสายพันธุ์ใหม่ที่กำลังแพร่ระบาดที่เวียดนามจะเข้ามาเมืองไทยหรือไม่และต้องคำนึงถึงว่าหลังพ้นวิกฤติ COVID -19 แล้วจะบริหารอย่างไรและถ้าอนาคตจะป้องกันไม่ให้เกิดวิกฤติ

เกิดแล้วจะแก้ไขอย่างไร เป็นการมองอนาคตทางการบริหาร ไม่ใช่รอให้เกิดและจึงแก้ไข ศึกษาบทเรียนจากการบริหารวิกฤติที่ผ่านมาหรือที่ประเทศไทยดำเนินการแก้ไข เช่น สถานการณ์ 13 ชีวิตที่มหมูป่าติดถ้ำขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย ซึ่งประสบความสำเร็จลงได้เพราะ “พลังสามัคคี” จนเป็นที่ยอมรับทั่วโลกหรือกรณีของประเทศนิวซีแลนด์ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารวิกฤติ COVID-19 และการบริหารสถานการณ์วิกฤติ COVID-19 ของประเทศไทยในปัจจุบัน “การต่อยอด” Global COVID-19 จัดไทยพื่นตัวจาก COVID-19 อันดับ 2 ของโลก ได้รับการยกย่องทั่วโลก สรุปลงในภาพรวมจากตัวอย่างที่กล่าวมาจะมีหลักการบริหารคล้ายกัน คือ ตัวผู้นำต้องเป็นผู้นำในการตัดสินใจ ลงมือทำงานเฉพาะทางการสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญ ต้องสื่อสารจากแหล่งที่ถูกต้อง ขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและตัดสินใจแก้ปัญหาที่ละจุดอย่างเป็นระบบที่มีการสื่อสารที่ถูกต้อง โดยกระบวนการทางการบริหาร คือ การกำหนดเป็นนโยบายการจัดทำแผนการบริหารหลัง COVID-19 ยุติหรือแผนการบริหารความต่อเนื่อง (Educational Continuity Plan-ECP) การกำกับ ติดตามและ ประเมินผล นำผลมาปรับการออกแบบ ทั้งนี้ ต้องจัดงบประมาณสนับสนุนด้วย

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนและเทคโนโลยีสารสนเทศ การออกแบบหลักสูตรเป็นเรื่องสำคัญควรเป็นหลักสูตรที่สนองต่อสังคมในอนาคตและความต้องการของผู้เรียน การศึกษาที่รับปริญญามีความสำคัญน้อยลง คนรุ่นใหม่มีความคิดและความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากโซเชียลมีเดีย จัดห้องเรียนอย่างไรที่สอดคล้องกัน ห้องเรียนห้องเล่นเป็นห้องเดียว หรือห้องเรียน ห้องสมุด ห้องทำงานเป็นห้องเดียวกันที่ไม่มีหนังสือ (e-Library) ห้องทำงานอยู่ใน Café (Co-working space) รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ เช่น ลานกิจกรรมและลานสุขภาพอนามัย เป็นต้น ครูและผู้ปกครองก็ต้องปรับบทบาทมาเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ มากกว่าเป็นผู้สอน การเรียนการสอนจะมีลักษณะการผสมผสานหลากหลายวิธี (Blended Learning) ตามความต้องการของผู้เรียน และสังคม ที่เคลื่อนไหวตลอดเวลา ความสามารถในการยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลง (Resilience and Flexibility) ของครูจึงมีความท้าทาย นโยบายของสถานศึกษาจึงเป็นกรอบสนับสนุนการจัดการศึกษาที่ให้แนวปฏิบัติที่ชัดเจน รวมทั้งวัดผลเพื่อเน้นพัฒนาการ (Formative Evaluation) ที่นำระบบเทคโนโลยีมาใช้เมื่อประเมินออกมาแล้ว วิเคราะห์ได้ว่า บทพร่องเรื่องใดจะศึกษาเพิ่มได้จากเอกสารอะไร หรือสื่ออะไร ในประเด็นอะไร เป็นต้น เทคโนโลยีสารสนเทศ มีแนวโน้มจะเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในอนาคตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ก็จะมีงบประมาณ ค่าใช้จ่ายและต้องมีผู้เชี่ยวชาญ แม้ว่าจะทราบว่า การจัดการเรียนการสอนออนไลน์จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต แต่การขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน ความมีวินัยของผู้เรียน ความเชี่ยวชาญของครู ผลจากการทดลองใช้ในวง ล็อคดาวนที่ผ่านมา การสอนออนไลน์ยังมีปัญหาที่ต้องปรับปรุงหลายประการ เช่น รูปแบบการสอน เครื่องมือของครู เครื่องมือของนักเรียน การกำกับติดตามและการประเมินผล อาจทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามากขึ้น ครูหรือผู้บริหาร รวมทั้งสถาบันผลิตครู อาจต้องพิจารณา

ใช้การเรียนการสอนทางไกลจากมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์-DLTV เสริมจุดอ่อนหรือวิธีการอย่างอื่นเพิ่มเติม

3. ด้านระบบฐานข้อมูล ระบบฐานข้อมูลเป็นปัญหาสำคัญเรื่องหนึ่งของการจัดการศึกษาไทยในปัจจุบัน และอาจโยงไปถึงอนาคต คือ ข้อมูลทางการศึกษาทุกระดับเชื่อมโยงกัน ตรงกันและพร้อมใช้แต่ในความเป็นความจริงในปัจจุบัน ข้อมูลไม่ตรงกัน มีฐานข้อมูลแยกย่อย นำมาใช้ในการวางแผนได้ยาก การวางแผนจึงอิงข้อมูลได้แต่ไม่ตรงกัน ระบบฐานข้อมูลทางการศึกษาจึงเป็นเรื่องเร่งด่วน และต้องเตรียมการรับระบบเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาในอนาคต ที่ทุกอย่างจะเป็นระบบ e-Service, e-Money, e-Government จึงต้องวางระบบรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคตมาใช้ทางการศึกษาโดยเฉพาะการเตรียมบุคลากรของสถานศึกษา

4. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ชุมชนกับสถานศึกษามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน จึงมีความจำเป็นสถาบันการศึกษาต้องให้ความสำคัญ นักเรียน นักศึกษามาจากชุมชน กลับจากสถานศึกษา ก็อยู่ในชุมชน ชุมชนก็เป็นสถานศึกษาสนับสนุนการศึกษาสำหรับนักเรียนนักศึกษา ชุมชนบางแห่งรวมถึงวัดก็จัดการศึกษาเพิ่มเติมจากสถานศึกษาระบบการจัดการศึกษาแบบเดิม “บวร” ก็ยังใช้ได้ แต่จะทำอย่างไรในการร่วมมือกันให้เกิดผลสูงสุด⁶¹

นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

การพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศไทย เป็นสิ่งที่ทุกรัฐบาลให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง เพราะถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุด เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่พัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดในชีวิต เป็นรากฐานในการพัฒนามนุษย์ให้เติบโตได้เต็มตามศักยภาพ เป็นพลเมืองคุณภาพดีของประเทศในอนาคต ปัจจุบันจึงมีหน่วยงานที่จัดบริการพัฒนาเด็กปฐมวัย 0 - 5 ปี รวมทั้งการให้ความรู้พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชนจำนวนหลายหน่วยงาน และมีกฎหมายนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้านเด็กปฐมวัย ดังปรากฏสาระสำคัญในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 พระราชบัญญัติ นโยบายและแผนสำคัญ ๆ ของประเทศซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้

⁶¹เทียน ทองแก้ว, “การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่ : ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19,” *ศรัทธาวิทยากร* 1, 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2563): 1 - 8.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560

มาตรา 54 วรรคสอง กำหนดว่า “...รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย...” นอกจากนี้ กำหนดว่า “ ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา...รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน ” ส่วนใน มาตรา 258 ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศให้เกิดผล จ.ด้านการศึกษา “(1) ให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตาม มาตรา 54 วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย”⁶²

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545)

มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้ (1) มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและ จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา (4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐาน วิชาชีพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทาง การศึกษาอย่างต่อเนื่อง (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา (6) การมีส่วนร่วม ของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กร วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น⁶³

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ.2550

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ.2550 ได้ให้หลักการคำนึงถึง ประโยชน์สูงสุดทั้งในด้านการจัดทะเบียนรับรองการเกิด การพัฒนา การยอมรับ การคุ้มครองและ โอกาสในการมีส่วนร่วมโดยไม่มีทางเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมมีสิทธิด้านการศึกษา โดยเฉพาะ เด็กพิการหรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ มีสิทธิได้รับการศึกษาพิเศษที่เหมาะสมกับตน ได้รับการบริการ สาธารณสุข การเล่น การพักผ่อน การเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการวัฒนธรรมและศิลปะ ส่งเสริมให้มี

⁶²“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560): 14.

⁶³“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542): 1.

ความผูกพันต่อครอบครัว ภูมิใจในชาติและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย มีสุขภาพแข็งแรง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สมควรแก่วัย รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล มีเจตคติและทักษะที่ดีต่อการทำงาน มีจิตสำนึกในการให้และการอาสาสมัคร รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและต่อส่วนรวม มีส่วนร่วมในการแสดงออกทั้งโดยส่วนบุคคลและเป็นหมู่คณะ รูปของสภาเด็กและเยาวชน ในระดับอำเภอ ระดับจังหวัดและระดับประเทศโดยการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน⁶⁴

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 – 2580)

ในยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ กำหนดให้มีการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ วัยเรียน วัยรุ่น/นักศึกษา วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า ทั้งนี้ ในช่วงการตั้งครรภ์/แรกเกิด/ปฐมวัย เน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ สนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การส่งเสริมการให้สารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็กและให้มีการลงทุนเพื่อการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน⁶⁵

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ.2566 – 2570

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 -2570) หมายความว่า 12 กำหนดไว้ว่า ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยมีเป้าหมายการพัฒนา 2 เป้าหมาย ได้แก่

1. การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ โดยคนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงสอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิต เป้าหมาย สามารถสร้างงานอนาคตและสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม
2. การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการพัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการพัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ

⁶⁴“พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550,” **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่มที่ 125 ตอนที่ 9 ก (14 มกราคม 2551): 2 - 3.

⁶⁵“ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 – 2580),” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 135 ตอนที่ 82 ก (13 ตุลาคม 2561): 14.

เป้าหมายและผลลัพธ์ของการพัฒนาระดับมหุ้ดหมาย เป้าหมายที่ 1 คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉั้พลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข มีกลยุทธ์การพัฒนาในกลยุทธ์ที่ 1 คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 พัฒนาเด็กช่วงตั้งครรภ์ถึงปฐมวัยให้มีการพัฒนาการรอบด้านมีอุปนิสัยที่ดี โดย

1. การเตรียมความพร้อมของพ่อแม่ผู้ปกครองและสร้างกลไกประสานความร่วมมือเพื่อดูแลหญิงตั้งครรภ์ให้ได้รับบริการที่มีคุณภาพและดูแลเด็กให้มีพัฒนาการสมวัยตั้งแต่อยู่ในครรภ์ – 6 ปี

2. การพัฒนาครูและผู้ดูแลเด็กปฐมวัยให้มีความรู้และทักษะการดูแลที่เพียงพอมีจิตวิทยาการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย สามารถทำงานร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยให้มีความรู้ตามหลักการพัฒนาสมองและกระบวนการเรียนรู้แก่เด็กควบคู่กับการพัฒนาการด้านร่างกาย สาธารณสุข และโภชนาการเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีอย่างรอบด้านก่อนเข้าสู่วัยเรียน

3. การยกระดับสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้มาตรฐานและจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นกลไกการพัฒนาเด็กปฐมวัยรายพื้นที่ที่มีคุณภาพ

4. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการดูแลปกป้องเด็กปฐมวัยให้มีความรู้ที่รอบด้าน สติปัญญาสมวัย โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคมและภาคเอกชน รวมถึงพัฒนาระบบสารสนเทศที่กรายบุคคลเพื่อการส่งต่อไปยังสถานศึกษาและการพัฒนาที่ต่อเนื่อง⁶⁶

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579

ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคน ทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาในระยะ 20 ปี โดยเป้าหมายหนึ่งคือ ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างทั่วถึง ส่วนเป้าหมายย่อยส่วนที่เกี่ยวข้องคือ “เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย ประชากรทุกคนมีโอกาสได้รับบริการทางการศึกษาตั้งแต่ปฐมวัยถึงมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าที่มีคุณภาพและมาตรฐาน...” โดยแนวทางการพัฒนาส่งเสริมให้เด็กเล็ก 0 - 2 ปี ได้รับการดูแลและพัฒนาที่สมวัยรอบด้านอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง มีการปรับระบบการบริหารจัดการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก 0- 2 ปี และการศึกษาปฐมวัย 3 - 5 ปี ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

⁶⁶ “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570),” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 139, ตอนพิเศษ 258 ง (1 พฤศจิกายน 2565): 123 - 126.

รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรและคู่มือการเตรียมความพร้อมพ่อแม่และการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กเล็กให้มีพัฒนาการตามวัยและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาในระดับปฐมวัย สมรรถนะเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาเซียนและระดับสากล เพื่อการพัฒนาคุณภาพและพัฒนาการรอบด้านสมวัยของเด็กปฐมวัย⁶⁷

แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2564 – 2570

แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2564 – 2570 ได้มีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

นโยบายด้านเด็กปฐมวัย

1. เด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน อย่างมีคุณภาพ ตามศักยภาพตามวัยและต่อเนื่อง
2. การพัฒนาเด็กตามข้อ 1 ต้องจัดให้เป็นระบบและมีความสัมพันธ์ระหว่างกันโดยบูรณาการชัดเจนระหว่างหน่วยงานราชการและที่ไม่ใช่ราชการ ระหว่างวิชาชีพที่สัมพันธ์กับการพัฒนาเด็กปฐมวัยและระหว่างระดับต่าง ๆ ของการบริหารราชการแผ่นดินจากระดับชาติ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
3. รัฐและทุกภาคส่วนต้องร่วมกันระดมทรัพยากรให้เพียงพอแก่การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายข้อ 1

วิสัยทัศน์

“เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพ เป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมืองคุณภาพ”

ปรัชญา

เด็กปฐมวัยทุกคนมีความสร้างสรรค์ จินตนาการและเอกลักษณ์ มีความสามารถในการเรียนรู้ทุกสิ่ง กระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีจิตที่ซึ่มซับสิ่งที่เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ดังนั้นเด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการดูแล พัฒนาและเรียนรู้้อย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัยอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียม ตามศักยภาพ ตามวัยและตนเอง บนพื้นฐานของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีที่สุดสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพและ

⁶⁷สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 (กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2560), 108 - 116.

ความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคลโดยคำนึงถึงความสุข ความเป็นอยู่ที่ดี การคุ้มครองสิทธิ และความต้องการพื้นฐานของเด็กปฐมวัย รวมทั้งการปฏิบัติต่อเด็กทุกคนโดยยึดหลักศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การมีส่วนร่วม การเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและการกระทำที่โปร่งเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

เป้าประสงค์

เด็กปฐมวัยทุกคน ซึ่งหมายถึงเด็กทุกคนที่อยู่ในประเทศไทย รวมถึงเด็กที่เป็นลูกแรงงานต่างชาติและเด็กที่ไม่ได้มาจากครอบครัวไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ต้องได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านอย่างมีคุณภาพ ตามศักยภาพ ตามวัยและต่อเนื่อง และสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพ การศึกษา และสวัสดิการสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย

เพื่อให้นโยบายด้านเด็กปฐมวัยดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2564 - 2570 กำหนดให้มียุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งสิ้น 7 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดและการให้บริการแก่เด็กปฐมวัย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาและการสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบและกลไกการบูรณาการสารสนเทศด้านเด็กปฐมวัยและการนำไปใช้ประโยชน์

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดทำและปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยและการดำเนินการตามกฎหมาย

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การวิจัยพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การบริหารจัดการ การสร้างกลไกการประสานการดำเนินงานและการติดตามประเมินผล⁶⁸

⁶⁸สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2564 – 2570 (กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2564), ก - ก.

ขอบข่ายและภารกิจงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ได้กำหนดสาระสำคัญให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรงเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดีมีความสามารถและอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข มาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2553 กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสถานะเป็น “นิติบุคคล” เพื่อให้มีความเข้มแข็งคล่องตัวและสามารถบริหารจัดการได้อย่างอิสระภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายลำดับรองอีกหลายฉบับ ปัจจุบันตามที่กฎกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตน

จากการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว สถานศึกษาต้องดำเนินการบริหารและจัดการศึกษาตามขอบข่ายงานและภารกิจงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านวิชาการ มีภาระหน้าที่ 17 อย่างด้วยกัน คือ

1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.6 การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

1.9 การนิเทศการศึกษา

1.10 การแนะแนว

1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. ด้านงบประมาณ มีภาระหน้าที่ 22 อย่างด้วยกัน คือ

2.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี

2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

2.4 การขอโอนและขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

2.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

2.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ

2.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2.9 การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา

2.10 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

2.11 การวางแผนพัสดุ

2.12 การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี

2.13 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

2.14 การจัดหาพัสดุ

2.15 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

2.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

2.17 การเบิกเงินจากคลัง

2.18 การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน

2.19 การนำเงินส่งคลัง

- 2.20 การจัดทำบัญชีการเงิน
- 2.21 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
- 2.22 การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

3. ด้านการบริหารงานบุคคล มีภาระหน้าที่ 20 อย่างด้วยกัน คือ

- 3.1 การวางแผนอัตรากำลัง
- 3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
- 3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
- 3.6 การลาทุกประเภท
- 3.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 3.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 3.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- 3.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
- 3.12 การออกจากราชการ
- 3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
- 3.14 การจัดทำบัญชี รายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
- 3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
- 3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 3.18 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต
- 3.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน บุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป มีภาระหน้าที่ 21 อย่างด้วยกันคือ

- 4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา

- 4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
- 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 4.8 การดำเนินงานธุรการ
- 4.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 4.11 การรับนักเรียน
- 4.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
- 4.13 การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย
- 4.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 4.15 การทัศนศึกษา
- 4.16 งานกิจการนักเรียน
- 4.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.18 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร
หน่วยงานและ สถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 4.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น (ท) การรายงานผล
การปฏิบัติงาน
- 4.20 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 4.21 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน⁶⁹
- การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ให้คำนึงถึงหลักการ ดังต่อไปนี้
1. ความพร้อมและความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาที่จะสามารถรับผิดชอบดำเนินการตามขีดความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 2. ความสอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะกระจายอำนาจ
 3. ความเป็นเอกภาพด้านมาตรฐานและนโยบายด้านการศึกษา

⁶⁹สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ม.ป.ป.), 1.

4. ความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษา
5. มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่
6. มุ่งให้เกิดผลสำเร็จแก่สถานศึกษา โดยเน้นการกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษาให้มากที่สุดเพื่อให้สถานศึกษานั้นมีความเข้มแข็งและความคล่องตัว
7. เพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพให้แก่สถานศึกษา
8. เพื่อให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ โดยตรง⁷⁰

มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 2 มกราคม 2562 (คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ : ก.พ.ป.) อยู่ในมาตรฐานด้านที่ 1 การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้กำหนดตัวบ่งชี้ไว้ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ย่อย

- 1.1.1 บริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ
- 1.1.2 บริหารหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 1.1.3 บริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 การบริหารจัดการบุคลากรทุกประเภทตามหน่วยงานที่สังกัด

ตัวบ่งชี้ย่อย

- 1.2.1 บริหารจัดการบุคลากรอย่างเป็นระบบ
- 1.2.2 ผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย/หัวหน้าระดับปฐมวัย/ผู้ดำเนินการกิจการ มีคุณวุฒิ/คุณสมบัติเหมาะสมและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.2.3 ครู/ผู้ดูแลเด็กที่ทำหน้าที่หลักในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยมีวุฒิการศึกษา/คุณสมบัติเหมาะสม
- 1.2.4 บริหารบุคลากรจัดอัตราส่วนของครู/ผู้ดูแลเด็กอย่างเหมาะสมพอเพียงต่อจำนวนเด็กในแต่ละกลุ่มอายุ

⁷⁰“กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 124 ตอนที่ 24 ก (16 พฤษภาคม 2550), 29 - 33.

ตารางที่ 1 อัตราส่วนของครู/ผู้ดูแลเด็กต่อจำนวนเด็ก

เด็ก (อายุ)	อัตราส่วนครู/ผู้ดูแลเด็ก(คน)	จำนวนเด็กในกลุ่มกิจกรรม
ต่ำกว่า 1 ปี	1 : 3	กลุ่มละไม่เกิน 6 คน
ต่ำกว่า 2 ปี	1 : 5	กลุ่มละไม่เกิน 10 คน
ต่ำกว่า 3ปี	1 : 10	กลุ่มละไม่เกิน 20 คน
3 ปี – ก่อนเข้า ป.1	1 : 15	กลุ่มละไม่เกิน 30 คน

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด, 2562), 8.

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย

ตัวบ่งชี้ย่อย

- 1.3.1 บริหารจัดการด้านสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ
- 1.3.2 โครงสร้างและตัวอาคารมั่นคง ตั้งอยู่ในบริเวณและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย
- 1.3.3 จัดการความปลอดภัยของพื้นที่เล่น/สนามเด็กเล่นและสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร
- 1.3.4 จัดการสภาพแวดล้อมภายในอาคาร ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าให้ปลอดภัยเหมาะสมกับการใช้งานและเพียงพอ
- 1.3.5 จัดให้มีของเล่นที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน มีจำนวนเพียงพอ สะอาดเหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็ก
- 1.3.6 ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเดินทางอย่างปลอดภัย
- 1.3.7 จัดให้มีระบบป้องกันภัยจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 1.3.8 จัดให้มีระบบรับเหตุฉุกเฉิน ป้องกันอัคคีภัย/ภัยพิบัติตามความเสี่ยงของพื้นที่

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ย่อย

- 1.4.1 มีการจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ฝึกระวังการเจริญเติบโตของเด็กและดูแลการเจ็บป่วยเบื้องต้น
- 1.4.2 มีแผนและดำเนินการตรวจสอบอนามัยประจำวัน ตรวจสอบสุขภาพประจำปีและป้องกันควบคุมโรคติดต่อ

1.4.3 อาคารต้องมีพื้นที่ใช้สอยเป็นสัดส่วนตามกิจวัตรประจำวันของเด็ก
ที่เหมาะสมตามช่วงวัย และการใช้ประโยชน์

1.4.4 จัดให้มีพื้นที่/มุมประสบการณ์และแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนและนอก
ห้องเรียน

1.4.5 จัดบริเวณห้องน้ำ ห้องส้วม ที่แปรงฟัน/ล้างมือให้เพียงพอ สะอาด
ปลอดภัยและเหมาะสมกับการใช้งานของเด็ก

1.4.6 จัดการระบบสุขาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมสถานที่ปรุง
ประกอบอาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้ กำจัดขยะ สิ่งปฏิกูลและพาหะนำโรค

1.4.7 จัดอุปกรณ์ภาษาและเครื่องเล่นส่วนตัวให้เพียงพอกับการใช้งานของ
เด็กทุกคนและดูแลความสะอาดและปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.5 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน

ตัวบ่งชี้ย่อย

1.5.1 มีการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่าง
พ่อแม่/ผู้ปกครองกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับตัวเด็กและการดำเนินงานของสถานพัฒนา
เด็กปฐมวัย

1.5.2 การจัดกิจกรรมที่พ่อแม่/ผู้ปกครอง/ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม

1.5.3 ดำเนินงานให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นแหล่งเรียนรู้แก่ชุมชน
ในเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.5.4 มีคณะกรรมการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

**มาตรฐานด้านที่ 2 ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และ
การเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย**

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 การดูแลและพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน

ตัวบ่งชี้ย่อย

2.1.1 มีแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา
ปฐมวัย มีการดำเนินงานและประเมินผล

2.1.2 จัดพื้นที่/มุมประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นที่เหมาะสมอย่าง
หลากหลาย

2.1.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านอย่างบูรณาการตามธรรมชาติ
ของเด็กที่เรียนรู้ด้วยประสาทสัมผัส ลงมือทำ ปฏิสัมพันธ์และการเล่น

2.1.4 เลือกใช้สื่อ/อุปกรณ์ เทคโนโลยี เครื่องเล่นและจัดสภาพแวดล้อม
ภายใน-ภายนอก แหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอ เหมาะสม ปลอดภัย

2.1.5 เฝ้าระวังติดตามพัฒนาการเด็กรายบุคคลเป็นระยะ เพื่อใช้ผลในการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กทุกคนให้เต็มตามศักยภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายและดูแลสุขภาพ

ตัวบ่งชี้ย่อย

2.2.1 ให้เด็กอายุ 6 เดือนขึ้นไปรับประทานอาหารที่ครบถ้วนในปริมาณที่เพียงพอ และส่งเสริมพฤติกรรมกรกินที่เหมาะสม

2.2.2 จัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมในการดูแลสุขภาพ ความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน

2.2.3 ตรวจสอบสุขภาพอนามัยของเด็กประจำวัน ความสะอาดของร่างกาย ฟัน และช่องปาก เพื่อคัดกรองโรคและการบาดเจ็บ

2.2.4 เฝ้าระวังติดตามการเจริญเติบโตของเด็กเป็นรายบุคคล บันทึกผลภาวะโภชนาการอย่างต่อเนื่อง

2.2.5 จัดให้มีการตรวจสุขภาพร่างกาย ฟันและช่องปาก สายตา หู ตามกำหนด

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ภาษาและการสื่อสาร

ตัวบ่งชี้ย่อย

2.3.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กได้สังเกต สัมผัส ลองทำ คิด ตั้งคำถาม สืบเสาะหาความรู้ แก้ปัญหา จินตนาการ คิดสร้างสรรค์ โดยยอมรับความคิดและผลงานที่แตกต่างของเด็ก

2.3.2 จัดกิจกรรมและประสบการณ์ทางภาษาที่มีความหมายต่อเด็ก เพื่อการสื่อสารอย่างหลากหลาย ฟัง ฟัง พูด ถาม ตอบ เล่าและสนทนาตามลำดับขั้นตอนพัฒนาการ

2.3.3 จัดกิจกรรมปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านให้เด็กมีทักษะการดูภาพ ฟังเรื่องราว พูดเล่า อ่าน วาด/เขียน เบื้องต้น ตามลำดับพัฒนาการโดยครู/ผู้ดูแลเด็ก เป็นตัวอย่างของการพูดและการอ่านที่ถูกต้อง

2.3.4 จัดให้เด็กมีประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับตัวเด็ก บุคคล สิ่งต่าง ๆ สถานที่และธรรมชาติรอบตัวด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ

2.3.5 จัดกิจกรรมและประสบการณ์ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เบื้องต้นตามวัย โดยเด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ-สังคม ปลุกฝังคุณธรรมและความเป็นเมืองดี

ตัวบ่งชี้ย่อย

2.4.1 สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและมั่นคง ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก จัดกิจกรรมสร้างเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็กและการแก้ไขข้อขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

2.4.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กมีความสุข แจ่มใส ร่าเริง ได้แสดงออกด้านอารมณ์ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง โดยผ่านการเคลื่อนไหวร่างกาย ศิลปะ ดนตรี ตามความสนใจและถนัด

2.4.3 จัดกิจกรรมและประสบการณ์ ปลุกฝังคุณธรรมให้เด็กใฝ่ดี มีวินัย ซื่อสัตย์ รู้จักสิทธิและหน้าที่รับผิดชอบของพลเมืองดี รักครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและประเทศชาติ ด้วยวิธีที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.5 การส่งเสริมเด็กในระยะเปลี่ยนผ่านให้ปรับตัวสู่การเชื่อมต่อในขั้นถัดไป

ตัวบ่งชี้ย่อย

2.5.1 จัดกิจกรรมกับผู้ปกครองให้เตรียมเด็กก่อนออกจากบ้านเข้าสู่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย/โรงเรียน และจัดกิจกรรมช่วงปฐมวัยให้เด็กค่อยปรับตัวในบรรยากาศที่เป็นมิตร

2.5.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการปรับตัวก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น แต่ละชั้นจนถึงการเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

มาตรฐานด้านที่ 3 มาตรฐานของเด็กปฐมวัย

*สำหรับเด็กอายุ 3 ปี - อายุ 6 ปี (ก่อนเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 ข เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัยและมีสุขนิสัยที่เหมาะสม

ตัวบ่งชี้ย่อย

3.1.1 ข เด็กมีน้ำหนักตัวเหมาะสมกับวัยและสูงดีสมส่วน ซึ่งมีบันทึกเป็นรายบุคคล

3.1.2 ข เด็กมีสุขนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพตนเองตามวัย

3.1.3 ข เด็กมีสุขภาพช่องปากดี ไม่มีฟันผุ

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 ข เด็กมีพัฒนาการสมวัย

ตัวบ่งชี้ย่อย

3.2.1 ข เด็กมีพัฒนาการสมวัยโดยรวม 5 ด้าน

ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 ข เด็กมีพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้ย่อย

3.3.1 ข เด็กมีพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ สามารถเคลื่อนไหวและทรงตัวได้ตามวัย

3.3.2 ข เด็กมีพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและการประสานงานระหว่างตากับมือตามวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 3.4 ข เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ

ตัวบ่งชี้ย่อย

3.4.1 ข เด็กแสดงออก ร่าเริง แจ่มใส รู้สึกมั่นคงปลอดภัย แสดงความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นได้สมวัย

3.4.2 ข เด็กมีความสนใจ และร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสมวัย ซึ่งรวมการเล่น การทำงาน ศิลปะ ดนตรี กีฬา

3.4.3 ข เด็กสามารถอดทน รอคอย ควบคุมตนเอง ยับยั้งชั่งใจ ทำตามข้อตกลง คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น มีกาลเทศะ ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้สมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 3.5 ข เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา เรียนรู้และสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้ย่อย

3.5.1 ข เด็กบอกเกี่ยวกับตัวเด็ก บุคคล สถานที่แวดล้อมธรรมชาติ และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กได้สมวัย

3.5.2 ข เด็กมีพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ สามารถสังเกต จำแนกและเปรียบเทียบ จำนวน มิติสัมพันธ์(พื้นที่/ระยะ) เวลา ได้สมวัย

3.5.3 ข เด็กสามารถคิดอย่างมีเหตุผล แก้ปัญหาได้สมวัย

3.5.4 ข เด็กมีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงออกได้สมวัย

3.5.5 ข เด็กมีความพยายาม มุ่งมั่นตั้งใจ ทำกิจกรรมให้สำเร็จสมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 3.6 ข เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร

ตัวบ่งชี้ย่อย

3.6.1 ข เด็กสามารถฟัง พูด จับใจความ เล่า สนทนา และสื่อสารได้สมวัย

3.6.2 ข เด็กมีทักษะในการดูรูปภาพ สัญลักษณ์ การใช้หนังสือ รู้จักตัวอักษร การคิดเขียนคำและการอ่านเบื้องต้นได้สมวัยและตามลำดับพัฒนาการ

3.6.3 ข เด็กมีทักษะการวาด การขีดเขียนตามลำดับขั้นตอนพัฒนาการสมวัย นำไปสู่การขีดเขียนคำที่คุ้นเคยและสนใจ

3.6.4 ข เด็กมีทักษะในการสื่อสารอย่างเหมาะสมตามวัย โดยใช้ภาษาไทยเป็นหลักและมีความคุ้นเคยกับภาษาอื่นด้วย

ตัวบ่งชี้ที่ 3.7 ข เด็กมีพัฒนาการด้านสังคม คุณธรรม มีวินัยและความเป็นพลเมืองดี

ตัวบ่งชี้ย่อย

3.7.1 ข เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างสมวัยและแสดงออกถึงการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล

3.7.2 ข เด็กมีความเมตตา กรุณา มีวินัย ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ ต่อตนเองและส่วนรวมและมีค่านิยมที่พึงประสงค์สมวัย

3.7.3 ข เด็กสามารถเล่น และทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นกลุ่ม เป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตาม แก้ไขข้อขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

3.7.4 ข เด็กภาคภูมิใจที่เป็นสมาชิกที่ดีในครอบครัว ชุมชน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและตระหนักถึงความเป็นพลเมืองดีของประเทศไทยและภูมิภาคอาเซียน⁷¹

การประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพที่เน้นการดูแลพัฒนาและจัดการศึกษาให้เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล พิจารณาตามตัวบ่งชี้เป็นรายข้อย่อย 4 ระดับคะแนน คือ ไม่ผ่าน (0) ผ่านขั้นต้น (1) ดี (2) และดีมาก (3) นำคะแนนมาตรฐานแต่ละด้านคิดเป็นร้อยละแล้วนำมารวมกัน 3 ด้าน เฉลี่ยเป็นคะแนนรวมและนับจำนวนข้อที่ไม่ผ่านต้องปรับปรุงมาเป็นเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ⁷²

ตารางที่ 2 การสรุปผลการประเมินของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การพิจารณา	
	คะแนนเฉลี่ย	จำนวนข้อที่ต้องปรับปรุง
A ดีมาก	ร้อยละ 80 ขึ้นไป	ไม่มี
B ดี	ร้อยละ 60 – 79.99	1-7ข้อ
C ผ่านเกณฑ์ขั้นต้น	ร้อยละ 40 – 59.99	8 – 15 ข้อ
D ต้องปรับปรุง	ต่ำกว่าร้อยละ 40	16 ข้อขึ้นไป

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2562), 19.

จากมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ถือเป็นมาตรฐานขั้นพื้นฐานของประเทศที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัดที่นำไปใช้เทียบเคียงมาตรฐานขั้นต้นที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาเด็กของประเทศเป็นมาตรฐานเชิงคุณภาพเพื่อใช้ในการดำเนินงานและจัดบริการให้เด็กปฐมวัยได้มีโอกาสเริ่มต้นชีวิตอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียมกัน ลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่สุดในการนำประเทศไทยสู่ความเจริญก้าวหน้า มั่นคง ยั่งยืนท่ามกลางความท้าทายของโลกในศตวรรษที่ 21

⁷¹สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2562), 7 - 9.

⁷² เรื่องเดียวกัน, 19.

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย

ความหมายของการบริหารจัดการ

คำว่า “การบริหาร” มาจากภาษาอังกฤษว่า “Administration” ส่วนคำว่า “การจัดการ” มาจากภาษาอังกฤษคำว่า “Management” ซึ่งทั้งสองคำมีความหมายแตกต่างกันเล็กน้อยเท่านั้น แต่สามารถใช้แทนกันได้และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ซึ่งมีผู้ที่ให้คำนิยามไว้หลายท่าน ดังนี้ ไซมอน (Simon) ให้คำนิยามไว้ว่า การบริหาร คือ กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน⁷³ ส่วนบาร์นาร์ด (Barnard) นิยามไว้ว่า การบริหาร คือ การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่ร่วมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน⁷⁴ และเซอร์จิอิวานนิ (Sergiovanni) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการทำงานกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ⁷⁵ นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารไว้อีกหลายท่าน อาทิ สมยศ นาวิการ ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร คือ กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุมกำลังความพยายามของสมาชิกขององค์การและใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้⁷⁶ ส่วนธรินธร นามวรรณ ได้สรุปสาระสำคัญของการบริหารไว้ว่า การบริหารเป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคล ตั้งแต่สองคนขึ้นไป กลุ่มบุคคลร่วมมือกันทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม⁷⁷ ส่วนสุธรรม ธรรมทัศนานนท์ ได้สรุปไว้ว่า การบริหาร คือ กระบวนการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคลและกลุ่ม โดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบ และใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม⁷⁸ ภาวดี อนันต์นารี สรุปไว้ว่า การบริหารเป็นกิจกรรมของคนตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีการร่วมมือกัน

⁷³Herbert A. Simon, Donald W. Smithburg, and Victor A. Thompson, **Public Administration** (New York: Alfred Aknopt, 1950).

⁷⁴Chester I. Barnard, **Organization and Management** (Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1962).

⁷⁵Thomas J. Sergiovanni, **Educational Governance and Administration** (Massachusetts: Allyn & Bacon, 1992).

⁷⁶สมยศ นาวิการ, **การบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ: บรรณกิจ, 2544), 18.

⁷⁷ธรินธร นามวรรณ, **หลักการบริหารการศึกษา** (มหาสารคาม: โรงพิมพ์ตัดสีลา, 2549), 2.

⁷⁸สุธรรม ธรรมทัศนานนท์, “นโยบายและการวางแผนการศึกษา” (เอกสารประกอบการสอนวิชาหลักการบริหาร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552), 39.

ทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน⁷⁹ และวิโรจน์ สารรัตน์ ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหาร⁸⁰ ธงชัย สันติวงษ์ กล่าวถึง “การบริหารจัดการ” หมายถึง ลักษณะของงานบริหารจัดการไว้ 3 ด้าน คือ

1. ในด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน งานบริหารจัดการ หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์การ

2. ในด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำ งานบริหารจัดการ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์การและการประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

3. ในด้านของความรับผิดชอบ งานบริหารจัดการ หมายถึง การต้องทำให้งานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยการอาศัยบุคคลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน⁸¹

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการ (management administration) การบริหารการพัฒนา (development administration) แม้กระทั่งการบริหารการบริการ (service administration) แต่ละคำมีความหมายคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันที่เห็นได้อย่างชัดเจนมี อย่างน้อย 3 ส่วน คือ

1. ล้วนเป็นแนวทางหรือวิธีการบริหารงานภาครัฐที่หน่วยงานของรัฐและ/หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ นำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ

2. มีกระบวนการบริหารงานที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การคิด (thinking) หรือการวางแผน (planning) การดำเนินงาน (acting) และการประเมินผล (evaluating)

3. มีจุดหมายปลายทาง คือ การพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงเพิ่มขึ้น สำหรับส่วนที่แตกต่างกัน คือ แต่ละคำมีจุดเน้นต่างกัน กล่าวคือ การบริหารจัดการเน้นเรื่องการบริหารจัดการของภาคเอกชนเข้ามาใช้ในการบริหารราชการ เช่น การมุ่งหวังผลกำไร การแข่งขัน ความรวดเร็ว การตลาด การประชาสัมพันธ์ การจูงใจด้วยค่าตอบแทน การลดขั้นตอน และการลดพิธีการ เป็นต้น ในขณะที่การบริหารการพัฒนาให้ความสำคัญเรื่องการบริหารรวมทั้งการพัฒนานโยบาย แผน

⁷⁹ ภารดี อนันต์ธานี, **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารสถานศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์มนตรี จำกัด, 2553), 1.

⁸⁰ วิโรจน์ สารรัตน์, **แนวคิด ทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา** (กรุงเทพฯ: หจก.ทิพย์วิสุทธิ์, 2555), 1.

⁸¹ ธงชัย สันติวงษ์, **องค์การและการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2543), 21 – 22.

แผนงาน โครงการ (policy, plan, program, project) หรือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐ ส่วนการบริหารการบริการ เน้นเรื่องการอำนวยความสะดวกและการให้บริการแก่ประชาชน⁸²

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการทำงานของ คณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่ร่วมกันดำเนินการ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการคิด (thinking) หรือการวางแผน (planning) 2) ขั้นตอนการดำเนินงาน (acting) และ 3) ขั้นตอน การประเมินผล (evaluating) เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลโดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหาร

ความหมายของเด็กปฐมวัย

คำว่า “เด็กปฐมวัย” จะเห็นได้ว่ามีผู้กำหนดชื่อที่แตกต่างกันไปหลายอย่างอาทิ เช่น เด็กเล็ก เด็กก่อนประถมศึกษา เด็กก่อนวัยเรียนหรือเด็กอนุบาล ซึ่งอาจมีมุมมองด้านความหมาย ที่แตกต่างกันไปแต่มีผู้ที่ศึกษาและให้ความหมายไว้ ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ระบุไว้ในรายงานผลการวิจัยไว้ว่า “เด็กปฐมวัย” หมายถึง 1) เด็กที่อยู่ในศูนย์โภชนาการเด็ก หรือ สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือที่เรียกว่าศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน 2) เด็กที่เรียน ในชั้นอนุบาล 1 และ 2 ในโรงเรียนอนุบาลของรัฐและเอกชน รวมทั้งเด็กที่เรียนในชั้นอนุบาล 1 และ 2 ในโรงเรียนอื่นที่เปิดชั้นอนุบาล 1 และ 2 หรือชั้นเด็กเล็กเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนซึ่งโดยทั่วไปมีอายุ ประมาณ 3-6 ปี⁸³ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความหมายของคำว่า “เด็กปฐมวัย” หมายถึง เด็กตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึง 5 ปี 11 เดือน 29 วัน ทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา ซึ่งพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญากำลังพัฒนาอย่างเต็มที่⁸⁴ ส่วนสำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษาให้ความหมาย“เด็กปฐมวัย” หมายถึง เด็กตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วันหรืออายุต่ำกว่า 6 ปี⁸⁵ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2562

⁸²วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2548), 5.

⁸³สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แนวการจัดการศึกษาเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย, เข้าถึงเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก<http://paewpet1.blogspot.com/2012/07/early-childhood-6-massoglia.html>

⁸⁴กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546), 1.

⁸⁵สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, นโยบายและยุทธศาสตร์ การพัฒนาเด็กปฐมวัย 0- 5 ปี ระยะยาว พ.ศ.2550 – 2559 (กรุงเทพฯ: สำนักงาน, 2556), 1.

ยังได้ให้ความหมายของ “เด็กปฐมวัย” ว่าหมายถึง เด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่าหกปีบริบูรณ์ และให้หมายความรวมถึงเด็กซึ่งต้องได้รับการพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับระดับประถมศึกษา⁸⁶

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กเล็ก เด็กก่อนประถมศึกษา เด็กก่อนวัยเรียนหรือเด็กอนุบาล ที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเต็มที่ในระดับชั้นอนุบาล 1 หรืออนุบาล 2 หรือก่อนเข้ารับ การศึกษาระดับประถมศึกษาทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา

ความสำคัญของเด็กปฐมวัย

การพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิ โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาวโดยเน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลักในการพัฒนาเด็กและให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาเลี้ยงดูเด็กทุกขั้นตอน จากทฤษฎีองค์ความรู้เรื่องพัฒนาการเด็ก รวมทั้งงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ชี้ให้เห็นว่าช่วงปฐมวัย 0 – 5 ปี เป็นช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดของการวางรากฐานการพัฒนาร่างกาย จิตใจและสติปัญญาของมนุษย์ในทุกด้าน ฉะนั้นหากเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดีและถูกต้องตามหลักจิตวิทยาและหลักวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วเด็กจะเกิดการพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพในทางตรงกันข้ามหากเด็กไม่ได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาอย่างถูกต้องเมื่อพ้นวัยนี้ไปแล้ว โอกาสทองของการพัฒนาจะไม่หวนกลับมาอีกแม้ว่าระบบการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 หรือในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จะไม่จัดว่าการศึกษাপฐมวัยเป็นการศึกษาภาคบังคับก็ตาม

เยาเวพา เดชะคุปต์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของเด็กปฐมวัยไว้ว่า วัยเริ่มแรกของชีวิต หรือที่เรียกว่า “เด็กปฐมวัย” เป็นช่วงวัยในการเจริญเติบโตที่สำคัญที่สุดของชีวิตเพราะพัฒนาการทุก ๆ ด้านของมนุษย์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม บุคลิกภาพโดยเฉพาะด้านสติปัญญาจะเจริญมากที่สุดและพัฒนาการใด ๆ และเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการในช่วงอื่น ๆ ของชีวิตเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ยังมีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาด้านปฐมวัยอีกหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ชี้ให้เห็นว่าประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับในตอนต้นของชีวิตจะมีอิทธิพลต่อชีวิตของคนเราจนถึงวาระสุดท้าย เขาเชื่อว่าการอบรมเลี้ยงดูในระยะปฐมวัยจะมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในอนาคต ดังนั้น การปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมและบุคลิกภาพ รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กจะทำได้ดีที่สุดในช่วงนี้

⁸⁶“พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2562,” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 56 ก (30 เมษายน 2562), 1.

อลิซาเบธ เฮอร์ลอค (Elizabeth Hurlock) กล่าวว่า วัยเด็กนับเป็นวัยแห่งวิกฤติการณ์ ในการพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นระยะสร้างพื้นฐานของจิตใจวัยผู้ใหญ่ต่อไป บุคลิกภาพในวัยผู้ใหญ่แม้ว่า จะมีความแตกต่างไปจากวัยเด็กมากเท่าใดก็ตามแต่จะเป็นความแตกต่างที่ถือกำเนิดจากรากฐาน ในวัยเด็ก

เบนจามิน เอส บลูม (Benjamin S. Bloom) มีความเชื่อและเข้าใจว่าสติปัญญาของ มนุษย์มากกว่า 3 ใน 4 จะได้รับการพัฒนาเมื่อเด็ก ซึ่งถ้าหากว่าไม่ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้อง ความสามารถในการเรียนรู้อาจจะถูกยับยั้ง นอกจากนี้ บลูมยังพบว่าสิ่งแวดล้อมมีส่วนสำคัญ ที่จะทำให้พัฒนาการของบุคคลชะงักงันหรือเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งแสดงว่าสิ่งแวดล้อมมีผลต่อพัฒนาการ ทางสติปัญญาของเด็กในระยะ 6 ปีแรกของชีวิตมากกว่าในระยะอื่น ๆ

อีริก อีริกสัน (Erik Erikson) กล่าวว่า วัยทารกตอนปลายเป็นช่วงวัยที่เรียนรู้เจตคติของ ความมั่นใจหรือไม่มั่นใจ ซึ่งขึ้นอยู่กับมารที่พ่อแม่ให้สิ่งที่เด็กต้องการด้านอาหาร การดูแลเอาใจใส่ และความรักอย่างชื่นชม เจตคติเหล่านี้เด็กจะมีอยู่มากหรือน้อยตลอดชีวิต สามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจต่อคนทั่วไปและสถานการณ์ของบุคคลได้ โจเอล ฟรอสต์ (Joe L. Frost) กล่าวว่า เด็กในช่วง 4 – 5 ปีแรกของชีวิต เป็นช่วงเวลาที่ความเจริญทางด้านร่างกายและจิตใจเกิดขึ้น อย่างรวดเร็วที่สุด นอกจากนี้ ยังมีความรู้สึกที่ไวต่ออิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมภายนอก⁸⁷ นอกจากนี้ กมล รอดคล้าย ได้กล่าวถึง ความสำคัญของเด็กปฐมวัยไว้ว่า เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่พัฒนาการ ด้านสมองและการเรียนเป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดในชีวิตเป็นช่วงเวลาที่ให้ผลการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุด และเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาทุกด้าน⁸⁸

สรุปได้ว่า ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญเพราะพัฒนาการต่าง ๆ จะเจริญขึ้น อย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ในช่วงวัยนี้ ถ้าหากจะมีการวางพื้นฐานทางด้านจิตใจ อุปนิสัยและความสามารถ รวมทั้งสร้างแบบแผนทางพฤติกรรม และเจตคติที่ดีให้แก่เด็กปฐมวัยได้ จะทำให้เด็กปฐมวัยสามารถเติบโตและมีชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข

⁸⁷เยาวพา เดชะคุปต์, การศึกษาปฐมวัย (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม็ค, 2542), 13.

⁸⁸ศศิพันธุ์ เปี่ยมเปี่ยมสิน และคณะ, “ความสำคัญของเด็กปฐมวัย” (เอกสารประกอบการเรียนการศึกษาปฐมวัย หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย), มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 2561), 1 - 6.

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545) และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้ (1) มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา (4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น⁸⁹

เยาวพา เดชะคุปต์ ได้สรุปหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า ควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. ความเสมอภาคทางโอกาส เด็กทุกคนไม่ว่าจะมาจากที่ใด สังคมใด มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับการพัฒนาในระดับปฐมวัย เพื่อให้เจริญเติบโตไปสู่ความเป็นพลเมืองดี มีคุณภาพโดยเฉพาะเด็กในชนบท ชุมชนแออัดหรือเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ยากไร้ ควรได้รับการพิจารณาช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้ได้รับการพัฒนาตามแนวทางเช่นเดียวกับเด็กในเมืองได้รับ

⁸⁹“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116, ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542), 3 - 4 .

2. การพัฒนาศักยภาพของเด็ก มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพหรือความสามารถอยู่ภายในตัว ซึ่งติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด ศักยภาพต่าง ๆ เหล่านี้สามารถพัฒนาได้และสามารถจะนำออกมาใช้เมื่อได้รับการกระตุ้นทั้งจากสิ่งเร้าภายนอกและแรงจูงใจภายในตนเอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยนี้จะต้องพยายามดึงเอาศักยภาพของเด็กแต่ละคนออกมาและพัฒนาศักยภาพนั้นให้เจริญงอกงามสมบูรณ์

3. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นธรรมชาติของมนุษย์ เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันตามคุณสมบัติประจำตัวและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับ การจัดการศึกษาปฐมวัยจะต้องตระหนักถึงหลักความจริงนี้ การตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลจะเป็นพื้นฐานในการวางแผนทางการพัฒนาเด็กตามลักษณะเฉพาะของเขา และเป็นการพยายามเข้าถึงตัวเด็กแต่ละคนด้วย⁹⁰

ธีระ รุญเจริญ และวาสนา ศรีไพโรจน์ ได้กล่าวไว้ว่า เด็กปฐมวัยเรียนรู้ผ่านการเล่นอย่างมีความสุข จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นแบบเปิดกว้าง จัดให้มีประสบการณ์ที่หลากหลายโดยให้เด็กได้เรียนรู้ตามความสนใจได้แสดงออกในแนวทางที่เขาสนใจเรียนรู้แบบปฏิบัติจริง โดยการใช้ประสาทสัมผัสกระทำกับวัตถุด้วยความอยากรู้อยากเห็น ได้ทดลองสร้างสิ่งใหม่ ๆ เด็กเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น เด็กได้เรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และเป็นรายบุคคล การให้เด็กได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่น เป็นการทำให้เด็กได้ตรวจสอบความคิดของตนและควรให้เด็กได้เรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงเป็นตัวตั้ง มีการเชื่อมโยงหลากหลายสาขาวิชา โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำและให้การสนับสนุนอย่างเหมาะสม⁹¹

ทาคุมะ, ลิตเจนส์ และ มาโคเวียคกี ได้กล่าวไว้ว่าเรื่องคุณภาพเด็กปฐมวัย มีกลไก 5 ประการ เป็นกุญแจสำคัญด้านนโยบายเพื่อส่งเสริมคุณภาพในการศึกษาปฐมวัย ได้แก่ 1) กำหนดเป้าหมายคุณภาพและกฎระเบียบ 2) การออกแบบและดำเนินการหลักสูตรและมาตรฐาน 3) การปรับปรุงคุณสมบัติ การฝึกอบรม และสภาพการทำงาน 4) ครอบครัวยุคใหม่และชุมชนมีส่วนร่วม และ 5) ความก้าวหน้าในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยและการติดตาม⁹²

⁹⁰เยาวพา เดชะคุปต์, *การจัดการศึกษาปฐมวัย* (กรุงเทพฯ: แม็ค, 2542), 22.

⁹¹ธีระ รุญเจริญ และ วาสนา ศรีไพโรจน์, *กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้* (กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี, 2554), 30.

⁹²Miho Taguma, Ineke Litjens, and Kelly Makowiecki, *Quality Matters In Early Childhood Education and Care: United Kingdom (England)* (OECD publishing, 2012), Forward-3.

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

จากสภาพการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รวมทั้งกรอบยุทธศาสตร์ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560 - 2579) เป้าหมายยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ.2552 - 2561) แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (พ.ศ.2560 - 2564) นำไปสู่การกำหนดทักษะสำคัญสำหรับเด็กในศตวรรษที่ 21 ที่มีความสำคัญต่อการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความสอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน⁹³

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อให้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัดนำหลักสูตรฉบับนี้ไปใช้ โดยปรับปรุงให้เหมาะสมกับเด็กและสภาพท้องถิ่น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ได้ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง พบว่า หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีจุดดีหลายประการ เช่น เป็นหลักสูตรที่มีความเป็นเอกภาพ ยืดหยุ่น มีความเป็นสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย สถานศึกษามีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทความต้องการของตนเอง และหลักสูตรใช้ได้กับทุกกลุ่มเป้าหมาย อย่างไรก็ตามผลการศึกษาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่เป็นปัญหาที่มีอยู่รอบด้านและความไม่ชัดเจนของการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ ได้แก่ ปัญหาความไม่ชัดเจนของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย สถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดการวิเคราะห์เชื่อมโยงระหว่างพัฒนาการเด็กปฐมวัย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ ปัญหาการประเมินพัฒนาการในสภาพจริง ปัญหาความเชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวมถึงปัญหาคุณภาพเด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่ผลการประเมินพัฒนาการในภาพรวมไม่เป็นไปตามสภาพการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการทบทวนหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ให้มีความสอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน เพื่อพัฒนาไปสู่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยและแผนแม่บทกฎหมายต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้มีความเหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพเด็กและกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่

⁹³สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2560), คำนำ.

และสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม การจัดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้หากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับชาติ ชุมชนและครอบครัว เห็นคุณค่าของการศึกษาปฐมวัย มีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยร่วมกันทำงานอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ในการวางแผน ส่งเสริม สนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุง แก้ไข เพื่อสิทธิที่เด็กทุกคนจะต้องได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูและการการศึกษา ที่มีคุณภาพ ซึ่งสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานนั้นจำเป็นต้องมีการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ลงสู่การปฏิบัติเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กปฐมวัยพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป⁹⁴

แนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 จัดทำขึ้นโดยยึดหลักปรัชญาการศึกษาปฐมวัย วิสัยทัศน์ หลักการ บนพื้นฐานแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยสากลและความเป็นไทย ครอบคลุมการอบรมเลี้ยงดูการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็ก ตลอดจน เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ที่ส่งผลการต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้แก่เด็กและมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กแต่ละคนให้เต็มศักยภาพ ด้วยความร่วมมือของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ครอบครัว ชุมชน สังคมและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย สู่การสร้างคนไทยที่มีศักยภาพในอนาคต เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 พัฒนาขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ดังนี้

1. **แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก** พัฒนาการเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อเนื่องในตัวมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิไปจนตลอดชีวิตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ พัฒนาการของเด็กจะมีลำดับขั้นตอนในลักษณะเดียวกันตามวัยของเด็ก แต่อัตราการเจริญเติบโตและระยะเวลาในการผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ของเด็กแต่ละคนอาจแตกต่างกันได้ โดยในขั้นตอนแรก ๆ จะเป็นพื้นฐานสำหรับพัฒนาการขั้นต่อไป พัฒนาการประกอบด้วย ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งพัฒนาการแต่ละด้านมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันรวมทั้งส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน

พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กในแต่ละด้าน อาทิ ทฤษฎีพัฒนาการด้านร่างกาย อธิบายว่า การเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กมีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน

⁹⁴เรื่องเดียวกัน, 1.

ทฤษฎีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม ระบุว่า การอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กส่งผลต่อบุคลิกภาพของเด็กเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ความรักและความอบอุ่นเป็นพื้นฐานสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก ซึ่งจะทำให้เด็กมีความไว้วางใจในผู้อื่นเห็นคุณค่าของตนเอง ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เคารพผู้อื่นซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของความเป็นประชาธิปไตย และทฤษฎีพัฒนาการด้านสติปัญญา อธิบายว่า เด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะและความสามารถในการเรียนรู้ ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ รวมทั้งค่านิยมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เด็กได้รับ

แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาเด็กจึงเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้ผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจเด็กสามารถอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริมใฝ่ทะว้างและช่วยแก้ไขปัญหาคให้เด็กได้พัฒนาจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องได้ชัดเจนขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ

การพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมเป็นการคำนึงถึงความสมดุลและครอบคลุมพัฒนาการของเด็กให้ครบทุกด้านในการพัฒนาและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก ต้องไม่เน้นที่ด้านใดด้านหนึ่ง จนละเลยด้านอื่น ๆ ซึ่งในแต่ละด้านของพัฒนาการ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา มีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ต้องการการส่งเสริมให้เด็กเจริญเติบโตและมีพัฒนาการสมวัยอย่างเป็นลำดับขั้น ซึ่งการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเป็นแนวทางที่สำคัญในการตัดสินใจที่จะปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรู้ความเข้าใจ ที่ประกอบด้วย ความเหมาะสมกับวัยหรืออายุของเด็กว่าพัฒนาการในช่วงวัยนั้น ๆ ของเด็กเป็นอย่างไร ต้องการการส่งเสริมอย่างไร การมีความรู้ทางพัฒนาการตามช่วงวัย จะทำให้สามารถทำนายพัฒนาการในลำดับต่อไปได้ และสามารถวางแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและช่วยเหลือเด็กได้อย่างเหมาะสม สำหรับความเหมาะสมกับเด็กแต่ละคนเป็นการคำนึงถึงเด็กเป็นรายบุคคลที่มีความชอบ ความสนใจ ความสามารถและความถนัดที่แตกต่างกันโดยให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก เพื่อการปฏิบัติต่อเด็กที่คำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญและความเหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่เป็นการคำนึงถึงบริบทที่แวดล้อมเด็ก เพื่อให้การเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นอย่างมีความหมายและมีความเกี่ยวข้องกับตัวเด็ก ครอบครัว และชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่ ซึ่งความรู้ความเข้าใจดังกล่าว สามารถใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย การสร้างกลุ่มการเรียนรู้ร่วมกัน การประเมินพัฒนาการและการสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่างสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกับผู้ปกครองและชุมชน โดยยึดหลักการตัดสินใจการปฏิบัติบนฐานความรู้จากแนวคิดทฤษฎีและองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง สมองของเด็ก เป็นสมองที่สร้างสรรค์ และมีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นสัมพันธ์กับอารมณ์ สมองเป็นอวัยวะที่สำคัญมากที่สุด และมีการพัฒนาตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา โดยในช่วงนี้เซลล์สมองจะมีการพัฒนาเชื่อมต่อและทำหน้าที่ ในการควบคุมการทำงานพื้นฐานของร่างกาย สำหรับในช่วงแรกเกิดถึงอายุ 3 ปี จะเป็นช่วงที่เซลล์สมอง เจริญเติบโตและขยายเครือข่ายใยสมองอย่างรวดเร็ว โดยปัจจัยในการพัฒนาของสมอง ประกอบด้วย พันธุกรรม โภชนาการ และสิ่งแวดล้อม สมองจะมีพัฒนาการที่สำคัญในการควบคุมและมีผลต่อ การเรียนรู้ ความคิด จินตนาการ ความฉลาดและพัฒนาการทุกด้าน การพัฒนาของสมองทำให้ เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วกว่าวัยใด สำหรับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง (Brain-based Learning) เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง โครงสร้างและการทำงานของสมองที่มีการพัฒนา อย่างเป็นลำดับขั้นตามช่วงวัยและมีความยืดหยุ่นทำให้การพัฒนาสมองเกิดขึ้นได้ตลอดชีวิต การเชื่อมโยงต่อกันของเซลล์สมองที่เป็นเครือข่ายซับซ้อนและหนาแน่นจะเกิดขึ้นก่อนอายุ 5 ปี ซึ่งเมื่อเซลล์สมองและจุดเชื่อมต่อเหล่านี้ได้รับการกระตุ้นมากขึ้นเท่าใด ยิ่งทำให้สมองมีความสามารถ ในการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและจดจำได้มากขึ้น แต่หากไม่ได้รับการกระตุ้นจากประสบการณ์ที่เด็ก ได้รับอย่างหลากหลายจะไม่เกิดการเชื่อมต่อ โดยการกระตุ้นจุดเชื่อมต่อนั้น เกิดจากการที่เด็ก ได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือทำ ปฏิบัติด้วยตนเองผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับพัฒนาการทางสมอง เป็นการเรียนรู้จากของจริง ไปหาสัญลักษณ์ จากง่ายไปหายาก จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม โดยคำนึงถึงความสามารถตามวัยและ พัฒนาการ อย่างไรก็ตามเมื่อสมองเจริญเติบโตในช่วงวัยต่าง ๆ และเริ่มมีความสามารถในการทำหน้าที่ ในช่วงเวลาที่ต่างกันจะเห็นว่าการเรียนรู้และทักษะบางอย่างจะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดในช่วงเวลาหนึ่ง ที่เรียกว่า “หน้าต่างโอกาสของการเรียนรู้” ซึ่งเมื่อผ่านช่วงเวลานั้นในแต่ละช่วงวัย ถ้าสมองไม่ได้รับ การกระตุ้นหรือรับประสบการณ์ที่เหมาะสมโอกาสที่จะฝึกอาจยากหรือทำไม่ได้เลย ผู้สอนหรือ ผู้เกี่ยวข้องจึงเป็นคนที่สำคัญที่จะต้องคอยสังเกต และใช้โอกาสนี้ช่วยเด็กเพื่อก้าวไปสู่ความสามารถ เฉพาะด้านในแต่ละช่วงวัย

สำหรับช่วงปฐมวัยเป็นช่วงโอกาสที่สำคัญในการพัฒนาทักษะสมอง หรือ EF (Executive Function) ซึ่งเป็นกระบวนการทางความคิดของสมองส่วนหน้า ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับ การคิด ความรู้สึกและการกระทำ โดยสมองส่วนนี้กำลังพัฒนามากที่สุด เป็นช่วงของการพัฒนา ความสามารถในการคิด การจัดระเบียบตนเอง ซึ่งส่งผลต่อการยับยั้งชั่งใจ การคิดไตร่ตรอง การควบคุมอารมณ์ การยืดหยุ่นทางความคิด การใส่ใจจดจ่อ การวางแผน การตั้งเป้าหมาย ความมุ่งมั่น การจดจำ การเรียกใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดลำดับความสำคัญของเรื่องราว ต่าง ๆ และการลงมือทำอย่างเป็นขั้นตอนจนสำเร็จ ทักษะสมอง (EF) จึงเป็นทักษะที่ต้องได้รับ

การฝึกฝนในชีวิตประจำวันของเด็กผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ หลากหลายที่เปิดโอกาสให้เด็กได้คิด ลงมือทำเพื่อให้เกิดความพร้อมและมีทักษะสำคัญต่อชีวิตในอนาคต

นอกจากนี้ สมอายังเป็นอวัยวะสำคัญสำหรับการเรียนรู้ภาษาและการสื่อสาร การเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็กจะเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ จากการปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่และผู้สอนหรือ ผู้เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันและสถานการณ์รอบตัว สมอมีตำแหน่งรับรู้ต่าง ๆ กัน ได้แก่ ส่วนรับภาพ ส่วนรับเสียง ส่วนรับสัมผัสและรับรู้การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย สมอส่วน ต่าง ๆ เหล่านี้พัฒนาขึ้นมาได้ช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับการกระตุ้นของสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยสมอเด็ก มีความจำผ่านการฟัง ต้องการรับรู้ข้อมูลเสียงพร้อมเห็นภาพ เริ่มรู้จักเสียงที่เหมือนและแตกต่าง และสามารถเรียนรู้จังหวะของคำได้จากการฟังซ้ำ ๆ สมอของเด็กที่เข้าใจเกี่ยวกับภาพ เสียงและสัมผัส แบบต่าง ๆ มีความสำคัญมาก เพราะข้อมูลจากภาพ เสียงและสัมผัสเหล่านี้จะก่อรูปขึ้นเป็นเรื่องราว ที่จะรับรู้และเข้าใจซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ ได้ในที่สุด สมอส่วนหนานี้มีหน้าที่คิด ตัดสินใจ เชื่อมโยง การรับรู้ไปสู่การกระทำที่เป็นลำดับขั้นตอน สมอเด็กที่สามารถเรียนรู้ภาษาได้ดีต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อม ของภาษาที่เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมจึงจะเรียนรู้ได้ดี

4. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นและการเรียนรู้ของเด็ก การเล่นเป็นกิจกรรมการแสดงออก ของเด็กอย่างอิสระตามความต้องการ และจินตนาการสร้างสรรค์ของตนเอง เป็นการสะท้อนพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กในชีวิตประจำวัน จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ บุคคลและสิ่งแวดล้อม รอบตัว การเล่นทำให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายและส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ของเด็ก การเล่นของเด็กปฐมวัยจัดเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งการเล่นอย่างมีความหมายเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานที่ถือว่าเป็น องค์ประกอบสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ของเด็กขณะที่เด็กเล่นจะเกิดการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันด้วย จากการเล่นเด็กจะมีโอกาสเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้ ผ่อนคลาย อารมณ์และแสดงออกถึงตนเอง ได้เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสสำรวจ ทดลอง คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเอง การเล่นช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งแวดล้อม บุคคลรอบตัว และส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ก้าวหน้าไปตามวัยอย่างมีคุณภาพ

การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม รอบตัว เพื่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และการถ่ายทอดจากผู้ที่มีประสบการณ์และมีความรู้มากกว่า ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดและความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาภาษา ความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทักษะพื้นฐานที่สำคัญและความสามารถในด้านต่าง ๆ ตลอดจน เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง บุคคล สิ่งต่าง ๆ และสถานการณ์

รอบตัว การเรียนรู้ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเลือกตามความสนใจ ลงมือกระทำผ่านสื่อ อุปกรณ์ และของเล่นที่ตอบสนองการเรียนรู้และมีความยืดหยุ่น การเรียนรู้ของเด็กส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการลองผิด ลองถูก การได้สัมผัส กระทำและการกระทำซ้ำ ๆ เด็กจะมีความสนใจ อยากรู้ อยากเห็น เกิดการค้นพบและการแก้ปัญหา ความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น ผู้ใหญ่ควรเป็นผู้สนับสนุนวิธีการเรียนรู้ รวมทั้งการสร้างความท้าทาย และส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสภาพแวดล้อมที่อิสระ เอื้อต่อการเรียนรู้และเหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

5. แนวคิดเกี่ยวกับการคำนึงถึงสิทธิเด็ก การสร้างคุณค่าและสุขภาวะให้แก่เด็กปฐมวัยทุกคน เด็กปฐมวัยควรได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันทุกคน โดยมีสิทธิในการอยู่รอด สิทธิได้รับการคุ้มครอง สิทธิในด้านพัฒนาการ และสิทธิการมีส่วนร่วมตามที่กฎหมายระบุไว้ เด็กแต่ละคนมีคุณค่าในตนเองและควรสร้างคุณค่าและคุณภาพชีวิตให้เกิดขึ้นจาก การอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาที่มีคุณภาพพร้อมกับการส่งเสริมด้านสุขภาวะทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา จากการได้รับโภชนาการที่ดี การดูแลสุขภาพอนามัย การมีโอกาสพักผ่อน เล่น การปกป้องคุ้มครองจากการเจ็บป่วยและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ตลอดจนการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย และถูกสุขอนามัย อนึ่ง สำหรับเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ควรได้รับการดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาอย่างเหมาะสมเช่นกัน

6. แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูควบคู่การให้การศึกษา การจัดการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กบนพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา หรือการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนอย่างเป็นองค์รวม การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยหมายถึง การดูแลเอาใจใส่เด็กด้วยความรัก ความอบอุ่น ความเอื้ออาทร การดูแลสุขภาพ โภชนาการและความปลอดภัยและการอบรมกล่อมเกล่าให้เด็กมีจิตใจดี มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม และมีทักษะชีวิตการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก และการปฏิบัติของผู้ที่ดูแลเด็ก ที่มุ่งตอบสนองความต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก โดยมุ่งให้เด็กมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี อารมณ์แจ่มใส มีความประพฤติดี มีวินัย รู้จักควบคุมตนเอง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การอบรมเลี้ยงดูที่มีผลดีต่อพัฒนาการของเด็ก คือ การที่ผู้ใหญ่ที่แวดล้อมเด็กให้ความรัก ความอบอุ่น การยอมรับความคิดเห็นของเด็ก การใช้เหตุผลในการอบรมเลี้ยงดู ผู้ใหญ่ที่ดูแลเด็กจะต้องเป็นผู้ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ใช้การสร้างวินัยเชิงบวกในการอบรมบ่มนิสัย ซึ่งจะช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีเป้าหมายชีวิต มีวินัยในตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น สามารถจัดการกับความเครียด และปัญหาต่าง ๆ ได้ การอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นแนวคิดสำคัญที่ครอบครัวและสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องปฏิบัติอย่างสอดคล้องต่อเนื่องกัน

สำหรับการให้การศึกษาเด็กในช่วงปฐมวัยนั้น ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้โดยการจัดสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่หลากหลายผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย ให้เด็กเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ จากการลงมือปฏิบัติและค้นพบด้วยตนเอง มีการกำหนดจุดมุ่งหมายและการวางแผนในการจัดประสบการณ์และกิจกรรม ทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม ทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ และพัฒนาเด็กแต่ละคนอย่างเต็มศักยภาพ

7. แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่เรียนรู้ผ่านการเล่นและการทำกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย เป็นหน้าที่ของผู้สอนต้องวางแผนโดยบูรณาการทั้งวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศิลปะ ภาษา ดนตรี และการเคลื่อนไหว คุณธรรม จริยธรรม สุขภาพอนามัย และศาสตร์อื่น ๆ โดยไม่แบ่งเป็นรายวิชา แต่จะมีการผสมผสานความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติของแต่ละศาสตร์ในการจัดประสบการณ์ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้ในระดับชั้นอื่น ๆ เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติเหมาะสมตามวัยของเด็ก เพื่อพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการผ่านสาระการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา และสาระอื่นที่ควรเรียนรู้ ได้แก่ ตัวเด็ก บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก โดยออกแบบการจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่ทำให้เกิดความหลากหลาย ภายใต้สาระการเรียนรู้ทั้งประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงกับการพัฒนามาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก และความสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของหลักสูตร โดยมีรูปแบบการเรียนรู้ของเด็กจะจัดขึ้น โดยคำนึงถึงธรรมชาติของเด็กที่เรียนรู้ผ่านการเล่น การลงมือปฏิบัติ การสำรวจ การทดลอง การสร้างชิ้นงานที่สร้างสรรค์ และการเห็นแบบอย่างที่ดี การจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างหลากหลาย จะช่วยตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลส่งเสริมความชอบ ความสนใจ และความถนัดกับธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล การจัดประสบการณ์การเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรมหนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้น ผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญ อย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

8. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถนำสื่อ เทคโนโลยีและการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มาสนับสนุนและเสริมสร้างการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้โดยสื่อเป็นตัวกลางและเครื่องมือเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้

สื่อสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นสามารถเป็นบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ ของเล่น ตลอดจนเทคนิควิธีการที่กำหนดไว้ได้อย่างง่ายและรวดเร็ว ทำให้สิ่งที่เป็นามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรม เกิดการเรียนรู้ และค้นพบด้วยตนเอง การใช้สื่อการเรียนรู้ต้องปลอดภัยต่อตัวเด็กและเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจ ความชอบ และความต้องการของเด็กที่หลากหลาย ควรมีสื่อที่เป็นสื่อของจริง สื่อธรรมชาติ สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก สื่อสะท้อน วัฒนธรรม สื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ให้ครบทุกด้าน ทั้งนี้ สื่อต้องเอื้อให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า และส่งเสริมการลงมือปฏิบัติจริงของเด็ก โดยการจัดสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยต้องเริ่มต้นจากสื่อของจริง ของจำลอง (3 มิติ) ภาพถ่าย ภาพโครงร่าง (2 มิติ) และสัญลักษณ์จากรูปธรรมไปสู่นามธรรมตามลำดับ

สำหรับเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อการตอบสนอง ความต้องการและการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เทคโนโลยีสำหรับเด็กปฐมวัยสามารถเป็นอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของเด็กและวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมต้องเป็นการเลือกใช้อย่างมีจุดหมาย เครื่องมือประเภทดิจิทัลและ อิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมต่อการใช้กับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี สำหรับเด็กอายุตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป ควรใช้กับเด็กอย่างมีจุดหมายและใช้เป็นสื่อปฏิสัมพันธ์ จำกัดเวลาในการใช้ และมีข้อตกลง ในการใช้อย่างเหมาะสมกับวัย โดยใช้เป็นทางเลือกไม่บังคับใช้และไม่ใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสื่อหลัก

ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมทั้งทาง กายภาพและทางจิตภาพ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์และสนับสนุน การเรียนรู้ของเด็กรวมทั้งการส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ โดยมุ่งให้ผู้สอนและเด็ก มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สภาพแวดล้อมที่ดีควรสะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด เด็กมีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเองและพัฒนาการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

9. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริง การประเมินพัฒนาของเด็กปฐมวัยยึด วิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสอดคล้องสัมพันธ์กับการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้รวมทั้งกิจกรรมประจำวัน โดยมีจุดหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ ของเด็กสำหรับการส่งเสริมความก้าวหน้า และช่วยเหลือสนับสนุนเมื่อพบเด็กล่าช้าหรือมีปัญหา ที่เกิดขึ้นจากพัฒนาการและการเรียนรู้ ไม่ใช่การตัดสินผลการศึกษาและไม่ใช้แบบทดสอบในการประเมิน เป็นการประเมินตามสภาพจริงที่มีวางแผนอย่างเป็นระบบ ใช้วิธีการและเครื่องมือประเมินที่หลากหลาย อย่างมีจุดหมาย เหมาะสมกับศักยภาพในการเรียนรู้และพัฒนาการตามวัยของเด็ก ตลอดจน รูปแบบการเรียนรู้ ประสบการณ์ที่เด็กได้รับและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กที่มีการเก็บข้อมูล อย่างรอบด้าน โดยใช้เรื่องราวเหตุการณ์ กิจกรรมตามสภาพจริงหรือคล้ายจริงในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กมีโอกาสแสดงออกถึงความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ จากการปฏิบัติกิจกรรมหรือ การสร้างงานที่เป็นผลผลิตเพื่อเป็นการสะท้อนภาพที่แท้จริง มีการนำเสนอหลักฐานในการประเมิน

ที่น่าเชื่อถือในรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อสื่อสารผลการประเมินให้แก่ครอบครัว รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก โดยสามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กและขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

10. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครอบครัว สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและชุมชน การพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งบุคคลในครอบครัวเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดและครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ของเด็ก สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจะเป็นส่วนสำคัญที่อบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก จึงไม่เพียงแต่แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กเท่านั้น แต่ยังต้องมีการทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชนที่มีรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาเด็กร่วมกัน แต่ยังมีการทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชนที่มีรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาเด็กร่วมกัน เช่น โปรแกรมการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองในการดูแลและพัฒนาเด็ก โปรแกรมการช่วยเหลือครอบครัวและเด็กในด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการ และการส่งเสริมพัฒนาการ การเยี่ยมบ้านเด็ก การสร้างช่วงรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาระดับอนุบาลกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หรือเข้าสู่สถานศึกษา การสื่อสารกับผู้ปกครองในช่องทางต่าง ๆ ที่เหมาะสม การขออาสาสมัครผู้ปกครองที่มีความสามารถหลากหลาย มีเวลา หรือต้องการช่วยสนับสนุนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ การสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านที่เชื่อมต่อกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การสร้างความร่วมมือให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการให้บริการและสนับสนุนตลอดจนการเป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็ก โดยการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยความไว้วางใจความเคารพซึ่งกันและกัน รวมทั้งการร่วมรับผิดชอบสำหรับการจัดการศึกษาให้แก่ปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ

11. แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเป็นไทยและความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี ส่งผลต่อวิถีชีวิตและการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมเด็กสู่นาคต อย่างไรก็ตาม เด็กเมื่อเกิดมาจะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งไม่เพียงแต่จะได้รับอิทธิพลจากการปฏิบัติแบบดั้งเดิม ตามประเพณี มรดกและการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษแล้ว ยังได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ ค่านิยมและความเชื่อของบุคคลในครอบครัวและชุมชนของแต่ละที่ด้วย โดยบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ได้ก่อกำเนิดหรือสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กมีอิทธิพลต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของแต่ละคน ผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาและเกิดการเรียนรู้และดำเนินชีวิตอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตน

ได้อย่างราบรื่น มีความสุข เป็นการเตรียมเด็กไปสู่สังคมในอนาคตกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความหลากหลายทางความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงความเป็นไทยที่มีมรดกทางวัฒนธรรมทั้งในด้านภาษา มารยาท คุณธรรม จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่งดงาม และที่สำคัญคือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นหลักคิดในการดำเนินชีวิตที่เน้นความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันการใช้ความรู้ควบคู่คุณธรรม โดยในการจัดการศึกษาต้องมีการคำนึงถึงด้านเชื้อชาติ ศาสนา เศรษฐกิจ สถานะ เพศ วัย ความต้องการพิเศษที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยสามารถพัฒนาให้เด็กมีความเข้าใจในตนเอง เข้าใจผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในแนวคิดและความหลากหลาย เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรอบด้าน โดยสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีอัตลักษณ์ มีการวางแผน การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้และการจัดกิจกรรมที่สร้างความเชื่อมโยงกับสังคม วัฒนธรรม ความเป็นไทยและความหลากหลาย

จากแนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่สำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กที่มีความสัมพันธ์และพัฒนาต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมทุกด้าน แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับกับพัฒนาการแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง ซึ่งสมองหาได้รับการกระตุ้นจะมีความสามารถในการเรียนรู้ และจดจำได้มากขึ้น แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นและการเรียนรู้ที่ยืดให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็ก ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้และจัดกิจกรรมบูรณาการให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละคนโดยถือว่าการเล่นอย่างมีความหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้เด็กและแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครอบครัว หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเป็นไทยและความหลากหลาย ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน และจากพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2562 มาตราต่าง ๆ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 จึงได้มีการกำหนดสาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี ขึ้น⁹⁵

⁹⁵สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2561), 4 - 11.

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี บริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูแล การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ⁹⁶

วิสัยทัศน์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยความสุขและเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัยและสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนาและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพและเต็มตามศักยภาพ โยกำหนดหลักการดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็ก ตามบริบทของชุมชน สังคมวัฒนธรรมไทย
3. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมายและมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนเพียงพอ
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัยและมีความสุข

⁹⁶สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2560), 2.

5. สร้างความรู้ ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัยแล้ว โดยจุดมุ่งหมายอยู่บนพื้นฐานพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ที่นำไปสู่การกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรงและมีสุขนิสัยที่ดี
2. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม
3. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัยและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
4. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสารและการแสวงหาความรู้ที่เหมาะสมกับวัย

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำนวน 12 มาตรฐาน ประกอบด้วย พัฒนาการด้านร่างกาย 2 มาตรฐาน พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ 3 มาตรฐาน พัฒนาการด้านสังคม 3 มาตรฐาน และพัฒนาการด้านสติปัญญา 4 มาตรฐาน กำหนดตัวบ่งชี้ซึ่งเป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีการกำหนดสภาพที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่จำเป็นสำหรับเด็กทุกคนบนพื้นฐานพัฒนาการหรือความสามารถในแต่ละระดับอายุ คือ อายุ 3 - 4 ปี อายุ 4 - 5 ปี และ อายุ 5 - 6 ปี อีกทั้งนำไปใช้ในการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการเด็ก นอกจากสภาพที่พึงประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็กอายุ 3 - 6 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อนำข้อมูลไปช่วยพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพหรือช่วยเหลือเด็กได้ทันทั่วทั้งในกรณีสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กไม่เป็นไปตามวัย ผู้สอนจำเป็นต้องหาจุดบกพร่องและรีบแก้ไขโดยจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก ถ้าเด็กมีสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าวัย ผู้สอนควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการเต็มศักยภาพ สภาพที่พึงประสงค์เกิดขึ้นตามวัยมากน้อยแตกต่างกันไปในเด็กแต่ละบุคคล ทั้งนี้ อยู่กับสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ที่เด็กได้รับ

การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย

การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้อธิบายไว้ว่าเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ให้สัมฤทธิ์ผล โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการการศึกษาได้แก่ 1) การพัฒนาบุคลากรปฐมวัยให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานอย่างมีระบบและต่อเนื่อง 2) การเป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย 3) การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร 4) การส่งเสริมให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยนำหลักสูตรไปใช้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ 5) การนิเทศ ติดตามและประเมินผล 6) การนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบ ผู้สอนระดับปฐมวัยและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กได้มีพัฒนาการให้ได้ตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาด้วยความเข้าใจ ด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม และการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะด้วยรูปแบบที่หลากหลายและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจสามารถสร้างรอยต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ทั้งสองระดับ⁹⁷

แนวทางการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เป็นหัวใจสำคัญของการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอนระดับปฐมวัย พ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ชุมชน/ท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยจึงประกอบด้วยบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ซึ่งมีบทบาทหน้าที่สำคัญ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

1. ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
2. เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยร่วมให้ความเห็นชอบ และกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตร
3. คัดเลือกบุคลากรที่ทำงานกับเด็ก ได้แก่ ผู้สอน พี่เลี้ยง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและคุณสมบัติของบุคลากร เช่น

⁹⁷สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2561), 138.

- มีวุฒิทางการศึกษาด้านการอนุบาลศึกษา/การศึกษาปฐมวัย หรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

- มีความรักเด็ก จิตใจดี มีอารมณ์ขันและใจเย็น ให้ความเป็นกันเองกับเด็กอย่างเสมอภาค

- มีบุคลิกของความเป็นผู้สอน เข้าใจและยอมรับธรรมชาติของเด็กตามวัย

- พุดจาสุภาพเรียบร้อย ชัดเจนเป็นแบบอย่างได้

- มีความเป็นระเบียบ สะอาด และรู้จักประหยัด

- มีความอดทน ขยัน ซื่อสัตย์ในการปฏิบัติหน้าที่และการปฏิบัติต่อเด็ก

- มีอารมณ์ร่วมกับเด็ก รู้จักรับฟัง พิจารณาเรื่องราวปัญหาต่าง ๆ ของเด็ก และตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล ด้วยความเป็นธรรม

- มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี

4. ส่งเสริมและจัดบริการทางการศึกษาให้เด็กได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง เสมอภาค และปฏิบัติตามรับเด็กตามเกณฑ์ที่กำหนด

5. ส่งเสริมให้ผู้สอนและผู้ปฏิบัติงานกับเด็กให้พัฒนาตนเองให้มีความรู้ ก้าวหน้าอยู่เสมอ

6. สร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

7. จัดให้มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับตัวเด็ก งานวิชาการหลักสูตรอย่างเป็นระบบ และมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

8. สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อม สื่อวัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

9. นิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยจัดให้มีการนิเทศภายในอย่างมีระบบ

10. กำกับ ติดตามให้มีการประเมินคุณภาพภายในระดับปฐมวัยในสถานศึกษาและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพเด็ก

11. กำกับ ติดตามให้มีการประเมินการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปใช้ เพื่อนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก บริบทสังคมและให้มีความทันสมัย

2. ผู้สอนระดับปฐมวัย

การพัฒนาคุณภาพเด็กโดยถือว่าเด็กมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้เด็กสามารถพัฒนาตนตามธรรมชาติ สอดคล้องกับพัฒนาการและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดทำหลักสูตร พัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้สอนจึงควรมีบทบาท/หน้าที่ ดังนี้

1. บทบาทในฐานะผู้บริหารหลักสูตร

- ทำหน้าที่วางแผน จัดทำหลักสูตร และพัฒนาหลักสูตร หน่วยการจัดประสบการณ์ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการประเมินผลพัฒนาการ
- จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ให้เด็กมีอิสระในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้เด็กเล่น/ทำงานและเรียนรู้ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
- ประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ให้ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ชุมชน และท้องถิ่น

2. บทบาทในฐานะผู้เสริมสร้างการเรียนรู้

- จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เด็กกำหนดขึ้นด้วยตนเอง และผู้สอนกับเด็กร่วมกัน กำหนดเพื่อพัฒนาเด็กให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านในชีวิตประจำวัน ในการแสวงหาคำตอบหรือหาคำตอบในสิ่งที่เด็กเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม
- จัดประสบการณ์กระตุ้นให้เด็กร่วมคิด แก้ปัญหา ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ด้วยวิธีการศึกษาที่นำไปสู่การใฝ่รู้และพัฒนาตนเอง
- จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างเสริมให้เด็กปฏิบัติ กิจกรรมผ่านการเล่นได้เต็มตามศักยภาพและความสามารถของเด็กแต่ละคน
- สอดแทรกการอบรมด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมประจำวันและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
- จัดกิจกรรมการเล่นที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ
- ใช้ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและเด็กในการดำเนินการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ
- จัดการประเมินผลพัฒนาการที่สอดคล้องกับสภาพจริง และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพเด็กให้เต็มตามศักยภาพและนำมาปรับปรุงพัฒนาการจัดประสบการณ์ของตนให้มีประสิทธิภาพ

3. บทบาทในฐานะผู้ดูแลเด็ก

- ส่งเสริมและส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

- ฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน
- ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่น มีความภูมิใจในตนเอง และกล้าแสดงออก
- ฝึกการเรียนรู้หน้าที่ ความมีวินัย และการมีนิสัยที่ดี
- จำแนกพฤติกรรมเด็กและสร้างเสริมลักษณะนิสัยและแก้ปัญหาเฉพาะบุคคล
- ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา บ้านและชุมชน เพื่อให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและมีมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

4. บทบาทในฐานะนักพัฒนาเทคโนโลยีการสอน

- นำนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการสอนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพบริบท สังคม ชุมชนและท้องถิ่น

- ใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่เด็ก
- จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร/กระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้
- พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีคุณลักษณะของผู้ใฝ่รู้ มีวิสัยทัศน์และทันสมัยทันเหตุการณ์ในยุคของข้อมูลข่าวสาร

3. พ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่เด็กที่ผู้สอนและพ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องสื่อสารกันตลอดเวลา เพื่อสร้างความเข้าใจและพร้อมร่วมมือกันในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษากับเด็ก พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา และให้ความเห็นชอบ กำหนดแผนการจัดประสบการณ์ของเด็กกับผู้สอนและเด็ก
2. ร่วมมือและสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาและกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กตามศักยภาพ
3. เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ จัดบรรยากาศในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้
4. สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น
5. อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก
6. ป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยประสานความร่วมมือกับผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

7. เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีคุณธรรมนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้

8. มีส่วนร่วมในการประเมินผลพัฒนาการของเด็กและในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

4. ชุมชน/ท้องถิ่น

ชุมชน/ท้องถิ่น มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการประสานความร่วมมือเพื่อร่วมกันพัฒนาเด็กเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ชุมชน จึงมีบทบาทในการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษา ในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา/ชมรมผู้ปกครอง

2. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการของสถานศึกษา

3. เป็นศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้ มีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง

4. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

5. ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

6. มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา โดยทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา⁹⁸

การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัย

การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีความสำคัญมากในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เพราะเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้สอนให้สามารถนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการออกพัฒนาหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมในและนอกห้องเรียน การจัดพัฒนาสื่อสิ่งแวดลอม และแหล่งเรียนรู้การประเมินพัฒนาการ โดยมีมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพเด็กสถานศึกษาจึงควรกำหนดแนวทางการพัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัย ดังนี้

⁹⁸เรื่องเดียวกัน, 139 - 142.

1. สำรวจและประเมินความต้องการในการพัฒนาตนเองของผู้สอนและบุคลากรปฐมวัย และนำข้อมูลมาจัดทำแผนพัฒนาตนเองทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว

2. พัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัยในด้านการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการจัดประสบการณ์ เทคนิควิธีการ จัดประสบการณ์ เทคนิคการควบคุมชั้นเรียน และด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัย ควรใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การประชุมสัมมนา การศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรม PLC เป็นต้น

3. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีภูมิความรู้โดยการจัดหาเอกสารหลักสูตร แนวทางการจัดประสบการณ์ตลอดจนองค์ความรู้ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สอนและบุคลากรปฐมวัย ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

4. ส่งเสริมให้ผู้สอนและบุคลากรปฐมวัยมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมปรึกษาและวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ผู้สอน เข้าใจบทบาทหน้าที่และภารกิจรอยเชื่อมต่อในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้เป็นอย่างดี⁹⁹

การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร

การพัฒนาหลักสูตรและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องจัดหางบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1. จัดหาและจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา บบผวัยการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดงบประมาณ ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้/โครงการ การทัศนศึกษานอกสถานที่ การพัฒนาบุคลากร การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการระดับปฐมวัย และการนิเทศ กำกับ ติดตาม

2. จัดซื้อและจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์เพื่อจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน จัดซื้อและจัดหาสื่อของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามมุมประสบการณ์ต่าง ๆ การพัฒนาสนามเด็กเล่นและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงการจัดเตรียมของใช้ส่วนตัวให้แก่เด็กตามความจำเป็น เพื่อดูแลอนามัยส่วนบุคคลและการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็กได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

3. กำกับ ติดตามการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

⁹⁹เรื่องเดียวกัน, 142 - 143.

4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานเอกชน ในการสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้เป็นไปตามหลักการพัฒนาเด็กทุกช่วงวัย ระดมทรัพยากรในการจัดหาผู้สอนที่มีคุณวุฒิหรือประสบการณ์ด้านการศึกษาปฐมวัย พี่เลี้ยงเด็ก ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้¹⁰⁰

การนิเทศ กำกับ ติดตาม การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

การนิเทศ กำกับ ติดตาม การนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติ เป็นกระบวนการสำคัญในการควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องควรใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การตรวจเยี่ยม การสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน การสอนแนะ (Coaching) การตรวจแผนการจัดประสบการณ์ ทั้งนี้ ควรดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ และเป็นกัลยาณมิตรเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1. จัดประชุมผู้บริหารสถานศึกษาและผู้สอนระดับปฐมวัย เพื่อร่วมกันกำหนดความต้องการ และช่วงเวลาในการจัดทำปฏิทินการนิเทศหรือแผนการนิเทศ กำกับ ติดตามที่เหมาะสม ต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม
2. สร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีในการจัดกิจกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม ให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
3. ดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามแผนการนิเทศ และนำผลการนิเทศมาวางแผนเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาบุคลากรปฐมวัยตามความต้องการจำเป็นอย่างต่อเนื่อง
4. นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับจากการนิเทศ กำกับ ติดตาม มาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น¹⁰¹

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เป็นกระบวนการเชิงระบบเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาคุณภาพของหลักสูตรการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรการบริหารหลักสูตร และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมต่อไป ซึ่งแนวทางการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย

¹⁰⁰ เรื่องเดียวกัน, 143.

¹⁰¹ เรื่องเดียวกัน, 143 - 144.

1. การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินกระบวนการร่างหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัย ควรดำเนินการดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการร่างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศจากการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยฉบับเดิม ศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรที่ผ่านมา มีผลสำเร็จอะไรบ้าง มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้างในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยใช้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น การประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา การประเมินพัฒนาการ นโยบายทางการศึกษาของรัฐบาลกระทรวงศึกษาธิการ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผลการสอบถามความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการร่างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

2) การตรวจสอบคุณภาพของร่างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เป็นการประเมินเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เพื่อพิจารณาความสอดคล้องเหมาะสมเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยใช้วิธีการสอบถามความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน องค์กร ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่จะนำไปใช้การปรับปรุงและแก้ไขเอกสารหลักสูตรให้มีความเหมาะสมและมีคุณภาพ

3) การประเมินความพร้อมก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินความพร้อมและความพอเพียงด้านปัจจัยหรือทรัพยากรในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ได้แก่ ด้านบุคลากร มีจำนวนเพียงพอหรือไม่ มีคุณลักษณะพร้อมที่จะจัดประสบการณ์มากนักน้อยเพียงใด ด้านเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรมีความพร้อมและพอเพียงต่อการจัดประสบการณ์หรือไม่ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์มีเพียงพอหรือไม่ เพื่อการจัดการพัฒนาหรือการจัดซื้อและจัดหาให้ทันต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ประเมินโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม การตรวจสอบรายการ หรือการสอบถาม

2. การประเมินระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินกระบวนการใช้หลักสูตรเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตร เพื่อศึกษาความก้าวหน้าของการใช้หลักสูตรเป็นระยะ ๆ เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรเป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง ประเด็นการประเมิน ได้แก่ การวางแผนการใช้หลักสูตร การเตรียมความพร้อมและบุคลากร การนิเทศ การฝึกอบรมและพัฒนาครูและบุคลากรเพิ่มเติมระหว่างการใช้หลักสูตร การจัดปัจจัยและสิ่งสนับสนุนการใช้หลักสูตร ประเด็นการประเมินเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ การจัดกิจกรรมและพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ การจัดการชั้นเรียน การเลือกและใช้สื่อการจัด

การเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ ความรู้ความสามารถของผู้สอนและบุคลากร และประเด็นประเมินเกี่ยวกับการจัดมุมประสบการณ์ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรระหว่างการใช้จริงใช้วิธีการนิเทศ ติดตาม การสอบถาม การสนทนากลุ่ม หรือการสังเกต

3. การประเมินหลังการนำหลักสูตร เป็นการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ หลังจากดำเนินการใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุแล้ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยและสรุปผลภาพรวมของหลักสูตรที่จัดทำว่าบรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยหรือไม่ บรรลุผลมากน้อยเพียงใด ต้องมีการปรับปรุงหรือพัฒนาส่วนใดบ้าง ปรับปรุงหรือพัฒนาอย่างไร ประเด็นการประเมินเกี่ยวกับประสิทธิผลของหลักสูตร ได้แก่ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร การบรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่กำหนดไว้ ประเด็นการประเมินเกี่ยวกับประสิทธิภาพของหลักสูตร ได้แก่ หน่วยการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ การบริหารจัดการหลักสูตร และการสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษา ประเมินโดยใช้วิธีการตรวจสอบรายการการศึกษาเอกสาร การสอบถาม หรือการสนทนากลุ่มตัวอย่างแบบตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยก่อน/หลังการนำหลักสูตรไปใช้ในตัวอย่างที่1และสถานศึกษาสามารถปรับแบบรายการ ประเด็นการตรวจสอบ และระดับคุณภาพไปปรับใช้ตามความเหมาะสมและตามความต้องการของสถานศึกษา¹⁰²

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน

การจัดการศึกษาปฐมวัยมีหลักการสำคัญในการให้สังคมและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกระจายอำนาจการศึกษาลงไปยังท้องถิ่นโดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับนี้ ดังนั้น เพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม จำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เห็นความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน วางแผนและดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

¹⁰² เรืองเดียวกัน, 144 - 145.

การกำกับ ติดตามประเมินและรายงาน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา กระบวนการนิเทศ และระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย สร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้อง โดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก ในรูปแบบของ คณะกรรมการที่มาจากบุคคลทุกระดับและทุกอาชีพการกำกับ ติดตามและประเมิน ต้องมีการรายงาน ผลจากทุกระดับให้ทุกฝ่าย รวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบเพื่อนำเข้าข้อมูลจากการรายงานผลมาจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป¹⁰³

การวิจัยอนาคต

ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR

จุมพล พูลภัทรชีวิน ได้อธิบายมโนทัศน์ (concept) พื้นฐานของการวิจัยอนาคต (Future research - FR) คำว่าการวิจัยอนาคต (Futures Research) นี้ มีคนใช้ในความหมายที่แตกต่างกัน ออกไปมากมาย บางคนก็เอาไปใช้อย่างสับสนปนเปื้อนกับคำอื่น ๆ เช่น คำว่าอนาคตศึกษา (Future Studies - FS) อนาคตศาสตร์ (Futurology) และอนาคตนิยม (Futurism) และเขียนอธิบายให้เห็น ถึงความแตกต่างระหว่างคำเหล่านี้ ดังนี้

คำว่า อาจแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “อนาคตนิยม” คำนี้โดยทั่ว ๆ ไปมักจะหมายถึง แนวความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับทางเลือกอนาคตต่าง ๆ (Alternative Futures) ของกลุ่มประชากร หรือกลุ่มสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีลักษณะที่เป็นลัทธิปรัชญาสาขาหนึ่งทำนองเดียวกับ Idealism Realism และปรัชญาสาขาอื่น ๆ เพียงแต่ว่าแนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดที่เพิ่งเกิดใหม่และ แพร่หลายเมื่อไม่นานมานี้เอง อนาคตนิยมเชื่อว่า อนาคตเป็นเรื่องที่สามารถจะศึกษาได้อย่างเป็นระบบ การคิดเกี่ยวกับอนาคตของมนุษย์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ มนุษย์เป็นผู้สร้างอนาคตมนุษย์ จึงต้องคิดและหาทางป้องกันทางเลือกอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ หรือถ้าหากอนาคต ที่ไม่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นที่อาจจะเกิดขึ้นได้ หรือถ้าหากอนาคตที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นและต้องมีการเตรียมตัวอย่างไรจึงจะเผชิญกับมันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด นอกจากนั้นอนาคตนิยม ยังเชื่อว่าการคิดถึงทางเลือกต่าง ๆ ในอนาคตช่วยให้มนุษย์มีความพร้อมที่จะเผชิญกับอนาคตและ เข้าใจสถานภาพของมนุษย์ในปัจจุบันได้ดีขึ้น การเตรียมตัวเผชิญกับอนาคตตามแนวของอนาคตนิยม ก็คือการคิดและสร้างอนาคตเสียตั้งแต่วันที่ปัจจุบันตั้งที่นั่นก่อนอนาคตอยู่เสมอว่า “The Future Is Now” ดังนั้น กระบวนการในการแก้ปัญหาของนักอนาคตนิยมจึงมีลักษณะที่เป็น “proactive” มากกว่า “reactive”

¹⁰³ เรื่องเดียวกัน, 155.

คำถัดไปคือคำว่า “Futurology” คำนี้อาจแปลเป็นภาษาไทยว่า “อนาคตวิทยา” หรือ “อนาคตศาสตร์” คำว่า Futurology นี้ นักอนาคตนิยมบางกลุ่มไม่อยากจะใช้ เพราะเขาถือว่าแนวคิดเกี่ยวกับอนาคตเป็นเพียงแนวคิด (perspective) ไม่ใช่ศาสตร์ เพราะยังไม่มีองค์ความรู้ (Body of knowledge) ที่อยู่ในรูปของกฎและ/หรือทฤษฎีเช่นเดียวกับศาสตร์สาขาอื่น ๆ โดยเฉพาะพวกวิทยาศาสตร์ทั้งหลายหรือแม้กระทั่งสังคมศาสตร์ เช่น จิตวิทยาและเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะเราไม่ข้อเท็จจริงในอนาคต (Future facts) สิ่งที่เรามีก็เป็นเพียงข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นถึงและ/หรือการรับรู้ของมนุษย์ในปัจจุบันเกี่ยวกับทางเลือกต่าง ๆ ในอนาคตในช่วงระยะเวลาหนึ่งใด

เนื่องจากการศึกษาและ/หรือการวิจัยอนาคต เน้นไปที่การศึกษาทางเลือกอนาคตต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ (Possible) หรือน่าจะเป็น (Probable) หลายทางไม่ใช่ทางเดียว การทำนายอนาคตของนักอนาคตนิยมจึงไม่มีลักษณะเหมือนการทำนาย (Prediction) ในวิทยาศาสตร์ซึ่งมีอำนาจในการทำนายในแง่ของสถิติสูงกว่าการทำนายอนาคตที่นักอนาคตนิยมใช้ การทำนายอนาคต (Futures forecasting) เปิดโอกาสให้มีความผิดพลาดสูงกว่า ดังนั้น นักอนาคตนิยมจึงนิยมใช้คำว่า Forecast มากกว่าคำว่า Predict นักอนาคตนิยมมักจะพูดติดตลกอยู่เสมอว่า “ทำนายไปเถอะรับรองว่ามีโอกาสผิดพลาดสูง” เพราะสิ่งที่เราทำนายไว้มักจะเกิดก่อนระยะเวลาที่เราทำนายอยู่เสมอ เพราะเมื่อมนุษย์ยังคิดเกี่ยวกับอนาคตที่พึงประสงค์เป็นไปได้อย่างมากเท่าใดเขาก็พยายามที่จะทำให้มันเกิดขึ้นเร็วขึ้น

ในทางตรงข้าม นักอนาคตนิยมบางกลุ่มก็ยอมรับและเต็มใจที่จะใช้คำว่า Futurology โดยถือว่าสาขาวิชานี้เป็นศาสตร์ เพราะมีคำศัพท์เฉพาะ (Terminology) มีวิธีแสวงหาความรู้ (Mode of Inquiry) และมีองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ที่ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ความรู้ที่ “แข็ง” (Hard Knowledge) ดังเช่นวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ ก็ตาม เรื่องนี้เป็นเรื่องของความเห็น ผู้อื่นจึงต้องทำหน้าที่ตัดสินใจเอาเองว่าควรจะใช้คำว่า Futurology หรือไม่

อีกคำหนึ่งที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า การวิจัยอนาคตหรือ Futures Research ก็คือคำว่า Futures Studies (FS) คำนี้อาจแปลเป็นภาษาไทยว่า “อนาคตศึกษา” อนาคตศึกษาโดยธรรมชาติทั่วไปแล้วมีจุดมุ่งหมายโดยทั่ว ๆ ไป เช่นเดียวกับการวิจัยอนาคต เพียงแต่ว่าอนาคตศึกษามีลักษณะของการใช้ความคิดที่ฝรั่งเรียกว่า “Intuitive” มากกว่าการวิจัยอนาคต ในขณะที่การวิจัยอนาคตมีการเน้นข้อมูล (data-oriented) และมีระบบระเบียบและวิธีการศึกษาที่รัดกุมและเป็นแบบแผนมากกว่าตัวอย่างเช่น การคิด (วิเคราะห์-สังเคราะห์) จากข้อมูลเดิมที่มีอยู่โดยไม่มีการจัดระบบระเบียบข้อมูล หรือหาข้อมูลใหม่จัดเป็นอนาคตศึกษา (Futures Studies) ส่วนการออกแบบการวิจัยการใช้เทคนิคการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลหรือสร้างข้อความรู้ใหม่เกี่ยวกับอนาคต จัดเป็นการวิจัยอนาคต (Futures Research) ในตอนนี้จึงพอสรุปได้ว่า การวิจัยอนาคตมีลักษณะเด่นที่แตกต่างออกไปจากคำอื่น ๆ ตรงที่การวิจัยอนาคตเน้นข้อมูลและมีระบบระเบียบวิธีวิจัยมากกว่า จึงอาจให้คำจำกัดความอย่างกว้าง ๆ ได้ว่าการวิจัยอนาคตหมายถึงวิธีศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับทางเลือกอนาคตต่าง ๆ ที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็นของกลุ่มประชากร หรือกลุ่มสังคมใดกลุ่มหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมาย

1. บรรยายอนาคตรูปแบบต่าง ๆ (Alternative Futures) ที่จะเป็นไปได้หรือน่าจะเป็นของกลุ่มประชากรที่ศึกษา
2. ประเมินสถานภาพในปัจจุบันเกี่ยวกับความรู้ต่าง ๆ ที่เรามีอยู่เกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้แต่ละทาง
3. บ่งชี้ผลกระทบและผลต่อเนื่องที่เป็นไปได้ต่าง ๆ ของแต่ละอนาคต
4. ให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าเกี่ยวกับอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้นได้
5. เข้าใจเบื้องหลังของกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ¹⁰⁴

เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR

เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) จุมพล พูลภัทรชีวิน ได้พัฒนาขึ้นโดยการผสมผสานระหว่างเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EFR และ เดลฟาย (Delphi) เข้าด้วยกัน โดยมีความเชื่อพื้นฐานของอนาคตนิยม (Futurism) จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคต (Future Research) ซึ่งนักอนาคตนิยมมีความเชื่อพื้นฐานว่าอนาคตเป็นเรื่องที่มนุษย์สามารถทำการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ความเชื่อของมนุษย์เกี่ยวกับอนาคตมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจของเขา เชื่อว่ามนุษย์สามารถจะควบคุมและสร้างอนาคตได้ โดยการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นระบบ โดยการขอให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนทำการคาดการณ์ว่าแนวโน้มหรือเหตุการณ์แต่ละอย่างจะเกิดขึ้นเมื่อใด หรือทำการคาดการณ์ว่าภายในเวลาที่กำหนด เช่น อีก 20 ปีข้างหน้าจะมีเหตุการณ์หรือแนวโน้มใดที่จะเกิดขึ้นบ้าง จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตมิใช่อยู่ที่การทำนายที่ถูกต้อง หากแต่อยู่ที่การสำรวจและศึกษาแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงได้ หรือน่าจะเป็นเรื่องที่ศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ เพื่อที่จะหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์นั้นเกิดขึ้นและป้องกัน หรือขจัดแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป หรือหาทางที่จะเผชิญกับแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์นั้นอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าหากว่ามันจะเกิดขึ้นจริงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการวิจัยอนาคตจะมีประโยชน์โดยตรงต่อการวางแผนการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ ตลอดไปจนถึงการกำหนดยุทธวิธี (Strategies) และกลวิธี (Tactics) ที่จะนำไปสู่การสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ และการป้องกันหรือขจัดอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ขึ้นนั้นว่าสำคัญและจำเป็นมาก เชื่อว่า หากได้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจริง ๆ จะทำให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือมากขึ้น การเลือกผู้เชี่ยวชาญอาจใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ถ้าผู้วิจัยรู้ว่าใครเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ศึกษา แต่หากไม่รู้

¹⁰⁴จุมพล พูลภัทรชีวิน, “การวิจัยอนาคต,” วารสารวิธีวิทยาการวิจัย 01, 1 (มกราคม - เมษายน 2529): 22 - 24.

ใครเป็นผู้เชี่ยวชาญบ้าง ผู้วิจัยอาจใช้เทคนิคการเลือกแบบสโนว์บอล (Snowball Sampling Technique) โดยอาจเริ่มจากคนในหน่วยงานนั้น แล้วขอให้ระบุชื่อบุคคลที่คิดว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ศึกษามา 3 - 5 คน แล้วผู้วิจัยก็ไปขอให้คนเหล่านั้นบอกชื่อผู้เชี่ยวชาญอีก 3 - 5 คน แล้วตามไปเรื่อย ๆ จนได้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มหนึ่ง ผู้วิจัยอาจเลือกผู้เชี่ยวชาญที่จะใช้ในการวิจัยโดยเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ เสนอชื่อบ่อยมากที่สุด และเรียงลำดับลงไปจนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ ส่วนการเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญก็ยังมีความจำเป็น เพราะผู้เชี่ยวชาญอาจมองไม่เห็นความสำคัญของการวิจัยลักษณะนี้ หรืออาจไม่มีเวลาให้ผู้วิจัยได้เต็มที่ ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญเป็นการส่วนตัว อธิบายถึงจุดมุ่งหมายขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยเวลาที่ต้องใช้โดยประมาณ และประโยชน์ของการวิจัย ย้ำถึงความจำเป็นและความสำคัญของการใช้ผู้เชี่ยวชาญแล้วจึงขอความร่วมมือ ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือก็จำเป็นต้องไปหาผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ถ้าได้รับความร่วมมือก็ขอนัดวันและเวลาสำหรับสัมภาษณ์ การเตรียมผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว นอกจากจะทำให้มั่นใจได้ว่าได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีแล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้มีเวลาเตรียมตัว เตรียมข้อมูล จัดระบบข้อมูลและความคิดล่วงหน้า ช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น

2. การทำ EDFR รอบที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะและขั้นตอนคล้ายกับ EFR แต่ EDFR มีความยืดหยุ่นมากกว่า กล่าวคือ ผู้วิจัยสามารถที่จะเลือกรูปแบบการสัมภาษณ์ที่จะตอบสนองต่อจุดมุ่งหมาย เวลา งบประมาณ และสถานการณ์ของการวิจัยได้ คือ อาจยึดรูปแบบของ EFR โดยเริ่มจาก Optimistic Realistic Scenario, Pessimistic Realistic Scenario และ Most Probable Scenario ตามลำดับ หรืออาจเลือกสัมภาษณ์เฉพาะแนวโน้มที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่าจะเป็นไปได้และน่าจะเป็น โดยไม่คำนึงถึงว่าแนวโน้มเหล่านั้นจะเป็นไปในทางดีหรือทางร้าย เพราะในการทำ EDFR รอบที่ 2 และ 3 ถ้าหากผู้วิจัยสนใจจะแยกศึกษาอนาคตภาพทั้ง 3 ภาพ ตามแบบ EFR ผู้วิจัยก็สามารถทำได้ โดยการออกแบบสอบถามที่จะช่วยให้ได้อนาคตภาพทั้ง 3 ภาพ อย่างเป็นระบบได้

3. วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 ของ EDFR สังเคราะห์และวิเคราะห์อย่างละเอียด และระมัดระวัง แล้วนำข้อมูลที่สังเคราะห์และวิเคราะห์แล้วสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับทำ EDFR รอบต่อไป

4. สร้างเครื่องมือ นำประเด็นหรือแนวโน้มที่สังเคราะห์แล้วมาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยควรจะใช้ภาษาที่สั้น กะทัดรัด ชัดเจน โดยพยายามคงความหมายเดิมของผู้เชี่ยวชาญไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ คือ ถ้าผู้เชี่ยวชาญได้ภาษาที่ชัดเจนดีแล้ว ก็ไม่ต้องปรับปรุงแก้ไข แต่ถ้าไม่ค่อยชัดเจนและไม่รู้ว่าในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหมายถึงอะไร ก็ต้องแก้ไขคำพูดนั้นให้ตรงประเด็นมากที่สุดและต้องเขียนประเด็นแนวโน้มที่มีประเด็นแนวโน้มเดียวต่อ 1 ข้อ อย่าให้มีแนวโน้มย่อย ๆ เล็ก ๆ ในแนวโน้มใหญ่ พยายามหลีกเลี่ยงถ้อยคำที่คลุมเครือ เช่น ดีขึ้น เลวลง เพิ่มขึ้น ควรใช้ภาษาที่แสดงความเป็นกลางมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ พยายามหลีกเลี่ยงภาษาที่สื่อถึงทัศนคติหรือความลำเอียงของผู้วิจัย

5. การทำ EDFR รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ในขั้นนี้ผู้เชี่ยวชาญจะได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ และพิจารณาข้อความแนวโน้มนั้นต่าง ๆ เหล่านั้น โดยผู้เชี่ยวชาญจะพิจารณาและเลือกว่า ถ้าข้อความแนวโน้มนั้นเกิดขึ้นจริง ๆ จะเป็นอนาคตที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ และโอกาสที่ข้อความเหล่านั้นจะเป็นไปได้ในเวลาที่กำหนด สำหรับจำนวนรอบที่เหมาะสมนั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย งบประมาณ เวลา และกำลังคนของการวิจัย โดยที่การจะหยุดที่รอบหนึ่งรอบใดนั้น ควรจะพิจารณาคำตอบที่ได้ในรอบต่าง ๆ ว่ามีความเป็นเอกภาพ (Homogeneity) แล้วหรือยัง หรือมีความสอดคล้องกัน (Consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษามากพอหรือไม่ ถ้ามีมากพออาจจะหยุดในรอบที่ 2 หรือรอบที่ 3 ก็ได้ เรื่องจำนวนรอบนี้ มีนักวิจัยศึกษาไว้ โดยพบว่าการทำจำนวนรอบ 3 รอบ เป็นจำนวนรอบที่พอดี นั่นคือความคลาดเคลื่อนจะมีไม่มาก ตั้งแต่รอบที่ 3 ขึ้นไป ความแตกต่างของผลที่ได้ ไม่มีนัยสำคัญ

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลของเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR จะใช้วิธีการเช่นเดียวกับเทคนิค Delphi ส่วนการนำเสนอผลการวิจัยนั้น ผู้วิจัยอาจจะเขียนบรรยายทั้ง 3 ภาพ คือทางบวก ทางลบ และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด หรืออาจจะเขียนภาพสุดท้ายภาพเดียวก็ได้ แต่ทั้งนี้ควรจะระบุด้วยว่า เป็นภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด และถ้าสามารถเขียนโยงข้อมูลต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กันเป็นระบบได้ก็จะยิ่งดี เพราะจะทำให้มองเห็นภาพชัดเจนมากยิ่งขึ้น หรืออาจจะเขียนแยกเป็นข้อ ๆ ก็ได้ แต่แนวทางที่นำมาเขียนอนาคตภาพนั้น ควรมีความสอดคล้องกันในระดับหนึ่งตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้

7. ความเที่ยง (Reliability) และความตรง (Validity) ของเทคนิค EDFR ความเที่ยงของเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR จะอยู่ที่การให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามหลาย ๆ รอบ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงในแต่ละรอบว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ถ้าคำตอบของผู้เชี่ยวชาญคงเดิม ไม่เปลี่ยนแปลงก็แสดงว่ามีความเที่ยงมาก ส่วนความตรงของเครื่องมือนี้ การวิจัยโดยทั่วไปก็จะใช้วิธีการนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโดยตรง แต่เทคนิคการวิจัยแบบอนาคตทำกับผู้เชี่ยวชาญอยู่แล้ว อาจจะมีปัญหาอยู่บ้างในเรื่องของการใช้ภาษาเท่านั้น นอกจากนี้ การวิจัยอนาคตทั้งเทคนิค EFR เทคนิค Delphi และเทคนิค EDFR ยังใช้วิธีการที่ทำให้เกิดความตรงของข้อมูลที่ตรงกับความรู้สึก การรับรู้ และการมีประสบการณ์โดยปราศจากอคติของผู้เชี่ยวชาญ ด้วยการให้ผู้เชี่ยวชาญได้มีโอกาสตรวจสอบคำตอบของตนเองหลายรอบ และมีการใช้ “Cumulative Summarization Technique” ในการสัมภาษณ์ที่การสัมภาษณ์ทั่วไปไม่มีการวิจัยอนาคตเกี่ยวข้องโดยตรงกับบุคคล ดังนั้น ความเที่ยงและความตรงของข้อมูลที่ได้รับ จึงขึ้นอยู่กับทางเลือกผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เกณฑ์ที่เหมาะสม และการให้ความสำคัญกับธรรมชาติของบุคคลด้วย เช่น จัดแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินใจอย่างเป็นหมวดหมู่เป็นระบบ ติดต่อกันในเวลาที่เหมาะสม ไม่เร่งรีบ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ผู้ที่จะทำวิจัยอนาคตควรรู้และตระหนักให้มาก เพื่อหาวิธีป้องกันอันจะทำให้ผลการวิจัยที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

8. การประยุกต์ EDFR ถึงแม้ว่า EDFR จะเป็นเทคนิคการวิจัยที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อการวิจัยอนาคต แต่เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รวมไปถึง Delphi และ EFR ก็สามารถนำไปใช้วิจัยในทำนองเดียวกันกับการวิจัยรูปแบบอื่น ๆ ที่มีอยู่ได้ เช่น การวิจัยเพื่อสำรวจความคิดเห็น สำรวจปัญหาวิจัยเพื่อหารูปแบบ เพื่อกำหนดนโยบาย เพื่อกำหนดมาตรฐาน เพื่อหาวิธีแก้ปัญหาและเพื่อการตัดสินใจ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน ได้มีการนำเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบต่าง ๆ ไปใช้ในวงการและองค์กรต่าง ๆ มากมาย ทั้งนี้เพื่อการวางแผนในอนาคต วิเคราะห์และแก้ปัญหาในปัจจุบัน ตลอดจนการวิเคราะห์อดีต เพราะเทคนิคการวิจัยอนาคต โดยเฉพาะ Delphi และ EDFR ช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เป็นระบบและน่าเชื่อถือมากขึ้น¹⁰⁵

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จารุภา วังแก้ว และคณะ ได้ศึกษาบทบาทของครูอนุบาลในการรับมือโรคระบาดในสถานศึกษา พบว่า การเกิดโรคระบาดเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยากและส่งผลกระทบต่อระบบต่าง ๆ ของสังคม การรับมือกับโรคระบาดในส่วนองระบบการศึกษา โดยเฉพาะในระดับการศึกษาปฐมวัยนั้นเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากเด็กมีภูมิคุ้มกันต่ำ รวมถึงมีประสบการณ์น้อยไม่มีความตระหนักถึงการดูแลป้องกันตนเอง และความเข้าใจอันตรายของโรคในรูปแบบนามธรรมยังมีน้อย บทบาทของครูอนุบาลในด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการบริหารจัดการในสถานศึกษาเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อโรคในเด็กปฐมวัยทำได้โดยการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน ปรับตารางกิจวัตรประจำวันและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ นอกจากนี้ ครูยังต้องให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับ แนวทางการปฏิบัติตนที่ถูกต้องและส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตนในการดูแลตามบริบทของสถานศึกษา รวมทั้งสอดคล้องกับแนวทางการป้องกันตนเองตามมาตรการที่ภาครัฐกำหนดและสัมพันธ์กับความต้องการจำเป็นของเด็ก อีกทั้งครูควรสร้างความตระหนักให้แก่เด็กในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำรงชีวิตเพื่อป้องกันเองให้ห่างไกลจากโรคระบาด แนวคิดที่สำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันและส่งเสริมทักษะให้กับเด็กก็คือการปลูกฝังผ่านทางกระบวนการเรียนรู้ ครูอนุบาลจำเป็นต้องอาศัยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย

¹⁰⁵ จุมพล พูลภัทรชีวิน, เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 97 - 100.

เพื่อช่วยให้นักเรียนเล็กได้เรียนรู้อย่างสนุกสนานรวมทั้งได้รับการปลูกฝังองค์ความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีในการดูแลและป้องกันตนเองเพื่อเตรียมรับมือกับโรคระบาดต่าง ๆ¹⁰⁶

ศุภณัฐ อินทร์งาม และ อำนาจ ชนระวงศ์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร คุณลักษณะของครูปฐมวัย สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง ความพร้อมของผู้เรียน นโยบายที่เกี่ยวข้อง กระบวนการ ประกอบด้วย การแต่งตั้งคณะทำงาน การสร้างความรู้ความเข้าใจ การเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือประเมิน การพัฒนาครู การพัฒนาหลักสูตร การจัดประสบการณ์ การจัดสภาพแวดล้อม การประเมินพัฒนาการการนิเทศติดตาม การประเมินผล ผลผลิต ประกอบด้วย พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา ความพึงพอใจ ข้อมูลป้อนกลับ ประกอบด้วยรายงานผลระบบย่อย ได้แก่ ระบบการพัฒนาหลักสูตร ระบบการพัฒนาครู ระบบการจัดประสบการณ์ ระบบการจัดสภาพแวดล้อม ระบบการประเมินพัฒนาการ การประเมินการใช้ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระบวนการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก พัฒนาการของผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก¹⁰⁷

ศิริมงคล ทนทอง และศศิธรดา แพงไทย ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1.องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารบุคลากร 3) ด้านการจัดประสบการณ์ 4) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการและ 5) ด้านการมีส่วนร่วม 2.รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 19 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ (1) การพัฒนาหลักสูตร (2) การประเมินพัฒนาการ (3) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (4) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี และ (5) การประกันคุณภาพการศึกษา 2) ด้านการบริหาร

¹⁰⁶จารุภา วังแก้ว และคณะ, “บทบาทของครูอนุบาลในการรับมือโรคระบาดในสถานศึกษา,” **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา** 16, 2 (15 ตุลาคม 2563): 1.

¹⁰⁷ศุภณัฐ อินทร์งาม และ อำนาจ ชนระวงศ์, “การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,” **วารสารศึกษาศาสตร์** 30, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2562): บทคัดย่อ.

บุคลากร ประกอบด้วย (1) ครูและบุคลากรทางการศึกษา (2) ผู้บริหารสถานศึกษาและ (3) การทำงานเป็นทีมใช้กระบวนการ PLC 3) ด้านการจัดประสบการณ์ประกอบด้วย (1) การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ (2) การจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ (3) การเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัยยุคการศึกษา 4.0 4) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ ประกอบด้วย (1) ด้านร่างกาย (2) ด้านอารมณ์ จิตใจ (3) ด้านสังคม (4) ด้านสติปัญญาและ 5) ด้านการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย (1) การร่วมคิดและตัดสินใจ (2) การสนับสนุนและร่วมดำเนินการ (3) การตรวจสอบการดำเนินงาน และ (4) การรับบริการและรับความช่วยเหลือ¹⁰⁸

กิติชัย วงศ์ศิลปกุล และ ประเสริฐ อินทร์รักษ์ ได้ศึกษาการบริหารการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) ด้านการอำนวยความสะดวกการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3) ด้านการนิเทศการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 4) ด้านสนับสนุนการใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ 5) ด้านการประเมินพัฒนาการของเด็กที่สอดคล้องกับมาตรฐานและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 7) ด้านการพัฒนาบุคลากร 8) ด้านการสร้างร่วมมือกับผู้ปกครอง และชุมชน และ 9) ด้านการสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้¹⁰⁹

จินดาภัส ใจซื่อ, ภาวดี อนันต์นาวิ และ มนสิข สิริสมบุญรัตน์ ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชนจังหวัดชลบุรี พบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดและได้แนวทางการบริหารจัดการทั้ง 4 ด้าน 2) รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชน ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย 1) การบริหารงาน 4 งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป โดยขับเคลื่อนด้วย 2) กระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน คือ

¹⁰⁸ศิริมณฑล ทนทอง และ ศศิรดา แพงไทย, “รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,” **วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์** 6, 3 (กรกฎาคม - กันยายน 2562): บทคัดย่อ.

¹⁰⁹กิติชัย วงศ์ศิลปกุล และ ประเสริฐ อินทร์รักษ์, “การบริหารการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร,” **วารสารศิลปการจัดการ** 5, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2564): บทคัดย่อ.

การวางแผน การจัดการ การนำ การควบคุม 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบใหม่มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด¹¹⁰

พัชราภรณ์ ดวงชื่น ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 พบว่า แนวทางที่จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาในสถานศึกษาได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลในการศึกษาแบบวิถีใหม่นี้ ด้านการพัฒนาครู การบริหารหลักสูตร การรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน การบริหารจัดการทรัพยากรใหม่ตามลำดับความสำคัญใหม่¹¹¹

พิชญา สกุลวิทย์, อังคณา อ่อนธานี และ จักรกฤษณ์ จันทะคุณ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบการสื่อสารในรูปแบบวิถีใหม่ พบว่า การออกแบบการสื่อสารเป็นการออกแบบที่มุ่งสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคล การสื่อความหมายนี้จะปรับปรุงรูปแบบเป็นการออกแบบที่มุ่งให้สื่อส่งไปนั้น เข้าใจง่าย จดจำง่าย ดึงดูดความสนใจ ด้วยวิธีการจัดทำเป็นตัวอักษร ภาพสัญลักษณ์สื่อสิ่งพิมพ์ และการแพร่ภาพทางสื่อต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้น การออกแบบการสื่อสารจำเป็นต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอหรือไม่ก็ต้องถูกคิดค้นขึ้นใหม่ เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ การออกแบบการสื่อสารในรูปแบบวิถีใหม่จึงมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของสังคมที่จะต้องปรับตัวกิจกรรมตามสถานการณ์ได้นั้นเอง¹¹²

รชต กฤตธรรมวรรณ, รุ่งนภา ตั้งจิตเรจริญกุล และ องค์กร สงวนญาติ ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษาวิถีใหม่ พบว่า การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษาวิถีใหม่ที่ตระหนักถึงการพัฒนาและการเรียนรู้เพื่อรับสิ่งใหม่ที่แตกต่างจากประสบการณ์ความรู้ที่มีอยู่เดิมนำมาพิจารณาถึงความสอดคล้องและเหมาะสมกับวิถีใหม่ ที่เน้นการคิดเชิงระบบในองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดดุลยภาพทั้งด้านคุณลักษณะความรู้ ทักษะ และทัศนคติ¹¹³

¹¹⁰จินดาภักข ใจญเชื้อ, ภารดี อนันต์นาวิ และ มนสิข สิทธิสมบุญ, “รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดชลบุรี,” **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ** 6, 12 (ธันวาคม 2564): บทคัดย่อ.

¹¹¹พัชราภรณ์ ดวงชื่น, “การบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤติโควิด-19,” **วารสารศิลปการจัดการ** 4, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2563): 788 - 792.

¹¹²พิชญา สกุลวิทย์, อังคณา อ่อนธานี และ จักรกฤษณ์ จันทะคุณ, “การออกแบบการสื่อสารในรูปแบบวิถีใหม่,” **วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์** 12, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2564): บทคัดย่อ.

¹¹³รชต กฤตธรรมวรรณ, รุ่งนภา ตั้งจิตเรจริญกุล และ องค์กร สงวนญาติ, “การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษาวิถีใหม่,” **วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์** 5, 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2563): 857 - 860.

พระปลัดสภาพร ปุ่มเป้า ได้ศึกษาแนวทางการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19 พบว่า การสอนภาษาไทยวิถีใหม่แบ่งออกเป็น 5 ประเด็นคือ 1) ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) 2) การปรับกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ 3) การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้การสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ 4) จะสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่อย่างไรให้เกิดการเรียนรู้ไร้รอยต่อ และ 5) 10 เรื่องที่ครูผู้สอนภาษาไทยควรคำนึงในการออกแบบการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนและช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพในการเรียนภาษาไทยมากขึ้น¹¹⁴

ราณี จินสุทธิ์ และ หทัยภัทร จินสุทธิ์ ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล พบว่า แนวทางการพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล ครูต้องมีทักษะ 8 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1) ทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณที่ดี 3) ทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ 4) ทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว 5) ทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ 6) ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ใช้ใช้งาน 7) ทักษะในการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ และ 8) ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม¹¹⁵

เพชรดาว นิลสว่าง, พรเทพ เสถียรนพแก้ว และ เอกลักษณ์ เพ็ญสา ได้ศึกษาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มี 5 องค์ประกอบหลัก 19 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย 2) ด้านการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 3) ด้านการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย 4) ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย และ 5) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย¹¹⁶

¹¹⁴พระปลัดสภาพร ปุ่มเป้า, “แนวทางการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19,” *Journal of Roi Kaensarn Academi* 6, 8 (สิงหาคม 2564): บทคัดย่อ.

¹¹⁵ราณี จินสุทธิ์ และ หทัยภัทร จินสุทธิ์, “แนวทางการพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล,” *ครูสภาวิทยากร* 2, 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2564): บทคัดย่อ.

¹¹⁶เพชรดาว นิลสว่าง, พรเทพ เสถียรนพแก้ว และ เอกลักษณ์ เพ็ญสา, “การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,” *วารสารวิชาการธรรมศาสตร์* 22, 4 (ตุลาคม - ธันวาคม 2565): บทคัดย่อ.

วิญญูญิต บัญญุลอย ได้ศึกษานิวรณ์มัลในการพัฒนาเด็กตามพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2562 พบว่า มี 4 แนวทางดังนี้ คือ 1) ด้านการเรียนรู้ในทุกมิติการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย 2) ด้านการช่วยเหลือเด็กปฐมวัยในสถานการณ์ฉุกเฉิน 3) ด้านนวัตกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ช่วยเร่งความก้าวหน้าสำหรับเด็กเช่น ในเรื่องหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนที่มีความสำคัญอย่างมากสำหรับเด็กปฐมวัย และ 4) ด้านการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยในรูปแบบใหม่ภายใต้หลักคิดของภาครัฐร่วมกับภาคเอกชน¹¹⁷

พีรภาว บัญญูเพลิง ได้ศึกษาอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน พบว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ประกอบด้วย 9 ด้าน 118 ตัวแปรย่อย ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ มีจำนวน 14 ตัวแปรย่อย 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน มีจำนวน 13 ตัวแปรย่อย 3) การบริหารงานวิชาการ มีจำนวน 25 ตัวแปรย่อย 4) การพัฒนาบุคลากร มีจำนวน 19 ตัวแปรย่อย 5) อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม มีจำนวน 8 ตัวแปรย่อย 6) การพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง มีจำนวน 9 ตัวแปรย่อย 7) การตรวจสอบและประเมินผล มีจำนวน 9 ตัวแปรย่อย 8) การส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา มีจำนวน 9 ตัวแปรย่อย และ 9) เด็กปฐมวัยในอนาคต มีจำนวน 12 ตัวแปรย่อย¹¹⁸

งานวิจัยต่างประเทศ

ลูคัส และ วิเซนเต (Lucas and Vicente) ได้ศึกษาเรื่อง ดาบสองคม: ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับข้อดีและความท้าทายของการเรียนการสอนออนไลน์ในระดับอุดมศึกษา จากการศึกษาพบว่าผลกระทบจากการระบาดครั้งใหญ่ที่ผ่านมาจากประสบการณ์ในการเรียนการสอนทั่วโลกทำให้เกิดคลื่นแห่งการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัลแบบฉุกเฉิน ที่จำเป็นต้องเปลี่ยนผ่านสู่การเรียนการสอนแบบออนไลน์แบบกะทันหัน ซึ่งบังคับให้ผู้มีบทบาทในระดับอุดมศึกษาต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วโดยไม่มี การวางแผนที่เหมาะสม ได้ทำการศึกษาความเข้าใจของครูเกี่ยวกับข้อดีและความท้าทายช่วงที่มีการเรียนการสอนออนไลน์ระหว่างที่มีการระบาดในระดับอุดมศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลจากครู 636 คน จาก 54 ประเทศทั่วโลก พบว่าครูต้องมีความยืดหยุ่น(ในการทำงาน) ความสามารถในการเข้าถึง

¹¹⁷วิญญูญิต บัญญุลอย, “ได้ศึกษานิวรณ์มัลในการพัฒนาเด็กตามพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2562,” วารสารจันทร์เกษมสาร 27, 1 (มกราคม - มิถุนายน 2564): บทคัดย่อ.

¹¹⁸ พีรภาว บัญญูเพลิง, “อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558), บทคัดย่อ.

นวัตกรรมการสอน และการควบคุมตนเอง กุญแจสำคัญในการพัฒนาความท้าทายสู่ความสำเร็จ ได้แก่ การมีส่วนร่วม การโต้ตอบ โครงสร้างพื้นฐาน/การสนับสนุนด้านเทคนิค การประเมินและการฝึกสอน¹¹⁹

หวง, ไล และ หวง (Huang, Lai, and Huang) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของครูเมื่อเผชิญกับความท้าทายที่ไม่คาดคิดในการสอนคณิตศาสตร์ออนไลน์ในช่วงโควิด-19 : กรณีศึกษาในเซี่ยงไฮ้ พบว่า การเปลี่ยนแปลงของครูเมื่อต้องเผชิญกับความท้าทายที่ไม่คาดคิดในการสอนคณิตศาสตร์ออนไลน์ คือ ชุดข้อมูลแบบบูรณาการ รวมถึงวิดีโอการสอนออนไลน์ การสะท้อนคิดประจำวันของครู¹²⁰

จิน (Jin) ได้ศึกษาประสบการณ์การสอนออนไลน์ของช่วงโควิด-19 การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์การสอนออนไลน์ของครูฝึกสอนในช่วงที่เกิดโรคระบาดเนื่องจากโควิด-19 ปี ครูฝึกสอนจำเป็นต้องรับการฝึกประสบการณ์ภาคปฏิบัติในการทำงานกับเด็กและครอบครัว มีสามภาระงานของครูฝึกสอน (กระดาษสะท้อนครอบครัว กระดาษสะท้อนบทเรียน วิดีโอบันทึกการสอน eBooks และภาพยนตร์การสอน) จากสองหลักสูตรวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ผลการศึกษาระบุว่า ครูฝึกสอนที่มีปฏิสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเด็กและมีช่วงเวลาที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กได้ตั้งแต่เค้านี้ยังไม่สามารถสังเกตกระบวนการเรียนรู้ของเด็กได้ อย่างไรก็ตาม พวกเขาสามารถเอาชนะความท้าทายโดยใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ (การสร้างแบบจำลอง การเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง และความอดทน) ด้วยความพยายามเหล่านี้ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความยืดหยุ่นในการสอนของพวกเขาได้¹²¹

¹¹⁹ Margarida Lucas and Paulo Nuno Vicente, “A double-edged sword: Teachers’ perceptions of the benefits and challenges of online teaching and learning in higher education” (Department of Education and Psychology, Universidade de Aveiro, Aveiro Portugal, 2022), Abstract.

¹²⁰Xingfeng Huang, Mun Yee Lai, and Rongjin Huang, “Teachers’ changes when addressing the challenges in unexpected migration to online mathematics teaching during the COVID-19 pandemic: a case study in Shanghai” (Research Institute for International and Comparative Education, Shanghai Normal University, Shanghai, China, University of Technology Sydney, Australia, Middle Tennessee State University, Murfreesboro, USA, 2022), Abstract.

¹²¹ Meilan Jin, “Preservice Teachers’ Online Teaching Experiences During COVID-19” (Department of Elementary Education, Western Washington University, 516 High Street, Bellingham, WA 98225, USA, 2022), Abstract.

ยิลดิซ, คิลิค และ อาการ์ (Yildiz, Kilic, and Acar) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยในช่วงการระบาดของ COVID-19 : การรับรู้การเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล ครู และผู้ปกครอง พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครู ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล และผู้ปกครอง) ในการจัดการศึกษาปฐมวัยได้ประสบกับการแพร่ระบาดของโควิด-19 การศึกษาครั้งนี้สำรวจประสบการณ์และการรับรู้ที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ในบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการศึกษาปฐมวัยอันเป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ในตุรกี มีดังนี้ : (1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประสบกับความท้าทายอย่างมากในการศึกษาออนไลน์ (2) ผู้บริหารเปลี่ยนบทบาทจากหาเงินทุนและภาวะผู้นำมาเป็นการจัดทำสื่อเนื้อหาการเรียนการสอนทางออนไลน์ (3) ครูได้รับบทบาทใหม่ เช่น การสื่อสารการพัฒนาเนื้อหาและการใช้เทคโนโลยี นอกจากนี้ มีบทบาทให้คำปรึกษาและผู้บริหารและครูเพิ่มความความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้นจากการระบาดของ COVID-19 และ (4) บทบาทในการสนับสนุนโดยตรงกับเด็ก ๆ ที่มีมากขึ้นและหลากหลาย¹²²

เลวิกคิส และคณะ (Levickis and others) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมุมมองของผู้ปกครองต่อความผูกพันของครอบครัวกับการศึกษาของเด็กปฐมวัยและการดูแลในช่วงการระบาดของ COVID-19 พบว่า การระบาดใหญ่ของ COVID-19 ได้สร้างความท้าทายที่สำคัญสำหรับบริการการศึกษาและการดูแลเด็กปฐมวัยและครอบครัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงบริการของครอบครัว ตลอดจนการสื่อสารและการมีส่วนร่วมกับนักการศึกษา ใช้วิธีการสนทนาทางวิดีโอหรือการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์แบบกึ่งโครงสร้าง ได้ศึกษาใน 4 ประเด็นหลัก ดังนี้ (1) การหยุดชะงักในการเข้าถึงและการเข้าร่วมของการศึกษาของเด็กปฐมวัยซึ่งส่งผลกระทบต่อกิจวัตรและความสัมพันธ์ในครอบครัวและการพัฒนาการของเด็ก (2) อุปสรรคต่อความผูกพันในครอบครัว (3) การสนับสนุนครอบครัวและเด็กของนักการศึกษา การศึกษาปฐมวัยในช่วงที่มีการระบาดใหญ่ และ (4) เพิ่มความชื่นชมของผู้ปกครองต่ออาชีพของการศึกษาปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า การหยุดชะงักของการเข้าถึงและกิจวัตรของการศึกษาปฐมวัยในช่วงที่เกิดโรคระบาดส่งผลเสียต่อการมีส่วนร่วมของครอบครัว การเรียนรู้ของเด็ก และความเป็นอยู่ที่ดีทางสังคมและอารมณ์สำหรับบางคนครอบครัว สิ่งเหล่านี้ถูกทำให้รุนแรงขึ้นจากความเครียดอื่น ๆ รวมถึงความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ปกครองในบ้าน การเงินและความกังวลด้านสุขภาพและสภาพการทำงานที่เปลี่ยนไป ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นถึงวิธีการที่ประสบความสำเร็จที่นักการศึกษาใช้เพื่อรักษาการสื่อสารและการเชื่อมต่อกับครอบครัว ที่สำคัญผู้ปกครองแสดง

¹²²Süleyman Yildiz, Gulenay Nagihan Kilic, and Ibrahim H. Acar, “Early Childhood Education During the COVID-19 Outbreak: The Perceived Changing Roles of Preschool Administrators, Teachers, and Parents,” *Early Childhood Education Journal* 2023, 54 (April 2022): 743 - 753.

ความชื่นชมที่เพิ่มขึ้นของวิชาชีพและความตระหนักที่เพิ่มขึ้นถึงคุณค่าของการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการเรียนรู้ของเด็ก การเรียนรู้เกี่ยวกับมีการหาหรือเกี่ยวกับกลยุทธ์สำหรับวิธีการสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัวที่มีประสิทธิภาพและเป็นทางเลือก¹²³

ยู และคณะ (Yu and others) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาแบบผสมผสานของการศึกษาและการดูแลเด็กปฐมวัยในเกาหลีใต้ : นโยบายและการปฏิบัติในช่วง COVID-19 จากการศึกษาพบว่า นโยบายและแนวทางของรัฐบาลสำหรับการศึกษาปฐมวัยและการดูแลเด็กปฐมวัย รวมถึงการสนับสนุนของสถาบันสำหรับเด็กและครอบครัวโดยรวมครอบคลุมในขอบเขต การวิเคราะห์ตามหลักการทำการประการของ Whole Child แนวทางยังระบุว่า การตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและบริการสำหรับการศึกษาปฐมวัยมุ่งเน้นไปที่ “ปลอดภัย” และหลักการ “สนับสนุน” ในขณะที่ “ท้าทาย” ได้รับการพิจารณาน้อยที่สุด การตอบแบบสำรวจแสดงให้เห็นมาตรการต่าง ๆ ที่ดำเนินการโดยโรงเรียนอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็กเน้นลักษณะที่แยกจากกันของ “การศึกษา” และ “การดูแล” ในเกาหลีใต้ ขณะเดียวกันก็ชี้ให้เห็นถึงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในการสนับสนุนความผาสุกทางจิตใจของเด็กและเพื่อเด็กและครอบครัวที่ต้องการ ในภาพรวมเป็นพื้นฐานสำหรับการอภิปรายและการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของ Covid-19 การศึกษาปฐมวัยในเกาหลีใต้และที่อื่น ๆ ¹²⁴

จาลองโก (Jalonggo) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ผลกระทบของโควิด-19 ต่อการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย : การวิจัยและทรัพยากรสำหรับเด็ก ครอบครัว ครู และอาจารย์นักการศึกษา พบว่า วิกฤตการณ์ด้านสุขภาพโลกของโควิด-19 มีนัยสำคัญต่อการดูแลและการศึกษาของเด็กเล็กในบ้านและโรงเรียน ชีวิตของครูประจำการและครูฝึกสอน และงานของคณาจารย์ในวิทยาลัย/มหาวิทยาลัย ผลกระทบของการระบาดใหญ่ด้านสุขภาพโลกเพื่อการศึกษาและความท้าทาย แบ่งออก 4 ประเด็นดังนี้ : (1) ภัยคุกคามต่อคุณภาพของชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี (2) แรงกดดันต่อครอบครัวและความเหลื่อมล้ำ

¹²³Penny Levickis¹, Lisa Murray, Lynn Lee-Pang, Patricia Eadie, Jane Page, Wan Yi Lee, and Georgie Hill, “Parents Perspectives of Family Engagement with Early Childhood Education and Care During the COVID-19 Pandemic,” **Early Childhood Education Journal** (August 2022): s10643.

¹²⁴Hae Min Yu, Yu Jin Cho, Hyun Jeong Kim, Jin H. Kim, and Jee Hyun Bae, “A mixed-Methods Study Of Early Childhood Education and Care in South Korea: Policies and Practices During COVID-19,” **Early Childhood Education Journal** 49 (August 2021): 1141 - 1154.

ที่ทวีความรุนแรงขึ้น (3) การเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนและการพึ่งพาเทคโนโลยี และ (4) การปรับโครงสร้างอุดมศึกษาและทุนการศึกษาหยุดชะงัก¹²⁵

กอลบาบาอี และ กาลานทารี (Golbabaei and Kalantary) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการทบทวนยุทธศาสตร์และนโยบายการป้องกันและการควบคุมโควิด-19 ในที่ทำงาน ผลการศึกษาพบว่าเพื่อเป็นการลดการแพร่กระจายของไวรัสต้องประกาศให้โรคโควิด-19(COVID-19) เป็นโรคอุบัติใหม่เตรียมพร้อมและควบคุมโรคนี้ โดยมีมาตรการป้องกันและควบคุมซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดของงานที่ดำเนินการและความเสี่ยงต่อการสัมผัส รวมทั้งโอกาสในการสัมผัสกับผู้ติดเชื้อและมลภาวะในที่ทำงาน มาตรการป้องกันและควบคุมแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การควบคุมทางวิศวกรรม การควบคุมการบริหาร และอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล¹²⁶

มอร์ส และคณะ (Morse and others) ได้ศึกษาเกี่ยวกับครหาหน้าเราจะทำอะไรที่แตกต่างออกไปได้บ้าง ประสบการณ์ของผู้ปกครองชาวออสเตรเลียเกี่ยวกับผลกระทบระยะสั้นและระยะยาวของการเรียนที่บ้านในช่วงการระบาดของโควิด-19 พบว่า 91% ของผู้เข้าร่วมให้ข้อมูลรอบที่ 4 มีรายงานทั้งด้านบวกและ/หรือด้านลบอย่างน้อยหนึ่งด้านของการเรียนที่บ้าน รอบที่ 8 ผู้เข้าร่วม 32% และ 29% รายงานว่าไม่มีผลกระทบเชิงบวกหรือเชิงลบในระยะยาวของการเรียนที่บ้านตามลำดับ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ หัวข้อ 6 หัวข้อได้รับการพัฒนาจากข้อมูล ซึ่งครอบคลุมผลกระทบของโฮมสคูลที่มีต่อผู้ปกครอง และผลกระทบที่รับรู้ต่อเด็ก ผลกระทบต่อผู้ปกครองรวมถึงการติดต่อกับเด็ก การจัดการความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและโรงเรียน และความท้าทายของโฮมสคูลเมื่อพ่อแม่ไม่ใช่ครู ผลกระทบที่เด็กรับรู้ ได้แก่ การเรียนที่บ้านเงียบและปลอดภัยขึ้น และผลเสียของการจัดการภาระงานโรงเรียนและความโดดเดี่ยวทางสังคม ในรอบที่ 7 ผู้เข้าร่วม 56 คน (44%) ระบุสิ่งที่พวกเขาจะทำอย่างน้อยหนึ่งอย่างแตกต่างกัน¹²⁷

¹²⁵ Mary Renck Jalongo, “The Effects of COVID-19 on Early Childhood Education and Care: Research and resources for Children, Families, Teachers, and Teacher Educators,” *Early Childhood Education Journal* 49 (May 2021): 763 - 774.

¹²⁶Farideh Golbabaei and Saba Kalantary, “A Review of the Strategies and Policies for the Prevention and Control of the COVID-19 Workplaces,” *International Journal of Occupational Hygiene* (March 2020): Abstract.

¹²⁷Alyssa R. Morse and others, “What could we do differently next time? Australian parents’ experiences of the short-term and long-term impacts of home schooling during the COVID-19 pandemic,” *BMC Public Health* 2022, (2022): Abstract.

ไดรแกส และ คอคคาลียา (Drigas and Kokkalia) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการล่าสุดในบทบาทของโรงเรียนอนุบาลในความก้าวหน้าของเด็กรวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า ไอซีทีในปัจจุบันได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือที่สามารถส่งเสริมความรู้และประสบการณ์สำหรับในช่วงอายุที่สำคัญนี้และการสนับสนุนพื้นที่เฉพาะในโรงเรียนอนุบาลตามมุมมองการศึกษาเป็นสำคัญ ในช่วง 2003 - 2013 ซึ่งมุ่งเน้นไปที่ทักษะที่มีการประเมินผลในโรงเรียนอนุบาล (ความรู้คณิตศาสตร์เบื้องต้น ความรู้ความเข้าใจสังคม การเคลื่อนไหว ความคิดสร้างสรรค์ และได้รับการส่งเสริมด้วยไอซีที ประสิทธิภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาพิเศษและเด็กที่มีพรสวรรค์ ตรวจสอบในโรงเรียนปกติ¹²⁸

สรุป

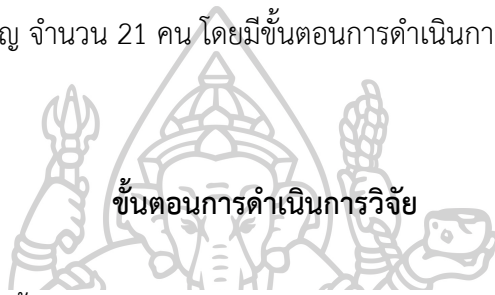
จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าวิถีนใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษานั้น ต้องมีวิธีการบริหารจัดการในการจัดการศึกษาที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งขอบข่ายงานและภารกิจของสถานศึกษาต้องดำเนินการให้การศึกษาเป็นไปตามมาตรฐาน เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพรอบด้านโดยมีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่ใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี สังคม ด้านสาธารณสุข รวมทั้งการใช้ชีวิตประจำวันทางการศึกษาและด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลให้มีการดำเนินชีวิตแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมหลังจากที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงไม่ว่าจะเป็นวิธีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติรวมถึงการจัดการอื่น ๆ จนเป็นเรื่องปกติในที่สุด โดยสถานศึกษานั้นจะต้องมีกระบวนการทำงานของคณะบุคคลที่ร่วมกันดำเนินการอย่างมีขั้นตอน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายขององค์การโดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารในการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในการวิจัยวิถีนใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษาครั้งนี้จึงได้ศึกษาเกี่ยวกับ 1) แนวคิดเกี่ยวกับวิถีนใหม่ 2) นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย 3) การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย 4) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 5) แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย 6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 7) ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา

¹²⁸ Athanasios Drigas and Georgia Kokkalia, "ICTs in Kindergarten," *International Journal of Emerging Technologies in Learning* 9, 2 (2014): 52.

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา” มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และระเบียบวิธีการวิจัย ดังต่อไปนี้

เพื่อให้การวิจัยนี้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามระเบียบวิธีการวิจัยและบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการเตรียมโครงการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และขั้นตอนการรายงานผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย

ผู้วิจัยเตรียมโครงการวิจัยโดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ ผลงานวิจัย บทความวิชาการ วารสาร ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษาและเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ จากนั้นนำมาจัดทำโครงร่างการวิจัย กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ปรับแก้โครงร่างงานวิจัยตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วเสนอขออนุมัติโครงการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรเพื่อดำเนินการทำวิจัยในขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

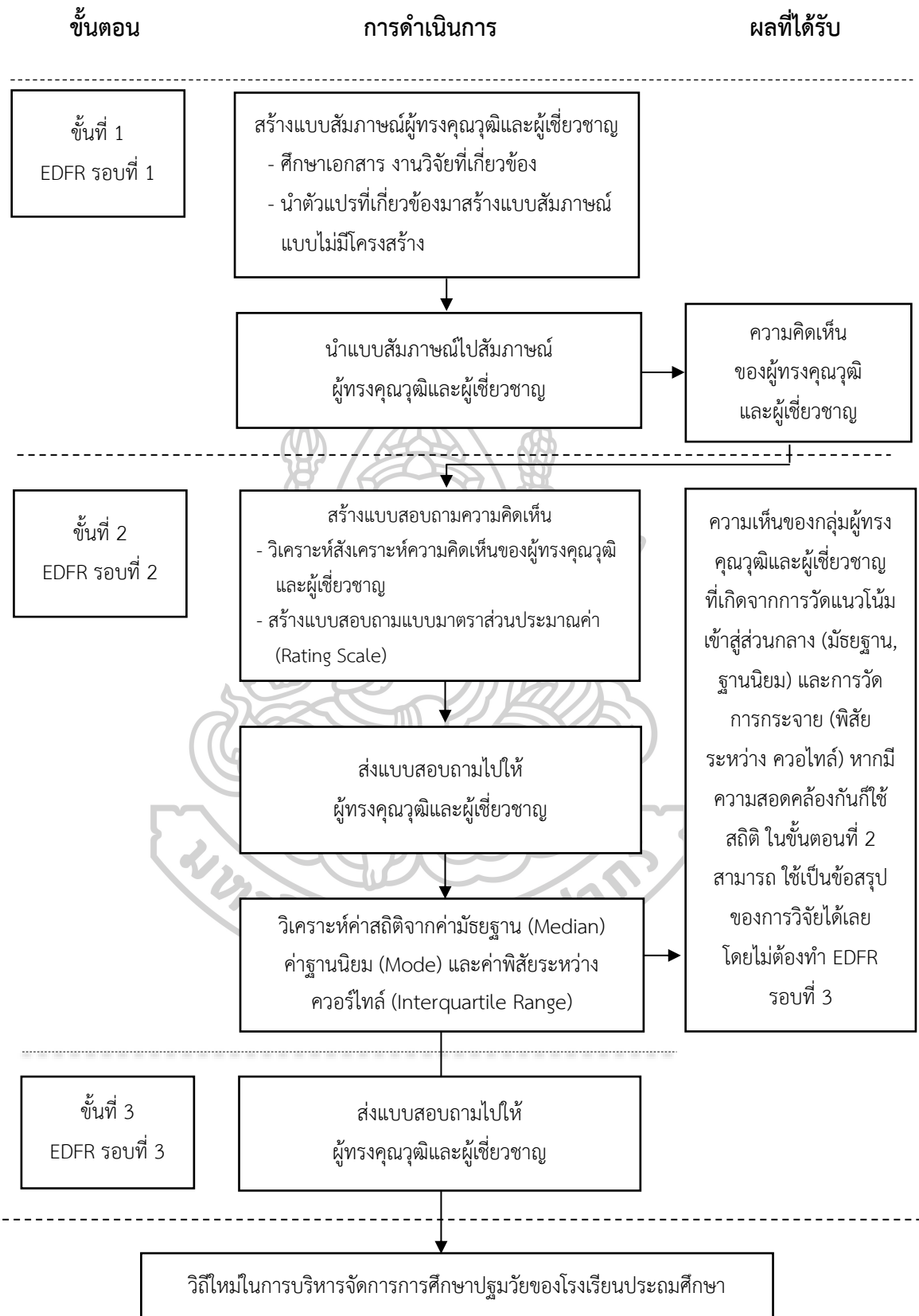
ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเพื่อตอบคำถามการวิจัย วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยกำหนดลำดับขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้ เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR โดยใช้ในการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) และแบบสอบถามความคิดเห็นกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คน ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในระดับนโยบายและนักวิชาการในมหาวิทยาลัย จำนวน 7 คน กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 7 คน กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา จำนวน 7 คน ซึ่งจากการศึกษาของแมคมิลแลน (Macmillan) พบว่า เมื่อมีผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป ค่าความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยที่สุดมีค่าเท่ากับ 0.02^{129} แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์และแปลผลการวิจัยซึ่งจะทำให้ทราบวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษาในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การทำ EDFR รอบที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) ซึ่งการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง สิ่งที่ผู้วิจัยดำเนินการก่อนการสัมภาษณ์ คือ การเตรียมหัวข้อคำถามในลักษณะคำถามปลายเปิดที่มีค่าสำคัญที่ต้องการมีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนถ้อยคำให้สอดคล้องกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแต่ละคน และสถานการณ์การสัมภาษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป พร้อมกับการเปรียบเทียบข้อมูลจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหลาย ๆ คน พร้อมกับความเข้าใจลึกซึ้งซึ่งในประสบการณ์ของแต่ละคนแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Synthesis) และพัฒนาเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อใช้เก็บข้อมูลการทำ EDFR รอบที่ 2

การทำ EDFR รอบที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อความ ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาความเป็นไปได้ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดและมาก (ค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป) และมีความสอดคล้องกัน (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับหรือน้อยกว่า 1.50) โดยพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเป็นเอกพันธ์ (Homogeneity) หรือมีความสอดคล้องกัน (Consensus) ครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษามากพอแล้ว จึงหยุดการทำ EDFR เพียงแค่ในรอบที่ 2 ไม่ต้องทำ EDFR ในรอบที่ 3 แล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาสรุปและนำเสนอในรูปแบบของคำบรรยาย โดยสรุปวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา สรุปได้ดังแผนภูมิที่ 2

¹²⁹ Macmillan, "The Delphi Technique" (Paper Presented at the annual meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development Monterey, Calif., May 3 - 5, 1971).

แผนภูมิที่ 2 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ จากนั้นจัดทำร่างรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จัดพิมพ์รายงานและส่งรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) และการวิจัยเชิงอนาคตโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ดังนั้น เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาปฐมวัยระดับนโยบายของกระทรวง/กรม/และนักวิชาการการศึกษาปฐมวัยระดับมหาวิทาลัย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยระดับเขตพื้นที่การศึกษา และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาปฐมวัยระดับสถานศึกษา จำนวน 21 คน รายละเอียด ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาปฐมวัยระดับนโยบายของกระทรวง/กรม/และนักวิชาการการศึกษาปฐมวัยระดับมหาวิทาลัย จำนวน 7 คน มีคุณสมบัติดังนี้

- 1) วุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาเอกขึ้นไป
- 2) เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายหรือเป็นคณะทำงานในระดับ

นโยบายหรือมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 7 คน มีคุณสมบัติดังนี้

- 1) เป็นผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก หรือ

2) ดำรงตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าระดับเชี่ยวชาญ

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาปฐมวัยระดับสถานศึกษา จำนวน 7 คน

- 1) วุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาเอก หรือ
- 2) ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะไม่ต่ำกว่าระดับเชี่ยวชาญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ใช้ในการทำ EDFR รอบที่ 1 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน

2. แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ใช้ในการทำ EDFR รอบที่ 2 เพื่อสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มเดิมจากรอบที่ 1 ระดับค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักมีความหมาย ดังต่อไปนี้

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยกับวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยกับวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยกับวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยกับวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำหรับเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างและแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำ EDFR รอบที่ 1 จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในรูปแบบคำถามปลายเปิดเพื่อใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน

2. แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) สำหรับการทำให้ EDFR รอบที่ 2 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในประเด็นต่าง ๆ จากการทำให้ EDFR รอบที่ 1 นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมในการทำให้ EDFR รอบที่ 2 แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถามซึ่งเกณฑ์การพิจารณาความเป็นไปได้ของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดและมาก (ค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป) และมีความสอดคล้องกัน (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับหรือน้อยกว่า 1.50) โดยพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเป็นเอกพันธ์ (Homogeneity) หรือมีความสอดคล้องกัน (Consensus) ครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษามากพอแล้ว จึงหยุดการทำ EDFR เพียงแค่ในรอบที่ 2

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำให้ EDFR รอบที่ 1 และแบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับการรวบรวมข้อมูลในการทำให้ EDFR รอบที่ 2 ผู้วิจัยให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดำเนินการตรวจสอบก่อนนำเครื่องมือดังกล่าวไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทราบวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 1 ติดต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) เพื่อทราบวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษาที่ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญคาดว่าจะเป็นไปได้ เหมาะสมและหรือควรจะเป็นไปได้

2. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นประเด็นต่าง ๆ ในทุกประเด็นที่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็น เพื่อนำประเด็นเหล่านั้นมาสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) ใช้ในการเก็บข้อมูลในการทำให้ EDFR รอบที่ 2

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 2 นำแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) ไปสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาประเมินค่าโอกาส ความเป็นไปได้และหรือควรจะเป็นในประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม จากนั้นนำส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ให้ข้อมูลทางไปรษณีย์หรือช่องทางที่สามารถติดต่อได้เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลยืนยันคำตอบ ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลไม่ตอบกลับภายใน 2 สัปดาห์ ให้ถือว่าผู้ให้ข้อมูลยืนยันตามความเห็นเดิม

4. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นมาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) จากนั้นตรวจสอบความเป็นไปได้ระดับมากขึ้นไป กล่าวคือ ค่ามัธยฐานที่ 3.5 ขึ้นไปและพิจารณาความสอดคล้องของคำตอบโดยพิจารณาจากค่าพิสัยควอไทล์ ไม่เกิน 1.5 ถ้าพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเป็นเอกภาพหรือมีความสอดคล้องกัน ครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษามากเพียงพอแล้ว ก็สามารถหยุดทำการ EDFR เพียงรอบที่ 2 ไม่ต้องทำ EDFR รอบที่ 3

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญเพื่อทราบวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ในการทำ EDFR รอบที่ 1 ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สำหรับรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในการทำ EDFR รอบที่ 2 ใช้การหาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แปลผลตามเกณฑ์ค่าคะแนนกลาง (Mid-Point) ดังนี้

2.1 ค่ามัธยฐาน (Median : Mdn) คือ ค่ากลางของข้อมูลที่อยู่ตรงกลางของข้อมูล

ค่ามัธยฐาน 4.50 – 5.00 หมายถึงเห็นด้วยกับวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษาขั้นนี้มากที่สุด

ค่ามัธยฐาน 3.50 – 4.49 หมายถึงเห็นด้วยกับวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษาปานกลาง

ค่ามัธยฐาน 2.50 – 3.49 หมายถึงเห็นด้วยกับวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษาปานกลาง

ค่ามัธยฐาน 1.50 – 2.49 หมายถึงเห็นด้วยกับวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษาน้อย

ค่ามัธยฐาน 1.00 – 1.49 หมายถึงเห็นด้วยกับวิธีใหม่ในการบริหารจัดการ การศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษาชั้นน้อยที่สุด

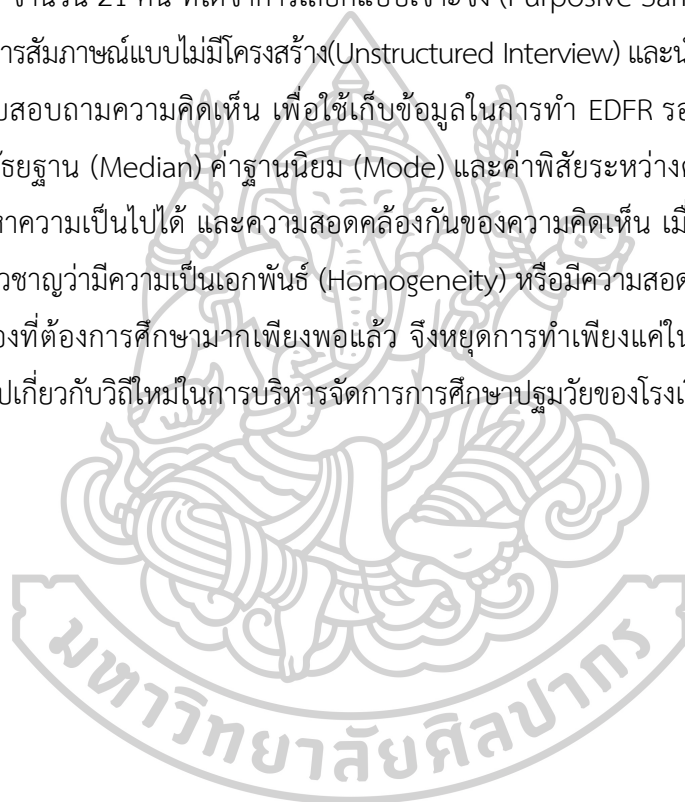
2.2 ค่าฐานนิยม (Mode : Mo) คือ ค่าความถี่ของระดับคะแนนจาก 1 - 5 ของแต่ละข้อ ระดับคะแนนใดที่มีค่าความถี่มากที่สุด ถือเป็นค่าฐานนิยมของข้อนั้น ในกรณีข้อใดมีความถี่สูงสุดของ ระดับคะแนนเท่ากันและระดับคะแนนนั้นอยู่ติดกัน จะถือเอาค่ากลางระหว่างคะแนนทั้งสองเป็นฐานนิยม ของข้อนั้น ส่วนกรณีข้อใดความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากันและระดับคะแนนไม่อยู่ติดกันจะถือเอา ระดับคะแนนทั้งสองนั้นเป็นฐานนิยมของข้อนั้น นำค่าฐานนิยมที่คำนวณได้มาหาค่าสัมบูรณ์ของ ผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม โดยผลต่างต้องมีค่าไม่เกิน 1 จึงถือว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อนั้นมีความสอดคล้องกัน

2.3 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ได้จากการคำนวณหาค่าความแตกต่างของควอไทล์ที่ 1 และควอไทล์ที่ 3 (Q1 – Q3) ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่าความเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ ในแต่ละข้อความมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นแต่ละข้อไม่สอดคล้องกัน

เกณฑ์การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำคำตอบในรอบสุดท้ายของการวิจัยที่กลุ่ม ผู้ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดและมาก (ค่ามัธยฐานเท่ากับ 3.50 ขึ้นไป) และมีความ สอดคล้องกัน (ค่าพิสัยควอไทล์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50) มาสรุปเป็นผลการวิจัยจะทำให้ได้วิธีใหม่ ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษาแล้วนำผลที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อ จัดทำเป็นวิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา

สรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยมีผู้เชี่ยวชาญเป็นที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาปฐมวัยระดับนโยบายของกระทรวง/กรม/และนักวิชาการการศึกษาปฐมวัยระดับมหาวิทยาลัย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยระดับเขตพื้นที่การศึกษา และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาปฐมวัยระดับสถานศึกษา เป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวน 21 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งการทำ EDFR รอบที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง(Unstructured Interview) และนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ และสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อใช้เก็บข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 2 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อหาความเป็นไปได้ และความสอดคล้องกันของความคิดเห็น เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเป็นเอกพันธ์ (Homogeneity) หรือมีความสอดคล้องกัน (Consensus) ครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษามากเพียงพอแล้ว จึงหยุดการทำเพียงแค่นี้ในการทำ EDFR รอบที่ 2 ซึ่งจะได้ข้อสรุปเกี่ยวกับวิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คน ในการทำ EDFR รอบที่ 1 ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงวุฒิและผู้เชี่ยวชาญแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Synthesis) และพัฒนาเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ในการทำ EDFR รอบที่ 2 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การหาค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถาม ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาความเป็นไปได้ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดและมาก (ค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป) ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่ามัธยฐาน (Median) กับค่าฐานนิยม (Mode) มีค่าตั้งแต่ 0.00 – 1.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเป็นเอกพันธ์ (Homogeneity) หรือมีความสอดคล้องกัน (Consensus) ครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษามากพอแล้ว ผู้วิจัยจึงยุติการทำ EDFR เพียงรอบที่ 2 เท่านั้น และได้ข้อสรุปที่เกี่ยวกับวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา

การทำ EDFR รอบที่ 1

เพื่อทราบวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 กลุ่ม ที่ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมจำนวนทั้งสิ้น 21 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ที่ได้มาจากการศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา จากเอกสาร ตำรา บทความ เว็บไซต์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศแล้วนำมา

สอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ โดยมุ่งประเด็นเกี่ยวกับวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษา ปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอความเห็นของจากการสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญ เป็นรายบุคคลทั้ง 21 คนตามลำดับ อย่างไรก็ตามลำดับในการนำเสนอในลำดับต่อไปนี้ไม่ใช่ลำดับของผู้เชี่ยวชาญในภาคผนวก

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 มีจำนวน 72 ประเด็น ดังนี้ 1) มีนโยบาย แผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ 2) มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน 3) มีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย มาตรการที่เป็นแบบเดียวกันในการบริหารจัดการ 4) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายแนวทางการจัดศึกษาวิถีใหม่ให้แก่ครู เด็ก ผู้ปกครองที่ชัดเจนและทันสถานการณ์ 5) มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ถูกต้อง ดีและมีประสิทธิภาพ 6) มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน 7) พัฒนาระบบโครงสร้าง การบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว 8) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา 9) ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ 10) มีมาตรการระดับสถานศึกษาครอบคลุมทุกมิติ 11) สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน 12) ส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ทุกเวลา 13) สรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพมาปฏิบัติในสถานศึกษา 14) ออกแบบรูปแบบการปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร 15) พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุดในการทำงานด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่ 16) ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข 17) มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน 18) สนับสนุนให้บุคลากรมีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC พัฒนาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 19) มีการพัฒนาบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ สื่อเทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ 20) บุคลากรมีการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถตรวจวินิจฉัยโรค การป้องกัน การรักษาเบื้องต้นอย่างสม่ำเสมอ 21) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด 22) ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย 23) อบรม/สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับวิถีใหม่และนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคมด้วยวิธีการที่เหมาะสม 24) บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัด เป็นแบบอย่างแก่เด็ก 25) สร้างความตระหนักให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน 26) สร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากรในการปฏิบัติตามภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค ในการป้องกันตนเองและส่วนรวม 27) กำหนดและจัดพื้นที่การเรียนรู้เฉพาะของแต่ละคนให้มีขอบเขตแสดงชัดเจนสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรมที่คำนึงถึงความปลอดภัยลำดับแรก 28) จัดทำ

ป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณสถานศึกษา 29) มีการบริหารจัดการ
 สภาพแวดล้อมที่เน้นความปลอดภัยทุกพื้นที่ 30) มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านกายภาพสภาพแวดล้อม
 ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม และงานจัดการขยะและของเสียอันตราย 31) มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่
 เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ วัสดุ อุปกรณ์สะอาดปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก 32) จัดอุปกรณ์
 ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน 33) จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์
 ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข 34) มีการฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อหลังเลิกเรียนทุกวัน 35) มีข้อมูล
 วิธีการ แนวทาง สื่อรูปแบบต่าง ๆ สร้างการรับรู้การปฏิบัติตนในการดูแลตนเอง 36) กำหนดข้อตกลง
 ที่ชัดเจนในพื้นที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 37) เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
 และให้ความรู้กับเด็ก 38) เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้ในรูปแบบของกิจกรรมแบบวิถีใหม่
 39) ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือโรงเรียน
 ในการดำเนินโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ 40) มีการมอบหมาย
 ภาระงานให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรม ชีงงานที่บ้านภายใต้
 มาตรการอย่างเคร่งครัด 41) เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามาร่วมกิจกรรมที่โรงเรียน
 ให้บ่อยครั้งขึ้น 42) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้เครื่องมือ/สื่อออนไลน์เพื่อ
 นำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน 43) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพ
 เด็กขณะเรียนรู้ที่บ้าน 44) สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดูแลเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน
 ในรูปแบบที่เน้นความปลอดภัยควบคู่กับพัฒนาการของเด็ก 45) เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือ
 ครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ให้เด็กเปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน 46) สร้างความ
 ตระหนักรู้ถึงความสำคัญของครอบครัวและชุมชนจะต้องเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัด
 การศึกษาของลูกหลานของตนเอง 47) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูปรับบทบาทมาเป็นครูผู้สอน
 ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 48) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้า
 แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แจ้งปัญหาหรือความเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาการของเด็กให้กับครู
 49) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลร่วมกับครู (Formative Evaluation) และนำผล
 การประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา 50) ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์
 การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและพัฒนาการของเด็กตามวัย 51) ยึดหลักการของปฐมวัยเลือกจัด
 กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน 52) มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครอง
 นำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน 53) ออกแบบการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานของหลักสูตรและจัดตาราง
 การจัดประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ที่ผู้ปกครองเรียนร่วมกับเด็ก 54) ออกแบบกิจกรรมที่มี
 ความยืดหยุ่นสูงและสร้างสรรค์เหมาะสมกับเด็กที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล 55) ออกแบบ
 กิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละ
 ครอบครัว 56) ออกแบบวิธีการเป็นโค้ชให้ครูแนะนำการจัดประสบการณ์ให้ผู้ปกครองในการจัด

กิจกรรมที่บ้าน 57) เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 58) ออกแบบรูปแบบการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet , Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป 59) วิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก 60) วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ 61) จัดทำ/จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอ หรือ Set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งาน ส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำกิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก 62) ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามตามคลิปวิดีโอร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ 63) ครูจำลองเหตุการณ์โรคระบาดมาจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติเป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วย และอื่น ๆ มาช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา 64) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสารหรือแบบเรียนสำเร็จรูป 65) ครูจัดกิจกรรมเล่นิทานออนไลน์ทุกวันก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ภาษาโดยและให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถามแสดงความคิดเห็น มีเกมการละเล่น การเล่าเรื่อง การบันทึก การจำภาพวาด ปริศนาคำทาย เพื่อส่งเสริมการอ่าน 66) ครูสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและการป้องกันตนเองในวิธีต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทนและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ 67) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น 68) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ว่าปฏิบัติตัวอย่างใดเมื่ออยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 69) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กได้นำเสนอ เล่าเรื่อง ได้ตอบ ระหว่าง ผู้ปกครองกับเด็กหรือครู ผ่านโซเชียล (social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน 70) จัดประสบการณ์โดยใช้สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite /Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้าน หรือนิเทศทางออนไลน์ (Online) 71) สอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคมในการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจ การปฏิบัติตามกฎกติกา ดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 72) ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านจากการเรียนรู้แบบวิถีใหม่

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 มีจำนวน 72 ประเด็น ดังนี้ 1) มีนโยบาย แผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ 2) มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน 3) มีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย มาตรการที่เป็นแบบเดียวกันในการบริหารจัดการ 4) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายแนวทางการจัดศึกษาวิถีใหม่ให้แก่ครู เด็ก ผู้ปกครองที่ชัดเจนและทันสถานการณ์ 5) มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ถูกต้อง ดีและมีประสิทธิภาพ 6) มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน 7) พัฒนาระบบโครงสร้าง การบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว 8) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา 9) ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ 10) มีมาตรการระดับสถานศึกษาครอบคลุมทุกมิติ 11) สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน 12) ส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ทุกเวลา 13) สรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพมาปฏิบัติในสถานศึกษา 14) ออกแบบรูปแบบการปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร 15) พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุดในการทำงานด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่ 16) ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข 17) มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน 18) สนับสนุนให้บุคลากรมีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC พัฒนาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 19) มีการพัฒนาบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ สื่อเทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ 20) ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย 21) อบรม/สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับวิถีใหม่และนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคมด้วยวิธีการที่เหมาะสม 22) บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก 23) สร้างความตระหนักให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน 24) สร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากรในการปฏิบัติตนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคในการป้องกันตนเองและส่วนรวม 25) มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุ และการส่งต่อ 26) ทำความสะอาดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ตามมุมประสบการณ์ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง 27) จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัยให้มีอากาศถ่ายเทได้ดีและเอื้อต่อพัฒนาการของเด็กในโรงเรียนตามมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงสาธารณสุข 28) จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณสถานศึกษา 29) มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เน้นความปลอดภัยทุกพื้นที่ 30) มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านกายภาพสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม และงานจัดการขยะและของเสียอันตราย 31) มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ วัสดุ อุปกรณ์สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก 32) จัดอุปกรณ์

ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน 33) จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์
 ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข 34) กำหนดข้อตกลงที่ชัดเจนในพื้นที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้
 35) สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือหน้ากาก
 อนามัย ไว้สำรองสำหรับเด็กที่ไม่ได้เตรียมมาโรงเรียน 36) จัดหาหรือสร้างนวัตกรรม หรือแพลตฟอร์ม
 สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 37) เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วม
 ในการจัดการศึกษาและให้ความรู้กับเด็ก 38) เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้ในรูปแบบของ
 กิจกรรมแบบวิถีใหม่ 39) ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่าย
 ช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนินโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับ
 ปฏิบัติ 40) มีการมอบหมายภาระงานให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน
 ทำกิจกรรม ช่างงานที่บ้านภายใต้มาตรการอย่างเคร่งครัด 41) เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครอง
 เข้ามาร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น 42) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้
 เครื่องมือ/สื่อออนไลน์เพื่อนำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน 43) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วน
 ร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็กขณะเรียนรู้ที่บ้าน 44) สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดูแลเด็ก
 ทั้งที่บ้านและโรงเรียนในรูปแบบที่เน้นความปลอดภัยควบคู่กับพัฒนาการของเด็ก 45) เปลี่ยน
 ผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ให้เด็กเปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียนมีการทำ
 กิจกรรมร่วมกัน 46) สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของครอบครัวและชุมชนจะต้องเข้ามาร่วม
 คิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัดการศึกษาของลูกหลานของตนเอง 47) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับ
 ครูปรับบทบาทมาเป็นครูผู้สอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 48) ผู้ปกครอง
 มีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แก้ปัญหาหรือความเปลี่ยนแปลงด้าน
 พัฒนาการของเด็กให้กับครู 49) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลร่วมกับครู (Formative
 Evaluation)และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา 50) ปรับปรุงหลักสูตร
 ที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและพัฒนาการของเด็กตามวัย 51) ยึดหลักการ
 ของปฐมวัยเลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน 52) มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัด
 กิจกรรมให้ผู้ปกครองนำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน 53) ออกแบบการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานของ
 หลักสูตรและจัดตารางการจัดประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ที่ผู้ปกครองเรียนร่วมกับเด็ก
 54) ออกแบบกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นสูงและสร้างสรรค์เหมาะสมกับเด็กที่มีความแตกต่างระหว่าง
 บุคคล 55) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและ
 ความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 56) ออกแบบวิธีการเป็นโค้ชให้ครูแนะนำการจัดประสบการณ์
 ให้ผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมที่บ้าน 57) ออกแบบกิจกรรมและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล
 ให้เหมาะสมกับสถานการณ์การระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง 58) จัดทำคู่มือหรือแนวทางการจัด
 ประสบการณ์สำหรับผู้ปกครองสำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสม 59) เปลี่ยนกิจกรรม

กลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์

60) ออกแบบรูปแบบการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet , Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป

61) วิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก

62) วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ

63) จัดหา/จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอ หรือ Set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งานส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำกิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก

64) ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามตามคลิปวิดีโอร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ

65) ครูสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและการป้องกันตนเองในวิธีต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทน และสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ

66) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น

67) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ว่าปฏิบัติตัวอย่างใดเมื่ออยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ

68) ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถสื่อสารบอกความต้องการของตนเองจากการเฝ้าระวังภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาด

69) ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียน

70) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กได้นำเสนอ เล่าเรื่อง ได้ตอบ ระหว่างผู้ปกครองกับเด็กหรือครู ผ่านสื่อโซเชียล (social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน

71) จัดประสบการณ์โดยใช้สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite /Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้านหรือนิเทศทางออนไลน์ (Online)

72) ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน จากการเรียนรู้แบบวิถีใหม่

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 มีจำนวน 70 ประเด็น ดังนี้

- 1) มีนโยบาย แผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์
- 2) มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน
- 3) มีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย มาตรการที่เป็นแบบเดียวกันในการบริหารจัดการ
- 4) มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ถูกต้อง ดีและมีประสิทธิภาพ
- 5) มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน
- 6) พัฒนาระบบโครงสร้าง การบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว
- 7) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา
- 8) ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ
- 9) มีมาตรการระดับสถานศึกษาครอบคลุม

ทุกมิติ 10) สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน 11) ส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ทุกเวลา 12) สรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพมาปฏิบัติในสถานศึกษา 13) ออกแบบรูปแบบการปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร 14) พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุดในการทำงานด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่ 15) ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข 16) มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน 17) สนับสนุนให้บุคลากรมีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC พัฒนาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 18) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด 19) ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย 20) อบรม/สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับวิถีใหม่และนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครูอบครู ชุมชน สังคมด้วยวิธีการที่เหมาะสม 21) บุคลากรทุกคนปฏิบัติตนตามมาตรการอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก 22) สร้างความตระหนักให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน 23) สร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากรในการปฏิบัติตนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคในการป้องกันตนเองและส่วนรวม 24) มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ 25) ทำความสะอาดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ตามมุมประสบการณ์ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง 26) จัดสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัยให้มีอากาศถ่ายเทได้ดีและเอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก ในโรงเรียนตามมาตรการของกระทรวงศึกษากับกระทรวงสาธารณสุข 27) จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณสถานศึกษา 28) มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เน้นความปลอดภัยทุกพื้นที่ 29) มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านกายภาพสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม และงานจัดการขยะและของเสียอันตราย 30) มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ วัสดุ อุปกรณ์สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก 31) จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน 32) จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข 33) สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือหน้ากากอนามัย วัสดุสำรองสำหรับเด็กที่ไม่ได้เตรียมมาโรงเรียน 34) จัดหาหรือสร้างนวัตกรรม หรือแพลตฟอร์มสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 35) เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้ความรู้กับเด็ก 36) เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้ในรูปแบบของกิจกรรมแบบวิถีใหม่ 37) ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนินโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ 38) มีการมอบหมายภาระงานให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรมชิ้นงานที่บ้านภายใต้มาตรการอย่างเคร่งครัด 39) เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมที่

โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น 40) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้เครื่องมือ/สื่อออนไลน์ เพื่อนำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน 41) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพ เด็กขณะเรียนรู้ที่บ้าน 42) เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ให้เด็ก เปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน 43) สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของครอบครัว และชุมชนจะต้องเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัดการศึกษาของลูกหลานของตนเอง 44) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูปรับบทบาทมาเป็นครูผู้สอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อ 45) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แก้ไขปัญหา หรือความเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาการของเด็กให้กับครู 46) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและ ประเมินผลร่วมกับครู (Formative Evaluation) และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา 47) ยึดหลักการของปฐมวัยเลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน 48) มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองนำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน 49) ออกแบบการจัด ประสบการณ์ตามมาตรฐานของหลักสูตรและจัดตารางการจัดประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ที่ผู้ปกครองเรียนรู้ร่วมกับเด็ก 50) ออกแบบกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นสูงและสร้างสรรค์เหมาะสมกับเด็กที่ มีความแตกต่างระหว่างบุคคล 51) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 52) ออกแบบวิธีการเป็นโค้ชให้ครูแนะนำ การจัดประสบการณ์ให้ผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมที่บ้าน 53) ออกแบบกิจกรรมและพัฒนาเครื่องมือ วัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์การระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง 54) จัดทำคู่มือหรือ แนวการจัดประสบการณ์สำหรับผู้ปกครองสำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสม 55) เปลี่ยน กิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ 56) ออกแบบรูปแบบการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet , Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหา แนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป 57) จัดหา/จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอ หรือ Set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งานส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำกิจกรรมและ ช่วยแนะนำให้กับเด็ก 58) ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามตามคลิปวิดีโอร้องเพลงและ ทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตา ให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ 59) ครูจำลองเหตุการณ์ โรคระบาดมาจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติเป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วย และอื่น ๆ มาช่วยส่งเสริม พัฒนาการด้านสติปัญญา 60) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสาน โดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือแบบเรียนสำเร็จรูป 61) ครูจัดกิจกรรมเล่นิทานออนไลน์ทุกวันก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ภาษาโดยและให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถามแสดงความคิดเห็น มีเกมการละเล่น การเล่าเรื่อง

การบันทึก การจำภาพวาด ปริศนาคำทายเพื่อส่งเสริมการอ่าน 62) ครูสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและ การป้องกันตนเองในวิธีต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทนและสามารถ ดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ 63) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชม แกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น 64) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ว่าปฏิบัติ ตัวอย่างใดเมื่ออยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 65) ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถ สื่อสารบอกความต้องการของตนเองจากการแผ่ระวางภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาด 66) ผู้ปกครอง จัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานในการเรียนรู้ ร่วมกันกับโรงเรียน 67) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กได้นำเสนอ เล่าเรื่องโต้ตอบ ระหว่าง ผู้ปกครองกับ เด็กหรือครู ผ่านสื่อโซเชียล (social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน 68) จัดประสบการณ์โดยใช้สื่อ อุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite /Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้าน หรือนิเทศ ทางออนไลน์ (Online) 69) สอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคม ในการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจการปฏิบัติตามกฎกติกา ดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อ 70) ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน จากการเรียนรู้แบบวิถีใหม่

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 จำนวน 67 ประเด็น มีดังนี้ 1) มีนโยบาย แผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ 2) มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน 3) มีความเป็น เอกภาพทางนโยบาย มาตรการที่เป็นแบบเดียวกันในการบริหารจัดการ 4) มีการวางระบบการประกัน คุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ถูกต้อง ดีและมีประสิทธิภาพ 5) มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน 6) พัฒนาระบบโครงสร้าง การบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และคล่องตัว 7) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา 8) ออกแบบ รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ 9) มีมาตรการระดับสถานศึกษาครอบคลุม ทุกมิติ 10) ส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ทุกเวลา 11) สรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพ มาปฏิบัติในสถานศึกษา 12) ออกแบบรูปแบบการปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความ จำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร 13) ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข 14) มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากร อย่างชัดเจน 15) มีการพัฒนาบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ สื่อ เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ 16) บุคลากรมีการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถตรวจวินิจฉัยโรค การป้องกัน การรักษาเบื้องต้นอย่างสม่ำเสมอ 17) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงาน

ของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด 18) ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย 19) อบรม/สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับวิถีใหม่และนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคมด้วยวิธีการที่เหมาะสม 20) บุคลากรทุกคนปฏิบัติตนตามมาตรการอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก 21) สร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากรในการปฏิบัติตนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคในการป้องกันตนเองและส่วนรวม 22) กำหนดและจัดพื้นที่การเรียนรู้เฉพาะของแต่ละคนให้มีขอบเขตแสดงชัดเจนสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรมที่คำนึงถึงความปลอดภัยลำดับแรก 23) มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ 24) ทำความสะอาดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ตามมุมประสบการณ์ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง 25) จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัยให้มีอากาศถ่ายเทได้ดีและเอื้อต่อพัฒนาการของเด็กในโรงเรียนตามมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงสาธารณสุข 26) จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณสถานศึกษา 27) มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เน้นความปลอดภัยทุกพื้นที่ 28) มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ วัสดุ อุปกรณ์สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก 29) จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน 30) มีการฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อหลังเลิกเรียนทุกวัน 31) สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือหน้ากากอนามัย ไว้สำรองสำหรับเด็กที่ไม่ได้เตรียมมาโรงเรียน 32) จัดหาหรือสร้างนวัตกรรม หรือแพลตฟอร์มสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 33) เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้ความรู้กับเด็ก 34) เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้ในรูปแบบของกิจกรรมแบบวิถีใหม่ 35) ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนินโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ 36) มีการมอบหมายภาระงานให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรม ชีงงานที่บ้านภายใต้มาตรการอย่างเคร่งครัด 37) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็กขณะเรียนรู้ที่บ้าน 38) สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดูแลเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียนในรูปแบบที่เน้นความปลอดภัยควบคู่กับพัฒนาการของเด็ก 39) เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ ให้เด็กเปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน 40) สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของครอบครัวและชุมชนจะต้องเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัดการศึกษาของลูกหลานของตนเอง 41) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูปรับบทบาทมาเป็นครูผู้สอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 42) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แจ้งปัญหาหรือความเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาการของเด็กให้กับครู 43) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลร่วมกับครู (Formative Evaluation) และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง

แก้ไข พัฒนา 44) ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและ พัฒนาการของเด็กตามวัย 45) ยึดหลักการของปฐมวัยเลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน 46) มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองนำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน 47) ออกแบบ การจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานของหลักสูตรและจัดตารางการจัดประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตาม สถานการณ์ที่ผู้ปกครองเรียนร่วมกับเด็ก 48) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 49) ออกแบบวิธีการเป็นโค้ชให้ครู แนะนำการจัดประสบการณ์ให้ผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมที่บ้าน 50) ออกแบบกิจกรรมและพัฒนา เครื่องมือวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์การระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง 51) จัดทำ คู่มือหรือแนวการจัดประสบการณ์สำหรับผู้ปกครองสำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสม 52) เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสม กับสถานการณ์ 53) ออกแบบรูปแบบการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet , Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหา แนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป 54) วิเคราะห์พัฒนาการของเด็ก ว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบรูณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก 55) วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการ และออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ 56) จัดทำ/จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอ หรือ Set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งานส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำ กิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก 57) ครูจำลองเหตุการณ์โรคระบาดมาจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาท สมมติเป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วย และอื่น ๆ มาช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา 58) ครูจัด ประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือแบบเรียนสำเร็จรูป 59) ครูจัด กิจกรรมเล่นิทานออนไลน์ทุกวันก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ภาษาโดยและให้เด็กมีส่วนร่วม ในการตอบคำถามแสดงความคิดเห็น มีเกมการละเล่น การเล่าเรื่อง การบันทึก การจำภาพวาด ปริศนาคำทายเพื่อส่งเสริมการอ่าน 60) ครูสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและการป้องกันตนเองในวิธีต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทนและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดย ปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ 61) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลิน และเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น 62) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ว่าปฏิบัติตัวอย่างไรเมื่ออยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อ 63) ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถสื่อสารบอกความต้องการของตนเองจาก การเฝ้าระวังภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาด 64) ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้ สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียน 65) จัดกิจกรรม

ที่ส่งเสริมเด็กได้นำเสนอ เล่าเรื่อง โต้ตอบ ระหว่าง ผู้ปกครองกับเด็กหรือครู ผ่านสื่อโซเชียล (social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน 66) จัดประสบการณ์โดยใช้สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite /Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้าน หรือนิเทศทางออนไลน์ (Online) 67) สอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคมในการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจการปฏิบัติตามกฎกติกา ดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 มีจำนวน 62 ประเด็น ดังนี้ 1) มีนโยบาย แผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ 2) มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน 3) มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ดีและมีประสิทธิภาพ 4) มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน 5) พัฒนาระบบโครงสร้าง การบริหารจัดการ การดำเนินงาน ที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว 6) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา 7) ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ 8) ส่งเสริมให้บุคลากร มีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ทุกเวลา 9) สรรหาคูคลากรที่มีศักยภาพมาปฏิบัติในสถานศึกษา 10) ออกแบบรูปแบบ การปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยง ให้กับบุคลากร 11) สนับสนุนให้บุคลากรมีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC พัฒนาให้เป็นชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ 12) มีบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ สื่อ เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ 13) บุคลากรมีการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถคัดกรองโรค การป้องกันการ รักษาเบื้องต้นอย่างสม่ำเสมอ 14) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของ บุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด 15) ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย 16) สร้างความตระหนัก ให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน 17) สร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากร ในการปฏิบัติตนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคในการป้องกันตนเองและส่วนรวม 18) ทำสัญลักษณ์การเว้นระยะห่างทางสังคม ตั้งเครื่องวัดอุณหภูมิ เจลหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัยสำรอง ตามจุดสำคัญและมุมต่าง ๆ 19) มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนด ผู้รับผิดชอบพร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ 20) ทำความสะอาดวัสดุ อุปกรณ์ มุมประสบการณ์ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง 21) จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัย ให้มีอากาศ ถ่ายเทได้ดีและเอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก ในโรงเรียนตามมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการกับ กระทรวงสาธารณสุข 22) จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณ สถานศึกษา 23) มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์วัสดุ อุปกรณ์สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก 24) จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน 25) จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข 26) มีการฉีดพ่น

27) มีข้อมูล วิธีการ แนวทาง สื่อรูปแบบต่าง ๆ สร้างการรับรู้ การปฏิบัติตนในการดูแลตนเอง 28) กำหนดข้อตกลงที่ชัดเจนในพื้นที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 29) เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้ความรู้กับเด็ก 30) เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้ในรูปแบบของกิจกรรมแบบวิถีใหม่ 31) ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนินโครงการและ กิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ 32) มีการมอบหมายภาระงาน ให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรม ชี้นงานที่บ้านภายใต้มาตรการ อย่างเคร่งครัด 33) เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามาร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น 34) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้เครื่องมือ/สื่อออนไลน์เพื่อนำไปใช้สอนหรือ เรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน 35) เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือเป็นครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ ให้เด็ก เปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน 36) สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของ ครอบครัวและชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัดการศึกษาของลูกหลานของ ตนเอง 37) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูปรับบทบาทมาเป็นครูผู้สอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อ 38) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แก้ปัญหา หรือความเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาการของเด็กให้กับครู 39) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและ ประเมินผลร่วมกับครู (Formative Evaluation) และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา 40) มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองนำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน 41) ออกแบบการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานของหลักสูตรและจัดตารางการจัดประสบการณ์ ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 42) ออกแบบกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นสูงและสร้างสรรค์เหมาะสมกับเด็ก ที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล 43) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดประสบการณ์และออกแบบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของ แต่ละครอบครัว 44) จัดทำคู่มือหรือแนวการจัดประสบการณ์ประจำวันส่งให้ผู้ปกครองเป็นรายสัปดาห์ หรือตามระยะเวลาที่เหมาะสม 45) เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัว และปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 46) มีการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของ กระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet , Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป 47) วิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก 48) วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน อย่างเต็มศักยภาพ 49) จัดทำ/จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอ หรือ Set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งาน ส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำกิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก 50) ครูจัดกิจกรรมให้เด็ก เคลื่อนไหวร่างกายตามตามคลิปวิดีโอร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนา

กล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัว เข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ 51) ครูจำลองเหตุการณ์โรคระบาดมาจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติเป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วย และอื่น ๆ มาช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา 52) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือแบบเรียนสำเร็จรูป 53) ครูจัดกิจกรรมเล่นิทานออนไลน์ทุกวันก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ภาษาโดยและให้เด็กมีส่วนร่วม ในการตอบคำถามแสดงความคิดเห็น มีเกมการละเล่น การเล่าเรื่อง การบันทึก การจำภาพวาด ปริศนาคำทายเพื่อส่งเสริมการอ่าน 54) ครูสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและการป้องกันตนเองในวิธีต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทนและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ 55) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลิน และเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น 56) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ว่าปฏิบัติตัวอย่างไรเมื่ออยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 57) ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถสื่อสารบอกความต้องการของตนเองจากการเฝ้าระวังภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาด 58) ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียน 59) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กได้นำเสนอ เล่าเรื่อง โต้ตอบ ระบาย ผู้ปกครองกับเด็กหรือครู ผ่านสื่อ โซเชียล (social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน 60) จัดประสบการณ์โดยใช้สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite /Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้าน หรือนิเทศทางออนไลน์ (Online) 61) สอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคมในการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจการปฏิบัติตามกฎกติกา ดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 62) ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน จากการเรียนรู้แบบวิถีใหม่

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 มีจำนวน 62 ประเด็น ดังนี้ 1) มีนโยบาย แผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ 2) มีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย มาตรการที่เป็นแบบเดียวกันในการบริหารจัดการ 3) มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ดีและมีประสิทธิภาพ 4) มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน 5) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา 6) ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ 7) ส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ทุกเวลา 8) ออกแบบรูปแบบ การปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร 9) พัฒนาศักยภาพให้บุคลากร

ในการทำงานด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่ 10) มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบ ให้บุคลากรอย่างชัดเจน 11) มีบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ สื่อ เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ 12) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่าย ให้เป็นไปตามมาตรฐานอย่างเคร่งครัด 13)ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากร ในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย 14) บุคลากรทุกคนปฏิบัติตนตามมาตรฐาน อย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก 15) สร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากรในการปฏิบัติตนภายใต้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคในการป้องกันตนเองและส่วนรวม 16) มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ 17) ทำความสะอาดวัสดุ อุปกรณ์ มุมประสบการณ์ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง 18) จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัย ให้มีอากาศถ่ายเทได้ดีและเอื้อต่อการพัฒนาการของเด็ก ในโรงเรียนตามมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการ กับกระทรวงสาธารณสุข 19) จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณ สถานศึกษา 20) มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เน้นความปลอดภัยทุกพื้นที่ 21) มีบุคลากร ปฏิบัติงานด้านกายภาพสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม และงานจัดการขยะและของเสียอันตราย 22) มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์วัสดุ อุปกรณ์สะอาด ปลอดภัยและ เพียงพอกับจำนวนเด็ก 23) จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ ร่วมกัน 24) จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข 25) มีการฉีดยาฆ่าเชื้อ หลังเลิกเรียนทุกวัน 26) สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์ หรือหน้ากากอนามัย ไว้สำรองสำหรับเด็กที่ไม่ได้เตรียมมาโรงเรียน 27) จัดหาหรือสร้างนวัตกรรม หรือแพลตฟอร์มสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 28) เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้ความรู้กับเด็ก 29) เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้อินรูปแบบ ของกิจกรรมแบบวิถีใหม่ 30) ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่าย ช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนินโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับ ปฏิบัติ 31) มีการมอบหมายภาระงานให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรม ชี้นงานที่บ้านภายใต้มาตรฐานอย่างเคร่งครัด 32) เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามามีส่วน ร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น 33) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้เครื่องมือ/ สื่อออนไลน์เพื่อนำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน 34) เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือเป็น ครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ให้เด็ก เปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน 35) สร้างความ ตระหนักรู้ถึงความสำคัญของครอบครัวและชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัด การศึกษาของลูกหลานของตนเอง 36) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูปรับบทบาทมาเป็นครูผู้สอน ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 37) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แก้ปัญหาหรือความเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาการของเด็กให้กับครู

38) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลร่วมกับครู (Formative Evaluation) และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา 39) ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและพัฒนาการของเด็กตามวัย 40) ยึดหลักการของปฐมวัยเลือกจัด กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน 41) มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครอง นำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน 42) ออกแบบการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานของหลักสูตรและจัดตาราง การจัดประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 43) ออกแบบกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นสูงและ สร้างสรรค์เหมาะสมกับเด็กที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล 44) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง จัดประสบการณ์และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 45) เปลี่ยนบทบาทผู้ปกครองให้เป็นพ่อครู แม่ครูที่บ้านและให้ครูผู้สอนที่โรงเรียนคอยเป็นผู้แนะนำ(เป็นโค้ช) 46) ออกแบบกิจกรรมและพัฒนา เครื่องมือวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์การระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง 47) จัดทำ คู่มือหรือแนวการจัดประสบการณ์ประจำวันส่งให้ผู้ปกครองเป็นรายสัปดาห์หรือตามระยะเวลาที่ เหมาะสม 48) เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอน ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 49) มีการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet , Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหา แนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป 50) วิเคราะห์พัฒนาการของเด็ก ว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบรูณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก 51) วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการ และออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ 52) จัดทำ/จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอ หรือ Set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งานส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำ กิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก 53) ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามตามคลิปวิดีโอ ร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจน พัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ 54) ครูจัด กิจกรรมเล่นิทานออนไลน์ทุกวันก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ภาษาไทยและให้เด็กมีส่วนร่วม ในการตอบคำถามแสดงความคิดเห็น มีเกมการละเล่น การเล่าเรื่อง การบันทึก การจำภาพวาด ปริศนาคำทายเพื่อส่งเสริมการอ่าน 55) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น 56) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ว่าปฏิบัติตัวอย่างใดเมื่ออยู่ในสังคม ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 57) ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถสื่อสารบอกความต้องการ ของตนเองจากการเฝ้าระวังภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาด 58) ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็กเกิด การเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียน

59) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กได้นำเสนอ เล่าเรื่องโต้ตอบ ระหว่าง ผู้ปกครองกับเด็กหรือครู ผ่านสื่อโซเชียล (social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน 60) จัดประสบการณ์โดยใช้สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite /Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้าน หรือนิเทศทางออนไลน์ (Online) 61) สอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคมในการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจการปฏิบัติตามกฎกติกา ดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 62) ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน จากการเรียนรู้แบบวิถีใหม่

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 มีจำนวน 61 ประเด็น ดังนี้ 1) มีนโยบายแผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ 2) มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน 3) มีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย มาตรการที่เป็นแบบเดียวกันในการบริหารจัดการ 4) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายแนวทางการจัดศึกษาวิถีใหม่ให้แก่ครู เด็ก ผู้ปกครองที่ชัดเจนและทันสถานการณ์ 5) มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ดีและมีประสิทธิภาพ 6) มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน 7) พัฒนาระบบโครงสร้าง การบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว 8) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนา 9) ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ 10) มีมาตรการระดับสถานศึกษาครอบคลุมทุกมิติ 11) สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน 12) ส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ทุกเวลา 13) สรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพมาปฏิบัติในสถานศึกษา 14) ออกแบบรูปแบบ การปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร 15) พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุดในการทำงานด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่ 16) ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข 17) มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน 18) สนับสนุนให้บุคลากรมีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC พัฒนาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 19) มีบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ สื่อ เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ 20) บุคลากรมีการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถคัดกรองโรค การป้องกัน การรักษาเบื้องต้นอย่างสม่ำเสมอ 21) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด 22) ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย 23) อบรม/สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับวิถีใหม่และนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคมด้วยวิธีการที่เหมาะสม 24) บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก 25) สร้างความตระหนักให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน 26) สร้างความตระหนัก

ร่วมกันของบุคลากรในการปฏิบัติตนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคในการป้องกันตนเอง และส่วนรวม 27) จัดพื้นที่การเรียนรู้ที่คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นลำดับแรก 28) ทำสัญลักษณ์การเว้นระยะห่างทางสังคม ตั้งเครื่องวัดอุณหภูมิ เจลหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัยสำรองตามจุดสำคัญและมุมต่าง ๆ 29) มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ 30) ทำความสะอาดวัสดุ อุปกรณ์ มุมประสบการณ์ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง 31) มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านกายภาพสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม และงานจัดการขยะและของเสียอันตราย 32) สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์วัสดุ อุปกรณ์ สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก 33) จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน 34) จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข 35) มีการฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อหลังเลิกเรียนทุกวัน 36) จัดหาหรือสร้างนวัตกรรม หรือแพลตฟอร์มสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 37) เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้ความรู้กับเด็ก 38) เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้ในรูปแบบของกิจกรรมแบบวิถีใหม่ 39) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็กขณะเรียนรู้ที่บ้านร่วมกับเด็ก 40) สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดูแลเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน ในรูปแบบที่เน้นความปลอดภัยควบคู่กับพัฒนาการของเด็ก 41) สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของครอบครัว และชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัดการศึกษาของลูกหลานของตนเอง 42) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูปรับบทบาทมาเป็นครูผู้สอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 43) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลร่วมกับครู (Formative Evaluation) และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา 44) ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและพัฒนาการของเด็กตามวัย 45) ยึดหลักการของปฐมวัย เลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน 46) ออกแบบการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานของหลักสูตรและจัดตารางการจัดประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 47) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดประสบการณ์และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 48) เปลี่ยนบทบาทผู้ปกครองให้เป็นพ่อครู แม่ครูที่บ้านและให้ครูผู้สอนที่โรงเรียนคอยเป็นผู้แนะนำ(เป็นโค้ช) 49) จัดทำคู่มือหรือแนวทางการจัดประสบการณ์ประจำวันส่งให้ผู้ปกครองเป็นรายสัปดาห์หรือตามระยะเวลาที่เหมาะสม 50) เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 51) มีการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet , Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป 52) วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ 53) จัดหา/จัดทำสื่อ

คลิพวิดีโอ หรือ Set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งานส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำกิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก 54) ครูจำลองเหตุการณ์โรคระบาดมาจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติเป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วยและอื่น ๆ มาช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา 55) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือแบบเรียนสำเร็จรูป 56) ครูสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและการป้องกันตนเองในวิธีต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทนและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ 57) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยวนิทรรศการออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น 58) ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถสื่อสารบอกความต้องการของตนเองจากการเฝ้าระวังภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาด 59) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กได้นำเสนอ เล่าเรื่อง ได้ตอบ ระหว่าง ผู้ปกครองกับเด็กหรือครู ผ่านสื่อโซเชียล (social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน 60) จัดประสบการณ์โดยใช้สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite /Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้าน หรือนิเทศทางออนไลน์ (Online) 61) ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านจากการเรียนรู้แบบวิถีใหม่

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 มีจำนวน 60 ประเด็น ดังนี้ 1) มีนโยบายแผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ 2) มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน 3) มีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย มาตรการที่เป็นแบบเดียวกันในการบริหารจัดการ 4) มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ดีและมีประสิทธิภาพ 5) พัฒนาระบบโครงสร้างการบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว 6) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา 7) ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ 8) สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน 9) ออกแบบรูปแบบการปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร 10) ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข 11) มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน 12) สนับสนุนให้บุคลากรมีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC พัฒนาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 13) มีบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ สื่อ เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ 14) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด 15) ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบ

ที่หลากหลาย 16) บุคลากรทุกคนปฏิบัติตนตามมาตรการอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก 17) สร้างความตระหนักให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน 18) สร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากรในการปฏิบัติตนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคในการป้องกันตนเองและส่วนรวม 19) ทำสัญลักษณ์การเว้นระยะห่างทางสังคม ตั้งเครื่องวัดอุณหภูมิ เจลหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัยสำรอง ตามจุดสำคัญและมุมต่าง ๆ 20) มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ 21) จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัย ให้มีอากาศถ่ายเทได้ดีและเอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก ในโรงเรียนตามมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงสาธารณสุข 22) มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เน้นความปลอดภัยทุกพื้นที่ 23) มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านกายภาพสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม และงานจัดการขยะและของเสียอันตราย 24) มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์วัสดุ อุปกรณ์สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก 25) จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน 26) มีการฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อหลังเลิกเรียนทุกวัน 27) มีข้อมูล วิธีการ แนวทาง สื่อรูปแบบต่าง ๆ สร้างการรับรู้การปฏิบัติตนในการดูแลตนเอง 28) กำหนดข้อตกลงที่ชัดเจนในพื้นที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 29) สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือหน้ากากอนามัย ไว้สำรองสำหรับเด็กที่ไม่ได้เตรียมมาโรงเรียน 30) จัดหาหรือสร้างนวัตกรรม หรือแพลตฟอร์มสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 31) เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้ความรู้กับเด็ก 32) เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้ในรูปแบบของกิจกรรมแบบวิถีใหม่ 33) มีการมอบหมายภาระงานให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรมชิ้นงานที่บ้านภายใต้มาตรการอย่างเคร่งครัด 34) เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น 35) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้เครื่องมือ/สื่อออนไลน์เพื่อนำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน 36) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็กขณะเรียนรู้ที่บ้านร่วมกับเด็ก 37) เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือเป็นครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ให้เด็ก เปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน 38) สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของครอบครัวและชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัดการศึกษาของลูกหลานของตนเอง 39) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูปรับบทบาทมาเป็นครูผู้สอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 40) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลร่วมกับครู (Formative Evaluation) และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา 41) ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและพัฒนาการของเด็กตามวัย 42) ยึดหลักการของปฐมวัยเลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน 43) มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองนำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน 44) ออกแบบการจัด

ประสบการณ์ตามมาตรฐานของหลักสูตรและจัดตารางการจัดประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์
 45) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดประสบการณ์และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน
 (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 46) เปลี่ยนบทบาท
 ผู้ปกครองให้เป็นพ่อครู แม่ครูที่บ้านและให้ครูผู้สอนที่โรงเรียนคอยเป็นผู้แนะนำ (เป็นโค้ช)
 47) ออกแบบกิจกรรมและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์การระหว่าง
 โรงเรียนและผู้ปกครอง 48) มีการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ
 Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet, Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหา
 แนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป 49) วิเคราะห์พัฒนาการของเด็ก
 ว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก 50) วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการ
 และออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ 51) จัดหา/จัดทำสื่อ
 คลิปวิดีโอ หรือ Set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งานส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำ
 กิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก 52) ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามตามคลิปวิดีโอร้อง
 เพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจน
 พัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ 53) ครูจัด
 ประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน
 เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือแบบเรียนสำเร็จรูป 54) ครูจัด
 กิจกรรมเล่านิทานออนไลน์ทุกวันก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ภาษาโดยและให้เด็กมีส่วนร่วม
 ในการตอบคำถามแสดงความคิดเห็น มีเกมการละเล่น การเล่าเรื่อง การบันทึก การจำภาพวาด
 ปริศนาคำทายเพื่อส่งเสริมการอ่าน 55) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนาน
 เพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual
 Museum) การเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ
 (Virtual Gallery) เป็นต้น 56) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ว่าปฏิบัติตัวอย่างใดเมื่ออยู่ในสังคม
 ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 57) ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์
 ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียน 58) จัดประสบการณ์โดยใช้สื่อ
 อุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite /Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้าน หรือเน็ต
 ทางออนไลน์ (Online) 59) สอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคม
 ในการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจการปฏิบัติตามกฎกติกา ดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาด
 ของโรคติดเชื้อ 60) ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)
 เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน จากการเรียนรู้แบบวิถีใหม่

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 มีจำนวน 58 ประเด็น ดังนี้ 1) มีนโยบาย แผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ 2) มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ดีและมีประสิทธิภาพ 3) มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน 4) พัฒนาระบบโครงสร้าง การบริหารจัดการ การดำเนินงาน ที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว 5) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา 6) สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน 7) ส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ทุกเวลา 8) สรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพมาปฏิบัติในสถานศึกษา 9) ออกแบบรูปแบบ การปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร 10) พัฒนาศักยภาพให้บุคลากรมีศักยภาพสูงที่สุดในการทำงานด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่ 11) ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข 12) มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน 13) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด 14) ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย 15) อบรม/สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับวิถีใหม่และนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคมด้วยวิธีการที่เหมาะสม 16) สร้างความตระหนักให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน 17) สร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากร ในการปฏิบัติตนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคในการป้องกันตนเองและส่วนรวม 18) จัดพื้นที่การเรียนรู้ที่คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นลำดับแรก 19) ทำสัญลักษณ์การเว้นระยะห่างทางสังคม ตั้งเครื่องวัดอุณหภูมิ เจลหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัยสำรอง ตามจุดสำคัญและมุมต่าง ๆ 20) จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัย ให้มีอากาศถ่ายเทได้ดีและเอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก ในโรงเรียนตามมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงสาธารณสุข 21) จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณสถานศึกษา 22) มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เน้นความปลอดภัยทุกพื้นที่ 23) มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านกายภาพสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม และงานจัดการขยะและของเสียอันตราย 24) มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์วัสดุ อุปกรณ์สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก 25) มีการฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อหลังเลิกเรียนทุกวัน 26) มีข้อมูล วิธีการ แนวทาง สื่อรูปแบบต่าง ๆ สร้างการรับรู้ การปฏิบัติตนในการดูแลตนเอง 27) กำหนดข้อตกลงที่ชัดเจนในพื้นที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 28) สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือหน้ากากอนามัย ไว้สำรองสำหรับเด็กที่ไม่ได้เตรียมมาโรงเรียน 29) จัดหาหรือสร้างนวัตกรรม หรือแพลตฟอร์ม สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 30) เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้ความรู้กับเด็ก 31) เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้ในรูปแบบของ

กิจกรรมแบบวิถีใหม่ 32) เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามาร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น 33) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้เครื่องมือ/สื่อออนไลน์เพื่อนำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน 34) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็กขณะเรียนรู้ที่บ้านร่วมกับเด็ก 35) สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดูแลเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียนในรูปแบบที่เน้นความปลอดภัยควบคู่กับพัฒนาการของเด็ก 36) เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือเป็นครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ให้เด็ก เปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน 37) สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของครอบครัวและชุมชนจะต้องเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัดการศึกษาของลูกหลานของตนเอง 38) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลร่วมกับครู (Formative Evaluation)และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา 38) ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและพัฒนาการของเด็กตามวัย 39) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดประสบการณ์และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 40) เปลี่ยนบทบาทผู้ปกครองให้เป็นพ่อครู แม่ครูที่บ้านและให้ครูผู้สอนที่โรงเรียนคอยเป็นผู้แนะนำ (เป็นโค้ช) 41) เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 42) มีการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet , Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป 43) วิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก 44) วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ 45) จัดหา/จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอ หรือ Set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งานส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำกิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก 46) ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามตามคลิปวิดีโอร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ 47) ครูจำลองเหตุการณ์โรคระบาดมาจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติเป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วย และอื่น ๆ มาช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา 48) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือแบบเรียนสำเร็จรูป 49) ครูจัดกิจกรรมเล่นนิทานออนไลน์ทุกวันก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ภาษาโดยและให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถามแสดงความคิดเห็น มีเกม การละเล่น การเล่าเรื่อง การบันทึก การจำภาพวาด ปริศนาคำทายเพื่อส่งเสริมการอ่าน 50) ครูสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและการป้องกันตนเองในวิธีต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทนและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ 51) ครูจัดกิจกรรม

ส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น 52) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ว่าปฏิบัติตัวอย่างใดเมื่ออยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 53) ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถสื่อสารบอกความต้องการของตนเองจากการเฝ้าระวังภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาด 54) ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกับโรงเรียน 55) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กได้นำเสนอ เล่าเรื่องโต้ตอบ ระหว่าง ผู้ปกครองกับเด็กหรือครู ผ่านสื่อโซเชียล (social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน 56) จัดประสบการณ์โดยใช้สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite /Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม และมีการเยี่ยมบ้าน หรือเน็ตทางออนไลน์ (Online) 57) สอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคมในการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจการปฏิบัติตามกฎกติกา ดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 58) ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน จากการเรียนรู้แบบวิถีใหม่

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 มีจำนวน 58 ประเด็น ดังนี้ 1) มีนโยบาย แผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ 2) มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน 3) มีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย มาตรการที่เป็นแบบเดียวกันในการบริหารจัดการ 4) มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ดีและมีประสิทธิภาพ 5) มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน 6) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา 7) ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ 8) มีมาตรการระดับสถานศึกษา ครอบคลุมทุกมิติ 9) ส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ทุกเวลา 10) ออกแบบรูปแบบการปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร 11) ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข 12) มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน 13) มีบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ สื่อ เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ 14) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด 15) ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย 16) บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก 17) จัดพื้นที่การเรียนรู้ที่คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นลำดับแรก 18) มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบ พร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ 19) ทำความสะอาดวัสดุ อุปกรณ์ มุมประสบการณ์ ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง 20) มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เน้นความปลอดภัยทุกพื้นที่

21) มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านกายภาพสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม และงานจัดการขยะและของเสียอันตราย 22) จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน 23) มีการฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อหลังเลิกเรียนทุกวัน 24) กำหนดข้อตกลงที่ชัดเจนในพื้นที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 25) สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์ หรือหน้ากากอนามัย ไว้สำรองสำหรับเด็กที่ไม่ได้เตรียมมาโรงเรียน 26) จัดหาหรือสร้างนวัตกรรมหรือแพลตฟอร์มสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 27) เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้ความรู้กับเด็ก 28) ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนินโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ 29) มีการมอบหมายภาระงานให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรม ชำรงงานที่บ้านภายใต้มาตรการอย่างเคร่งครัด 30) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้เครื่องมือ/สื่อออนไลน์เพื่อนำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน 31) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็กขณะเรียนรู้ที่บ้านร่วมกับเด็ก 32) เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือเป็นครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ให้เด็ก เปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน 33) สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของครอบครัวและชุมชนจะต้องเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัดการศึกษาของลูกหลานของตนเอง 34) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูปรับบทบาทมาเป็นครูผู้สอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 35) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลร่วมกับครู (Formative Evaluation) และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา 36) ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและพัฒนาการของเด็กตามวัย 37) ยึดหลักการของปฐมวัยเลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน 38) ออกแบบการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานของหลักสูตรและจัดตารางการจัดประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 39) ออกแบบกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นสูงและสร้างสรรค์เหมาะสมกับเด็กที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล 40) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดประสบการณ์และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 41) ออกแบบกิจกรรมและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์การระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง 42) เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 43) มีการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet, Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป 44) วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ 45) จัดหา/จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอ หรือ Set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งานส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำ

กิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก 46) ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามตามคลิวิดีโอร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ 47) ครูจำลองเหตุการณ์โรคระบาดมาจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติเป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วย และอื่น ๆ มาช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา 48) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือแบบเรียนสำเร็จรูป 49) ครูจัดกิจกรรมเล่นนิทานออนไลน์ทุกวันก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ภาษาไทยและให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถามแสดงความคิดเห็น มีเกม การละเล่น การเล่าเรื่อง การบันทึก การจำภาพวาด ปริศนาคำทายเพื่อส่งเสริมการอ่าน 50) ครูสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและการป้องกันตนเองในวิธีต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทนและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ 51) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น 52) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ว่าปฏิบัติตัวอย่างใดเมื่ออยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 53) ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถสื่อสารบอกความต้องการของตนเองจากการเฝ้าระวังภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาด 54) ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียน 55) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กได้นำเสนอ เล่าเรื่องโต้ตอบ ระหว่าง ผู้ปกครองกับเด็กหรือครู ผ่านสื่อโซเชียล (social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน 56) จัดประสบการณ์โดยใช้สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite /Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้าน หรือเน็ตทางออนไลน์ (Online) 57) สอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคมในการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจการปฏิบัติตามกฎกติกา ดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 58) ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน จากการเรียนรู้แบบวิถีใหม่

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11 มีจำนวน 58 ประเด็น ดังนี้ 1) มีนโยบาย แผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ 2) มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน 3) มีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย มาตรการที่เป็นแบบเดียวกันในการบริหารจัดการ 4) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายแนวทางการจัดศึกษาวิถีใหม่ให้แก่ครู เด็ก ผู้ปกครองที่ชัดเจนและทันสถานการณ์ 5) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา 6) ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการ การศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ 7) มีมาตรการระดับสถานศึกษาครอบคลุมทุกมิติ 8) สร้างขวัญ

กำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน 9) ออกแบบรูปแบบ การปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร 10) พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุดในการทำงานด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่ 11) ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีน และตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข 12) มีบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ สื่อ เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ 13) บุคลากรมีการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถ คัดกรองโรค การป้องกัน การรักษาเบื้องต้นอย่างสม่ำเสมอ 14) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ การปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด 15) บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก 16) สร้างความตระหนักให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน 17) มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ 18) ทำความสะอาดวัสดุ อุปกรณ์ มุมประสบการณ์ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง 19) จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัย ให้มีอากาศถ่ายเทได้ดีและเอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก ในโรงเรียนตามมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงสาธารณสุข 20) จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณสถานศึกษา 21) มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์วัสดุ อุปกรณ์สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก 22) จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน 23) กำหนดข้อตกลงที่ชัดเจนในพื้นที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 24) สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือหน้ากากอนามัย วัสดุสำรองสำหรับเด็กที่ไม่ได้เตรียมมาโรงเรียน 25) จัดหาหรือสร้างนวัตกรรม หรือแพลตฟอร์มสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 26) เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้ความรู้กับเด็ก 27) เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้นิรูปแบบของกิจกรรมแบบวิถีใหม่ 28) เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น 29) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้เครื่องมือ/สื่อออนไลน์เพื่อนำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน 30) เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือเป็นครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ให้เด็ก เปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน 31) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แจ้งปัญหาหรือความเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาการของเด็กให้กับครู 32) ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและพัฒนาการของเด็กตามวัย 33) ยึดหลักการของปฐมวัยเลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน 34) มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองนำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน 35) ออกแบบการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานของหลักสูตร และจัดตารางการจัดประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 36) ออกแบบกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นสูงและสร้างสรรค์เหมาะสมกับเด็กที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล 37) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดประสบการณ์และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อม

และความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 38) เปลี่ยนบทบาทผู้ปกครองให้เป็นพ่อครู แม่ครูที่บ้านและให้ครูผู้สอนที่โรงเรียนคอยเป็นผู้แนะนำ (เป็นโค้ช) 39) ออกแบบกิจกรรมและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์การระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง 40) จัดทำคู่มือหรือแนวการจัดประสบการณ์ประจำวันส่งให้ผู้ปกครองเป็นรายสัปดาห์หรือตามระยะเวลาที่เหมาะสม 41) เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 42) มีการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet, Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป 43) วิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก 44) วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ 45) จัดหา/จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอ หรือ Set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งานส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำกิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก 46) ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามตามคลิปวิดีโอร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ 47) ครูจำลองเหตุการณ์โรคระบาดมาจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติเป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วย และอื่น ๆ มาช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา 48) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสารหรือแบบเรียนสำเร็จรูป 49) ครูจัดกิจกรรมเล่นิทานออนไลน์ทุกวันก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญาภาษาโดยและให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถามแสดงความคิดเห็น มีเกมการละเล่น การเล่าเรื่อง การบันทึก การจำภาพวาด ปริศนาคำทายเพื่อส่งเสริมการอ่าน 50) ครูสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและการป้องกันตนเองในวิธีต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทนและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ 51) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดีมีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น 52) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ว่าปฏิบัติตัวอย่างไรเมื่ออยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 53) ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถสื่อสารบอกความต้องการของตนเองจากการเฝ้าระวังภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาด 54) ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียน 55) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กได้นำเสนอ เล่าเรื่อง โต้ตอบ ระหว่าง ผู้ปกครองกับเด็กหรือครู ผ่านสื่อโซเชียล (social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน 56) จัดประสบการณ์โดยใช้สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite /Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้านหรือนิเทศ

ทางออนไลน์ (Online) 57) สอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคม ในการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจการปฏิบัติตามกฎกติกา ดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 58) ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน จากการเรียนรู้แบบวิถีใหม่

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 12 มีจำนวน 58 ประเด็น ดังนี้ 1) มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน 2) มีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย มาตรการที่เป็นแบบเดียวกันในการบริหารจัดการ 3) มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ดีและมีประสิทธิภาพ 4) มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน 5) พัฒนาระบบโครงสร้าง การบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และคล่องตัว 6) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา 7) ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ 8) สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน 9) สรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพมาปฏิบัติในสถานศึกษา 10) ออกแบบรูปแบบการปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร 11) ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข 12) มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน 13) สนับสนุนให้บุคลากรมีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC พัฒนาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 14) มีบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ สื่อ เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ 15) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรฐานอย่างเคร่งครัด 16) ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย 17) สร้างความตระหนักให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน 18) สร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากรในการปฏิบัติตนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค ในการป้องกันตนเองและส่วนรวม 19) จัดพื้นที่การเรียนรู้ที่คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นลำดับแรก 20) ทำสัญลักษณ์การเว้นระยะห่างทางสังคม ตั้งเครื่องวัดอุณหภูมิ เจลหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัยสำรอง ตามจุดสำคัญและมุมต่าง ๆ 21) จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณสถานศึกษา 22) มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เน้นความปลอดภัยทุกพื้นที่ 23) มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านกายภาพสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม และงานจัดการขยะและของเสียอันตราย 24) มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์วัสดุ อุปกรณ์สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก 25) จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน 26) จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข 27) กำหนดข้อตกลงที่ชัดเจนในพื้นที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 28) สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือหน้ากากอนามัย ไว้สำรองสำหรับเด็กที่ไม่ได้เตรียม

มาโรงเรียน 29) จัดหาหรือสร้างนวัตกรรม หรือแพลตฟอร์มสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 30) เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้นิรูปแบบของกิจกรรมแบบวิถีใหม่ 31) ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนินโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ 32) มีการมอบหมายภาระงานให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรม ชี้นงานที่บ้านภายใต้มาตรการอย่างเคร่งครัด 33) เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามาร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนในให้บ่อยครั้งขึ้น 34) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้เครื่องมือ/สื่อออนไลน์เพื่อนำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน 35) สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดูแลเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียนในรูปแบบที่เน้นความปลอดภัยควบคู่กับพัฒนาการของเด็ก 36) เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือเป็นครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ให้เด็ก เปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน 37) สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของครอบครัวและชุมชนจะต้องเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัดการศึกษาของลูกหลานของตนเอง 38) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แก้ปัญหาหรือความเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาการของเด็กให้กับครู 39) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลร่วมกับครู (Formative Evaluation) และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา 40) ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและพัฒนาการของเด็กตามวัย 41) ยึดหลักการของปฐมวัยเลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน 42) มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองนำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน 43) ออกแบบกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นสูงและสร้างสรรค์เหมาะสมกับเด็กที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล 44) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดประสบการณ์และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 45) เปลี่ยนบทบาทผู้ปกครองให้เป็นพ่อครู แม่ครูที่บ้านและให้ครูผู้สอนที่โรงเรียนคอยเป็นผู้แนะนำ(เป็นโค้ช) 46) ออกแบบกิจกรรมและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์การระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง 47) เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 48) มีการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet, Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป 49) วิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก 50) วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ 51) จัดหา/จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอ หรือ Set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งาน ส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำกิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก 52) ครูจำลองเหตุการณ์โรคระบาดมาจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติเป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วย และอื่น ๆ มาช่วยส่งเสริม

พัฒนาการด้านสติปัญญา 53) ครูจัดกิจกรรมเล่านิทานออนไลน์ทุกวันก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ภาษาโดยและให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถามแสดงความคิดเห็น มีเกมการละเล่น การเล่าเรื่อง การบันทึก การจำภาพวาด ปรินาคำทายเพื่อส่งเสริมการอ่าน 54) ครูสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและการป้องกันตนเองในวิธีต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทน และสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ 55) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น 56) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ว่าปฏิบัติตัวอย่างใดเมื่ออยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 57) ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถสื่อสารบอกความต้องการของตนเองจากการเฝ้าระวังภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาด 58) ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียน

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13 มีจำนวน 58 ประเด็น ดังนี้ 1) มีนโยบายแผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ 2) มีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย มาตรการที่เป็นแบบเดียวกันในการบริหารจัดการ 3) มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ดีและมีประสิทธิภาพ 4) พัฒนาระบบโครงสร้างการบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว 5) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา 6) มีมาตรการระดับสถานศึกษาครอบคลุมทุกมิติ 7) สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน 8) สรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพมาปฏิบัติในสถานศึกษา 9) พัฒนาศักยภาพให้บุคลากรให้มีความรู้ความสามารถสูงที่สุดในการทำงานด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่ 10) ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข 11) สนับสนุนให้บุคลากรมีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC พัฒนาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 12) บุคลากรมีการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถคัดกรองโรค การป้องกันการรักษาเบื้องต้นอย่างสม่ำเสมอ 13) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด 14) ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย 15) อบรม/สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับวิถีใหม่และนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคมด้วยวิธีการที่เหมาะสม 16) บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัด เป็นแบบอย่างแก่เด็ก 17) สร้างความตระหนักให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน 18) จัดพื้นที่การเรียนรู้ที่คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นลำดับแรก 19) ทำสัญลักษณ์การเว้นระยะห่างทางสังคม ตั้งเครื่องวัดอุณหภูมิ เจลหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัยสำรอง ตามจุดสำคัญ

และมุมต่าง ๆ 20) มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ 21) ให้ความสำคัญสูงสุด อุปกรณ์ มุมประสบการณ์ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง 22) จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณสถานศึกษา 23) มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เน้นความปลอดภัยทุกพื้นที่ 24) มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์วัสดุ อุปกรณ์สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก 25) จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข 26) มีการฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อหลังเลิกเรียนทุกวัน 27) สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือหน้ากากอนามัย ไว้สำรองสำหรับเด็กที่ไม่ได้เตรียมมาโรงเรียน 28) เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้ความรู้กับเด็ก 29) เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้ในรูปแบบของกิจกรรมแบบวิถีใหม่ 30) ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนินโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ 31) มีการมอบหมายภาระงานให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรมชิ้นงานที่บ้านภายใต้มาตรการอย่างเคร่งครัด 32) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็กขณะเรียนรู้ที่บ้านร่วมกับเด็ก 33) สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดูแลเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน ในรูปแบบที่เน้นความปลอดภัยควบคู่กับพัฒนาการของเด็ก 34) เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือเป็นครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ให้เด็ก เปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน 35) สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของครอบครัวและชุมชนจะต้องเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำร่วมรับผลในการจัดการศึกษาของลูกหลานของตนเอง 36) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลร่วมกับครู (Formative Evaluation) และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง แก้ไขพัฒนา 37) ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและพัฒนาการของเด็กตามวัย 38) มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองนำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน 39) ออกแบบการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานของหลักสูตรและจัดตารางการจัดประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 40) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดประสบการณ์และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 41) เปลี่ยนบทบาทผู้ปกครองให้เป็นพ่อครู แม่ครูที่บ้านและให้ครูผู้สอนที่โรงเรียนคอยเป็นผู้แนะนำ (เป็นโค้ช) 42) จัดทำคู่มือหรือแนวการจัดประสบการณ์ประจำวันส่งให้ผู้ปกครองเป็นรายสัปดาห์หรือตามระยะเวลาที่เหมาะสม 43) เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 44) มีการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet, Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป 45) วิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบรูณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก

46) วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ 47) ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามตามคลิป์วิดีโอร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ 48) ครูจำลองเหตุการณ์โรคระบาดมาจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติเป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วย และอื่น ๆ มาช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา 49) ครูจัดกิจกรรมเล่นนิทานออนไลน์ทุกวันก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ภาษาโดยและให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถามแสดงความคิดเห็น มีเกมการละเล่น การเล่าเรื่อง การบันทึก การจำภาพวาด ปริศนาคำทายเพื่อส่งเสริมการอ่าน 50) ครูสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและการป้องกันตนเองในวิธีต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทน และสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ 51) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น 52) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ว่าปฏิบัติตัวอย่างใดเมื่ออยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 53) ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถสื่อสารบอกความต้องการของตนเองจากการแผ่รังสีภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาด 54) ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียน 55) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กได้นำเสนอ เล่าเรื่อง ได้ตอบ ระหว่างผู้ปกครองกับเด็กหรือครู ผ่านโซเชียลมีเดีย (social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน 56) จัดประสบการณ์โดยใช้สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite /Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้านหรืออินเทอร์เน็ตทางออนไลน์ (Online) 57) สอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคมในการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจการปฏิบัติตามกฎกติกา ดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 58) ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน จากการเรียนรู้แบบวิถีใหม่

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14 มีจำนวน 58 ประเด็น มีดังนี้ 1) มีนโยบายแผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ 2) มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน 3) มีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย มาตรการที่เป็นแบบเดียวกันในการบริหารจัดการ 4) มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ดีและมีประสิทธิภาพ 5) มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน 6) พัฒนาระบบโครงสร้าง การบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว 7) ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ 8) มีมาตรการระดับสถานศึกษาครอบคลุมทุกมิติ 9) ส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ทุกเวลา

10) สรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพมาปฏิบัติในสถานศึกษา 11) พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุดในการทำงานด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่ 12) ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข 13) มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน 14) สนับสนุนให้บุคลากรมีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC พัฒนาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 15) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรฐานอย่างเคร่งครัด 16) ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย 17) อบรม/สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับวิถีใหม่และนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคม ด้วยวิธีการที่เหมาะสม 18) บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามมาตรฐานอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก 19) จัดพื้นที่การเรียนรู้ที่คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นลำดับแรก 20) มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ 21) ทำความสะอาดวัสดุ อุปกรณ์ มุมประสบการณ์ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง 22) จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณสถานศึกษา 23) มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เน้นความปลอดภัยทุกพื้นที่ 24) มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านกายภาพสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม และงานจัดการขยะและของเสียอันตราย 25) มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์วัสดุ อุปกรณ์ สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก 26) จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน 27) มีการฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อหลังเลิกเรียนทุกวัน 28) มีข้อมูล วิธีการ แนวทาง สื่อรูปแบบต่าง ๆ สร้างการรับรู้การปฏิบัติตนในการดูแลตนเอง 29) กำหนดข้อตกลงที่ชัดเจนในพื้นที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 30) สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือหน้ากากอนามัย ไว้สำรองสำหรับเด็กที่ไม่ได้เตรียมมาโรงเรียน 31) เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้ในรูปแบบของกิจกรรมแบบวิถีใหม่ 32) ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนินโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ 33) มีการมอบหมายภาระงานให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรม ชี้นงานที่บ้านภายใต้มาตรฐานอย่างเคร่งครัด 34) เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามาร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น 35) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้เครื่องมือ/สื่อออนไลน์เพื่อนำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน 36) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็กขณะเรียนรู้ที่บ้านร่วมกับเด็ก 37) สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดูแลเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียนในรูปแบบที่เน้นความปลอดภัยควบคู่กับพัฒนาการของเด็ก 38) เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือเป็นครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ให้เด็ก เปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน 39) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูปรับบทบาทมาเป็นครูผู้สอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาด

ของโรคติดเชื้อ 40) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แก้ไขปัญหา หรือความเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาการของเด็กให้กับครู 41) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและ ประเมินผลร่วมกับครู (Formative Evaluation) และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา 42) ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและ พัฒนาการของเด็กตามวัย 43) ออกแบบการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานของหลักสูตรและ จัดตารางการจัดประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 44) ออกแบบกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นสูง และสร้างสรรค์เหมาะสมกับเด็กที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล 45) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง จัดประสบการณ์และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความ พร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 46) เปลี่ยนบทบาทผู้ปกครองให้เป็นพ่อครู แม่ครูที่บ้าน และให้ครูผู้สอนที่โรงเรียนคอยเป็นผู้แนะนำ(เป็นโค้ช) 47) จัดทำคู่มือหรือแนวการจัดประสบการณ์ ประจำวันส่งให้ผู้ปกครองเป็นรายสัปดาห์หรือตามระยะเวลาที่เหมาะสม 48) เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่ม เป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 49) มีการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet, Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป 50) วิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือ สมบูรณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก 51) ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามตามคลิปลิ วิดีโอร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ 52) ครูจำลองเหตุการณ์โรคระบาดมาจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติเป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วย และ อื่น ๆ มาช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา 53) ครูสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและการป้องกันตนเอง ในวิธีต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทนและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับ ผู้อื่นโดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ 54) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น 55) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ว่าปฏิบัติตัวอย่างใดเมื่ออยู่ในสังคม ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 56) จัดประสบการณ์โดยใช้สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite/ Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้าน หรือนิเทศทางออนไลน์ (Online) 57) สอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคมในการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจ การปฏิบัติตามกฎกติกา ดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 58) ส่งเสริม ให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการ รอบด้าน จากการเรียนรู้แบบวิถีใหม่

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15 จำนวน 56 ประเด็น มีดังนี้ 1) มีนโยบาย แผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ 2) มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน 3) มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ดีและมีประสิทธิภาพ 4) มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน 5) พัฒนาระบบโครงสร้าง การบริหารจัดการ การดำเนินงาน ที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว 6) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา 7) ออกแบบรูปแบบ การปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลด ความเสี่ยงให้กับบุคลากร 8) พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุดในการทำงานด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต แบบวิถีใหม่ 9) มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน 10) สนับสนุน ให้บุคลากรมีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC พัฒนาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 11) มีบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ สื่อ เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ 12) ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบ ที่หลากหลาย 13) อบรม/สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับวิถีใหม่และนำไป ถ่ายทอดให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคมด้วยวิธีการที่เหมาะสม 14) บุคลากรทุกคน ปฏิบัติตนตามมาตรการอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก 15) สร้างความตระหนักให้บุคลากร คำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน 16) สร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากรในการปฏิบัติ ตนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคในการป้องกันตนเองและส่วนรวม 17) จัดพื้นที่ การเรียนรู้ที่คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นลำดับแรก 18) ทำสัญลักษณ์การเว้นระยะห่างทางสังคม ตั้งเครื่องวัดอุณหภูมิ เจลหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัยสำรอง ตามจุดสำคัญและมุมต่าง ๆ 19) จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัย ให้มีอากาศถ่ายเทได้ดีและเอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก ในโรงเรียนตามมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงสาธารณสุข 20) จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณสถานศึกษา 21) มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม ที่เน้นความปลอดภัยทุกพื้นที่ 22) มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านกายภาพสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม และงานจัดการขยะและของเสียอันตราย 23) มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อ การจัดประสบการณ์วัสดุ อุปกรณ์สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก 24) จัดอุปกรณ์ให้เด็ก ทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน 25) จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ตัวชี้วัด ของกระทรวงสาธารณสุข 26) มีการฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อหลังเลิกเรียนทุกวัน 27) มีข้อมูล วิธีการ แนวทาง สื่อรูปแบบต่าง ๆ สร้างการรับรู้การปฏิบัติตนในการดูแลตนเอง 28) กำหนดข้อตกลง ที่ชัดเจนในพื้นที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 29) สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือหน้ากากอนามัย ไว้สำรองสำหรับเด็กที่ไม่ได้เตรียมมาโรงเรียน 30) เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้ในรูปแบบของกิจกรรมแบบวิถีใหม่ 31) ส่งเสริมให้ครอบครัว

ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนินโครงการ และกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ 32) มีการมอบหมายภาระงานให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรม ชี้นงานที่บ้านภายใต้มาตรการอย่างเคร่งครัด 33) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็กขณะเรียนรู้ที่บ้านร่วมกับเด็ก 34) สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดูแลเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน ในรูปแบบที่เน้นความปลอดภัยควบคู่กับพัฒนาการของเด็ก 35) เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือเป็นครูบ้าน ช่วยจัดประสบการณ์ให้เด็ก เปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน 36) สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของครอบครัวและชุมชนจะต้องเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัดการศึกษาของลูกหลานของตนเอง 37) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูปรับบทบาทมาเป็นครูผู้สอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 38) ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและพัฒนาการของเด็กตามวัย 39) ยึดหลักการของปฐมวัยเลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน 40) มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองนำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน 41) ออกแบบการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานของหลักสูตรและจัดตารางการจัดประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 42) ออกแบบกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นสูงและสร้างสรรค์เหมาะสมกับเด็กที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล 43) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดประสบการณ์และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 44) เปลี่ยนบทบาทผู้ปกครองให้เป็นพ่อครู แม่ครูที่บ้านและให้ครูผู้สอนที่โรงเรียนคอยเป็นผู้นำ(เป็นโค้ช) 45) เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 46) มีการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet, Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป 47) จัดทำ/จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอ หรือ Set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งานส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำกิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก 48) ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามตามคลิปวิดีโอร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ 49) ครูจำลองเหตุการณ์โรคระบาดมาจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติเป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วย และอื่น ๆ มาช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา 50) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือแบบเรียนสำเร็จรูป 51) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชม

แกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น 52) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ว่าปฏิบัติตัวอย่างใดเมื่ออยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 53) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กได้นำเสนอเล่าเรื่องโต้ตอบระหว่างผู้ปกครองกับเด็กหรือครูผ่านสื่อโซเชียล (social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน 54) จัดประสบการณ์โดยใช้สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite /Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้าน หรือนิเทศทางออนไลน์ (Online) 55) สอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคมในการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจการปฏิบัติตามกฎกติกา ดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 56) ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน จากการเรียนรู้แบบวิถีใหม่

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 16 จำนวน 56 ประเด็น มีดังนี้ 1) มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน 2) มีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย มาตรการที่เป็นแบบเดียวกันในการบริหารจัดการ 3) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายแนวทางการจัดศึกษาวิถีใหม่ให้แก่ครู เด็ก ผู้ปกครองที่ชัดเจนและทันสมัย 4) มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ดีและมีประสิทธิภาพ 5) พัฒนาระบบโครงสร้าง การบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว 6) มีระบบการนิเทศติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา 7) ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ 8) มีมาตรการระดับสถานศึกษาครอบคลุมทุกมิติ 9) ส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ทุกเวลา 10) สรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพมาปฏิบัติในสถานศึกษา 11) ออกแบบรูปแบบ การปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร 12) พัฒนาศักยภาพให้บุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์ด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่ 13) ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข 14) มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน 15) มีบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ สื่อ เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ 16) มีการนิเทศกำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด 17) ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย 18) บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก 19) สร้างความตระหนักให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน 20) จัดพื้นที่การเรียนรู้ที่คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นลำดับแรก 21) ทำสัญลักษณ์การเว้นระยะห่างทางสังคม ตั้งเครื่องวัดอุณหภูมิ เจลหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัยสำรอง ตามจุดสำคัญและมุมต่าง ๆ 22) มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ 23) ทำความสะอาดวัสดุ อุปกรณ์ มุมประสบการณ์ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง 24) จัดสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัย ให้มีอากาศถ่ายเทได้ดีและเอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก ในโรงเรียนตามมาตรการ

ของกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงสาธารณสุข 25) จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณสถานศึกษา 26) มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัด ประสบการณ์ วัสดุ อุปกรณ์สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก 27) จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำ กิจกรรมเป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน 28) จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ตัวชี้วัด ของกระทรวงสาธารณสุข 29) มีการฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อหลังเลิกเรียนทุกวัน 30) มีข้อมูล วิธีการ แนวทาง สื่อรูปแบบต่าง ๆ สร้างการรับรู้การปฏิบัติตนในการดูแลตนเอง 31) กำหนดข้อตกลง ที่ชัดเจนในพื้นที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 32) สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือหน้ากากอนามัย ไว้สำรองสำหรับเด็กที่ไม่ได้เตรียมมาโรงเรียน 33) จัดหาหรือสร้างนวัตกรรม หรือแพลตฟอร์มสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 34) ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือโรงเรียน ในการดำเนินโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ 35) มีการมอบหมายภาระงานให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรม ชี้นงานที่บ้านภายใต้มาตรการอย่างเคร่งครัด 36) เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามาร่วม กิจกรรมที่โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น 37) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้เครื่องมือ/ สื่อออนไลน์เพื่อนำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน 38) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการพัฒนาศักยภาพเด็กขณะเรียนรู้ที่บ้านร่วมกับเด็ก 39) สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ดูแลเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน ในรูปแบบที่เน้นความปลอดภัยควบคู่กับพัฒนาการของเด็ก 40) สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของครอบครัวและชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผล ในการจัดการศึกษาของลูกหลานของตนเอง 41) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูปรับบทบาทมาเป็น ครูผู้สอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 42) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและ ประเมินผลร่วมกับครู (Formative Evaluation) และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา 43) ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและ พัฒนาการของเด็กตามวัย 44) ยึดหลักการของปฐมวัยเลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน 45) มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองนำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน 46) ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดประสบการณ์และออกแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 47) เปลี่ยนบทบาทผู้ปกครอง ให้เป็นพ่อครู แม่ครูที่บ้านและให้ครูผู้สอนที่โรงเรียนคอยเป็นผู้แนะนำ(เป็นโค้ช) 48) ออกแบบกิจกรรม และพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์การระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง 49) จัดทำคู่มือหรือแนวการจัดประสบการณ์ประจำวันส่งให้ผู้ปกครองเป็นรายสัปดาห์หรือตาม ระยะเวลาที่เหมาะสม 50) เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับ วิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 51) วิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์

ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก 52) วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ 53) จัดหา/จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอ หรือ Set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งานส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำกิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก 54) ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามตามคลิปวิดีโอร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ 55) ครูจำลองเหตุการณ์โรคระบาด มาจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติเป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วย และอื่น ๆ มาช่วยส่งเสริมพัฒนาการ ด้านสติปัญญา 56) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสานโดยใช้ โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือ แบบเรียนสำเร็จรูป

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 17 มีจำนวน 52 ประเด็น ดังนี้ 1) มีนโยบาย แผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ 2) มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน 3) มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน 4) พัฒนาระบบโครงสร้าง การบริหารจัดการ การดำเนินงาน ที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว 5) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา 6) ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ 7) มีมาตรการระดับ สถานศึกษาครอบคลุมทุกมิติ 8) พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุดในการทำงานด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่ 9) ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและตรวจ ATK ตามมาตรการ ของกระทรวงสาธารณสุข 10) มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน 11) สนับสนุนให้บุคลากรมีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC พัฒนาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 12) อบรม/สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับวิถีใหม่และนำไปถ่ายทอดให้กับ นักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคมด้วยวิธีการที่เหมาะสม 13) บุคลากรทุกคนปฏิบัติตน ตามมาตรการอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก 14) สร้างความตระหนักให้บุคลากรคำนึงถึง ความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน 15) สร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากรในการปฏิบัติตน ภายใต้อาณัติการแพร่ระบาดของโรคในการป้องกันตนเองและส่วนรวม 16) จัดพื้นที่การเรียนรู้ ที่คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นลำดับแรก 17) มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมทั้ง มีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ 18) ทำความสะอาดวัสดุ อุปกรณ์ มุมประสบการณ์ ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง 19) จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัย ให้มีอากาศถ่ายเทได้ดีและเอื้อ ต่อพัฒนาการของเด็ก ในโรงเรียนตามมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงสาธารณสุข 20) มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์วัสดุ อุปกรณ์สะอาด ปลอดภัยและ เพียงพอกับจำนวนเด็ก 21) จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์

ร่วมกัน 22) จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข 23) สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์
 สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือหน้ากากอนามัย วัสดุสำรองสำหรับเด็ก
 ที่ไม่ได้เตรียมมาโรงเรียน 24) จัดหาหรือสร้างนวัตกรรม หรือแพลตฟอร์มสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อ
 ต่อการเรียนรู้ของเด็ก 25) เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและ
 ให้ความรู้กับเด็ก 26) เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามาร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น
 27) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้เครื่องมือ/สื่อออนไลน์เพื่อนำไปใช้สอนหรือ
 เรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน 28) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็กขณะเรียนรู้
 ที่บ้านร่วมกับเด็ก 29) สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดูแลเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน
 ในรูปแบบที่เน้นความปลอดภัยควบคู่กับพัฒนาการของเด็ก 30) เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือ
 เป็นครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ให้เด็ก เปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน 31) ผู้ปกครอง
 มีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แก้ไข ปัญหาหรือความเปลี่ยนแปลงด้าน
 พัฒนาการของเด็กให้กับครู 32) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลร่วมกับครู (Formative
 Evaluation) และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา 33) ปรับปรุงหลักสูตร
 ที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและพัฒนารูปแบบของเด็กตามวัย 34) ยึดหลักการ
 ของปฐมวัยเลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน 35) มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัด
 กิจกรรมให้ผู้ปกครองนำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน 36) ออกแบบการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานของ
 หลักสูตรและจัดตารางการจัดประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 37) ออกแบบกิจกรรมที่มีความ
 ยืดหยุ่นสูงและสร้างสรรค์เหมาะสมกับเด็กที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล 38) ออกแบบกิจกรรมและ
 พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์การระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง
 39) จัดทำคู่มือหรือแนวการจัดประสบการณ์ประจำวันส่งให้ผู้ปกครองเป็นรายสัปดาห์หรือตามระยะเวลา
 ที่เหมาะสม 40) วิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับ
 เด็ก 41) วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการ
 รอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ 42) จัดหา/จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอ หรือ Set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อ
 การใช้งานส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำกิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก 43) ครูจัดกิจกรรม
 ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามตามคลิปวิดีโอร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่น
 พัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและ
 ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ 44) ครูจำลองเหตุการณ์โรคระบาดมาจัดกิจกรรมโดยใช้
 บทบาทสมมติเป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วย และอื่น ๆ มาช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา 45) ครู
 จัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน
 เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือแบบเรียนสำเร็จรูป 46) ครูสอน
 ให้เด็กรู้ผลกระทบและการป้องกันตนเองในวิธีต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

มีความอดทนและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ 47) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น 48) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ว่าปฏิบัติตัวอย่างใดเมื่ออยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 49) ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถสื่อสารบอกความต้องการของตนเองจากการเฝ้าระวังภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาด 50) ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกับโรงเรียน 51) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กได้นำเสนอ เล่าเรื่อง ได้ตอบ ระหว่างผู้ปกครองกับเด็กหรือครู ผ่านสื่อโซเชียล (social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน 52) จัดประสบการณ์โดยใช้สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite /Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้านหรือนิเทศทางออนไลน์ (Online)

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 18 มีจำนวน 50 ประเด็น ดังนี้ 1) มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน 2) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายแนวทางการจัดศึกษาวิถีใหม่ให้แก่ครู เด็ก ผู้ปกครองที่ชัดเจน และทันสถานการณ์ 3) มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน 4) พัฒนาระบบโครงสร้างการบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว 5) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา 6) ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย อย่างเป็นระบบ 7) มีมาตรการระดับสถานศึกษาครอบคลุมทุกมิติ 8) ส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ทุกเวลา 9) สรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพมาปฏิบัติในสถานศึกษา 10) ออกแบบรูปแบบ การปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร 11) พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุดในการทำงานด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่ 12) มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน 13) สนับสนุนให้บุคลากร มีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC พัฒนาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 14) มีบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ สื่อ เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ 15) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด 16) อบรม/สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับวิถีใหม่และนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคมด้วยวิธีการที่เหมาะสม 17) บุคลากรทุกคนปฏิบัติตาม มาตรการอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก 18) สร้างความตระหนักให้บุคลากรคำนึงถึง ความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน 19) สร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากรในการปฏิบัติตนภายใต้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคในการป้องกันตนเองและส่วนรวม 20) มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ 21) ทำความสะอาดวัสดุ

อุปกรณ์ มุมประสบการณ์ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง 22) จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณสถานศึกษา 23) มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เน้นความปลอดภัย ทุกพื้นที่ 24) จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน 25) จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข 26) มีการฉีดยาฆ่าเชื้อ หลังเลิกเรียนทุกวัน 27) มีข้อมูล วิธีการ แนวทาง สื่อรูปแบบต่าง ๆ สร้างการรับรู้การปฏิบัติตน ในการดูแลตนเอง 28) จัดหาหรือสร้างนวัตกรรม หรือแพลตฟอร์มสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ของเด็ก 29) เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้ความรู้ กับเด็ก 30) มีการมอบหมายภาระงานให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรม ชีงงานที่บ้านภายใต้มาตรการอย่างเคร่งครัด 31) เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครอง เข้ามาร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น 32) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้ เครื่องมือ/สื่อออนไลน์เพื่อนำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน 33) เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วย ครูหรือเป็นครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ให้เด็ก เปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน 34) สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของครอบครัวและชุมชนจะต้องเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัดการศึกษาของลูกหลานของตนเอง 35) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครู ปรับบทบาทมาเป็นครูผู้สอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 36) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แจ้งปัญหาหรือความเปลี่ยนแปลง ด้านพัฒนาการของเด็กให้กับครู 37) ยึดหลักการของปฐมวัยเลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ ได้ครบ 4 ด้าน 38) มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองนำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน 39) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดประสบการณ์และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 40) เปลี่ยนบทบาท ผู้ปกครองให้เป็นพ่อครู แม่ครูที่บ้านและให้ครูผู้สอนที่โรงเรียนคอยเป็นผู้แนะนำ (เป็นโค้ช) 41) ออกแบบกิจกรรมและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์การระหว่าง โรงเรียนและผู้ปกครอง 42) จัดทำคู่มือหรือแนวการจัดประสบการณ์ประจำวันส่งให้ผู้ปกครอง เป็นรายสัปดาห์หรือตามระยะเวลาที่เหมาะสม 43) เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็ก ได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 44) มีการสื่อสารกับผู้ปกครอง ในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet, Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ต่อไป 45) วิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้านใดก่อนเดิมเติมเต็มให้กับเด็ก 46) วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน อย่างเต็มศักยภาพ 47) ครูจำลองเหตุการณ์โรคระบาดมาจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติเป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วย และอื่น ๆ มาช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา 48) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็ก

เรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือแบบเรียนสำเร็จรูป 49) ครูจัดกิจกรรมเล่านิทานออนไลน์ทุกวันก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ภาษาโดยและให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น มีเกมการละเล่น การเล่าเรื่อง การบันทึก การจำภาพวาด ปริศนาคำทายเพื่อส่งเสริมการอ่าน 50) ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถสื่อสารบอกความต้องการของตนเองจากการเฝ้าระวังภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาด 51) ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียน 52) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กได้นำเสนอ เล่าเรื่อง ได้ตอบ ระหว่าง ผู้ปกครองกับเด็กหรือครู ผ่านสื่อโซเชียล (social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 19 มีจำนวน 46 ประเด็น มีดังนี้ 1) มีนโยบายแผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ 2) มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน 3) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา 4) ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ 5) มีมาตรการระดับสถานศึกษาครอบคลุมทุกมิติ 6) สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน 7) ส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ทุกเวลา 8) สรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพมาปฏิบัติในสถานศึกษา 9) มีบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ สื่อ เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ 10) บุคลากรมีการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถคัดกรองโรค การป้องกัน การรักษาเบื้องต้นอย่างสม่ำเสมอ 11) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด 12) ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย 13) อบรม/สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับวิถีใหม่และนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคมด้วยวิธีการที่เหมาะสม 14) บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก 15) สร้างความตระหนักให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน 16) จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัย ให้มีอากาศถ่ายเทได้ดีและเอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก ในโรงเรียนตามมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงสาธารณสุข 17) จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณสถานศึกษา 18) มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เน้นความปลอดภัยทุกพื้นที่ 19) มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านกายภาพสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม และงานจัดการขยะและของเสียอันตราย 20) มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์วัสดุ อุปกรณ์สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก 21) จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน 22) จัดหาหรือสร้างนวัตกรรม หรือแพลตฟอร์มสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ของเด็ก 23) เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้ความรู้กับเด็ก 24) เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้ในรูปแบบของกิจกรรมแบบวิถีใหม่ 25) ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนินโครงการ และกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ 26) มีการมอบหมายภาระงาน ให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรม ชีงงานที่บ้านภายใต้มาตรการ อย่างเคร่งครัด 27) เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามาร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น 28) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้เครื่องมือ/สื่อออนไลน์เพื่อนำไปใช้สอนหรือ เรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน 29) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็กขณะเรียนรู้ ที่บ้านร่วมกับเด็ก 30) สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดูแลเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน ในรูปแบบที่เน้นความปลอดภัยควบคู่กับพัฒนาการของเด็ก 31) ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้องกับ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและพัฒนาการของเด็กตามวัย 32) ยึดหลักการของปฐมวัย เลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน 33) มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัดกิจกรรม ให้ผู้ปกครองนำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน 34) ออกแบบการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานของหลักสูตร และจัดตารางการจัดประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 35) ออกแบบกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่น สูงและสร้างสรรค์เหมาะสมกับเด็กที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล 36) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง จัดประสบการณ์และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความ พร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 37) เปลี่ยนบทบาทผู้ปกครองให้เป็นพ่อครู แม่ครูที่บ้าน และให้ครูผู้สอนที่โรงเรียนคอยเป็นผู้แนะนำ (เป็นโค้ช) 38) ออกแบบกิจกรรมและพัฒนาเครื่องมือ วัสดุและประเมินผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์การระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง 39) วิเคราะห์ พัฒนาการของเด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก 40) วิเคราะห์แบบ ประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ 41) จัดหา/จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอ หรือ Set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งานส่งให้ผู้ปกครอง ศึกษาประกอบการทำกิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก 42) ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกาย ตามตามคลิปวิดีโอร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและ กล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของ โรคติดเชื้อ 43) ครูจำลองเหตุการณ์โรคระบาดมาจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติเป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วย และอื่น ๆ มาช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา 44) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้าน สติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือแบบเรียนสำเร็จรูป 45) ครูจัดกิจกรรมเล่นิทานออนไลน์ทุกวัน ก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ภาษาโดยและให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถามแสดงความคิดเห็น มีเกมการละเล่น การเล่าเรื่อง การบันทึก การจำภาพวาด ปริศนาคำทายเพื่อส่งเสริมการอ่าน

46) ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อส่งเสริมให้เด็ก มีพัฒนาการรอบด้าน จากการเรียนรู้แบบวิถีใหม่

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 20 จำนวน 46 ประเด็น มีดังนี้ 1) มีนโยบาย แผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ 2) มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน 3) มีความเป็น เอกภาพทางนโยบาย มาตรการที่เป็นแบบเดียวกันในการบริหารจัดการ 4) มีมาตรการระดับสถานศึกษา ครอบคลุมทุกมิติ 5) สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน 6) ส่งเสริมให้บุคลากร มีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ทุกเวลา 7) สรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพมาปฏิบัติในสถานศึกษา 8) ออกแบบรูปแบบ การปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยง ให้กับบุคลากร 9) มีบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ สื่อ เทคโนโลยีรูปแบบ ต่าง ๆ 10) บุคลากรมีการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถคัดกรองโรค การป้องกัน การรักษาเบื้องต้น อย่างสม่ำเสมอ 11) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้ เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด 12) จัดพื้นที่การเรียนรู้ที่คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นลำดับแรก 13) ทำสัญลักษณ์การเว้นระยะห่างทางสังคม ตั้งเครื่องวัดอุณหภูมิ เจลหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัยสำรอง ตามจุดสำคัญและมุมต่าง ๆ 14) มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบ พร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ 15) ทำความสะอาดวัสดุ อุปกรณ์ มุมประสบการณ์ ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง 16) จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัย ให้มีอากาศถ่ายเทได้ดีและเอื้อ ต่อพัฒนาการของเด็ก ในโรงเรียนตามมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงสาธารณสุข 17) จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข 18) มีการฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อ หลังเลิกเรียนทุกวัน 19) เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้ในรูปแบบของกิจกรรมแบบวิถีใหม่ 20) ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือโรงเรียน ในการดำเนินโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ 21) มีการมอบหมายภาระงานให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรม ชี้นงานที่บ้านภายใต้มาตรการอย่างเคร่งครัด 22) สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของครอบครัว และชุมชนจะต้องเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัดการศึกษาของลูกหลานของตนเอง 23) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูปรับบทบาทมาเป็นครูผู้สอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อ 24) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แก้ไขปัญหา หรือความเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาการของเด็กให้กับครู 25) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและ ประเมินผลร่วมกับครู (Formative Evaluation)และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา 26) ออกแบบการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานของหลักสูตรและจัดตารางการจัด ประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 27) ออกแบบกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นสูงและสร้างสรรค์

เหมาะสมกับเด็กที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล 28) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดประสบการณ์ และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 29) เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัว และปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 30) มีการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของ กระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet, Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป 31) วิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก 32) วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน อย่างเต็มศักยภาพ 33) จัดหา/จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอ หรือ Set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งาน ส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำกิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก 34) ครูจัดกิจกรรมให้เด็ก เคลื่อนไหวร่างกายตามตามคลิปวิดีโอร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนา กล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัว เข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ 35) ครูจำลองเหตุการณ์โรคระบาดมาจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาท สมมติเป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วย และอื่น ๆ มาช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา 36) ครูจัด ประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือแบบเรียนสำเร็จรูป 37) ครูจัด กิจกรรมเล่านิทานออนไลน์ทุกวันก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ภาษาโดยและให้เด็กมีส่วนร่วม ในการตอบคำถามแสดงความคิดเห็น มีเกมการละเล่น การเล่าเรื่อง การบันทึก การจำภาพวาด ปริศนาคำทายเพื่อส่งเสริมการอ่าน 38) ครูสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและการป้องกันตนเองในวิธีต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทนและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดย ปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ 39) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลิน และเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น 40) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ว่าปฏิบัติตัวอย่างใดเมื่ออยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 41) ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถสื่อสารบอกความต้องการ ของตนเองจากการเฝ้าระวังภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาด 42) ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็ก เกิดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียน 43) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กได้นำเสนอ เล่าเรื่อง โต้ตอบ ระหว่าง ผู้ปกครองกับเด็กหรือครู ผ่านสื่อ โซเชียล (social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน 44) จัดประสบการณ์โดยใช้สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite /Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้าน หรือนิเทศทางออนไลน์ (Online) 45) สอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคมในการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจ

การปฏิบัติตามกฎกติกา ดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 46) ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน จากการเรียนรู้แบบวิถีใหม่

สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 21 จำนวน 46 ประเด็น มีดังนี้ 1) มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ดีและมีประสิทธิภาพ 2) มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน 3) พัฒนาระบบโครงสร้าง การบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว 4) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนา 5) ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ 6) ออกแบบรูปแบบการปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร 7) พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุดในการทำงานด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่ 8) ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข 9) มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน 10) สนับสนุนให้บุคลากรมีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC พัฒนาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 11) มีบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ สื่อ เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ 12) อบรม/สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับวิถีใหม่และนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคมด้วยวิธีการที่เหมาะสม 13) บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก 14) สร้างความตระหนักให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน 15) สร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากรในการปฏิบัติตนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคในการป้องกันตนเองและส่วนรวม 16) จัดพื้นที่การเรียนรู้ที่คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นลำดับแรก 17) ทำสัญลักษณ์การเว้นระยะห่างทางสังคม ตั้งเครื่องวัดอุณหภูมิ เจลหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัยสำรอง ตามจุดสำคัญและมุมต่าง ๆ 18) มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ 19) มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านกายภาพ สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม และงานจัดการขยะและของเสียอันตราย 20) มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์วัสดุ อุปกรณ์สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก 21) จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน 22) จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข 23) จัดหาหรือสร้างนวัตกรรมหรือแพลตฟอร์มสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 24) เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้ความรู้กับเด็ก 25) เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้นโยบายของกิจกรรมแบบวิถีใหม่ 26) ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนินโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ 27) มีการมอบหมายภาระงานให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน

ทำกิจกรรม ชิ้นงานที่บ้านภายใต้มาตรการอย่างเคร่งครัด 28) เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามาร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น 29) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้เครื่องมือ/สื่อออนไลน์เพื่อนำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน 30) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็กขณะเรียนรู้ที่บ้านร่วมกับเด็ก 31) สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดูแลเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน ในรูปแบบที่เน้นความปลอดภัยควบคู่กับพัฒนาการของเด็ก 32) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลร่วมกับครู (Formative Evaluation) และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา 33) ออกแบบกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นสูง และสร้างสรรค์เหมาะสมกับเด็กที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล 34) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดประสบการณ์และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 35) เปลี่ยนบทบาทผู้ปกครองให้เป็นพ่อครู แม่ครูที่บ้าน และให้ครูผู้สอนที่โรงเรียนคอยเป็นผู้แนะนำ(เป็นโค้ช) 36) ออกแบบกิจกรรมและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์การระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง 37) จัดทำคู่มือหรือแนวการจัดประสบการณ์ประจำวันส่งให้ผู้ปกครองเป็นรายสัปดาห์หรือตามระยะเวลาที่เหมาะสม 38) เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 39) มีการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet, Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง พัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป 40) วิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก 41) วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ 42) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือแบบเรียนสำเร็จรูป 43) ครูจัดกิจกรรมเล่นิทานออนไลน์ทุกวันก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ภาษาไทยและให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น มีเกมการละเล่น การเล่าเรื่อง การบันทึก การจำภาพวาด ปริศนาคำทายเพื่อส่งเสริมการอ่าน 44) ครูสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและการป้องกันตนเองในวิธีต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทนและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ 45) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น 46) ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียน

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้บูรณาการคำสัมภาษณ์ทั้ง 21 คน มาสังเคราะห์พบว่าคำสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญประเด็นสอดคล้องกันจำนวน 6 ด้าน 82 ประเด็น ดังรายละเอียด ดังนี้

ด้านที่ 1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา 1) มีการกำหนดนโยบาย แผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิธีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ 2) มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน 3) มีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย มาตรการที่เป็นแบบเดียวกันในการบริหารจัดการ 4) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายแนวทางการจัดการศึกษาวิธีใหม่ให้แก่ครู เด็ก ผู้ปกครองที่ชัดเจนและทันสถานการณ์ 5) มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ดีและมีประสิทธิภาพ 6) มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน 7) พัฒนาระบบโครงสร้างการบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว 8) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนา 9) ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ 10) มีมาตรการระดับสถานศึกษาครอบคลุมทุกมิติ จึงสรุปสาระสำคัญนี้ว่าเป็น **“ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน”**

ด้านที่ 2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ควรมีสาระสำคัญ ดังนี้ 1) สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน 2) ส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ทุกเวลา 3) สรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพมาปฏิบัติงานในสถานศึกษา 4) ออกแบบรูปแบบการปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร 5) พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุดในการทำงานด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่ 6) ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและการตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงศึกษาสาธารณสุข 7) มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน 8) สนับสนุนให้บุคลากรมีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC พัฒนาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 9) พัฒนาบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อเทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ 10) บุคลากรมีการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถคัดกรองโรค การป้องกันการรักษาเบื้องต้นอย่างสม่ำเสมอ 11) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด 12) ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย 13) อบรม/สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับวิถีใหม่และนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคมด้วยวิธีการที่เหมาะสม 14) บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก 15) สร้างความตระหนักให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน 16) สร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากรในการปฏิบัติตนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคในการป้องกันตนเองและส่วนรวม จึงสรุปสาระสำคัญนี้ว่าเป็น **“ด้านการจัดการบุคลากร”**

ด้านที่ 3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนประถมศึกษา ควรมีสาระสำคัญ ดังนี้ 1) จัดพื้นที่การเรียนรู้ที่คำนึงถึงความปลอดภัย เป็นลำดับแรก 2) ทำสัญลักษณ์การเว้นระยะห่างทางสังคม ตั้งเครื่องวัดอุณหภูมิ เจลหรือสเปรย์ แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัยสำรองตามจุดสำคัญและมุมต่าง ๆ 3) มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนด ผู้รับผิดชอบพร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ 4) ทำความสะอาดวัสดุ อุปกรณ์ มุมประสบการณ์ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง 5) จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัย ให้มีอากาศ ถ่ายเทได้ดีและเอื้อต่อพัฒนาการของเด็กในโรงเรียนตามมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการกับ กระทรวงสาธารณสุข 6) จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณ สถานศึกษา 7) มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เน้นความปลอดภัยทุกพื้นที่ 9) มีบุคลากร ปฏิบัติงานด้านกายภาพสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อมและงานจัดการขยะและของเสียอันตราย 10) มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์วัสดุ อุปกรณ์ สะอาด ปลอดภัยและ เพียงพอกับจำนวนเด็ก 11) จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ ร่วมกัน 12) จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข 13) มีการฉีดพ่นยาฆ่าเชื้อ หลังเลิกเรียนทุกวัน 14) มีข้อมูล วิธีการ แนวทาง สื่อรูปแบบต่าง ๆ สร้างการรับรู้การปฏิบัติตน ในการดูแลตนเอง 15) กำหนดข้อตกลงที่ชัดเจนในพื้นที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 16) สนับสนุน/จัดหา อุปกรณ์สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่อ่างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือหน้ากากอนามัยไว้สำรองสำหรับเด็กที่ไม่เตรียมมาโรงเรียน 17) จัดหาหรือสร้างนวัตกรรมหรือแพลตฟอร์มสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ของเด็ก จึงสรุปสาระสำคัญนี้ว่าเป็น **“ด้านการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย ของสุขอนามัย”**

ด้านที่ 4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนประถมศึกษา ควรมีสาระสำคัญ ดังนี้ 1) เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาและให้ความรู้กับเด็ก 2) เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้ในรูปแบบของกิจกรรม แบบวิถีใหม่ 3) ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือ โรงเรียนในการดำเนินโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ 4) มีการมอบหมายภาระงานให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรม ชี้นงานที่บ้านภายใต้มาตรการอย่างเคร่งครัด 5) เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามาร่วมกิจกรรม ที่โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น 6) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้เครื่องมือ/ สื่อออนไลน์เพื่อนำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน 7) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการพัฒนาศักยภาพเด็กขณะเรียนรู้ที่บ้านร่วมกับเด็ก 8) สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ดูแลเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียนในรูปแบบที่เน้นความปลอดภัยควบคู่กับพัฒนาการของเด็ก 9) เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือเป็นครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ให้เด็ก เปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียน

มีการทำกิจกรรมร่วมกัน 10) สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของครอบครัวและชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัดการศึกษาของลูกหลานของตนเอง 11) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูปรับบทบาทมาเป็นครูผู้สอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 12) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แจ้งปัญหาหรือความเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาการของเด็กให้กับครู 13) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลร่วมกับครู(Formative Evaluation) และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา จึงสรุปสาระสำคัญนี้ว่าเป็น “**ด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน**”

ด้านที่ 5 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเห็นว่า วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ควรมีสาระสำคัญ ดังนี้ 1) ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและพัฒนาการของเด็กตามวัย 2) ยึดหลักการของปฐมวัยเลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน 3) มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองนำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน 4) ออกแบบการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานของหลักสูตรและจัดตารางประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 5) ออกแบบกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นสูงและสร้างสรรค์เหมาะสมกับเด็กที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล 6) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดประสบการณ์และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 7) เปลี่ยนบทบาทผู้ปกครองให้เป็นพ่อครู แม่ครูที่บ้านและให้ครูผู้สอนที่โรงเรียนคอยเป็นผู้แนะนำ(เป็นโค้ช) 8) ออกแบบกิจกรรมและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง 9) จัดทำคู่มือหรือแนวการจัดประสบการณ์ประจำวันส่งให้ผู้ปกครองเป็นรายสัปดาห์หรือตามระยะเวลาที่เหมาะสม 10) เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 11) มีการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet, Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป จึงสรุปสาระสำคัญนี้ว่าเป็น “**ด้านการออกแบบหลักสูตรและการจัดประสบการณ์**”

ด้านที่ 6 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเห็นว่า วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ควรมีสาระสำคัญ ดังนี้ 1) วิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก 2) วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ 3) จัดหา/จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอหรือ set box พร้อมคำอธิบายที่ง่ายต่อการใช้งานส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำกิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก 4) ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามคลิปวิดีโอร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์

กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ 5) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือแบบเรียนสำเร็จรูป 6) ครูจัดกิจกรรมเล่นนิทานออนไลน์ทุกวัน ก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ภาษาโดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถามแสดงความคิดเห็น มีเกมการละเล่น การเล่าเรื่อง การบันทึก การจำภาพวาด ปรินต์คำทนายเพื่อส่งเสริมการอ่าน 7) ครูสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและการป้องกันตนเองในวิธีการต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบ ต่อสังคม มีความอดทนและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ 8) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น 9) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ปฏิบัติตัวอย่างใดเมื่ออยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 10) ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถสื่อสารบอกความต้องการของตนเองจากการเฝ้าระวังภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาด 11) ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียน 12) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กให้นำเสนอ เล่าเรื่องได้ตอบ ระหว่างผู้ปกครองกับเด็กหรือครู ผ่านสื่อโซเชียล (Social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน 13) จัดประสบการณ์โดยใช้สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite/Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้านหรือเน็ตทางออนไลน์ (Online) 14) สอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคมในการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจการปฏิบัติตามกฎกติกา ดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 15) ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านการเรียนรู้แบบวิถีใหม่ จึงสรุปสาระสำคัญนี้ว่าเป็น “**ด้านการส่งเสริมพัฒนาการอย่างรอบด้าน**”

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา การทำ EDRF รอบที่ 2

จากการประมวลผลบูรณาการจัดกลุ่มประเด็นที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน จำนวน 6 ด้าน 82 ประเด็น แล้วผู้วิจัยได้นำไปทำสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามไปถามผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 21 คน ในการทำ EDRF รอบที่ 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คนโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดยืนยันคำตอบและมีความเห็นสอดคล้องเป็นเอกฉันท์ในรอบที่ 2 จึงไม่จำเป็นต้องทำการส่งแบบสอบถามในรอบที่ 3 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง ซึ่งผลการวิเคราะห์สรุปได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา

ด้านการกำหนดนโยบาย และการวางแผน	มัธยมศึกษา (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยมศึกษา-ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. มีการกำหนดนโยบาย แผน และมาตรการรองรับการจัด การศึกษาในวิถีใหม่ที่ชัดเจน และทันต่อสถานการณ์	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหา หรือสถานการณ์ตามบริบทของ โรงเรียน	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. มีความเป็นเอกภาพทาง นโยบาย มาตรการที่เป็นแบบ เดียวกันในการบริหารจัดการ	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ นโยบายแนวทางการจัดศึกษา วิถีใหม่ให้แก่ครู เด็ก ผู้ปกครอง ที่ชัดเจนและทันสถานการณ์	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. มีการวางระบบการประกัน คุณภาพ กระบวนการประกัน คุณภาพภายในที่ดีและมี ประสิทธิภาพ	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. พัฒนาระบบโครงสร้าง การ บริหารจัดการ การดำเนินงาน ที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา (ต่อ)

ด้านการกำหนดนโยบาย และการวางแผน	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
8. มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุง แก้ไข พัฒนา	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
9. ออกแบบรูปแบบการบริหาร จัดการการศึกษาปฐมวัย อย่างเป็นระบบ	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
10. มีมาตรการระดับสถานศึกษา ครอบคลุมทุกมิติ	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในระดับมากที่สุดทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่ 1 มีการกำหนดนโยบาย แผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิธีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 2 มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 3 มีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย มาตรการที่เป็นแบบเดียวกันในการบริหารจัดการ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 1) ข้อที่ 4 สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายแนวทางการจัดการศึกษาวิธีใหม่ให้แก่ครู เด็ก ผู้ปกครองที่ชัดเจนและทันสถานการณ์ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 5 มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ดีและมีประสิทธิภาพ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 6 มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 1) ข้อที่ 7 พัฒนาระบบโครงสร้าง การบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 8 มีระบบการนิเทศ ติดตามประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 9 ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 10 มีมาตรการระดับสถานศึกษาครอบคลุมทุกมิติ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา

ด้านการจัดการบุคลากร	มัธยมศึกษา (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยมศึกษา-ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ทุกเวลา	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. สรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพมาปฏิบัติในสถานศึกษา	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. ออกแบบแนวการปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุดในการทำงานด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. สนับสนุนให้บุคลากรมีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC พัฒนาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา (ต่อ)

ด้านการจัดการบุคลากร	มัธยมศึกษา (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยมศึกษา-ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของผู้เชี่ยวชาญ
9. มีบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ สื่อ เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
10. บุคลากรมีการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถคัดกรองโรค การป้องกัน การรักษาเบื้องต้นอย่างสม่ำเสมอ	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
11. มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
12. ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
13. อบรม/สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับวิถีใหม่และนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคมด้วยวิธีการที่เหมาะสม	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
14. บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา (ต่อ)

ด้านการจัดการบุคลากร	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
15. สร้างความตระหนักให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
16. สร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากรในการปฏิบัติตนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคในการป้องกันตนเองและส่วนรวม	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ข้อที่ 1 สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 2 ส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ทุกเวลา (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 3 สรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพมาปฏิบัติงานในสถานศึกษา (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 4 ออกแบบแนวทางการปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 5 พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุดในการทำงานด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 6 ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและการตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการสุข (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 1) ข้อที่ 7 มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 8 สนับสนุนให้บุคลากรมีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC พัฒนาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 9 มีบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 1) ข้อที่ 10 บุคลากรมีการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถคัดกรองโรค การป้องกัน การรักษาเบื้องต้น

อย่างสม่ำเสมอ (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 0$) ข้อที่ 11 มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 1$) ข้อที่ 12 ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัด ประสพการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 0$) ข้อที่ 13 อบรม/สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับวิถีใหม่และนำไปถ่ายทอด ให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคมด้วยวิธีการที่เหมาะสม (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 0$) ข้อที่ 14 บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัดเป็น แบบอย่างแก่เด็ก (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 0$) ข้อที่ 15 สร้างความตระหนัก ให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 0$) ข้อที่ 16 สร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากรในการปฏิบัติตนภายใต้สถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคในการป้องกันตนเองและส่วนรวม (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 0$)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อความปลอดภัยของ สุขอนามัย	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่าง ควอร์ไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. จัดพื้นที่การเรียนรู้ที่คำนึงถึง ความปลอดภัยเป็นลำดับแรก	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ทำสัญลักษณ์การเว้นระยะห่าง ทางสังคม ตั้งเครื่องวัดอุณหภูมิ เจลหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัยสำรอง ตาม จุดสำคัญและมุมต่าง ๆ	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมทั้ง มีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุ และการส่งต่อ	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา (ต่อ)

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อความปลอดภัยของ สุขอนามัย	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
4. ทำความสะอาดวัสดุ อุปกรณ์ มุมประสบการณ์ก่อนและหลัง ใช้ทุกครั้ง	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ ที่ปลอดภัย ให้มีอากาศถ่ายเท ได้ดีและเอื้อต่อพัฒนาการของ เด็ก ในโรงเรียนตามมาตรการ ของกระทรวงศึกษาธิการกับ กระทรวงสาธารณสุข	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงชั้น ตอน การปฏิบัติประชาสัมพันธ์ ตามบริเวณสถานศึกษา	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. มีการบริหารจัดการสภาพ แวดล้อมที่เน้นความปลอดภัย ทุกพื้นที่	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. มีบุคลากรปฏิบัติงานด้าน กายภาพสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อมและงาน จัดการขยะและของเสีย อันตราย	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
9. มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี ที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ วัสดุ อุปกรณ์สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอกับจำนวนเด็ก	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา (ต่อ)

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อความปลอดภัยของ สุขอนามัย	มัธยมศึกษา (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยมศึกษา-ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
10. จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรม เป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
11. จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ ตัวชี้วัดของกระทรวง สาธารณสุข	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
12. มีการฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อหลัง เลิกเรียนทุกวัน	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
13. มีข้อมูล วิธีการ แนวทาง สื่อ รูปแบบต่าง ๆ สร้างการรับรู้ การปฏิบัติตนในการดูแล ตนเอง	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
14. กำหนดข้อตกลงที่ชัดเจนใน พื้นที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
15. สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์ สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือ หน้ากากอนามัย ไว้สำรอง สำหรับเด็กที่ไม่ได้เตรียมมา โรงเรียน	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
16. จัดหาหรือสร้างนวัตกรรม หรือแพลตฟอร์มสร้างสภาพ แวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของเด็ก	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์หอนาคตโรงเรียนอนุบาลเอกชนของชุมชนเมืองด้านครูและบุคลากรของโรงเรียน ข้อที่ 1 จัดพื้นที่การเรียนรู้ที่คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นลำดับแรก (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 1$) ข้อที่ 2 ทำสัญลักษณ์การเว้นระยะห่างทางสังคม ตั้งเครื่องวัดอุณหภูมิ เจลหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัยสำรองตามจุดสำคัญและมุมต่าง ๆ (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 1$) ข้อที่ 3 มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 1$) ข้อที่ 4 ทำความสะอาดวัสดุ อุปกรณ์ นุ่มประสพภาณณ์ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 0$) ข้อที่ 5 จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัย ให้มีอากาศถ่ายเทได้ดีและเอื้อต่อพัฒนาการของเด็กในโรงเรียนตามมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงสาธารณสุข (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 0$) ข้อที่ 6 จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณสถานศึกษา (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 0$) ข้อที่ 7 มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เน้นความปลอดภัยทุกพื้นที่ (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 0$) ข้อที่ 8 มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านกายภาพ สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม และงานจัดการขยะและของเสียอันตราย (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 0$) ข้อที่ 9 มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ วัสดุ อุปกรณ์ สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 1$) ข้อที่ 10 จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 0$) ข้อที่ 11 จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 0$) ข้อที่ 12 มีการฉีดพ่นยาฆ่าเชื้อหลังเลิกเรียนทุกวัน (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 0$) ข้อที่ 13 มีข้อมูล วิธีการแนวทาง สื่อรูปแบบต่าง ๆ สร้างการรับรู้การปฏิบัติตนในการดูแลตนเอง (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 1$) ข้อที่ 14 กำหนดข้อตกลงที่ชัดเจนในพื้นที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 0$) ข้อที่ 15 สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือหน้ากากอนามัยไว้สำรองสำหรับเด็กที่ไม่เตรียมมาโรงเรียน (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 1$) ข้อที่ 16 จัดหาหรือสร้างนวัตกรรมหรือแพลตฟอร์มสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก (ค่าสถิติ $Mdn = 5, |Mdn - Mo| = 0, IQR = 1$)

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา

ด้านการมีส่วนร่วม ของครอบครัวและชุมชน	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และให้ความรู้กับเด็ก	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. เชิญผู้ประกอบการมาร่วมประชุม รับรู้ในรูปแบบของกิจกรรม แบบวิถีใหม่	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ประกอบการ เข้ามามีส่วนร่วมเป็น ภาคีเครือข่ายช่วยเหลือโรงเรียน ในการดำเนินโครงการและ กิจกรรมของโรงเรียน ทั้งใน ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. มีการมอบหมายภาระงานให้ ผู้ประกอบการจัดการเรียนแบบวิถี ใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำ กิจกรรม ช่างงานที่บ้านภายใต้ มาตรการอย่างเคร่งครัด	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. เปิดโอกาสให้ชุมชนและ ผู้ประกอบการเข้าร่วมกิจกรรมที่ โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ ผู้ประกอบการมีทักษะการใช้ เครื่องมือ/สื่อออนไลน์เพื่อ นำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ร่วมกับ เด็กที่บ้าน	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วม ของครอบครัวและชุมชน	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
7. ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการพัฒนาศักยภาพเด็กขณะ เรียนรู้ที่บ้านร่วมกับเด็ก	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมี ส่วนร่วมดูแลเด็กทั้งที่บ้านและ โรงเรียน ในรูปแบบที่เน้นความ ปลอดภัยควบคู่กับพัฒนาการ ของเด็ก	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
9. เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครู หรือเป็นครูบ้านช่วยจัด ประสบการณ์ให้เด็ก เปลี่ยน บ้านเป็นโรงเรียนมีการทำ กิจกรรมร่วมกัน	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
10. สร้างความตระหนักรู้ถึง ความสำคัญของครอบครัวและ ชุมชนจะต้องเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัด การศึกษาของลูกหลานของ ตนเอง	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
11. ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับ ครูปรับบทบาทมาเป็น ครูผู้สอนในช่วงสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วม ของครอบครัวและชุมชน	มัธยมศึกษา (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยมศึกษา-ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
12. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมติดตาม ความก้าวหน้า แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น แจ้งปัญหาหรือ ความเปลี่ยนแปลงด้าน พัฒนาการของเด็กให้กับครู	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
13. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัด และประเมินผลร่วมกับครู (Formative Evaluation)และ นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ข้อที่ 1 เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้ความรู้กับเด็ก (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 1) ข้อที่ 2 เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้ในรูปแบบของกิจกรรมแบบวิถีใหม่ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 0) ข้อที่ 3 ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนินโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 0) ข้อที่ 4 มีการมอบหมายภาระงานให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรม ช่างงานที่บ้านภายใต้มาตรการอย่างเคร่งครัด (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 1) ข้อที่ 5 เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 1) ข้อที่ 6 สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้เครื่องมือ/สื่อออนไลน์เพื่อนำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 0) ข้อที่ 7 ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็กขณะเรียนรู้ที่บ้านร่วมกับเด็ก (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 0) ข้อที่ 8

สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดูแลเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียนในรูปแบบที่เน้นความปลอดภัย ควบคู่กับพัฒนาการของเด็ก (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 0) ข้อที่ 9 เปลี่ยนผู้ปกครอง เป็นผู้ช่วยครูหรือเป็นครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ให้เด็ก เปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียนมีการทำกิจกรรม ร่วมกัน (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 1) ข้อที่ 10 สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญ ของครอบครัวและชุมชนจะต้องเข้าร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัดการศึกษาของลูกหลานของ ตนเอง (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 0) ข้อที่ 11 ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครู ปรับบทบาทมาเป็นครูผู้สอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 1) ข้อที่ 12 ผู้ปกครองมีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้าแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น แจ้งปัญหาหรือความเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาการของเด็กให้กับครู (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 0) ข้อที่ 13 ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลร่วมกับครู (Formative Evaluation) และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 1)

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์วิถิใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา

ด้านการออกแบบหลักสูตร และการจัดประสบการณ์	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้อง กับสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อและพัฒนาการ ของเด็กตามวัย	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ยึดหลักการของปฐมวัยเลือกจัด กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ ครบ 4 ด้าน	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัด กิจกรรมให้ผู้ปกครองนำไปใช้ สอนเด็กที่บ้าน	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา (ต่อ)

ด้านการออกแบบหลักสูตร และการจัดประสบการณ์	มัธยมศึกษา (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยมศึกษา-ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
4. ออกแบบการจัดประสบการณ์ ตามมาตรฐานของหลักสูตรและ จัดตารางการจัดประสบการณ์ที่ ยืดหยุ่นตามสถานการณ์	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. ออกแบบกิจกรรมที่มีความ ยืดหยุ่นสูงและสร้างสรรค์ เหมาะสมกับเด็กที่มีความ แตกต่างระหว่างบุคคล	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง จัดประสบการณ์และออกแบบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและ ความแตกต่างของแต่ละ ครอบครัว	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. เปลี่ยนบทบาทผู้ปกครองให้เป็น พ่อครู แม่ครูที่บ้านและให้ ครูผู้สอนที่โรงเรียนคอยเป็นผู้ แนะนำ (เป็นโค้ช)	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. ออกแบบกิจกรรมและพัฒนา เครื่องมือวัดและประเมินผลให้ เหมาะสมกับสถานการณ์การ ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา (ต่อ)

ด้านการออกแบบหลักสูตรและ การจัดประสบการณ์	มัธยมศึกษา (Mdn)	มัธยมศึกษา (Mo)	มัธยมศึกษา-ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่าง ควอร์ไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
9. จัดทำคู่มือหรือแนวการจัด ประสบการณ์ประจำวันส่งให้ ผู้ปกครองเป็นรายสัปดาห์หรือ ตามระยะเวลาที่เหมาะสม	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
10. เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุด กิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับ ครอบครัวและปรับวิธีการสอน ให้เหมาะสมกับสถานการณ์	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
11. มีการสื่อสารกับผู้ปกครองใน รูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet , Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหา แนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนา และรายงานให้ผู้เกี่ยวข้อง ทราบต่อไป	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ข้อที่ 1 ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและพัฒนาการของเด็กตามวัย (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 0) ข้อที่ 2 ยึดหลักการของปฐมวัยเลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 0) ข้อที่ 3 มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองนำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 0) ข้อที่ 4 ออกแบบการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานของ

หลักสูตรและจัดตารางประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 0) ข้อที่ 5 ออกแบบกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นสูงและสร้างสรรค์เหมาะสมกับเด็กที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 0) ข้อที่ 6 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดประสบการณ์และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 0) ข้อที่ 7 เปลี่ยนบทบาทผู้ปกครองให้เป็นพ่อครู แม่ครูที่บ้านและให้ครูผู้สอนที่โรงเรียนคอยเป็นผู้แนะนำ (เป็นโค้ช) (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mn - Mo| = 0, IQR = 1) ข้อที่ 8 ออกแบบกิจกรรมและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 1) ข้อที่ 9 จัดทำคู่มือหรือแนวการจัดประสบการณ์ประจำวันส่งให้ผู้ปกครองเป็นรายสัปดาห์หรือตามระยะเวลาที่เหมาะสม (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 1) ข้อที่ 10 เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 0) ข้อที่ 11 มีการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom , Microsoft Teams, Google meet, Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo| = 0, IQR = 0)

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์วิถีนใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา

ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ อย่างรอบด้าน	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่าง ควอร์ไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. วิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่ามี ข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้าน ใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. วิเคราะห์แบบประเมิน พัฒนาการและออกแบบการจัด ประสบการณ์ให้เด็กมี พัฒนาการรอบด้านอย่างเต็ม ศักยภาพ	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา (ต่อ)

ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ อย่างรอบด้าน	มัธยมศึกษา (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยมศึกษา-ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
3. จัดหา/จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอ หรือ Set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งานส่งให้ผู้ปกครองศึกษา ประกอบการทำกิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามตามคลิปวิดีโอร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือ เล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. ครูจำลองเหตุการณ์โรคระบาดมาจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติ เป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วย และอื่น ๆ มาช่วยส่งเสริมพัฒนา การด้านสติปัญญา	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลาย ผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือแบบเรียนสำเร็จรูป	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา (ต่อ)

ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ อย่างรอบด้าน	มาตรฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
7. ครูจัดกิจกรรมเล่นิทาน ออนไลน์ทุกวันก่อนทำกิจกรรม พัฒนาสติปัญญา ภาษาโดยและ ให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบ คำถามแสดงความคิดเห็น มีเกม การละเล่น การเล่าเรื่อง การ บันทึก การจำภาพวาด ปริศนา คำทายเพื่อส่งเสริมการอ่าน	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. ครูสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและ การป้องกันตนเองในวิธีต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบ ต่อสังคม มีความอดทนและ สามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่น โดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
9. ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็ก อารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลินและเรียนรู้จาก การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยว นิทรรศการออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชม แกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา (ต่อ)

ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ อย่างรอบด้าน	มัธยมศึกษา (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยมศึกษา-ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
10. ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ เรียนรู้ว่าปฏิบัติตัวอย่างใดเมื่อ อยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อ	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
11. ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็ก สามารถสื่อสารบอกความต้องการ ของตนเองจากการเฝ้า ระวังภายใต้สถานการณ์ของ โรคระบาด	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
12. ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็ก เกิดการเรียนรู้ภายใต้ สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ ครอบครัวเป็นฐานในการ เรียนรู้ร่วมกับโรงเรียน	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
13. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กได้ นำเสนอ เล่าเรื่อง ได้ตอบ ระหว่าง ผู้ปกครองกับเด็กหรือ ครู ผ่านสื่อโซเชียล (social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
14. จัดประสบการณ์โดยใช้สื่อ อุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite /Online โดยให้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมี การเยี่ยมบ้าน หรือนิเทศทาง ออนไลน์ (Online)	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา (ต่อ)

ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ อย่างรอบด้าน	มัธยมศึกษา (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยมศึกษา-ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
15. สอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ ของตนเอง การรับผิดชอบต่อ สังคมในการอยู่ร่วมกัน การ เข้าใจการปฏิบัติตามกฎกติกา ดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
16. ส่งเสริมให้มีการสร้าง นวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่ เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อ ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการรอบ ด้าน จากการเรียนรู้แบบวิถีใหม่	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ข้อที่ 1 วิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 2 วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 1) ข้อที่ 3 จัดหา/จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอหรือ set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งานส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำกิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 1) ข้อที่ 4 ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามคลิปวิดีโอ ร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 1) ข้อที่ 5 ครูจำลองเหตุการณ์โรคระบาดมาจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติเป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วยและอื่น ๆ มาช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 1) ข้อที่ 6 ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่

หลากหลายผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือแบบเรียนสำเร็จรูป (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 7 ครูจัดกิจกรรมเล่นนิทานออนไลน์ทุกวันก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ภาษาโดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถามแสดงความคิดเห็น มีเกมการละเล่น การเล่าเรื่อง การบันทึก การจำภาพวาด ปริศนาคำทายเพื่อส่งเสริมการอ่าน (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 8 ครูสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและการป้องกันตนเองในวิธีการต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทนและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 9 ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 10 ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ปฏิบัติตัวอย่างใดเมื่ออยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 11 ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถสื่อสารบอกความต้องการของตนเองจากการเฝ้าระวังภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาด (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 12 ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียน (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 1) ข้อที่ 13 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กให้นำเสนอ เล่าเรื่อง ได้ตอบ ระหว่างผู้ปกครองกับเด็กหรือครู ผ่านสื่อโซเชียล (Social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 1) ข้อที่ 14 จัดประสบการณ์โดยใช้สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite/ Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้านหรืออินเทอร์เน็ตทางออนไลน์ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 1) ข้อที่ 15 สอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคมในการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจการปฏิบัติตามกฎกติกาการดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0) ข้อที่ 16 ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านจากการเรียนรู้แบบวิถีใหม่ (ค่าสถิติ Mdn = 5, | Mdn - Mo | = 0, IQR = 0)

จึงสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่องวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ได้ว่า วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา มี 6 ด้าน 82 ประเด็น คือ 1) ด้านนโยบายและการวางแผน ประกอบด้วย 10 ประเด็น 2) การจัดการบุคลากร ประกอบด้วย 16 ประเด็น 3) การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยของสุขอนามัย ประกอบด้วย 16 ประเด็น 4) การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ประกอบด้วย 13 ประเด็น 5) การออกแบบหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ ประกอบด้วย 11 ประเด็น 6) การส่งเสริมพัฒนาการอย่างรอบด้าน ประกอบด้วย 16 ประเด็น ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 วิถีนใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา

ด้านที่ 1 ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน มีนโยบาย แผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิถีนใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียนและมีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย มาตรการที่เป็นแบบเดียวกันในการบริหารจัดการ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายแนวทางการจัดการศึกษาวิถีนใหม่ให้แก่ครู เด็ก ผู้ปกครองที่ชัดเจนและทันสถานการณ์ มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ดีและมีประสิทธิภาพ มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียนและพัฒนาระบบโครงสร้าง การบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบและมีมาตรการระดับสถานศึกษาครอบคลุมทุกมิติ

ด้านที่ 2 ด้านการจัดการบุคลากร สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากร ในโรงเรียน ส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ทุกเวลา สรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพ มาปฏิบัติงานในสถานศึกษาและออกแบบแนวทางการปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตาม ความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุดในการทำงาน ด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่ ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและการตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงศึกษาสาธารณสุข มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากร อย่างชัดเจนสนับสนุนให้บุคลากรมีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC พัฒนาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ พัฒนาบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ และบุคลากรมีการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถคัดกรองโรค การป้องกัน การรักษาเบื้องต้น อย่างสม่ำเสมอ มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตาม มาตรการอย่างเคร่งครัด ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย อบรม สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับ วิถีใหม่และนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัวยุ ชุมชน สังคมด้วยวิธีการที่เหมาะสม บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก สร้างความตระหนัก ให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงานรวมทั้งสร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากร ในการปฏิบัติตนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคในการป้องกันตนเองและส่วนรวม

ด้านที่ 3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยของสุขอนามัย จัดพื้นที่ การเรียนรู้ที่คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นลำดับแรก ทำสัญลักษณ์การเว้นระยะห่างทางสังคม ตั้งเครื่องวัดอุณหภูมิ เจลหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัยสำรองตามจุดสำคัญและมุมต่าง ๆ มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ ทำความสะอาดวัสดุ อุปกรณ์ มุมประสบการณ์ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ ที่ปลอดภัย ให้มีอากาศถ่ายเทได้ดีและเอื้อต่อการพัฒนาการของเด็กในโรงเรียนตามมาตรการของ กระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงสาธารณสุข จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ ตามบริเวณสถานศึกษา มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เน้นความปลอดภัยทุกพื้นที่มีบุคลากร ปฏิบัติงานด้านกายภาพสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม และงานจัดการขยะและของเสียอันตราย มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์วัสดุ อุปกรณ์ สะอาด ปลอดภัยและ เพียงพอกับจำนวนเด็ก จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ ร่วมกัน จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข มีการฉีดพ่นยาฆ่าเชื้อหลังเลิกเรียน ทุกวัน มีข้อมูล วิธีการ แนวทาง สื่อรูปแบบต่าง ๆ สร้างการรับรู้การปฏิบัติตนในการดูแลตนเอง กำหนดข้อตกลงที่ชัดเจนในพื้นที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือหน้ากากอนามัยไว้สำรองสำหรับเด็กที่ไม่เตรียมมา จัดหาหรือ สร้างนวัตกรรมหรือแพลตฟอร์ม สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ด้านที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้ความรู้กับเด็ก เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้ในรูปแบบของ กิจกรรมแบบวิถีใหม่ ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่าย ช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนินโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับ ปฏิบัติ มีการมอบหมายภาระงานให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรม ชิงงานที่บ้านภายใต้มาตรการอย่างเคร่งครัด เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรม ที่โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้เครื่องมือ สื่อออนไลน์ เพื่อนำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็ก ขณะเรียนรู้ที่บ้านร่วมกับเด็ก สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดูแลเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน ในรูปแบบที่เน้นความปลอดภัยควบคู่กับพัฒนาการของเด็ก เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือเป็น ครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ให้เด็ก เปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน สร้างความ ตระหนักรู้ถึงความสำคัญของครอบครัวและชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัด การศึกษาของลูกหลานของตนเอง ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูปรับบทบาทมาเป็นครูผู้สอนในช่วง สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้า แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น แจ้งปัญหาหรือความเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาการของเด็กให้กับครู ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการวัดและประเมินผลร่วมกับครู(Formative Evaluation) และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อ ปรับปรุง แก้ไข พัฒนา

ด้านที่ 5 ด้านการออกแบบหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ ปรับปรุงหลักสูตรที่ สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและพัฒนาการของเด็กตามวัย ยึดหลักการ ของปฐมวัยเลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัดกิจกรรม ให้ผู้ปกครองนำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน ออกแบบการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานของหลักสูตรและจัด ตารางประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ออกแบบกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นสูงและสร้างสรรค์ เหมาะสมกับเด็กที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดประสบการณ์ และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและ ความแตกต่างของแต่ละครอบครัว เปลี่ยนบทบาทผู้ปกครองให้เป็นพ่อครู แม่ครูที่บ้านและให้ครูผู้สอน ที่โรงเรียนคอยเป็นผู้แนะนำ(เป็นโค้ช) ออกแบบกิจกรรมและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ เหมาะสมกับสถานการณ์ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง จัดทำคู่มือหรือแนวการจัดประสบการณ์ ประจำวันส่งให้ผู้ปกครองเป็นรายสัปดาห์หรือตามระยะเวลาที่เหมาะสม เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็น ชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ มีการสื่อสาร กับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet, Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป

ด้านที่ 6 ด้านการส่งเสริมพัฒนาการอย่างรอบด้าน วิเคราะห์พัฒนาการของเด็กกว่ามี ข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและ ออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ จัดหา จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอ หรือ set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งานส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำกิจกรรมและ ช่วยแนะนำให้กับเด็ก ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามคลิปวิดีโอร้องเพลงและทำท่าทาง ประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์ กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้าน สติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือแบบเรียนสำเร็จรูป ครูจัดกิจกรรมเล่านิทานออนไลน์ทุกวัน ก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ภาษาโดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถามแสดงความคิดเห็น มีเกมการละเล่น การเล่าเรื่อง การบันทึก การจำภาพวาด ปริศนาคำทายเพื่อส่งเสริมการอ่าน ครูสอน ให้เด็กรู้ผลกระทบและการป้องกันตนเองในวิธีการต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทนและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ ครูจัดกิจกรรมส่งเสริม ให้ให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ ปฏิบัติตัวอย่างใดเมื่ออยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็ก สามารถสื่อสารบอกความต้องการของตนเองจากการเฝ้าระวังภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาด ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน ในการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียน จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กให้นำเสนอ เล่าเรื่อง ได้ตอบ ระหว่าง ผู้ปกครองกับเด็กหรือครูผ่านสื่อโซเชียล (Social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน จัดประสบการณ์โดยใช้ สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite/Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้านหรือ นิเทศทางออนไลน์ (Online) สอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคม ในการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจการปฏิบัติตามกฎกติกาดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อ ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อส่งเสริม ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านการเรียนรู้แบบวิถีใหม่

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา” (New Normal Of Early Childhood Education Management in Primary School) เป็นการวิจัยเชิงอนาคต (Future Research) โดยใช้เทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คน ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในระดับนโยบายและนักวิชาการในมหาวิทยาลัย จำนวน 7 คน กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 7 คน กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา จำนวน 7 คน ในการทำ EDFR รอบที่ 1 ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญแล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Synthesis) และพัฒนาเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ในการทำ EDFR รอบที่ 2 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมแล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การหาค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถาม ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาความเป็นไปได้ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด และมาก (ค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป) และมีความสอดคล้องกัน (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับหรือน้อยกว่า 1.50) ซึ่งความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเป็นเอกพันธ์ (Homogeneity) หรือมีความสอดคล้องกัน (Consensus) ครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษามากพอแล้ว ผู้วิจัยจึงหยุดการทำ EDFR เพียงแค่ในรอบที่ 2

สรุปผลการวิจัย

วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน 82 ประเด็น สรุปได้ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน ประกอบด้วย 10 ประเด็น ได้แก่

- 1) มีนโยบาย แผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์
- 2) มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน
- 3) มีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย มาตรการที่เป็นแบบเดียวกันในการบริหารจัดการ
- 4) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายแนวทางการจัดการศึกษาวิถีใหม่ให้แก่ครู เด็ก ผู้ปกครองที่ชัดเจน และทันสถานการณ์
- 5) มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ดี และมีประสิทธิภาพ
- 6) มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน
- 7) พัฒนาระบบโครงสร้างการบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว
- 8) มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนา
- 9) ออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ
- 10) มีมาตรการระดับสถานศึกษาครอบคลุมทุกมิติ

ด้านที่ 2 ด้านการจัดการบุคลากร ประกอบด้วย 16 ประเด็น ได้แก่

- 1) สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน
- 2) ส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ ทุกเวลา
- 3) สรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพมาปฏิบัติงานในสถานศึกษา
- 4) ออกแบบแนวการปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร
- 5) พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุดในการทำงานด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่
- 6) ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและการตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการ
- 7) มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน
- 8) สนับสนุนให้บุคลากรมีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC พัฒนาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
- 9) พัฒนาบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ
- 10) บุคลากรมีการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถคัดกรองโรค การป้องกัน การรักษาเบื้องต้นอย่างสม่ำเสมอ
- 11) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด
- 12) ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย
- 13) อบรม สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับวิถีใหม่และนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคมด้วยวิธีการที่เหมาะสม
- 14) บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก
- 15) สร้างความตระหนักให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงาน
- 16) สร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากรในการปฏิบัติตนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคในการป้องกันตนเองและส่วนรวม

ด้านที่ 3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยของสุขอนามัย ประกอบด้วย 16 ประเด็น ได้แก่ 1) จัดพื้นที่การเรียนรู้ที่คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นลำดับแรก 2) ทำสัญลักษณ์การเว้นระยะห่างทางสังคม ตั้งเครื่องวัดอุณหภูมิ เจลหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัยสำรองตามจุดสำคัญและมุมต่าง ๆ 3) มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ 4) ทำความสะอาดวัสดุ อุปกรณ์ มุมประสบการณ์ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง 5) จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัย ให้มีอากาศถ่ายเทได้ดีและเอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก ในโรงเรียนตามมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงสาธารณสุข 6) จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณสถานศึกษา 7) มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม ที่เน้นความปลอดภัยทุกพื้นที่ 9) มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านกายภาพสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม และงานจัดการขยะและของเสียอันตราย 10) มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์วัสดุ อุปกรณ์ สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก 11) จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน 12) จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข 13) มีการฉีดพ่นยาฆ่าเชื้อหลังเลิกเรียนทุกวัน 14) มีข้อมูล วิธีการ แนวทาง สื่อรูปแบบต่าง ๆ สร้างการรับรู้การปฏิบัติตนในการดูแลตนเอง 15) กำหนดข้อตกลงที่ชัดเจนในพื้นที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 16) สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือหน้ากากอนามัยไว้สำรองสำหรับเด็กที่ไม่เตรียมมาโรงเรียน 17) จัดหาหรือสร้างนวัตกรรม หรือแพลตฟอร์มสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ด้านที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมของของครอบครัวและชุมชน ประกอบด้วย 13 ประเด็น ได้แก่ 1) เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้ความรู้กับเด็ก 2) เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้ในรูปแบบของกิจกรรมแบบวิถีใหม่ 3) ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนินโครงการและ กิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ 4) มีการมอบหมายภาระงานให้ผู้ปกครอง จัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลานทำกิจกรรมชิ้นงานที่บ้านภายใต้มาตรการอย่างเคร่งครัด 5) เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น 6) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้เครื่องมือ/สื่อออนไลน์เพื่อนำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ร่วมกับเด็กที่บ้าน 7) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็กขณะเรียนรู้ที่บ้านร่วมกับเด็ก 8) สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดูแลเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียนในรูปแบบที่เน้นความปลอดภัย ควบคู่กับพัฒนาการของเด็ก 9) เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือเป็นครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ ให้เด็ก เปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน 10) สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญ ของครอบครัวและชุมชนจะต้องเข้าร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัดการศึกษาของลูกหลาน ของตนเอง 11) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูปรับบทบาทมาเป็นครูผู้สอนในช่วงสถานการณ์

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 12) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
 แก้ไข ปัญหาหรือความเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาการของเด็กให้กับครู 13) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัด
 และประเมินผลร่วมกับครู (Formative Evaluation) และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง
 แก้ไข พัฒนา

ด้านที่ 5 ด้านการออกแบบหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ ประกอบด้วย 11 ประเด็น
 ได้แก่ 1) ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและพัฒนาการ
 ของเด็กตามวัย 2) ยึดหลักการของปฐมวัยเลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน
 3) มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองนำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน 4) ออกแบบการจัด
 ประสบการณ์ตามมาตรฐานของหลักสูตรและจัดตารางประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์
 5) ออกแบบกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นสูงและสร้างสรรค์เหมาะสมกับเด็กที่มีความแตกต่างระหว่าง
 บุคคล 6) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดประสบการณ์และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน
 (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 7) เปลี่ยนบทบาท
 ผู้ปกครองให้เป็นพ่อครู แม่ครูที่บ้านและให้ครูผู้สอนที่โรงเรียนคอยเป็นผู้แนะนำ (เป็นโค้ช) 8) ออกแบบ
 กิจกรรมและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์ระหว่างโรงเรียนและ
 ผู้ปกครอง 9) จัดทำคู่มือหรือแนวการจัดประสบการณ์ประจำวันส่งให้ผู้ปกครองเป็นรายสัปดาห์หรือ
 ตามระยะเวลาที่เหมาะสม 10) เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและ
 ปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 11) มีการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ
 PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet, Line ฯลฯ แลกเปลี่ยน
 เรียนรู้เพื่อหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป

ด้านที่ 6 ด้านการส่งเสริมพัฒนาการอย่างรอบด้าน ประกอบด้วย 16 ประเด็น ได้แก่
 1) วิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก
 2) วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน
 อย่างเต็มศักยภาพ 3) จัดหา จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอหรือ set box พร้อมคำอธิบายที่ง่ายต่อการใช้งาน
 ส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำกิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก 4) ครูจัดกิจกรรมให้เด็ก
 เคลื่อนไหวร่างกายตามคลิปวิดีโอร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อ
 เล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับ
 สถานการณ์ของโรคติดเชื้อ 5) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสาน
 โดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร
 หรือแบบเรียนสำเร็จรูป 6) ครูจัดกิจกรรมเล่นิทานออนไลน์ทุกวันก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา
 ภาษาโดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถามแสดงความคิดเห็น มีเกมการละเล่น การเล่าเรื่อง
 การบันทึก การจำภาพวาด ปรินต์คำทนายเพื่อส่งเสริมการอ่าน 7) ครูสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและ

การป้องกันตนเองในวิธีการต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทนและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ 8) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น 9) ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ปฏิบัติตัวอย่างใดเมื่ออยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 10) ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถสื่อสารบอกความต้องการของตนเองจากการเฝ้าระวังภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาด 11) ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียน 12) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กให้นำเสนอ เล่าเรื่อง ได้ตอบ ระหว่างผู้ปกครองกับเด็กหรือครู ผ่านสื่อโซเชียล (Social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน 13) จัดประสบการณ์โดยใช้สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite/Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้านหรือนิเทศทางออนไลน์ (Online) 14) สอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคมในการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจการปฏิบัติตามกฎกติกา ดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 15) ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านการเรียนรู้แบบวิถีใหม่

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ค้นพบจากวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน 2) ด้านการจัดการบุคลากร 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยของสุขอนามัย 4) ด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน 5) ด้านการออกแบบหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ 6) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการอย่างรอบด้าน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าแนวทางวิถีใหม่ในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 6 ด้าน มีความเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารงานขององค์กรไม่ว่าหน่วยงานใด ๆ หากมีกำหนดนโยบายและมีการวางแผนที่ดีก็ช่วยให้การบริหารจัดการมีโอกาสประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น เพราะบุคลากรหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะได้รับทราบพร้อมนำไปปฏิบัติได้ง่ายขึ้น โดยมีการจัดการบุคลากรที่เป็นระบบตั้งแต่กระบวนการสรรหา การมอบหมายงาน การสร้างขวัญกำลังใจ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ มีความพร้อม มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน ส่วนเรื่องของการจัดสภาพแวดล้อมถือเป็นเรื่องสำคัญที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญเพราะการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้และเกิดพัฒนาการที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก นอกจากจะต้องจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ

การเรียนรู้ของเด็กแล้วยังต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของสุขอนามัยของเด็กด้วยเพราะเด็กปฐมวัยจะมีพัฒนาการตามวัยที่ดีหรือไม่นั้น การดูแลสุขภาพและสุขอนามัยก็จัดว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยเช่นกัน เนื่องจากในช่วงปฐมวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 5 ขวบนั้น เป็นช่วงระยะเวลาที่เด็กมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมาก และถือว่าเป็นช่วงเวลาทองสำหรับการสร้างพื้นฐานชีวิตและจิตใจของคนเรา อีกทั้งในช่วงวัยนี้สมองของเด็กจะมีการเจริญเติบโตสูงสุดด้วยเช่นกัน คุณครูควรจัดสถานที่ให้เด็กได้ทำกิจกรรมให้เหมาะสม โดยจะต้องเป็นสถานที่โล่งกว้าง บรรยากาศจะต้องมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และจะต้องคำนึงถึงปลอดภัยเป็นหลัก การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ถือเป็นเรื่องสำคัญมากในปัจจุบันโดยเฉพาะด้านการศึกษาของบุตรหลานของตนเอง ที่หน่วยงานการศึกษาทุกระดับได้เปิดโอกาสให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในหลากหลายรูปแบบแตกต่างกันตามความเหมาะสม อาทิ เข้าร่วมกิจกรรม ร่วมเป็นกรรมการวางแผนงาน โครงการกิจกรรมของโรงเรียน ร่วมเป็นวิทยากรหรือภูมิปัญญาให้ความรู้ ร่วมเป็นคุณครูสอนลูกที่บ้าน ร่วมเป็นผู้ประเมินผลงาน ผลการเรียนรู้ของเด็ก ๆ ที่บ้านและรับทราบผลการเรียนของบุตรหลานของตนเอง การออกแบบหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ ที่ต้องยึดหลักการ ปรัชญาของการศึกษาปฐมวัย ที่จะต้องดำเนินการให้เด็กได้มีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน และพร้อมที่จะปรับปรุงหลักสูตรและแนวการจัดประสบการณ์ให้มีความเหมาะสม ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปให้เหมาะสมกับความแตกต่างของบุคคลและสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีความพยายามที่จะสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านในการเรียนรู้แบบวิถีใหม่ จากแนวทาง แนวปฏิบัติที่กล่าวมาข้างต้นล้วนแต่สอดคล้องกันไปตามกรอบของหลักสูตรการปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ทั้งสิ้น ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำลงสู่การปฏิบัติได้จริงที่จะนำไปบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่รับผิดชอบได้ดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอนระดับปฐมวัย พ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ชุมชน/ท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริมงคล ทนทอง และศิริดา แพงไทย ซึ่งพบว่า องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารบุคลากร 3) ด้านการจัดประสบการณ์ 4) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการและ 5) ด้านการมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรดาว นิลสว่างและคณะ ซึ่งพบว่าการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านหลักสูตรและ

การบริหารหลักสูตรและสอดคล้องกับงานวิจัยของกิติชัย วงศ์ศิลปกุล และ ประเสริฐ อินทร์รักษ์ พบว่า การบริหารการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ด้านการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการอำนวยความสะดวกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการนิเทศการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านสนับสนุนการใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ ด้านการประเมินพัฒนาการของเด็กที่สอดคล้องกับมาตรฐานและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ด้านการสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วยุฒิ บุญลอย พบว่า นวัตกรรมมีผลในการพัฒนาเด็กตามพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2562 มี 4 แนวทาง ดังนี้ ด้านการเรียนรู้ในทุกมิติการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ด้านการช่วยเหลือเด็กปฐมวัย ในสถานการณ์ฉุกเฉิน ด้านนวัตกรรมพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยในรูปแบบใหม่ภายใต้หลักคิดของภาครัฐร่วมกับ ภาคเอกชน

จากที่ได้อภิปรายผลในภาพรวมไปแล้วนั้น ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลแยกเป็นรายด้านดังต่อไปนี้

ด้านที่ 1 ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน

ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน เป็นด้านแรกและผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญว่าในการบริหารจัดการจะต้องมีกำหนดนโยบาย เพราะนโยบายคือหลักและวิธีการปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวทางการดำเนินงานที่ผู้บริหารนำมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้องและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นำไปสู่กระบวนการแก้ปัญหา และทิศทางของการเปลี่ยนแปลงขององค์กร ซึ่งถ้าโรงเรียนมีการกำหนดนโยบายและมีการวางแผนที่ชัดเจนทันต่อการเปลี่ยนแปลงกับสถานการณ์ในปัจจุบัน มีความเป็นเอกภาพมีมาตรการที่เป็นแบบเดียวกันในการบริหารจัดการ พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายแนวทางการจัดการศึกษาวิถีใหม่ให้กับครู เด็กหรือผู้ปกครองที่ชัดเจนได้รับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงและทันต่อสถานการณ์ มีระบบการประกันคุณภาพกระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ถูกต้อง ดีและมีประสิทธิภาพ โดยให้ทุกฝ่ายได้นำไปปฏิบัติจนเป็นเรื่องที่ปกติได้ ถือเป็นการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน มีการพัฒนาระบบโครงสร้าง การบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา นำไปสู่การปรับปรุงแบบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ มีมาตรการครอบคลุมทุกมิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของกอลบาบาอี และ

กาลานทารี (Golbabaei and Kalantary) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการทบทวนยุทธศาสตร์และนโยบาย การป้องกันและการควบคุมโควิด-19 ในที่ทำงาน พบว่า เพื่อเป็นการลดการแพร่กระจายของไวรัสต้อง ประกาศให้โรคโควิด-19(COVID-19) เป็นโรคอุบัติใหม่เตรียมพร้อมและควบคุมโรคนี้ โดยมีมาตรการ ป้องกันและควบคุมซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดของงานที่ดำเนินการและความเสี่ยงต่อการสัมผัส รวมทั้งโอกาส ในการสัมผัสกับผู้ติดเชื้อและมลภาวะในที่ทำงาน มาตรการป้องกันและควบคุมแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การควบคุมทางวิศวกรรม การควบคุมการบริหาร และอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล ดังนั้น การกำหนดนโยบายและการวางแผนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

ด้านที่ 2 ด้านการจัดการบุคลากร

ด้านการจัดการบุคลากร เป็นด้านที่สองที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่าผู้บริหารต้องสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบันบุคลากรมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบนอกจากภาระงานสอนค่อนข้างมาก และส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนทุกคน มีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ทุกเวลาโดยเฉพาะการสรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพมาปฏิบัติงาน ในสถานศึกษา ส่วนการปฏิบัติงานมีการมอบหมาย สั่งการให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็น เพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากรทั้งนี้ต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุดในการทำงาน ด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่ด้วย ที่สำคัญอีกประการคือควรมีการปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากรในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย และสนับสนุน ให้บุคลากรมีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC โดยพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาบุคลากรทุกประเภทให้มีความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ เทคโนโลยีรูปแบบ ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรชต กฤตธรรมวรรณและคณะ ที่พบว่า การพัฒนาสมรรถนะ บุคลากรทางการศึกษาวิถีใหม่มีวิธีการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษาที่เปลี่ยนไป แนวทาง ในการพัฒนาบุคลากรจะเกิดความปกติรูปแบบใหม่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาฝึกอบรม จากเดิม ที่ต้องใช้ชั้นเรียนตามโรงแรมหรือการไปรวมตัวกันตามสถานที่ฝึกอบรมสัมมนาจะมีให้พบเห็นน้อยลง เปลี่ยนจากพื้นที่สาธารณะสู่พื้นที่ส่วนตัวบุคคลด้วยเทคโนโลยีนวัตกรรมที่สร้างสรรค์ คอนเทนต์ อำนวยความสะดวกการสอนได้แค่ปลายนิ้วทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทุกเนื้อหาได้จากทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา ชุมชนแห่งการเรียนรู้ยังมีอยู่แต่เปลี่ยนพื้นที่จากโรงเรียนสู่โทรศัพท์มือถือ การเรียนการสอน และอบรมผ่าน online หรือ e-learning กันเป็นปกติมากขึ้น ในแต่ละหน่วยงานบุคลากรจะนั่งอยู่ที่ โต๊ะทำงาน สวมหูฟัง เปิดคอมพิวเตอร์และเข้าเรียนในห้องเรียนเสมือนจริงกันมากขึ้น สอดคล้องกับ งานวิจัยของไตรแกส และ คอคคาลเลีย (Drigas and Kokkalia) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการล่าสุด ในบทบาทของโรงเรียนอนุบาลในความก้าวหน้าของเด็กรวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ

การสื่อสาร พบว่า ไอซีทีในปัจจุบันได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือที่สามารถส่งเสริมความรู้และประสบการณ์สำหรับในช่วงอายุที่สำคัญนี้และการสนับสนุนพื้นที่เฉพาะในโรงเรียนอนุบาลตามมุมมองการศึกษาเป็นสำคัญ ในช่วง 2003 – 2013 ซึ่งมุ่งเน้นไปที่ทักษะที่มีการประเมินผลในโรงเรียนอนุบาล (ความรู้คณิตศาสตร์เบื้องต้น ความรู้ความเข้าใจสังคม การเคลื่อนไหว ความคิดสร้างสรรค์ และได้รับการส่งเสริมด้วยไอซีที ประสิทธิภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาพิเศษและเด็กที่มีพรสวรรค์ ตรวจสอบในโรงเรียนปกติ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรภรณ์ ดวงชื่น ที่พบว่า การบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤติโควิด-19 ด้านการพัฒนาครู ครูจะต้องปรับรูปแบบตั้งจากครูที่เป็นผู้สอน (Teacher) ไปเป็นครูผู้สนับสนุนการเรียนรู้คือ การมีครูคุณภาพจำนวนมากที่มีความสามารถในการเป็น Facilitator มีความสามารถในการเชื่อมโยงหลักสูตร วิธีการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา และปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ผ่านการฝึกอบรมครูให้ครูเปลี่ยนจากผู้สอนไปเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ ชักชวนให้เด็กเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิน (Jin) ที่เห็นว่าครูมีความจำเป็นต้องฝึกประสบการณ์ภาคปฏิบัติในการทำงานกับเด็กและครอบครัว โดยมีการเขียนกระดาษสะท้อนครอบครัว สะท้อนบทเรียน วิดีโอบันทึกการสอน eBooks และภาพยนตร์การสอน รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเด็กและมีช่วงเวลาที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก เอาชนะความท้าทายโดยใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างแบบจำลอง เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางและความอดทน ซึ่งครูสามารถยืดหยุ่นในการสอนได้และที่สำคัญหากโรงเรียนตกอยู่ในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงของการแพร่ระบาดของโรคโรงเรียนต้องส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและการตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงศึกษาสาธารณสุขเพื่อความปลอดภัยของส่วนรวม สถานศึกษาต้องมีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติงานหรือมีการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อน เสียเวลา และที่สำคัญบุคลากรทุกคนปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่เด็ก เพราะเด็กจะอยู่ใกล้ชิดกับคุณครูทั้งวัน และควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบกับส่วนรวมหากพบการแพร่ระบาดภายในสถานศึกษา สิ่งสำคัญอีกประการคือบุคลากรมีการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถคัดกรองโรค การป้องกัน การรักษาเบื้องต้นอย่างสม่ำเสมอ อบรม สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับวิถีใหม่และนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคมด้วยวิธีการที่เหมาะสม สร้างความตระหนักให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัยในการมาปฏิบัติงานและสร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากรในการปฏิบัติตนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคในการป้องกันตนเองและส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจาร์ภา วังแก้วและคณะที่ศึกษาบทบาทของครูอนุบาลในการรับมือโรคระบาดในสถานศึกษา พบว่า การเกิดโรคระบาดเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยากและส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อระบบต่าง ๆ ของสังคม

การรับมือกับโรคระบาดในส่วนองระบบการศึกษา โดยเฉพาะในระดับการศึกษาปฐมวัยนั้นเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากเด็กมีภูมิคุ้มกันต่ำ รวมถึงมีประสบการณ์น้อยไม่มีความตระหนักถึงการดูแลป้องกันตนเอง และความเข้าถึงอันตรายของโรคในรูปแบบนามธรรมยังมีน้อย บทบาทของครูอนุบาลในด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการบริหารจัดการในสถานศึกษาเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อโรคในเด็กปฐมวัยทำได้โดยการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน ปรับตารางกิจวัตรประจำวันและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ นอกจากนี้ ครูยังต้องให้ความรู้กับนักเรียนเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตนที่ถูกต้องและส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตนในการดูแลตามบริบทของสถานศึกษา รวมทั้ง สอดคล้องกับแนวทางการป้องกันตนเองตามมาตรการที่ภาครัฐกำหนดและสัมพันธ์กับความต้องการจำเป็นของเด็ก อีกทั้งครูควรสร้างความตระหนักให้แก่เด็กในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำรงชีวิตเพื่อป้องกันเองให้ห่างไกลจากโรคระบาด แนวคิดที่สำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันและส่งเสริมทักษะให้กับเด็กก็คือการปลูกฝังผ่านทางกระบวนการเรียนรู้ ครูอนุบาลจำเป็นต้องอาศัยการจัดการกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน รวมทั้งได้รับการปลูกฝังองค์ความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีในการดูแลและป้องกันตนเองเพื่อเตรียมรับมือกับโรคระบาดต่าง ๆ

ด้านที่ 3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยของสุขอนามัย

ด้านการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยของสุขอนามัย เป็นด้านที่สามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความสำคัญเรื่องการจัดพื้นที่การเรียนรู้ที่คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นลำดับแรก มีการทำสัญลักษณ์การเว้นระยะห่างทางสังคม ตั้งเครื่องวัดอุณหภูมิ เจลหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัยสำรองตามจุดสำคัญและมุมต่าง ๆ มีการทำความสะอาดวัสดุ อุปกรณ์ มุมประสบการณ์ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง มีการจัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณสถานศึกษา โดยจัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัย ให้มีอากาศถ่ายเทได้ดีและเอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก ในโรงเรียนตามมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงสาธารณสุข พร้อมทั้งมีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เน้นความปลอดภัยทุกพื้นที่ ทั้งนี้ โรงเรียนจัดให้มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านกายภาพสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม และงานจัดการขยะและของเสียอันตราย มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์วัสดุ อุปกรณ์ สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ที่ผู้สอนสามารถนำสื่อเทคโนโลยีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มาสนับสนุนและเสริมสร้างการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้โดยสื่อเป็นตัวกลางและเครื่องมือเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ สื่อสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นสามารถเป็นบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ของเล่น ตลอดจนเทคนิควิธีการที่กำหนดไว้ได้อย่างง่ายและรวดเร็ว ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรม

เข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรม เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตัวเอง การใช้สื่อการเรียนรู้ต้องปลอดภัย ต่อตัวเด็กและเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจ ความชอบและความต้องการของเด็กที่หลากหลาย ครูควรจัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกันโดยจัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข มีการฉีดพ่นยาฆ่าเชื้อหลังเลิกเรียนทุกวัน มีข้อมูล วิธีการ แนวทาง สื่อรูปแบบต่าง ๆ สร้างการรับรู้การปฏิบัติตน ในการดูแลตนเอง กำหนดข้อตกลงที่ชัดเจนในพื้นที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์ สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือหน้ากากอนามัยไว้สำรองสำหรับเด็กที่ไม่เตรียมมาโรงเรียน มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนต้องดำเนินการภายใต้กรอบนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดที่กำหนดให้โรงเรียนต้องดำเนินการตามมาตรการอย่างเคร่งครัดตามความรุนแรงของสถานการณ์ อาทิ มาตรการ 6-6-7 (6 มาตรการหลัก 6 มาตรการเสริม 7 มาตรการเข้ม) สำหรับสถานศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ รวมไปถึงมาตรการของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขที่ได้ออกแนวปฏิบัติต่าง ๆ ให้สถานศึกษาตามระดับชั้นได้นำไปเป็นกรอบแนวทางการปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยของเด็กเป็นลำดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จาลองโก (Jalongko) ที่เห็นว่าผลกระทบของโควิด-19 มีผลต่อการศึกษาและการดูแลเด็กปฐมวัย ในด้านการเป็นภัยคุกคามต่อคุณภาพของชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี ที่จะต้องคำนึงถึงโดยเฉพาะด้านความปลอดภัยของเด็กเล็กทั้งที่อยู่ที่บ้านและโรงเรียน นอกจากนี้ โรงเรียนต้องพยายามจัดหาหรือสร้างนวัตกรรมหรือแพลตฟอร์มสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียนด้วยเพราะหากโรงเรียนอยู่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงมีการแพร่ระบาดของโรคจำนวนมาก จะส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ให้กับเด็กได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องจึงมีความจำเป็นต้องหานวัตกรรมหรือแพลตฟอร์มมาช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยู และคณะ (Yu and others) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาแบบผสมผสานของการศึกษาและการดูแลเด็กปฐมวัยในเกาหลีใต้ : นโยบายและการปฏิบัติในช่วง COVID-19 จากการศึกษาพบว่า นโยบายและแนวทางของรัฐบาลสำหรับการศึกษาปฐมวัยและการดูแลเด็กปฐมวัยรวมถึงการสนับสนุนของสถาบันสำหรับเด็กและครอบครัวโดยรวมครอบคลุมในขอบเขต การวิเคราะห์ตามหลักการ ห้าประการของ Whole Child แนวทางยังระบุว่า การตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและบริการ สำหรับการศึกษาปฐมวัยมุ่งเน้นไปที่ “ปลอดภัย” การตอบแบบสำรวจแสดงให้เห็นมาตรการต่าง ๆ ที่ดำเนินการโดยโรงเรียนอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็กเน้นลักษณะที่แยกจากกันของ “การศึกษา” และ “การดูแล” ในเกาหลีใต้ ขณะเดียวกันก็ชี้ให้เห็นถึงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในการสนับสนุน ความผาสุกทางจิตใจของเด็กและเพื่อเด็กและครอบครัว

ด้านที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน เป็นด้านที่สี่ที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความสำคัญ โดยจัดให้มีการเชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้ความรู้กับเด็ก เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมรับรู้ในรูปแบบของกิจกรรมแบบวิถีใหม่รวมทั้งส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนินโครงการและ กิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ พร้อมทั้งมีการมอบหมายภาระงาน ให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบวิถีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรม ชี้นงานที่บ้านภายใต้มาตรการ อย่างเคร่งครัด โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามาร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้เครื่องมือ/สื่อออนไลน์เพื่อนำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ ร่วมกับเด็กที่บ้านและส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็กขณะเรียนรู้ที่บ้าน ร่วมกับเด็ก สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดูแลเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียนในรูปแบบที่เน้น ความปลอดภัยควบคู่กับพัฒนาการของเด็ก และเปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือเป็นครูบ้านช่วยจัด ประสบการณ์ให้เด็ก เปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน สร้างความตระหนักรู้ถึง ความสำคัญของครอบครัวและชุมชนจะต้องเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัดการศึกษาของ ลูกหลานของตนเอง ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูปรับบทบาทมาเป็นครูผู้สอนในช่วงสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ มีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แก้ปัญหา หรือความเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาการของเด็กให้กับครู และมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล ร่วมกับครู (Formative Evaluation) เพื่อที่จะได้นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไข พัฒนาต่อไป จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครอบครัว สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและชุมชน ที่มองว่าการพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งบุคคลในครอบครัวเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดและครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้น ในการเรียนรู้ของเด็ก สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจะเป็นส่วนสำคัญที่อบรมเลี้ยงดู และพัฒนาเด็ก จึงไม่เพียงแต่แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กเท่านั้น แต่ยังต้องมีการทำงาน ร่วมกับครอบครัวและชุมชนที่มีรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาเด็กร่วมกัน แต่ยังมีการทำงานร่วมกับ ครอบครัวและชุมชนที่มีรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาเด็กร่วมกัน เช่น โปรแกรมการให้การศึกษาแก่ ผู้ปกครองในการดูแลและพัฒนาเด็ก โปรแกรมการช่วยเหลือครอบครัวและเด็กในด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการ และการส่งเสริมพัฒนาการ การเยี่ยมบ้านเด็ก การสร้างช่วงรอยเชื่อมต่อการศึกษาระดับอนุบาลกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หรือเข้าสู่สถานศึกษา การสื่อสารกับผู้ปกครองในช่องทาง ต่าง ๆ ที่เหมาะสม การขออาสาสมัครผู้ปกครองที่มีความสามารถหลากหลาย มีเวลา หรือต้องการ ช่วยสนับสนุนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ การสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านที่เชื่อมต่อกับสถานพัฒนา

เด็กปฐมวัย การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานของสถานศึกษา หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การสร้างความร่วมมือให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การให้บริการ และสนับสนุนตลอดจนการเป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็ก โดยการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัย ความไว้วางใจความเคารพซึ่งกันและกัน รวมทั้งการร่วมรับผิดชอบสำหรับการจัดการศึกษาให้แก่ ปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ ยังเป็นไปตามแนวทางการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย ที่พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ควรมีบทบาทหน้าที่ 1) มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนา สถานศึกษา และให้ความเห็นชอบ กำหนดแผนการจัดประสบการณ์ของเด็กร่วมกับผู้สอนและเด็ก 2) ร่วมมือและสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาและกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนา เด็กตามศักยภาพ 3) เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ จัดบรรยากาศในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) สนับสนุน ทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น 5) อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนากิจการด้านต่าง ๆ ของเด็ก 6) บำรุงและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยประสานความร่วมมือกับผู้สอนและ ผู้ที่เกี่ยวข้อง 7) เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีคุณธรรม นำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้ 8) มีส่วนร่วมในการประเมินผลพัฒนาการของเด็ก และในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนชุมชน/ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการประสานความร่วมมือเพื่อร่วมกันพัฒนาเด็กเต็มตามศักยภาพ ดังนี้ 1) มีส่วนร่วมในการส่งเสริม การบริหารสถานศึกษา ในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา/ชมรมผู้ปกครอง 2) มีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการของสถานศึกษา 3) เป็นศูนย์ การเรียนรู้เครือข่ายการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้ มีประสบการณ์ จากสถานการณ์จริง 4) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ของท้องถิ่นและของชาติ 5) ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่ง วิทยากรของชุมชนและมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น 6) มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และ ประเมินผลการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาโดยทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนา การจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยิลดิซ, คิลิค และ อาการ์ (Yildiz, Kilic, and Acar) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษาปฐมวัยในช่วงการระบาดของ COVID-19 ที่พบว่า บทบาท ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย(ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง)เปลี่ยนแปลงไป เช่น ผู้ปกครองกับการศึกษาออนไลน์ ของเด็ก (2) การหาเงินทุนและภาวะผู้นำมาเป็นการจัดทำสื่อเนื้อหาการเรียนการสอนทางออนไลน์ของผู้บริหาร 3) ครูปรับบทบาทใหม่ เช่น การสื่อสาร การพัฒนาเนื้อหา และการใช้เทคโนโลยี นอกจากนี้ มีบทบาทให้คำปรึกษาและผู้บริหารและครูเพิ่มความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้นจากการระบาดของ COVID-19 และ (4) บทบาทในการสนับสนุนโดยตรงกับเด็ก ๆ ที่มีมากขึ้นและหลากหลาย

ด้านที่ 5 ด้านการออกแบบหลักสูตรและการจัดประสบการณ์

ด้านการออกแบบหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ เป็นด้านที่ห้าที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญซึ่งเกี่ยวกับ 1) ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและพัฒนาการของเด็กตามวัย 2) ยึดหลักการของปฐมวัยเลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน 3) มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองนำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน 4) ออกแบบการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานของหลักสูตรและจัดตารางประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 5) ออกแบบกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นสูงและสร้างสรรค์เหมาะสมกับเด็กที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล 6) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดประสบการณ์และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว 7) เปลี่ยนบทบาทผู้ปกครองให้เป็นพ่อครู แม่ครูที่บ้านและให้ครูผู้สอนที่โรงเรียนคอยเป็นผู้แนะนำ(เป็นโค้ช) 8) ออกแบบกิจกรรมและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง 9) จัดทำคู่มือหรือแนวการจัดประสบการณ์ประจำวันส่งให้ผู้ปกครองเป็นรายสัปดาห์หรือตามระยะเวลาที่เหมาะสม 10) เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 11) มีการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet, Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเด็นต่าง ๆ นี้ อยู่ในขอบข่ายและภารกิจของงานด้านวิชาการตามกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550 ที่จะต้องมีการวางแผนในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตร พัฒนาระบบการเรียนรู้ การวัด ประเมินผล นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชราภรณ์ ดวงชื่น ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤติโควิด-19 พบว่า ด้านการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาจะต้องมีบทบาทในการพัฒนาทักษะการศึกษาให้แก่คนรุ่นใหม่และมีการพัฒนาฝีมือแรงงาน เช่น Up skill และ Re - skill พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่คนทุกช่วงวัยด้วย 0 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของหวง, ไไล และหวง(Huang, Lai, Huang) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของครูเมื่อเผชิญกับความท้าทายที่ไม่คาดคิดในการสอนคณิตศาสตร์ออนไลน์ในช่วงโควิด-19 : กรณีศึกษาในเชียงใหม่ พบว่า ครูต้องยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับเหตุฉุกเฉินในการสอนออนไลน์ช่วงการระบาดของ COVID-19 ครูต้องจัดการกับสิ่งที่ไม่คาดคิดในการสอนคณิตศาสตร์ออนไลน์ ทำชุดข้อมูลแบบบูรณาการ รวมถึงวิถีการสอนออนไลน์ การสะท้อนคิดประจำวันของครู รวมทั้งรวบรวมและวิเคราะห์คุณภาพอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้การจัดประสบการณ์เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพถึงแม้จะอยู่ภายใต้สถานการณ์ไม่ปกติก็ตาม

ด้านที่ 6 ด้านการส่งเสริมพัฒนาการอย่างรอบด้าน

ด้านการส่งเสริมพัฒนาการอย่างรอบด้าน เป็นด้านที่ทกที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญในเรื่องการวิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็กวิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะช่วงสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็ก ๆ ภายใต้สถานการณ์อาจส่งผลกระทบต่อเด็ก ที่เด็กมีภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ดังนั้นการวิเคราะห์เด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือเด่นในด้านใดก่อนที่จะเติมเต็มจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก รวมทั้งนำมาตรฐาน ตัวชี้วัดพัฒนาการของเด็กมาวิเคราะห์ก่อนจะทำให้การออกแบบการจัดประสบการณ์ที่จะส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสม ตามความแตกต่างและเต็มศักยภาพของเด็กได้ แต่หากมีความจำเป็นที่จะต้องจัดประสบการณ์ให้กับเด็กที่บ้าน ครูควรต้องจัดหา จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอหรือ set box พร้อมคำอธิบายที่ง่ายต่อการใช้งานส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำกิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก หรือครูจะจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามคลิปวิดีโอร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ ที่สำคัญครูควรจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือแบบเรียนสำเร็จรูป นอกจากนี้ ครูสามารถจัดกิจกรรมเล่นิทานออนไลน์ทุกวันก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ภาษาโดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถามแสดงความคิดเห็น มีเกมการละเล่น การเล่าเรื่อง การบันทึก การจำภาพวาด ปริศนาคำทายเพื่อส่งเสริมการอ่าน ดังที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า 1) ครูต้องใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กเพื่อดึงดูดความสนใจของเด็กและเสริมสร้างทักษะทางในการใช้เทคโนโลยีให้กับเด็ก ๆ 2) ครูต้องเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยให้เด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และปรับบทบาทของตัวเองจากที่เป็นผู้สอนมาเป็นผู้แนะนำมากขึ้น การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในห้องเรียน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการเรียนรู้ และมุ่งให้เด็กเกิดองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง 3) ครูปรับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กที่แตกต่างกันในห้องเรียนได้ โดยผ่านการเรียนรู้ในสามรูปแบบหลักคือ จากการมองเห็น การได้ยิน และการเคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งการให้เด็กได้มีโอกาสเลือกทำกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจจะช่วยทำให้พวกเขาเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ครูบูรณาการการเรียนรู้หลายวิชาไปพร้อม ๆ กันซึ่งจะช่วยให้เด็กปฐมวัยเรียนลึกลงไปแนวคิดและทักษะการเรียนรู้ตามธรรมชาติ ซึ่งเราสามารถผสมผสานเนื้อหาคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์หรือสังคมศึกษาเข้ากับการอ่านหรือการเขียนได้ง่ายขึ้น โดยการให้เด็กทำโครงการเกี่ยวกับพวกเขา เพราะการทำ

โครงการนี้มีผลลัพธ์เป็นรูปธรรม การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นตัวตั้งคือแนวทางการพัฒนาวิธีแก้ไข ปัญหาในโลกแห่งความจริง การเรียนรู้แบบสืบเสาะตามความสนใจของเด็ก 5) ครูจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ผ่านแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้เด็กรู้จักและผูกพันกับชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้เด็กได้เรียนรู้จากธรรมชาติในชุมชน ได้ปีนป่ายต้นไม้ ได้สัมผัสก้อนหิน ได้เล่นน้ำ ได้สัมผัสพื้นผิวต่าง ๆ จะช่วยพัฒนาทักษะ EF หรือ Executive Functions ซึ่งทักษะ การบริหารจัดการตนเองขั้นสูง เป็นกระบวนการทางความคิดระดับสูงของสมองส่วนหน้าที่มีความ เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก และการกระทำ เป็นทักษะที่ทุกคนต้องใช้และมีอิทธิพลต่อความสำเร็จ ในชีวิตอีกด้วย 6) ครูต้องประเมินผลการจัดประสบการณ์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อใช้ในการปรับปรุง แผนการสอนและรูปแบบการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก โดยครูสามารถ ติดตามผลการเรียนรู้ของเด็ก ผ่านการสังเกต การตั้งคำถาม กลวิธีการอภิปรายในชั้นเรียน การบันทึก การเรียนรู้ การประเมินจากเพื่อน การประเมินตนเองและการประเมินในแบบอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับเด็ก การประเมินผลอย่างต่อเนื่องเหล่านี้จะช่วยให้ครูสามารถจับจังหวะการเรียนรู้ในห้องเรียนเพื่อให้แน่ใจ ว่านักเรียนกำลังเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ที่สำคัญครูต้องสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและการป้องกันตนเอง ในวิธีการต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทนและสามารถดำเนินชีวิต ร่วมกับผู้อื่นโดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ ที่สำคัญครูควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์ เสมือนจริง (Virtual Museum) การท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชม แกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น ส่งเสริมครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ปฏิบัติตัว อย่่างไรเมื่ออยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ พร้อมกับส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองช่วย ปลุกฝังให้เด็กสามารถสื่อสารบอกความต้องการของตนเองจากการเฝ้าระวังภายใต้สถานการณ์ของ โรคระบาดและจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน ในการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียน เน้นจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กให้นำเสนอ เล่าเรื่อง ได้ตอบ ระหว่าง ผู้ปกครองกับเด็กหรือครู ผ่านสื่อโซเชียล (Social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน จัดประสบการณ์โดยใช้ สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite/Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการเยี่ยมบ้านหรือเน็ต ทางออนไลน์ (Online) ควบคู่กับการสอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคม ในการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจการปฏิบัติตามกฎกติกา ดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาด ของโรคติดเชื้อ ส่งเสริมให้ครูมีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อ ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านการเรียนรู้แบบวิถีใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับวิทยา มานะวานิชเจริญ เรื่องบทบาทของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องทันต่อสังคมโลกการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ทั้งด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีการสื่อสารและนวัตกรรม เพราะส่งผลกระทบต่อ การจัดการศึกษา ทั้งนี้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครูจึงเป็นหัวใจที่สำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้

ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนในระดับปฐมวัยต้องเป็นนักค้นคว้าและหาความรู้ กิจกรรมใหม่ ๆ เพื่อมาถ่ายทอดให้กับเด็กปฐมวัย ครูยุคใหม่ต้องมี Mindset หรือวิถีคิดหรือกระบวนการทัศน์ที่ถูกต้อง คือไม่เน้นสอนแต่เน้นจัดการเรียนรู้ทักษะและความรู้ที่จำเป็นและนักเรียนต้องเรียนแบบให้รู้จริง (Mastery Learning) และเน้นลงมือปฏิบัติ (Action Learning) โดยครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 มีบทบาท 1) เป็นผู้แสวงหาความรู้ใหม่ จากสถานการณ์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในยุคปัจจุบันครูจึงต้องเป็นนักการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ทันต่อสิ่งที่เกิดขึ้น การเป็นผู้แสวงหาความรู้ใหม่จึงเป็นบทบาทสำคัญลำดับแรกที่จะทำให้ครูมีความพร้อมต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้แน่ใจว่าเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้เต็มศักยภาพ (Full capacity) ครูปฐมวัยจึงต้องมีความสามารถหลากหลาย (Multi-talented) และทักษะหลากหลาย (Multi-skilled) โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กแบบองค์รวม (Whole child)

ทั้งนี้ วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ภายใต้สถานการณ์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ นั้นควรให้ความสำคัญทั้ง 6 ด้านตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษาแบบวิถีใหม่ให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่องวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1.1 กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา นำไปขับเคลื่อนและบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลภายใต้สถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง

1.1.2 กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ในการดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงให้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเป็นรูปธรรม

1.1.3 กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระจายอำนาจให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการตามแผนและบริบทของพื้นที่โดยหน่วยงานต้นสังกัด สนับสนุนงบประมาณไปยังสถานศึกษาโดยตรง เพียงพอ รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์

1.1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นพี่เลี้ยง ให้คำปรึกษา นิเทศ กำกับ ติดตาม การทำบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยยุคนิวนอร์มัลของโรงเรียน ประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

2.2 ควรศึกษารูปแบบวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน ประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

2.3 ควรศึกษาวิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ในอนาคต

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- “กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 124, ตอนที่ 24 ก (16 พฤษภาคม 2550): 29 - 33.
- กรมสุขภาพจิต. **New Normal ชีวิตวิถีใหม่**. เข้าถึงเมื่อ 27 พฤษภาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://dmh.go.th/news/view.asp?id=2288>
- กรมอนามัย. **คู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19**. นนทบุรี: บริษัท คิว แอดเวอร์ไทซิง จำกัด, 2563.
- กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ: ศุภสมาคมคุณธรรม, 2546.
- _____. **แนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ปีการศึกษา 2563**. ม.ป.ท., 2563.
- _____. **แนวทางปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19)**. รัฐบาลญี่ปุ่น: กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2563.
- กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. **New Normal คืออะไร? เมื่อโควิด-19 ผลักเรารู้ชีวิต ปกติวิถีใหม่**. เข้าถึงเมื่อ 27 พฤษภาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/882508>
- _____. **10 วิธีใช้ชีวิตนอกบ้านให้ห่างไกลโควิดช่วงปีใหม่ 2564**. เข้าถึงเมื่อ 24 มีนาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/914899>
- กิติชัย วงศ์ศิลปะกุล และ ประเสริฐ อินทร์รักษ์. “การบริหารจัดการประสบการณ์รู้ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.” **วารสารศิลปการจัดการ** 5, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2564): บทคัดย่อ.
- กุลลिया ตันติพาลาจิวา. **รูปแบบการสอนเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อติสรเพรสโปรดักส์, 2551.
- คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ. **มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ**. ม.ป.ท., 2562.
- จรรุภา วังแก้ว และคณะ. “บทบาทของครูอนุบาลในการรับมือโรคระบาดในสถานศึกษา.” **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา** 16, 2 (15 ตุลาคม 2563): 1.

- จินตมาศ ใจบุญเชื้อ, ภารดี อนันต์นาวิ และ มนสิข สติธิตสมบุรณ์. (2564). “รูปแบบการบริหารจัดการ การศึกษาระดับปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดชลบุรี.” **วารสาร สังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ** 6, 12 (ธันวาคม 2564): บทคัดย่อ.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. “การวิจัยอนาคต.” **วารสารวิธีวิทยาการวิจัย** 1, 1 (มกราคม - เมษายน 2529): 22-24.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. **เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- ฉกาจ ชลายุทธ์. **ผลของ COVID 19 ที่เปลี่ยน 6 เรื่องหลักพฤติกรรมสังคมโลก**. เข้าถึงเมื่อ 24 มีนาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://creativetalklive.com/after-covid19/> **เทียน ทองแก้ว**. “การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่ : ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19.” **ครุสภาวิทยาจารย์** 1, 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2563): 1 - 8.
- ไทยพีบีเอส. **ความปรกติใหม่**. เข้าถึงเมื่อ 14 พฤษภาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/292432>
- ธงชัย สันติวงษ์. **องค์การและการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2543.
- ธรินธร นามวรรณ. **หลักการบริหารการศึกษา**. มหาสารคาม: โรงพิมพ์ตัดสีลา, 2549.
- ธีระ รุญเจริญ และ วาสนา ศรีไพโรจน์. **กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี, 2544.
- ปีเตอร์ ฟิสก์. **Megatrends 2020-2030 สิ่งที่มีความหมายต่อคุณธุรกิจและการเติบโตของ นวัตกรรม**. เข้าถึงเมื่อ 24 เมษายน 2564 เข้าถึงได้จาก https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/megatrend-2020-2030/
- “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570).” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 139, ตอนพิเศษ 258 ง (1 พฤศจิกายน 2565): 123 - 126.
- พระปลัดสถาพร ปุ่มเป้า. “แนวทางการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19.” **Journal of Roi Kaensarn Academi** 6, 8 (สิงหาคม 2564): บทคัดย่อ.
- “พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2562.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 136, ตอนที่ 56 ก (2562): 1.
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116, ตอนที่ 74 ก (2542): 1, 3-4.
- “พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 125, ตอนที่ 9 ก (2551): 2 - 3.

พัชรภรณ์ ดวงชื่น. “การบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤติโควิด-19.” **วารสาร**

ศิลปะการจัดการ 4, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2563): 788-792.

พิชญา สกฤวิทย์, อังคณา อ่อนธานี และ จักรกฤษณ์ จันทะคุณ. “การออกแบบการสื่อสารในรูปแบบ

วิถีใหม่.” **วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์** 12, 3 (กันยายน-ธันวาคม

2564): บทคัดย่อ.

พีรภาว์ บุญเพลิง. “อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558.

เพชรดาว นิลสว่าง, พรเทพ เสถียรนพแก้ว และ เอกลักษณ์ เพียสา. “การบริหารจัดการศึกษา

ปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” **วารสารวิชาการธรรมศาสตร์** 22, 4

(ตุลาคม - ธันวาคม 2565): บทคัดย่อ.

ภารดี อนันต์นาวิ. **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:

บริษัทสำนักพิมพ์มนตรี จำกัด, 2553.

ภูษิมา ภิญโญสินวัฒน์. **จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19 : จากบทเรียน**

ต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย. เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2564. เข้าถึงได้จาก

<https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic/>

“ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580).” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 135, ตอนที่ 82 ก (13 ตุลาคม

2561): 14.

เยาวพา เดชะคุปต์. **การศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: แม็ค, 2542.

รชต กฤตธรรมวรรณ, รุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล และ องค์กร สงวนญาตี. “การพัฒนาสมรรถนะ

บุคลากรทางการศึกษาวิถีใหม่.” **วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์** 5, 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม

2563): 857-860.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 134, ตอนที่ 40 ก

(6 เมษายน 2560): 14.

ราณี จินสุทธิ และ หทัยภัทร จินสุทธิ. “แนวทางการพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล.”

ครุสภาวิทยากร 2, 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2564): บทคัดย่อ.

วิญฉิม บุญลอย. “ได้ศึกษานิพนธ์มัลในการพัฒนาเด็กตามพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย

พ.ศ.2562.” **วารสารจันทร์เกษมสาร** 27, 1 (มกราคม -มิถุนายน 2564): บทคัดย่อ.

วิจารณ์ พานิช. **สนุกกับการเรียนในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสด-ศรีสฤษดิ์วงศ์, 2556.

- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. **การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ**. กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2548.
- วิโรจน์ สารรัตน์. **แนวคิด ทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: หจก.ทิพย์วิสุทธิ์, 2555.
- ศศิพันธุ์ เปี่ยมเปี่ยมสิน และคณะ. “ความสำคัญของเด็กปฐมวัย.” **เอกสารประกอบการเรียนการศึกษาปฐมวัยหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต**, 2561.
- ศิริมงคล ทนทอง และ ศศิรดา แพงไทย. “รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.” **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาจุฬาลงกรณ 6, 3 (กรกฎาคม - กันยายน 2562):** บทคัดย่อ.
- ศุภณัฐ อินทร์งาม และ อำนาจ ชนะวงศ์. “การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.” **วารสารศึกษาศาสตร์ 30, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2562):** บทคัดย่อ.
- สมยศ นาวิการ. **การบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ, 2544.
- สำนักงานกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. **ทุนชีวิตเด็กปฐมวัย การลงทุนที่ไม่มีวันขาดทุน**. เข้าถึงเมื่อ 28 มีนาคม 2565 เข้าถึงได้จาก <https://www.eef.or.th/invest-in-early-childhood-development/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **แนวการจัดการศึกษาเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย**. เข้าถึงเมื่อ 20 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <http://paewpet1.blogspot.com/2012/07/early-childhood-6-massoglia.html>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบเด็กปฐมวัย 0 - 5 ปี ระยะยาว พ.ศ. 2550 - 2559**. กรุงเทพฯ: สำนักงาน, 2556.
- _____. **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579**. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2560.
- _____. **มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2562.
- _____. **แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2564 - 2570**. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2564.
- สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2556.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2560.

_____. **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2561.

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. “นโยบายและการวางแผนการศึกษา.” **เอกสารประกอบการสอนวิชา หลักการบริหารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**, 2552.

สุปรีดา อุดุลยานนท์. “ชีวิตวิถีใหม่คนไทยเมื่อต้องอยู่กับโควิดแบบมาราธอน.” **มติชนรายวัน** (6 มกราคม 2564): 20.

อ้อมใจ วงษ์มณฑา. “New Normal : วัฒนธรรมการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ร่วมกับโควิด-19.” **วารสารรัฐสมิแล** 42, 1 (มกราคม - เมษายน 2564): 55 - 56.

ภาษาอังกฤษ

Barnard, C. I. **Organization and Management**. Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1962.

Bawany, S. **Leading in a disruptive VUCA world**. New York: Business Expert Press, 2018.

Bettina, S. **Creating blended learning experiences requires more than digital skills**. Accessed May 26, 2020. Available from <https://ojs.aut.ac.nz/pjtel/article/view/46>

Drigas, A., & Georgia Kokkalia. “ICTs in Kindergarten,” **International Journal of Emerging Technologies in Learning** 9, 2 (2014): 52.

Golbabaee, F., & Saba Kalantary, “A Review of the Strategies and Policies for the Prevention and Control of the COVID-19 Workplaces.” **International Journal of Occupational Hygiene** (March 2020): Abstract.

Hae Min Yu, Yu Jin Cho, Hyun Jeong Kim, Jin H. Kim, & Jee Hyun Bae. “A mixed-Methods Study Of Early Childhood Education and Care in South Korea: Policies and Practices During COVID-19.” **Early Childhood Education Journal** 49 (August 2021): 1141-1154.

Jalongo, M. R. “The Effects of COVID-19 on Early Childhood Education and Care: Research and resources for Children, Families, Teachers, and Teacher Educators.” **Early Childhood Education Journal** 49 (May 2021): 763-774.

- Jin, M. "Preservice Teachers' Online Teaching Experiences During COVID-19."
Department of Elementary Education, Western Washington University,
516 High Street, Bellingham, WA 98225, USA, 2022.
- Levickis, P., Lisa Murray, Lynn Lee-Pang, Patricia Eadie, Jane Page, Wan Yi Lee, &
Georgie Hill. "Parents Perspectives of Family Engagement with Early
Childhood Education and Care During the COVID-19 Pandemic."
Early Childhood Education Journal (August 2022): s10643.
- Lucas, M., & Paulo Nuno Vicente. "A double-edged sword: Teachers' perceptions of
the benefits and challenges of online teaching and learning in higher
education." Department of Education and Psychology, Universidade de
Aveiro, Aveiro Portugal, 2022.
- Macmillan. "The Delphi Technique." **Paper Presented at the annual meeting of
the California Junior Colleges Associations Committee on Research and
Development Monterey**, Calif., (May 3-5, 1971).
- Morse, A. R., & others. "What could we do differently next time? Australian parents'
experiences of the short-term and long-term impacts of home schooling during
the COVID-19 pandemic." **BMC Public Health** (2022): Abstract.
- Sergiovanni, T. J. **Educational Governance and Administration**. Massachusetts: Allyn &
Bacon, 1992.
- Simon, H. A., Donald W. Smithburg, & Victor A. Thompson **Public Administration**. New
York: Alfred Aknopt, 1950.
- Süleyman Yıldız, Gulenay Nagihan Kilic, & Ibrahim H. Acar. "Early Childhood Education
During the COVID-19 Outbreak: The Perceived Changing Roles of Preschool
Administrators, Teachers, and Parents." **Early Childhood Education Journal**
2023, 54 (April 2022): 743-753.
- Taguma, M., Ineke Litjens, & Kelly Makowiecki, **Quality Matters In Early Childhood
Education and Care: United Kingdom (England)**. OECD publishing, 2012.
Foreward-3.

Xingfeng Huang, Mun Yee Lai, & Rongjin Huang. **Teachers' changes when addressing the challenges in unexpected migration to online mathematics teaching during the COVID-19 pandemic: a case study in Shanghai.** Research Institute for International and Comparative Education, Shanghai Normal University, Shanghai, China, University of Technology Sydney, Australia, Middle Tennessee State University, Murfreesboro, USA, 2022, Abstract.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอสัมภาษณ์งานวิจัย
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ที่ อว 8612.2/705

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

10 พฤศจิกายน 2564

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณงานวิจัย

เรียน

ด้วย นางกาญจนา อาทยะกุล รหัสนักศึกษา 60252903 นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา” ในกรณีนี้ ภาควิชา
การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านในฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้นักศึกษา
สัมภาษณ์เกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว เพื่อนำไปประกอบการพัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ปฏิบัติการแทนหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

นักศึกษา. 08 9440 2076

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR

**กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยระดับนโยบายและ
นักวิชาการในมหาวิทยาลัย**

1. ดร.ธีร์ ภาวังคนันท์

ตำแหน่ง	รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สถานที่ทำงาน	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
วุฒิการศึกษาสูงสุด	ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธบริหารการศึกษา

2. ดร.ชนาธิป ทั้ยแป

ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา
สถานที่ทำงาน	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
วุฒิการศึกษาสูงสุด	ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา

3. ดร.สิริมา หมอนไหม

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญด้านงานวิจัยทางการศึกษา
สถานที่ทำงาน	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
วุฒิการศึกษาสูงสุด	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

4. ดร.ฉัญนันท์ แก้วเกิด

ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการกลุ่มโครงการพิเศษ
สถานที่ทำงาน	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
วุฒิการศึกษาสูงสุด	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

5. รองศาสตราจารย์ ดร.สรวงพร กุศลส่ง

ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ภาควิชาการศึกษาปฐมวัย
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
วุฒิการศึกษาสูงสุด	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

6. รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง

ตำแหน่ง คณบดีคณะครุศาสตร์
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
 วุฒิการศึกษาสูงสุด การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

7. รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์

ตำแหน่ง รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วุฒิการศึกษาสูงสุด ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

1. ดร.รัตน์มณี รัตนปกรณ

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
 วุฒิการศึกษาสูงสุด ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

2. ดร.ผกาภรณ์ พลายสังข์

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
 วุฒิการศึกษาสูงสุด การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

3. ดร.เอกวัฒน์ ล้อสุนิรันดร

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชิงเทรา เขต 1
 วุฒิการศึกษาสูงสุด ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

4. ดร.สนอง สุดสะอาด

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
 วุฒิการศึกษาสูงสุด ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

5. ดร.ประเสริฐ จันแก้ว

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
 วุฒิการศึกษาสูงสุด ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

6. ดร.ชุลีกร ทองด้วง

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1
 วุฒิการศึกษาสูงสุด วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

7. ดร.สมหมาย เทียนสมใจ

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
 วุฒิการศึกษาสูงสุด ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา

1. นายศุภชัย เวชกุล

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนอนุบาลสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานีเขต 1

2. นายอารินทร โพธิ์สุวรรณค์

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดใหม่ดงสัก สพป.กาญจนบุรี เขต 3

3. นางสาววราลักษณ์ อุดมทรัพย์

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านเวียงหวาย สพป.เชียงใหม่ เขต 3

4. นายนพรัตน์ รุ่งโรจน์

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดคลองใหญ่ สพป.ตราด

5. ดร.ฐิตารัตน์ เฟื่องหนู

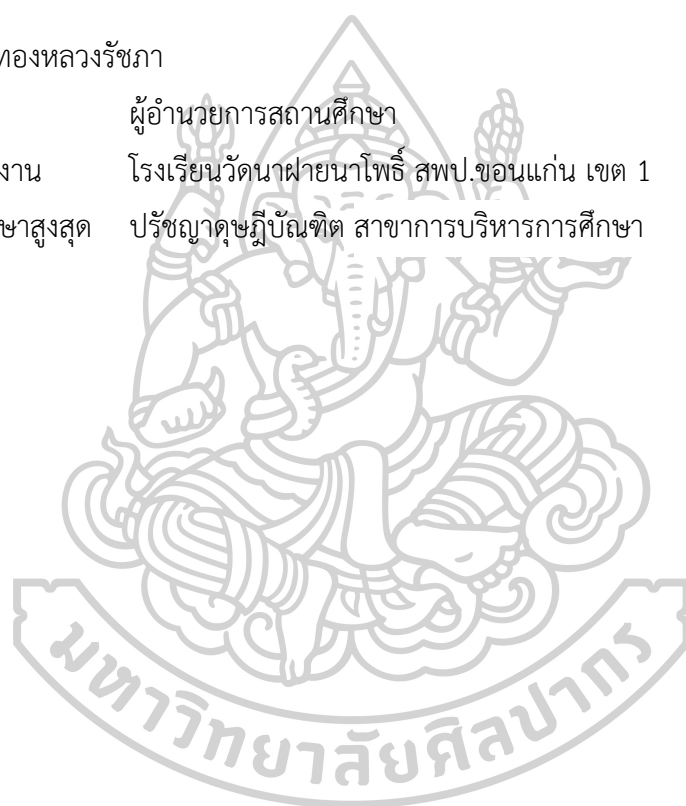
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ
สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดใหม่สุคนธาราม สพป.นครปฐม เขต 2

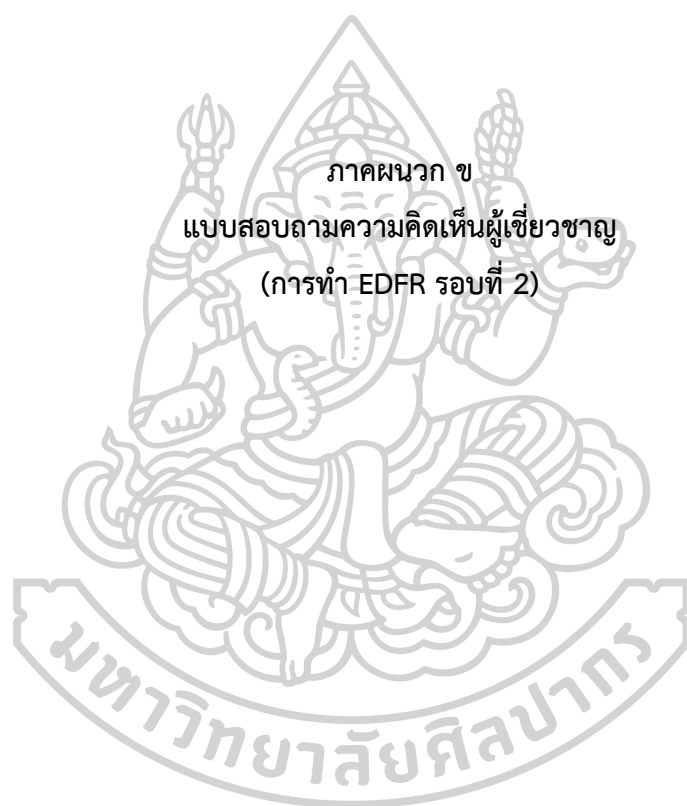
6. ดร.ปิยะกุล อรรถวุฒิกุล

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ
สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านคอกช้าง สพป.ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

7. ดร.ฉัญพร ทองหลวงรัชภา

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา
สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดนาผายนาโพธิ์ สพป.ขอนแก่น เขต 1
วุฒิกการศึกษาสูงสุด ปรัชญาคุษภีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ

การทำ EDFR รอบที่ 2

เรื่อง วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา

แบบสอบถามนี้สร้างขึ้นจากการนำผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในเรื่อง วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา ในการทำ EDFR รอบที่ 1 มาสังเคราะห์และรวบรวมจัดหมวดหมู่ และนำมาสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ใช้ในการเก็บข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 2 เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อพิจารณาหาวิถีใหม่ในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา

ข้อมูลที่ท่านตอบจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัยรับรองว่าข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามฉบับนี้จะเป็นความลับ การนำเสนอข้อมูลจะเป็นภาพรวมเท่านั้น

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องหลังข้อความ ให้ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน
ตัวเลขแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

นางกาญจนา อาทยะกุล

นักศึกษาหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถาม รอบที่ 2

เรื่อง วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา

ข้อ	วิถีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนประถมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1. การกำหนดนโยบายและการวางแผน						
1	มีนโยบาย แผนและมาตรการรองรับการจัดการศึกษา ในวิถีใหม่ที่ชัดเจนและทันต่อสถานการณ์					
2	มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพ ปัญหาหรือสถานการณ์ตามบริบทของโรงเรียน					
3	มีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย มาตรการที่เป็นแบบ เดียวกันในการบริหารจัดการ					
4	สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายแนวทางการจัดศึกษา วิถีใหม่ให้แก่ครู เด็ก ผู้ปกครองที่ชัดเจนและทัน สถานการณ์					
5	มีการวางระบบการประกันคุณภาพ กระบวนการ ประกันคุณภาพภายในที่ถูกต้อง ดีและมีประสิทธิภาพ					
6	มีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ชีวิตในโรงเรียน					
7	พัฒนาระบบโครงสร้าง การบริหารจัดการ การ ดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัว					
8	มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล นำผลมาปรับปรุง แก้ไข พัฒนา					
9	ปรับรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย อย่างเป็นระบบ					
10	มีมาตรการระดับสถานศึกษาครอบคลุมทุกมิติ					

ข้อ	วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนประถมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
2. การจัดการบุคลากร						
11	สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากร ในโรงเรียน					
12	ส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะทำงานในทุกที่ ทุกเวลา					
13	สรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพมาปฏิบัติในสถานศึกษา					
14	ปรับรูปแบบ การปฏิบัติงานให้บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ ตามความจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงให้กับบุคลากร					
15	พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุดในการทำงาน ด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตแบบวิถีใหม่					
16	ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนรับการฉีดวัคซีนและตรวจ ATK ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข					
17	มีการแบ่งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากร อย่างชัดเจน					
18	สนับสนุนให้บุคลากรมีการรวมกลุ่มตามกระบวนการ PLC พัฒนาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ					
19	มีการพัฒนาบุคลากรทุกประเภทให้เกิดความเชี่ยวชาญ ด้านการผลิตสื่อ สื่อ เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ					
20	บุคลากรมีความพร้อมในการปฏิบัติงานและมีการพัฒนา ตนเองให้มีความสามารถตรวจวินิจฉัยโรค การป้องกัน การรักษาเบื้องต้นอย่างสม่ำเสมอ					
21	มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงาน ของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรการอย่าง เคร่งครัด					

ข้อ	วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนประถมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
2. การจัดการบุคลากร (ต่อ)						
22	ปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Mindset) ของบุคลากร ในการจัดประสบการณ์ที่เข้าถึงเด็กในรูปแบบที่ หลากหลาย					
23	อบรม/สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนมีความรู้ เกี่ยวกับวิธีใหม่และนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคมด้วยวิธีการที่ เหมาะสม					
24	บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัด เป็นแบบอย่างแก่เด็ก					
25	สร้างความตระหนักให้บุคลากรคำนึงถึงความปลอดภัย ในการมาปฏิบัติงาน					
26	สร้างความตระหนักร่วมกันของบุคลากรในการปฏิบัติตาม ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคในการ ป้องกันตนเองและส่วนรวม					
3. การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยของสุขอนามัย						
27	กำหนดและจัดพื้นที่การเรียนรู้เฉพาะของแต่ละคนให้มี ขอบเขตแสดงชัดเจนสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรมที่ คำนึงถึงความปลอดภัยลำดับแรก					
28	ทำสัญลักษณ์การเว้นระยะห่างทางสังคม ตั้งเครื่องวัด อุณหภูมิ เจลหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัย สำรอง ตามจุดสำคัญและมุมต่าง ๆ					
29	มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมทั้ง มีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการส่งต่อ					

ข้อ	วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนประถมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
3. การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยของสุขอนามัย (ต่อ)						
30	ทำความสะอาดวัสดุ อุปกรณ์ มุมประสบการณ์ก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง					
31	จัดสภาพแวดล้อมแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัย ให้มีอากาศถ่ายเทได้ดีและเอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก ในโรงเรียนตามมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงสาธารณสุข					
32	จัดทำป้ายนิเทศ คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ตามบริเวณสถานศึกษา					
33	มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เน้นความปลอดภัยทุกพื้นที่					
34	มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านกายภาพสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม และงานจัดการขยะและของเสียอันตราย					
35	มีสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์วัสดุ อุปกรณ์สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก					
36	จัดอุปกรณ์ให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ไม่ใช่ของเล่น สื่อและอุปกรณ์ร่วมกัน					
37	จัดสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข					
38	มีการทำความสะอาดโต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์การเรียน ทุกครั้ง และจุดสัมผัสเสี่ยงก่อนและหลังใช้งาน					
39	มีข้อมูล วิธีการ แนวทาง สื่อรูปแบบต่าง ๆ สร้างการรับรู้การปฏิบัติตนในการดูแลตนเอง					

ข้อ	วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนประถมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
3. การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยของสุขอนามัย (ต่อ)						
40	จัดพื้นที่การเรียนรู้เฉพาะของแต่ละคนให้มีขอบเขต แสดงชัดเจน					
41	สนับสนุน/จัดหาอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาด เช่น สบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือหน้ากากอนามัย ไว้สำรองสำหรับเด็กที่ไม่ได้เตรียมมาโรงเรียน					
42	จัดหาหรือสร้างนวัตกรรม หรือแพลตฟอร์มสร้าง สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก					
4. การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน						
43	เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาและให้ความรู้กับเด็ก					
44	เชิญผู้ปกครองมารวมประชุมรับรู้อุปกรณ์ในรูปแบบของ กิจกรรมแบบวิถีใหม่					
45	ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วม เป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนิน โครงการและกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ					
46	มีการมอบหมายภาระงานให้ผู้ปกครองจัดการเรียนแบบ วิธีใหม่ให้กับบุตรหลาน ทำกิจกรรม ชำนาญที่บ้าน ภายใต้มาตรการอย่างเคร่งครัด					
47	เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมที่ โรงเรียนให้บ่อยครั้งขึ้น					
48	สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีทักษะการใช้ เครื่องมือ/สื่อออนไลน์เพื่อนำไปใช้สอนหรือเรียนรู้ ร่วมกับเด็กที่บ้าน					

ข้อ	วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนประถมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
4. การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน (ต่อ)						
49	ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็กขณะเรียนรู้ที่บ้านร่วมกับเด็ก					
50	สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดูแลเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน ในรูปแบบที่เน้นความปลอดภัยควบคู่กับพัฒนาการของเด็ก					
51	เปลี่ยนผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยครูหรือเป็นครูบ้านช่วยจัดประสบการณ์ให้เด็ก เปลี่ยนบ้านเป็นโรงเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน					
52	สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของครอบครัวและชุมชนจะต้องเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลในการจัดการศึกษาของลูกหลานของตนเอง					
53	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูปรับบทบาทมาเป็นครูผู้สอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ					
54	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แก้ปัญหาหรือความเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาการของเด็กให้กับครู					
55	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลร่วมกับครู (Formative Evaluation) และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา					
5. การออกแบบหลักสูตรและการจัดประสบการณ์						
56	ปรับปรุงหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและพัฒนาการของเด็กตามวัย					

ข้อ	วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนประถมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
5. การออกแบบหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ (ต่อ)						
57	ยึดหลักการของปฐมวัยเลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ครบ 4 ด้าน					
58	มีคู่มือ แนวทางไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองนำไปใช้สอนเด็กที่บ้าน					
59	ออกแบบการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานของหลักสูตรและจัดตารางการจัดประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ที่ผู้ปกครองเรียนร่วมกับเด็ก					
60	ออกแบบกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นสูงและสร้างสรรค์เหมาะสมกับเด็กที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล					
61	ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดประสบการณ์และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว					
62	เปลี่ยนบทบาทผู้ปกครองให้เป็นพ่อครู แม่ครูที่บ้านและให้ครูผู้สอนที่โรงเรียนคอยเป็นผู้แนะนำ(เป็นโค้ช)					
63	ออกแบบกิจกรรมและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์การระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง					
64	จัดทำคู่มือหรือแนวการจัดประสบการณ์ประจำวันส่งให้ผู้ปกครองเป็นรายสัปดาห์หรือตามระยะเวลาที่เหมาะสม					
65	เปลี่ยนกิจกรรมกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกับครอบครัวและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์					

ข้อ	วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนประถมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
5. การออกแบบหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ (ต่อ)						
66	มีการสื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบของกระบวนการ PLC ผ่านระบบ Application Zoom, Microsoft Teams, Google meet , Line ฯลฯ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป					
6. การส่งเสริมพัฒนาการอย่างรอบด้าน						
67	วิเคราะห์พัฒนาการของเด็กว่ามีข้อบกพร่องหรือสมบูรณ์ในด้านใดก่อนเติมเต็มให้กับเด็ก					
68	วิเคราะห์แบบประเมินพัฒนาการและออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มศักยภาพ					
69	จัดหา/จัดทำสื่อ คลิปวิดีโอ หรือ Set box พร้อมคำอธิบายง่ายต่อการใช้งานส่งให้ผู้ปกครองศึกษาประกอบการทำกิจกรรมและช่วยแนะนำให้กับเด็ก					
70	ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามตามคลิปวิดีโอร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ หรือเล่นเครื่องเล่นพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ตลอดจนพัฒนาสายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อ					
71	ครูจำลองเหตุการณ์โรคระบาดมาจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติเป็นหมอ พยาบาล ผู้ป่วย และอื่น ๆ มาช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา					

ข้อ	วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนประถมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
6. การส่งเสริมพัฒนาการอย่างรอบด้าน (ต่อ)						
72	ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายผสมผสานโดยใช้โครงการหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การสื่อสาร หรือแบบเรียนสำเร็จรูป					
73	ครูจัดกิจกรรมเล่นนิทานออนไลน์ทุกวันก่อนทำกิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ภาษาโดยและให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถามแสดงความคิดเห็น มีเกมการละเล่น การเล่าเรื่อง การบันทึก การจำภาพวาด ปรินต์คำทนายเพื่อส่งเสริมการอ่าน					
74	ครูสอนให้เด็กรู้ผลกระทบและการป้องกันตนเองในวิธีต่าง ๆ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทนและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่น โดยปลอดภัยจากโรคติดเชื้อ					
75	ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) การเที่ยวนิทรรศการออนไลน์ (Virtual Exhibition) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น					
76	ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ว่าปฏิบัติตัวอย่างไรเมื่ออยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ					
77	ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถสื่อสารบอกความต้องการของตนเองจากการเฝ้าระวังภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาด					

ข้อ	วิธีใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนประถมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
6. การส่งเสริมพัฒนาการอย่างรอบด้าน (ต่อ)						
78	ผู้ปกครองจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้ สถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน ในการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียน					
79	จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กได้นำเสนอ เล่าเรื่องโต้ตอบ ระหว่าง ผู้ปกครองกับเด็กหรือครู ผ่านสื่อโซเชียล (social) ที่เด็กสนใจและสนุกสนาน					
80	จัดประสบการณ์โดยใช้สื่ออุปกรณ์สลับกันมาเรียน Onsite /Online โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการ เยี่ยมบ้าน หรือนิเทศทางออนไลน์ (Online)					
81	สอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การรับผิดชอบ ต่อสังคมในการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจการปฏิบัติตามกฎ กติกา ดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของ ของโรคติดเชื้อ					
82	ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่ เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อส่งเสริมให้เด็กมี พัฒนาการรอบด้าน จากการเรียนรู้แบบวิถีใหม่					

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางกาญจนา อาทยะกุล
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2536 สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนศรีธาดาสมุทร พ.ศ. 2540 สำเร็จการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (โครงการครูทายาท) สถาบันราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2554 สำเร็จการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. 2560 ศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2540 – 2552 ครูโรงเรียนวัดดอนมะโนรา(รังสียานุกุล) ตำบลดอนมะโนรา อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม พ.ศ. 2552 – 2559 ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางสะแก(ล้อมประชาชนุกุล) ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัด สมุทรสงคราม พ.ศ. 2559 – 2563 ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแก่นจันทน์ (จันทร์เอียงทับทิมราษฎร์บำรุง) ตำบลบางพรม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม พ.ศ. 2563 – ปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดธรรมสถิตีวราราม (ธรรมวิถีสามัคคีราษฎร์อุทิศ) ตำบลบางขันแตก อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม
ที่อยู่ปัจจุบัน	81/8 หมู่ 3 ตำบลท้ายหาด อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม 75000